

Moris Nikol

Novi čovek

Tumačenje nekih Hristovih
parabola i čuda

Beograef, 2010.

SADRŽAJ

- I Jezik parabola
- II O iskušenju u Jevanđeljima
- III Venčanje u Kani
- IV O Dobru iznad Istine
 - Čudo u banji Vitezda
 - Dobri Samarieanin
 - Radnici u vinogradu
- V O ispravnosti u Jevanđeljima
- VI O mudrosti u Jevanđeljima
- VII Simon Petaru Jevanđeljima
- VIII O molitvi u Jevanđeljima
 - Uvod
 - Neophodnost istrajavanja u molitvi
 - Neophodnost iskrenosti u molitvi
 - Odgovor na molitvu
 - Zahtev u molitvi
- IX Beseda na gori
- X Vera
- XI Carstvo nebesko
- XII Juda Iskariotski
- Prilog

Citati su preuzeti iz Biblije i to:

Novi zavjet Gospoda našeg Isusa Hrista, izdanje Svetog arhijerejskog sinoda SPC, prevod - Komisija Svetog arhijerejskog sinoda SPC

Stari zavet, prevod -Đura Daničić

Zahvaljujemo se svima koji su učestvovali u pripremanju ove knjige za štampu:

g. Slobodanu Stojiljkoviću iz Čikaga, koji je doneo ovu knjigu u Srbiju

g-đi Vesni Golaković Jovanović, koja je lektorisala prevod ove knjige

Posebno se zahvaljujemo predstavnicima Fondacije g. Morisa Nikola na ustupljenim pravima za prevod njegovih knjiga, za područje Republike Srbije

Prevodioci

GLAVA PRVA

JEZIK PARABOLA

PRVI DEO

Svi sveti spisi imaju spoljno i unutrašnje značenje. U pozadini reči, iza doslovnog, krije se čitava oblast drugačijih značenja; još jedan oblik razumevanja.

Prema tradiciji, čovek je bio nekada u dodiru sa tim unutrašnjim znanjem i skrivenim značenjem. Postoje mnoge priče u Starom zavetu koje znanje prenose rečima sa značenjem potpuno različitim od doslovnog. Priča o Nojevom kovčegu, priča o faraonovom slugi i pekaru, priča o Vavilonskoj kuli, priča o Jakovu i Isavu i tanjiru supe i mnoge druge, sadrže *psihološko* značenje koje je duboko skriveno iza doslovnog. U tom smislu se i koristi veliki broj *parabola* u Jevanđeljima.

Shvaćene doslovno, reči u svom izvornom obliku kao da se odnose baš na vinograde, gazde, sluge, sinove rasipnike, ulje, vodu i vino, seme i sejače, zemlju i mnoge druge stvari. To je nivo njihovog doslovnog značenja. Jezik parabola je teško razumljiv, kao što je, uostalom, teško razumljiv i jezik svih svetih spisa. Na nivou doslovnog razumevanja, i Stari i Novi zavet su puni, ne samo protivurečnosti, nego i grubih i odbojnih značenja.

Postavlja se pitanje: zašto su ti, takozvani *sveti* spisi, oblikovani u varljivoj formi? Zbog čega nije jasno iskazano ono što se mislilo? Ako priča o tome kako je Jakov odglumio Isava, ili priča o Vavilonskoj kuli ili o Nojevom kovčegu napravljenom na tri sprata, nije bukvalna istina nego ima drugačije, skriveno

značenje, zašto ono nije očigledno? Zašto u Jevanđeljima moraju da se koriste *parabole*? Zašto se ne saopštava direktno ono što se misli? I, ako se neko ko razmišlja na ovaj način, bude upitao zašto priča o Stvaranju u Postanju, koja se nesumnjivo ne može uzeti doslovce, znači nešto drugo, nešto sasvim drugo u odnosu na doslovno značenje reči, mogao bi ispravno zaključiti da takozvani sveti spisi nisu ništa drugo do promišljeno sačinjena obmana čovečanstva. Ako sve ove priče, alegorije, mitovi, metafore i parabole u Svetom pismu imaju u vidu nešto drugo, zašto od samog početka ne može jasno da se iznese njihovo značenje tako da svima bude razumljivo? Zbog čega to zavijanje u veo tajne? Čemu cela ta tajnovitost, prikriivenost?

U osnovi svih svetih spisa leži ideja koja treba da prenese ono značenje reči koje je „više“ od doslovnog i čiju istinitost čovek mora da vidi *iz svoje unutrašnjosti*. Ovaj viši, tajni, prikriiveni ili ezoterijski smisao dat rečima i misaonim slikama koje se obično koriste, može se pojmiti jedino razumevanjem i upravo tu i leži prva teškoća u prenošenju „višeg“ značenja. Nivo čovekovog bukvalnog razumevanja ne podudara se obavezno sa nivoom njegovog psihološkog razumevanja. Razumeti doslovce je jedno, razumeti psihološki, drugo. Uzmimo neke primere. Ako se zapovest: "Ne ubij" uzme doslovno, psihološko značenje je: "Ne *ubij u srcu*". Prvo značenje je doslovno, a drugo psihološko, i dato je u knjizi koja se zove Levitska (treća knjiga Mojsijeva). Ako se pak zapovest: "*Ne čini preljubu*", shvati bukvalno, onda se njen psihološki smisao, koji je mnogo viši od ovog, odnosi na potpadanje pod uticaj raznih doktrina, raznih učenja. Zbog toga se često pominje da se narod *kurva* sa drugim bogovima, i slično. Dalje, bukvalno značenje zapovesti: "Ne kradi" očigledno je, ali je psihološko značenje mnogo dublje. Krasti, psihološki znači misliti da sve činiš *sam*, sopstvenim snagama, ne shvatajući da ti ne znaš ko si ili kako misliš ili osećaš, ili čak kako se krećeš. To znači uzimanje svega zdravo za gotovo i pripisivanje sebi. Odnosi se na stav o nečemu. Međutim, ako bi se čoveku značenje saopštilo direktno, on ne bi razumeo. Zbog toga ono i

jeste zamagljeno, jer da je izraženo u doslovnoj formi niko u njega ne bi poverovao, i bilo bi okarakterisano kao potpuna besmislica. Ideja ne bi bila razumljiva - štaviše, bila bi shvaćena kao smešna. „Više“ znanje, „više“ značenje, ako dođe u dodir sa uobičajenim nivoom razumevanja, činiće se ili besmislenim, ili će biti pogrešno shvaćeno. Na taj način bi postalo beskorisno, a možda i gore od toga. "Više" značenje može biti dato samo onima koji su blizu pravilnog razumevanja. Ovo je jedan od razloga što svi sveti spisi, to jest spisi koji su osmišljeni da prenesu više od doslovnog značenja reči, moraju biti prekriveni spoljnim omotačem. Ne radi se o obmanjivanju ljudi, već o sprečavanju da "više" značenje padne na pogrešno mesto, na niži nivo, i time se uništi njegova finoća. Ljudi često uobražavaju da mogu razumeti sve što im se kaže. To je potpuno pogrešno. Razvoj razumevanja, uviđanje različitosti, dug je proces. Zna se da mala deca ne mogu da uče o životu direktno zato što je njihovo razumevanje malo. I u skladu sa tim shvaćeno je da u običnom životu postoje stvari, kao što su neke grane nauke, koje se ne mogu pravilno razumeti bez dugotrajne pripreme. Nije dovoljno biti samo obavješten o čemu se radi.

Cilj *svetih* spisa jeste da se prenese "više" značenje i „više“ znanje putem reči običnog znanja kao polazne tačke. Parabole imaju tu ulogu. Cilj *parabola* je da daju „više“ značenje putem reči sa „nižim“ značenjem, s tim što to nekoga pokreće na razmišljanje, a nekoga ne. Parabola je instrument izmišljen za ovu svrhu. Ona može da utiče na čoveka tako da reaguje na doslovno značenje, a može ga navesti i da razmišlja. Da ga pozove da sam razmišlja o tome. Šta god da uči, čovek najpre razumeva na svom uobičajenom, zemaljskom, prirodnom nivou. U cilju podizanja nivoa razumevanja, učenje mora prvo da padne do izvesne mere na ovaj nivo, da se stvori polazna osnova. Prirodno je da se za početak čovek mora držati onog čemu je učen. Međutim, parabola ima značenje koje je skriveno iza njenog bukvalnog ili prirodnog značenja. Promišljeno je sačinjena da prvo padne na uobičajeni nivo uma, a ipak *da radi u umu* u pravcu podizanja tog nivoa shvatanja na drugu ravan. Sa ove tačke gledišta, parabola je alatka *preobražaja* značenja.

Kao što ćemo kasnije videti, ona je medijum koji povezuje niži viši nivo u razvoju procesa razumevanja.

DRUGI DEO

Jevanđelja govore uglavnom o mogućoj unutrašnjoj evoluciji koja se naziva „ponovno rođenje“. To je *osnovna* ideja. Započinjemo time što smatramo da unutrašnja evolucija znači razvoj razumevanja. Jevanđelja uče da je čovek, živeći na zemlji, sposoban da podnese unutrašnju evoluciju ako dođe u kontakt sa određenim učenjem vezanim za tu temu. U torn smislu, Hrist je rekao: *Ja sam put i istina i život...* (Jov. 14: 6) Unutrašnja evolucija je psihološki proces. Postati osoba koja više *razume* znači psihološki se razviti. Razvoj se odvija u domenu misli, osećanja, delovanja i, ukratko, *razumevanja*. *Čovek je slika sopstvenog razumevanja*. Ako želite da vidite kakav čovek jeste, a ne kakvim se predstavlja, pogledajte nivo njegovog razumevanja. U vezi sa tim, Jevanđelja govore o *realnoj* psihologiji zasnovanoj na učenju da je Čovek na zemlji sposoban za određenu unutrašnju evoluciju razumevanja.

Sva Jevanđelja, od početka do kraja, govore o toj mogućoj evoluciji čoveka. To su psihološki dokumenti. Oni govore o psihologiji mogućeg unutrašnjeg razvoja, to jest o tome šta čovek treba da misli, oseća i ani u cilju dostizanja novog nivoa razumevanja. Jevanđelja ne govore o životnim stvarima, osim indirektno, nego o centralnoj ideji - da je čovek iznutra jedno *seme*, sposobno za rast. Čovek se poredi sa semenom koje je u stanju da na određeni način evoluiru. Ovakav kakav jeste, čovek je nekompletan, nedovršen. On može da iznese svoju sopstvenu evoluciju, svoje sopstveno ispunjenje, kao *individua*. Ako ne želi to da radi, ne mora. Tada se on zove *trava*, to jest biva spaljen kao beskoristan. I, Jevanđelja tome uče. Međutim, to učenje ne može biti dato niti direktno niti se može udenuti spolja, na silu. Čovek mora početi *sam da ga razumeva* pre nego što bude u stanju da ga primi.

Ne možete učiniti da bilo ko razumeva na silu, po zakonu. Ali zašto ovo učenje ne može biti dato direktno? Opet dolazimo do pitanja: zašto "više" značenje ne može jasno da se izrazi? Zašto sva ta nerazumljivost? Zašto sve te bajke? Zašto sve te parabole? Svako ima spoljnu stranu koja se razvila iz kontakta sa životom i unutrašnju, koja ostaje zamagljena, neodređena, nerazvijena. Učenje o ponovnom rođenju i *unutrašnjoj evoluciji* ne sme pasti samo na čovekovu spoljnu stranu - stranu koju je razvio život. Neki ljudi dosegnu nivo na kome shvataju da ih život ne zadovoljava, nivo na kome oni istinski počinju da gledaju u drugim pravcima i teže različitim ciljevima i pre nego što *čuju* bilo kakvo učenje slično onom iz Jevanđelja. Spoljnu stranu čoveka uredio je životni zahtev i ona je u skladu sa njegovim položajem i mogućnostima. U nekom smislu ona je veštačka; ona je stečena. Jedino unutrašnja, *neuređena* strana čoveka može da *evoluirati*, kao seme koje samo niče, iz sebe. Zbog toga učenje o unutrašnjoj evoluciji mora biti oblikovano tako da ne pada samo na spoljnu stranu čoveka. Ono mora prvo da padne tamo, ali mora biti i u stanju da proдре dublje i probudi samog čoveka - unutrašnjeg, neuređenog čoveka. Čovek evoluira kroz svoje dublje refleksije, a ne kroz svoju spoljnu, životom kontrolisanu stranu. On evoluira kroz duh svog individualnog razumevanja i kroz unutrašnji pristanak na ono što vidi kao istinito. Psihološko značenje relativno izfragmentiranog učenja zapisanog u Jevanđeljima, odnosi se na ovu dublju, unutrašnju stranu svakog čoveka. Kad bude shvatio da može da evoluira samo kroz rast sopstvenog unutrašnjeg razumevanja, čovek će videti da je istinsko učenje o značaju unutrašnje evolucije beskorisno ako pada samo na njegovu spoljnu stranu i čak izgleda kao velika glupost. U stvari, ono može biti uništeno ako padne na pogrešno mesto u njemu - na njegovu svetovnu, poslovnu stranu. U tom slučaju je učenje bačeno pod noge. To je značenje Hristove primedbe: "... *nit* bacajte bisera svojih pred svinje, da ih ne pogaze nogama svojim...". (Mat. 7: 6) Reč "*pogaziti*" odnosi se na spoljnu, životnu stranu čoveka, najnižu stranu čovekovog razumevanja, stranu koja jedino veruje onom što čula pokazuju, stranu uma koja kao stopala dotiče „zemlju". Ta strana ne može da primi

učenje o unutrašnjoj evoluciji zato što je okrenuta ka spolja, a ne ka unutra. Zbog toga čovek tom svojom stranom ne može da razume fenomen ponovnog rođenja.

On, po prirodi stvari, ima jedno rođenje. Međutim, celokupno ezoterijsko učenje govori da je čovek sposoban za drugo rođenje. To ponovno ili drugo rođenje pripada *čoveku u sebi*, privatnom, tajnom, unutrašnjem čoveku, ne čoveku kakav izgleda da jeste u životu i kakav sam misli da jeste - uspešan čovek, čovek koji se pretvara. Sve ovo poslednje odnosi se na spoljnog čoveka, čoveka kakvim se prikazuje, a ne čoveka kakav *jeste* iznutra. Unutrašnji čovek je taj koji je na strani ponovnog rođenja.

Psihološki gledano, prema učenju Jevanđelja, čovek nije onakav kakvim se prikazuje, nego kakav *jeste* mnogo dublje. Ovo je jedan od razloga što Hrist napada fariseje. Napada ih zato što su *pojave*. Zato što se predstavljaju dobrim, pravednim, religioznim i slično. U napadima na fariseje, On napada onu stranu čoveka koja se pretvara, koja održava tu pojavnost zbog spoljnih vrednosti, straha, slave, čoveka koji je u sebi možda pokvaren. Farisej, shvaćeno psihološki, jeste spoljna strana čoveka koji se prikazuje dobrim, čestitim.... To je ta strana nas samih. To je farisej u svakom čoveku i to je psihološko značenje fariseja. Sve što je rečeno u Jevanđeljima, bilo da je dato u formi parabole, bilo u obliku čuda ili predanja, ima *psihološko* značenje, značenje koje se razlikuje od bukvalnog. Zato se psihološko značenje reči *farisej* odnosi ne na određene ljude koji su živeli nekad davno, nego na nas sada - *na fariseja u nama*, na osobu neiskrenu u sebi, koja ne može da primi nikakvo stvarno i istinsko učenje, a da ga ne shvati kao priliku za korist, slavu ili nagradu. Kasnije ćemo mnogo dublje prbučiti značenje pojma *farisej u sebi*.

TREĆI DEO

Budući da sveti spisi sadrže i bukvalno i psihološko značenje, proizilazi da um može da ih primi na dvojak način. To ne bi imalo nekog naročitog smisla kada čovek ne bi bio sposoban za dalji razvoj. Međutim, čovek jeste sposoban za dalju individualnu evoluciju i parabole zbog toga i postoje. "Sveta" ideja čoveka, to jest ezoterijska ili unutrašnja ideja, jeste da on poseduje jedan neiskorišćen nivo razumevanja i da se njegov stvarni razvoj i sastoji u mogućem dostizanju tog višeg nivoa. U tom smislu svi sveti spisi, pa i parabole, imaju dvojako značenje, budući da sadrže bukvalno značenje projektovano za nivo čoveka kakav jeste, ali i psihološko, koje može da dopre i do višeg nivoa, potencijalno prisutnog u čoveku, nivoa koji može da primi to značenje.

Parabola je izlivanje *drevnog značenja* u kalup. U Jevanđeljima, parabola je forma jednog zaboravljenog drevnog jezika. Postojalo je vreme kad je jezik parabola mogao da se razume. I taj jezik, jezik parabola, alegorije i čuda, izgubljen je za današnje čovečanstvo. Međutim, još uvek ima izvora koji nam omogućuju da razumemo nešto od ovih drevnih značenja. Pošto predmet parabole treba da poveže "viša" i "niža" značenja, to može da se shvati kao *most* između dva nivoa, *spona* između bukvalnog i psihološkog razumevanja. I kao što ćemo videti, jezik parabola je nekada bio dobro znan, i u njemu je to *dvojako izražavanje* bilo shvatano, a neke reči i izrazi korišćeni namerno u razumljivom dvojakom smislu. Taj drevni jezik je stvarao vezu između "višeg" i "nižeg" značenja ili, drugim rečima, vezu između višeg i nižeg dela u čoveku.

Naše prvo rođenje je evolucija ćelijskog sveta u ono što se zove čovek. Biti ponovo rođen ili roditi se opet, znači evoluirati do "više" psihologije, do višeg mogućeg nivoa razumevanja. Ovo je najviši cilj zacrtan u učenjima svih drevnih svetih knjiga u kojima je čovek, psihološki, predstavljan kao jedno nerazvijeno seme. To je ezoterijsko učenje. Ovaj nivo

može jedino da se dostigne novim znanjem, osećanjem i primenom tih učenja; a znanje koje daje čoveku tu mogućnost, u Jevanđeljima se ponekad zove Istina, a ponekad i *Reč*. Ali, to nije uobičajena istina ili uobičajeno znanje. To je znanje o daljim koracima u razvoju.

Pokušajmo sada da steknemo neke preliminarne uvide o ovom drevnom dvojakom jeziku parabola. Započnimo proučavanje pitanjem "kako je Istina predstavljena"? U drevnom jeziku vidljive stvari kriju psihološka značenja. Spoljni život, registrovan čulima, transformiše se u neki drugi nivo značenja.

Istina nije vidljiv predmet, ali je u ovom jeziku predstavljena vidljivim objektom. Parabola je puna vidljivih slika koje su delo čula. Međutim, svaka vidljiva slika predstavlja nešto što pripada psihološkom nivou značenja, koje se razlikuje od značenja slike koja ga predstavlja. U Jevanđeljima se reč *voda* često koristi. Šta ova reč znači u drevnom jeziku? U doslovnom smislu ta reč označava fizičku supstancu koja se zove voda. Ali psihološki, na višem nivou, ona ima drugačije značenje. Voda ne označava samo vodu. Hrist, govoreći Nikodimu o ponovnom rođenju, kaže da čovek mora da se rodi od *vode* i duha: "*...ako se ko ne rodi vodom i Duhom, ne može ući u Carstvo Božije*". (Jov. 3: 5) Šta onda znači voda? Ona mora da ima neko drugo značenje, psihološko, odnosno "više" značenje. Možemo samo da nagađamo da li se "duh" odnosi na "volju", ili na "najunutrašnjiji", najstvamiji deo čoveka. Može se razumeti da biti ponovo rođen ne znači bukvalno "opet biti u materici majke", kao što razmišlja Nikodim koji važi za čoveka sposobnog samo za doslovno razumevanje. Šta god mislili o značenju reči "duh", ne možemo ni zamisliti svojim uobičajenim načinom shvatanja šta znači "voda" na ovom drevnom dvojakom jeziku u kome čula prenose jedno drugačije, posebno značenje. Ključa nema. Reći da čovek mora ponovo da se rodi iz fizičke vode jeste očevidna glupost. Šta onda psihološki znači voda? Pomoću nekih delova iz Biblije možemo proniknuti u to na šta se slika fizičkog objekta odnosi na psihološkom nivou značenja. Postoji puno primera za to. Uzmimo jedan iz Jevanđelja. Hrist se obraća Ženi iz Samarije na bunaru i kaže

da bi joj mogao dati "živu vodu". Kad je došla po vodu iz bunara, Hrist joj reče:

"Svaki ko pije od ove vode opet će ožednjeti; A ko pije od vode koju ću mu ja dati neće ožednjeti do vijeka, nego voda koju ću mu dati postaće u njemu izvor vode koja teče u život vječni". (Jov. 4:13-14)

Očigledno je da se reč „voda“ koristi u specifičnom smislu, smislu koji pripada tom drevnom zaboravljenom jeziku. U Starom zavetu, u Knjizi o Jeremiji, kaže se:

"Jer dva zla učini moj narod: ostaviše mene, izvor žive vode, i iskopaše sebi studence, studence isprovaljivane, koji ne mogu da drže vode". (Jeremija 2:13)

Šta je onda ova voda, ova živa voda?

U drevnom jeziku *voda* označava Istinu. Ali to je specijalna vrsta Istine, specijalni oblik znanja zvani "živa Istina". A živa je zato što učenje, jednom kada se prihvati i primeni u praksi, čini čoveka *živim iznutra*. U ezoterijskom učenju, to jest u učenju o unutrašnjoj evoluciji, pod *mrtvim* se podrazumeva čovek koji ne zna ništa o tome. To je znanje koje je istinito samo u odnosu na postizanje višeg nivoa unutrašnje evolucije predodređene čoveku. Ovo je znanje o višem nivou, koje čoveka vodi u tom pravcu. Ono se odnosi na sve što čovek mora da zna, misli, oseća, razumeva i čini da bi dostigao naredni stepen razvoja. To nije spoljna istina, o spoljnim stvarima, spoljnim objektima, nego unutrašnja Istina, o njemu samom, o tome kakav je čovek iznutra i kako može da promeni sebe. Zato je to i *ezoterijska* Istina (ezoterijsko znači unutrašnje), to jest Istina koja se odnosi na unutrašnji razvoj i novu organizaciju čoveka koja ga vodi ka narednom koraku u stvarnoj evoluciji. Sve dok ne bude znao, čuo i pratio učenje o tome, čovek ne može da se promeni, ne može da postane drugačiji, ne može da evoluiru i dostigne taj mogući viši nivo i ponovo se rodi. Ako misli da sam može da spozna Istinu tog reda, onda je isti kao oni gore pomenuti, koji *„ostaviše živu vodu i iskopaše sebi studence, studence isprovaljivane, koji ne mogu*

da drže vode". Ideja je krajnje jednostavna. Učenje postoji, kao što je uvek i postojalo, i može da vodi ka višem razvoju. Ovo učenje je realno psihološko učenje koje se odnosi na čoveka i moguć razvoj Novog Čoveka u njemu. Čovek to ne može da pokrene sam. On može da napravi sebi "studence", ali oni ne drže vodu, to jest tu nema Istine.

Kada nema Istine ovog reda, stanje čoveka se ponekad upoređuje sa stanjem žeđi.

"Siromahe i uboge, koji traže vode a nje nema, kojima se jezik osušio od žeđi,..." (Isaija 41: 17)

Ili, kad ljudi slede pogrešnu istinu, kaže se da piju gorku vodu ili vodu koja ne može da se pije, ili zagađenu vodu.

Primenimo sad ovu ideju o vodi koja se u drevnom jeziku odnosi na Istinu, na jedno od Hristovih kazivanja, kako bismo shvatili razliku između njenog psihološkog i bukvalnog značenja. Hrist kaže:

"/ ako neko napoji jednoga od ovih malih samo čašom studene vode u ime učeničko, zaista vam kažem, neće mu plata propasti". (Mat. 10:42)

Ovde čovek koji shvata bukvalno misli da sve što treba uraditi, jeste da se da čaša hladne vode detetu. Ali ako voda označava Istinu, onda se izraz "davanje hladne vode detetu" odnosi na prenošenje Istine, ali slabašno. Ovde se izraz "jedan mali", ne odnosi bukvalno na dete nego na osobu sa malim razumevanjem. Takođe treba uočiti da za primanje Istine um mora biti kao pehar koji prima ono što se u njega sipa. Drugim rečima, čovek mora biti spreman i želeti da bude učen, da bi se reklo da je njegov um kao pehar koji čeka da primi vodu. Izraz "davanje čaše vode" odnosi se i na primanje Istine i na prenošenje drugima.

Sve ovo ne može da se izrazi uobičajeno logički, ali se može razumeti psihološki. A to i jeste cilj drevnog jezika koji smo počeli da izučavamo.

ČETVRTI DEO

U ezoterijskim spisima Starog i Novog zaveta korišćene su i druge reči za Istinu. *Voda* nije jedini pojam koji se koristi da predstavi nivo Istine koji proučavamo. *Kamen* i *vino* su na drevnom jeziku takođe oslikavali ovaj oblik Istine, ali sa različitim nivoima značenja.

Kamen predstavlja spoljnu i doslovnu formu ezoterijske Istine. Tu Istinu on predstavlja na jedan krut način. Naime, Zapovesti su bile zapisivane na tablicama od *kamena*. Treba razumeti da se Istina o "višoj" evoluciji mora zasnivati na čvrstom temelju, zbog onih koji nisu u stanju da vide bilo kakvo dublje značenje.

Uzmimo ukratko neobičnu priču o Vavilonskoj kuli, zapisanoj u Postanju. Centralna ideja u toj priči odnosi se na čoveka koji običnim razumevanjem pokušava da dosegne viši nivo razvoja. To je značenje kule koju je saziđao čovek. Iz onog što je do sada rečeno može se razumeti da ako čovek kao jedinka ili čovečanstvo kao celina želi da dosegne viši nivo, mora da spozna i sledi učenje koje se na to odnosi. Čovek ne može da doprinese sopstvenom rastu "razmatrajući materiju", to jest, ne može ga analiziranje sopstvenih ideja, sopstvenih misli, dovesti do novog nivoa evolucije. Mora se pokoriti učenju. Njegovi naponi treba da budu utemeljeni na Istini koja se proučava. To posebno znanje ili ezoterijska Istina, na svom najnižem mogućem nivou razumevanja, zove se *kamen*. Videćemo od čega je Vavilonska kula saziđana, u odnosu na ovo neophodno znanje koje se zove Istina. Materijal za gradnju nije bio *kamen* i naglašeno je da nije bio. On nije došao sa viseg nivoa čoveka, to jest od onih koji su postali Novi Čovek.

Priča o Vavilonskoj kuli je neobična i ima malo značenja ako je shvatamo doslovno. Počinje kazivanjem da su nekada davno, posle Nojevog kovčega, svi ljudi govorili isti jezik. „A beše na ceioj zemlji jedan jezik i jednake reči”. (Postanje 11: 1) Dalje se kaže da su doputovali „sa istoka” (tj. udaljili su se od

Istine) i došli do ravnice, pa počeli da razmišljaju o izgradnji kule da bi dosegli nebesa. Priča se ovako dalje nastavlja: *"/ behu im opeke mesto kamena i smola zemljana mesto kreča. Posle rekoše: hajde da sazidamo grad i kulu, kojoj će vrh biti do neba, da stečemo sebi ime..."*. (Postanje 11: 3,4) Uočljivo je da su oni doputovali sa istoka i da su raspolagali ručno izrađenom opekom, a ne kamenom, Istok predstavlja, na starom jeziku parabola, izvor ezoterijske Istine. Došli su do ravnice; to je silazak sa višeg nivoa; i počeli da razmišljaju kako mogu sami *učiniti* nešto, nezavisno od poimanja Istine koju su stekli *"na istoku"*. Tako su počeli da zidaju kulu; mislili su da mogu, ignorišući te ideje i misli, da dosegnu viši nivo, u Jevanđeljima nazvan "nebesa". "Nebesa" označavaju viši nivo čoveka, dok se "zemlja" odnosi na nivo običnog, prirodnog čoveka. Počeli su da zidaju za sebe i, kako je naglašeno, ne samo da su koristili opeku umesto kamena, nego i smolu zemljanu (blato) umesto maltera.

"Viši" nivo se ne može razumeti "nižim". Čoveka, koji je na "višern", ne može da razume čovek na "nižem" nivou. Ovakav kakav jeste, čovek ne može da dosegne "viši" nivo bez sticanja znanja (zvanog Istina), koje ga do njega može dovesti. U tom smislu, Kula je bila propast. Čudno je na koji način ovaj drevni jezik postavlja stvari; zbog toga izgleda kao da je Bog iz ljubornore rasejao ljude po celoj zemlji. Čovek mora da gleda dublje kako bi razumeo ovaj jezik. On je zgrešio, a ne Bog. Pokušao je da se uzdigne svojim sopstvenim znanjem, ovde nazvanim "opeka" i "smola zemljana" i - zbog toga bio srušen.

„A beše na celoj zemlji jedan jezik i jednake reči. A kad otidoše od istoka, nađoše ravnicu u zemlji Senarskoj, i naseliše se onde. Pa rekoše medu sobom: hajde da pravimo ploče i da ih u vatri pečemo. I behu im opeke mesto kamena i smola zemljana mesto kreča. Posle rekoše: hajde da sazidamo grad i kulu, kojoj će vrh biti do neba, da stečemo sebi ime, da se ne bismo rasejali po zemlji. A Gospod side da vidi grad i kulu, što zidahu sinovi čovečiji. I reče Gospod: gle, narod jedan, i jedan jezik u svih, i to počеше raditi, i neće im smetati ništa da ne urade što su naumili. Hajde da sidemo, i da im pometemo jezik

da ne razumeju jedan drugoga što govore. Tako ih Gospod rasu odande po svoj zemlji, te ne sazidaše grada. Zato se prozva Vavilon, jer onde pomete Gospod jezik cele zemlje, i odande ih rasu Gospod po svoj zemlji." (Postanje 11: 1-9)

Međutim, vrlo je teško razumeti drevni jezik ako ga shvatamo bukvalno. Možemo razumeti da, ako inženjer ne konstruiše dobro neki deo za mašinu ili ga načini od pogrešnog materijala, ta mašina neće biti dobra. On u tom slučaju može da kaže: "To je Božija kazna". To nije "Božija" kazna: to je pogrešan "zahtev" i samim tim ni odziv neće biti u skladu sa očekivanjem. Odziv će biti u skladu sa kvalitetom njegovog zahteva. I to je taj "Bog" ili ako hoćete "Univerzum", kojim se nauka bavi. Pogrešan zahtev vodi ka pogrešnom odzivu. U stvari, to i nije u suštini pogrešan odziv nego baš pravi odziv na dati zahtev. Parabola o Vavilonskoj kuli je slika toga. Čovek je napravio kulu od opeke i blata, umesto od *kamena* i maltera. A "Bog" je jednostavno rekao, to jest odziv na zahtev je glasio: "ovo ne može biti".

Pogledajmo sada druge primere o *kamenu*, kao izrazu koji u drevnom jeziku označava Istinu o razvoju u pravcu "višeg". Da bi dostigao više stanje sebe, čovek mora da traži na pravi način, a da bi to bilo tako, mora *znati* zbog čega traži. Hrist kaže: "Traži i daće ti se". Ali sve dok ne saznamo nešto o *kamenu* ili *vodi* iz ezoterijskog učenja, ne možemo znati zbog čega tražimo. Hrist ne govori o traženju stvari iz života, nego o traženju pomoći za unutrašnji razvoj i razumevanje. Molitva „Oče naš“ sadrži neke od zahteva. Ti zahtevi su u vezi sa *ispravnim traženjem*. Ali to ćemo proučiti kasnije. Sada ćemo razmotriti neobičan događaj u vezi sa Hristovim preimenovanjem Simona. *Simon* znači "koji čuje", ali je Hrist preimenovao Simona u *Petar*, što na grčkom znači *kamen*. Naravno, sam Hrist predstavlja istinu o kojoj govorimo. Sebe naziva "Istinom". On je govorio o visokom nivou evolucije moguće za svakog pojedinačnog čoveka. Objašnjavao je načine za njeno postizanje. Govorio je o *ponovnom rođenju*. Preimenovanje Simona u Petar, odnosilo se na bukvalni aspekt njegovog učenja. Hrist reče Simonu: "A i ja tebi kažem da si

Petar, i na tome kamenu sazidaću Crkvu svoju, i vrata pakla neće je nadvladati. I daću ti ključeve Carstva nebeskog..." (Mat. 16: 18-19) Simonu Petru su dati "ključevi Carstva nebeskog". U psihološkom smislu, "nebesko" označava viši nivo razvoja, suštinski moguć za čoveka. Međutim, Hrist je samo Petru, kao *kamenu*, dao ključeve. Zapisane na kamenu, zapovesti su takođe ključevi. Ali, ako se shvate doslovno, one (zapovesti) nisu dovoljne. One su vidljive u psihološkom značenju. Zapovesti sadrže ogromno unutrašnje značenje. Ezoterijska Istina u formi *kamena* nije dovoljno fleksibilna da bi vodila u bilo kakav realan unutrašnji razvoj. Ona mora da se *razume*, a ne samo da se slepo prati. U Postanju je rečeno da je Jakov otkotrljao kamen sa izvora. Kamen na ulazu u izvor u drevnom jeziku znači da bukvalna Istina koči njeno psihološko razumevanje. Kamen je sklonjen i stado *napojeno*, zato što je *voda* psihološko značenje bukvalne ezoterijske Istine nazvane *kamen*. Na ovaj način može se razumeti i sledeći pasus:

"Tada se podiže Jakov i otide u zemlju istočnu. I obazirući se ugleda studenac u polju; i gle, tri stada ovaca ležahu kod njega, jer se na onom studencu pojahu stada, a veliki kamen beše studencu na vratima. Onde se skupljahu sva stada, te pastiri odvaljivahu kamen s vrata studenca i pojahu stada". (Postanje 29:1-3)

Kada kamen blokira izvor, to znači da su ljudi shvatili ezoterijsku Istinu bukvalno, u smislu značenja samih reči. Ljudi vole rituale. Oni "*ne ubijaju*" bukvalno, ali ne vide ni razlog da to ne čine u svojim sreima.

Sam Hrist, koji je predstavljao ezoterijsku Istinu ili "Put" ili "Reč", nazvan je "*kamen koji odbaciše zidari*". Psalmopisac kaže: "*Kamen koji odbaciše zidari, posta glava od ugla*". (Psal. 118: 22) Ovo je neobična izjava. K6 su zidari? Graditelji čega? Ovog sveta? Naravno, Hristovo učenje je došlo u svet građen od nasilja, u svet u kome svako veruje da nasilje vodi nečem boljem. Ali kada se Hrist naziva *kamenom*, to znači da je njegova osnova takva. Njegovo celokupno učenje trebalo je da transformiše kamen u vodu i konačno vodu u vino. Jevreji su

razumeli sve bukvalno, kao kamen. Hrist je transformisao bukvalno značenje u psihološko. Ovo je prikazano jednim od „čuda“, koja su stvamo psihološka, to jest predstavljeno je transformisanje bukvalnog značenja u psihološko. Čovek koji je ograničen bukvalnim shvatanjem značenja "više" Istine, može sebe uništiti. Ovo možda objašnjava zašto neki religiozni ljudi izgledaju kao da ih je kontakt sa religijom uništio i učinio gorim nego što inače život može da učini ljudima. To je prikazano u priči u petom poglavlju Jevanđelja po Marku, u priči o čoveku sa nečistim duhom, koji je izlazio iz grobova, i o kome se govori da je sebe "*kamenovao*". *Kamenje* - to jest uzimanje "više" Istine na bukvalan način - odseca ga, čini ga nečistim. A pošto je Isus predstavljao "više" razumevanje bukvalne Istine, čovek je zavapio: "*Šta hoćeš od mene, Isuse?*" Isus reče: "*Iziđi, duhu nečisti, iz čovjeka*". Čovek predstavlja svoje sopstveno razumevanje i ono znači - realan čovek. Ali ovo je samo blagi bljesak značenja ove parabole - čuda. To značenje se odnosi na određeno stanje čoveka s obzirom na „više“ učenje. Poenta je da je čovek sebe "*kamenovao*", to jest uzimao je "višu" Istinu bukvalno i bio zbog toga *nečist*. I njegova nečistoća je morala da pređe na svinje . Međutim, verovatno ćemo tek kasnije biti u stanju da razumemo nešto više u vezi sa ovim.

Isus uvek predstavlja ne-bukvalno ili ne-ritualno razumevanje „više“ Istine. Jevreji u Jevanđeljima ne predstavljaju stvarne, bukvalne ljude, nego određeni nivo doslovnog razumevanja onoga što pripada "višoj" Istini. *Jevrej* je svako ko ne može da pređe sa čulnog na psihološko shvatanje značenja. Za Jevreje se kaže da "kamenuju Hrista". Kad je Hrist rekao: "*Ja i Otac smo jedno*", rečeno je - "*Jevreji su uzeli kamenje opet da ga kamenuju*", zato što su njihovi bukvalni umovi njegove reči shvatili kao huljenje. Unutrašnje značenje je da ljudi na nivou bukvalnog, a samim tim i ritualnog, spoljnog razumevanja, kamenuju svojim shvatanjem ljude koji

[„ ... i izišavši duhovi nečisti uđuše u svinje“. (Marko 5: 13)]

Prim. prev.

su na nivou iznad njihovog. Čovek koji sada razume sasvim drugačije, može biti *kamenovan* onim što je jednom razumeo na bukvalan način. I on može uvek *kamenovati* drugog kroz svoje aktuelne, bukvalne reči, bez obzira na ono što stvarno misli. Zakonitost legalnih sudova jeste i mora da se bazira na *kamenovanju*, to jest na onom što se zapravo kaže rečima, a ne na onom što se zaista misli.

PETI DEO

Zaustavimo se na trenutak kod reči *vinu*, koje metaforički oslikava Istinu. Proučavaćemo kasnije značenje ezoterijske Istine kada ono dostigne fazu vina u čovekovom razumevanju. Za sada moramo razumeti da je *kamen* doslovno značenje ezoterijske Istine, *voda* se odnosi na drugačiji način razumevanja iste te Istine, a *vinu* ima njenu najvišu formu razumevanja. U čudu zapisanom u drugom poglavlju Jevanđelja po Jovanu, Hrist je pretvorio vodu u vino. Po ovom prikazu on je tražio da slugе napune *kamene* sudove *vodom* i onda je pretvorio *vodu* u *vinu*. To jest, predstavljena su tri stepena čovekovog odnosa prema Istini, a ovo znači, naravno, tri stepena razumevanja ezoterijske Istine.

ŠESTI DEO

Ideja o vinu logički vodi do ideje o *vinogradima* koji proizvode vino. Pre nego što nastavimo potpunije proučavanje drevnog jezika parabola moramo obratiti pažnju na značenje reči *vinogradi* i pokušati da dobijemo neku ideju o njihovom značenju. Biće neophodno dalje razmatranje ove Istine koja se odnosi na čovekov unutrašnji razvoj i rast razumevanja. Ta Istina nije uobičajena istina. Ona je posejana na zemlji. Ova posebna vrsta Istine bila je predmet Hristovog učenja. U Besedi

na gori On je potpuno otvoreno govorio o nekim njenim aspektima. Ali je njene dublje aspekte zavio odećom parabole.

Čovek ne može da izmisli Istinu za sebe. Videli smo da je to nagovešteno u priči o Vavilonskoj kuli kada je mislio da može da dosegne Nebesa "opekom i blatom" umesto kamenom i malterom. "Viša" Istina, što jednostavno znači Istina, koja vodi do "višeg" nivoa u evoluciji sebe, ne izranja iz života, već dolazi od onih koji su već dostigli taj "viši" nivo. Mnogi su ga dosegнули. Nekolicinu je zabeležila i obična istorija. Ograničimo se na Hrista. On je podučavao toj "višoj" Istini. A o uspostavljanju tog posebnog nivoa Istine na zemlji govorio je mnogo koristeći sliku *vinograda*. Školu tog učenja, baziranu na Istini ovog reda, on je nazivao vinograd čiji je cilj rađanje plodova. Ako ne rađa, treba ga poseći. Govoreći o sebi kao o čokotu, Hrist kaže svojim učenicima:

„Ja sam čokot, a vi loze. Ko ostaje u meni i ja u njemu, taj donosi mnogi plod, jer bez mene ne možete činiti ništa”. (Jovan 15:5.)

Hrist se osvrće na sledeću parabolu o vinogradima:

„Neko imađase smokvu posadenu u svom vinogradu, i dode da traži roda na njoj, i ne nade. Onda reče vinogradaru: Evo tri godine kako dolazim i tražim roda na ovoj smokvi, i ne nalazim. Posijeci je! Zašto i zemlju da slabi? A on dogovarajući reče mu: Gospodaru, ostavi je i ove godine dok okopam oko nje i metnem dubrivo. Pa će možda roditi; ako li ne, posjeći ćeš je docnije”. (Luka 13: 6-9.)

Sa ove tačke gledišta smatralo se da je čovek sposoban za izuzetan rast, specijalni unutrašnji razvoj, a "vinogradi" postoje da bi se taj razvoj učinio mogućim. Naravno, to nisu bili pravi vinogradi. Bile su to škole učenja. Čemu su podučavale? One su pružale, pre svega, znanje koje bi, ako bi se praktikovalo, moglo da vodi do "višeg" nivoa razvoja koji je za čoveka moguć. Te škole su učile čoveka da je on individua, to jest jedinstven, i da može dosegnuti to „više" stanje sebe, da je to njegov istinski cilj i da ga samo to može najdublje zadovoljiti.

Započinjale su podučavanjem te Istine, odnosno znanjem o toj specijalnoj Istini, ali su usmeravale ka nečem drugom. One vode od Istine do određenog stanja u čoveku u kome on više ne deluje iz Istine koja ga je dovela u to stanje, nego iz samog tog stanja. To stanje se ponekad naziva Dobrom. Svaka Istina ima za cilj da vodi nekom stanju dobra. Ova ideja je pripadala izrazu „vinograd”. Vino je proizvedeno. Čovek je počeo da deluje iz Dobra, a ne iz Istine, i na taj način postao Novi Čovek.

GLAVA DRUGA

O ISKUŠENJU U JEVANĐELJIMA

PRVI DEO

Pošto ćemo u narednoj glavi proučiti čudo pretvaranja vode u vino, koje se svojim skrivenim, psihološkim značenjem, odnosi na nivo koji je Isus dostigao u svojoj individualnoj evoluciji neposredno pre nego što je počeo sa podučavanjem, možda je dobro upoznati se i sa njegovim iskušenjima, kao i sa idejom iskušenja uopšte, a sve u kontekstu Jevanđelja. Ovde je neophodno shvatiti nešto što se obično ne razume. A to što treba da razumeti jeste da je *Isus morao da se podvrgne unutrašnjem odrastanju i evoluciji*. On nije rođen savršen. Da se rodio savršen, ne bi se izlagao iskušenjima ili prolazio kroz takvu patnju. Mnogi religiozni ljudi greše što misle da je Hrist od samog početka imao neku posebnu snagu kojom je mogao sve da postigne. Ali, jednom je i On sam pomenuo teškoće oko isceljivanja izvesnih oblika bolesti, rekavši da su ona moguća, ali uz prethodnu obaveznu veliku molitvu i post. Kasnije ćemo proučiti neke od tih primera, ali za sada možemo reći da su postojala najneobičnija gledišta o neograničenosti Hristovih moći na zemlji, toliko velikih da su se ljudi čak pitali zašto on, ako je Sin božiji, ne isceli sve bolesti i ne preobrati ceo svet? Ovo je ona vrsta argumenata koju ljudi koriste kada kažu - ako Bog postoji, zašto na zemlji vladaju bol, bolest, patnja, rat, itd.? U ovakvim razmatranjima pogrešno je samo polazište. Ne shvata se značaj života na zemlji. U stvari, ne shvata se centralna ideja Jevanđelja - ideja o individualnosti evolucije i ponovnog rođenja.

Ponovimo reči koje su gore pomenute, sa ciljem da učinimo ovu glavu što jasnijom: *Isus je morao da se podvrgne unutrašnjem rastu i evoluciji*: Da počemo od toga. Isus nije rođen savršen, to jest nije rođen kao čovek koji se u potpunosti razvio i evoluirao. Naprotiv, rođen je nesavršen, sa ciljem da ostvari tačno određen, davno predskazan zadatak. On je morao u kritičnom razdoblju zemljine istorije ponovo da uspostavi vezu između dva nivoa koja se u Jevanđeljima nazivaju "zemlja" i "nebo", i bilo je neophodno da se to odigra u njemu samom *praktično*, da bi se ponovo otvorio put kojim uticaji sa višeg nivoa Univerzuma Totalnog bića (čiji je kvalitet u rasponu od Božanskog do Apsolutnog) stižu na zemlju do Čovečanstva, i time učini mogućim unutrašnji razvoj čoveka, a takođe i postojanje neke vrste inteligentne kulture u određenom vremenskom razdoblju ili istorijskom ciklusu. Isus se pita da li će "*naći veru na zemlji*" na vrhuncu tog razdoblja: "*Ali Sin Čovečiji kada dođe, hoće li naći veru na zemlji?*" (Luka 18: 8) To su Hristove reči i one upućuju na sumnju da će na kraju tog ciklusa na zemlji biti vere.

Isus je tada morao da spoji ono ljudsko i božansko u sebi i na taj način ponovo uspostavi vezu između neba i zemlje. Morao je i da pretrpi sve teškoće koje prate unutrašnju evoluciju onog što je *ljudsko u njemu* da bi se izložio uticajima višeg, to jest "božanskog" nivoa. Bio je prinuđen da prođe kroz sve stupnjeve te evolucije *u sebi*, kroz iskušenja i greške, dok ona nije bila upotpunjena kroz stalna unutrašnja iskušenja o kojima imamo samo nagoveštaje. A sve ovo se odigrava tokom jednog dugog vremenskog razdoblja, o čemu znamo samo ponešto kroz učenje koje je objavio na kraju, a koje se završava poslednjim činom poniženja, takozvanom tragedijom raspeća, i kroz nekoliko opisa iz najranijeg doba, ali nema ničeg iz relativno dugog perioda između. Tu je tišina. Ne znamo gde je Isus podučavan u tom periodu ili od koga je primao uputstva za konačnu dramu koju je morao da odigra, a o čemu je vest bila poslata Jovanu Krstitelju (koji Hrista nije znao iz viđenja), kao i za predodređenu kulminaciju na koju se Isus pozivao na

mnogim mestima, pa i u Čudu o pretvaranju vode u vino, a kroz reči koje je bio prinuđen da kaže svojoj majci: "*Još nije došao moj čas*" (Jov. 2: 4) (On ne kaže "majko", nego "ženo"). Ipak, neki religiozni ljudi misle da je Isus bio razapet zbog Pilata - takoreći slučajno. Ovakvo gledište je apsurdno. On je morao da odigra ulogu koja mu je dodeljena. Ta uloga je bila unapred određena.

U pominjanjima Isusovog najranijeg razvoja rečeno je da je *prednjačio* u mudrosti i rastu. Napredovao je postepeno. U Luki je rečeno: "*A dijete rastijaše i jačaše duhom, puneći se premudrosti, i blagodat Božija bijaše na njemu*". (Luka 2: 40) Luka, koji ga nikad nije video, opisuje šta je Isus, koji je tada imao dvanaest godina, rekao majci i ocu, kada su ga posle tri dana traženja našli u Hramu. Kada ga je majka upitala: "*Čedo, što nam tako učini? Evo otac tvoj i ja tražismo te s bolom*" (Luka 2: 48). Isus joj je na to odgovorio: "*Zašto ste me tražili? Zar niste znali da meni treba biti u onome što je Oca mojega?*" (Luka 2: 49) Uočimo da je razlika između "*oca na zemlji*" i "*oca na nebesima*" u stvari razlika između ideje prvog, zemaljskog rođenja - i drugog, "*višeg*" rođenja koje je i bilo predmet Hristovog učenja. Oni koji su ga slušali u Hramu, još kad je imao dvanaest godina, "*divjahu se veoma njegovoj razboritosti i odgovorima*". (Luka 2: 47) Isusovo *napredovanje* u razumevanju postalo je očigledno. Ali, jasno je i da je proteklo mnogo vremena pre nego što je uznapredovao do svog punog unutrašnjeg rasta i do postignuća najvišeg stepena razvoja, koji se u Jevanđeljima naziva trenutak *proslavljenja*. Ovo konačno ostvarenje njegove evolucije započelo je kada je Juda nestao u noći, odlazeći da ga, kako je rečeno - izda, i kada se Isus obratio svojim učenicima rečima; "*Sada se proslavi Sin Čovečiji*". (Jov. 13: 31) Ali, ni tada to još nije bilo postignuto, pošto je očito morao da podnese još dva veoma bolna iskušenja - iskušenje u Getsimaniji, gde se molio: "*Oče moj, ako je moguće, neka me mimoiđe čaša ova, ali opet ne kako ja hoću, nego kako ti*" (Mat. 26: 39), i iskušenje na krstu, kada je uzviknuo: "*Bože moj, zašto si me ostavio?*" (Mat. 27: 46) Ovde se mora istaći da je Hrist počeo sa podučavanjem neke tri

godine pre nego što je dostigao proslavijenje - svoju punu razvijenost.

Zapitajmo se kako se ostvaruje unutrašnja evolucija? Potpuni unutrašnji razvoj moguć je samo kroz unutrašnje iskušenje. Tri puta je đavo iskušavao Hrista, što je detaljno dato u Jevanđeljima po Luki i Mateju, a vrlo sažeto apostrofirano u Jevanđelju po Marku, i to rečima: "*divlje zveri*". Ništa od ovoga nije pomenuto u Jevanđelju po Jovanu, međutim, Čudo pretvaranja vode u vino predstavlja polaznu tačku Isusovog učenja i anjenja čuda. Proučimo za sada verziju o tri rana iskušavanja, kao što je dato u Jevanđelju po Luki, kako bi se shvatilo da je Isus mogao da napreduje razvijajući se metodom iskušavanja i prolazeći kroz razne *stepene unutrašnjeg rasta* pomoću samosavlađivanja. Ali, da počemo prvo od koncepcije da se, kao što je rečeno u Jevanđeljima, čovečanstvo u svom neprobuđenom stanju - nalazi u moćima zla, što je predstavljeno idejom da je čovek opsednut zlim dusima. To jest, čovek je u vlasti rđavih raspoloženja, impulsa i misli koje su personifikovane zlim dusima, čiji je cilj njegovo uništenje i uništenje cele ljudske rase. Koncepcija Jevanđelja se i bazira na tome da je čovek stalno pod uticajem zlih sila *koje su u njemu*, a ne van njega, i na koje on pristaje. Pristajanjem na te sile *u sebi*, sprečava se progres u ljudskom životu. Sile zla su u čoveku, u samoj njegovoj prirodi, u njegovoj jakoj samoljubivosti, egoizmu, neznanju, gluposti, pakosti, sujeti, i - naravno, u njegovim mislima zasnovanim na čulima i prihvatanju sveta onakvog kakvog ga vidi, to jest na spoljašnjoj viziji sveta kao jedinoj realnosti. Svi ovi nedostaci, mane, zajedno se nazivaju *đavo*, što je ime za svu *ogromnu sveopštu snagu nerazumevanja* u čoveku, *snagu pogrešnog povezivanja svega*. Đavo je zbir, skup svih ovih nedostataka, svih *snaga nerazumevanja u čoveku*, i svega onog što proističe iz toga. Međutim, videćemo jasnije šta se pod đavolom podrazumeva kada počnemo da razumevamo šta iskušenje zaista znači.

U vezi sa đavolovim iskušavanjem Hrista opisanim u Jevanđelju po Luki, rečeno je da je Isus bio u pustinji četrdeset dana, "*iskušavan od strane đavola?*". Broj *četrdeset* se pominje

u vezi sa Potopom, kada je kiša padala *četrdeset* dana i noći, u alegorijskoj povezanosti sa Decom Izraela koja su lutala četrdeset godina u pustinji, a takođe je rečeno i da je Mojsije postio *četrdeset* dana i noći pre nego što je primio Zapovesti zapisane na kamenim pločama. Po Luki, *četrdeset* dana u pustinji direktno je povezano sa *idejom iskušenja*:

"Isus pak pun Duha Svetoga vrati se sa Jordana, i bi odveden Duhom u pustinju. I četrdeset dana kuša ga davo, i ne jede ništa u te dane; i kad se oni navršše, onda ogladnje". (Luka 4: 1,2)

Sledi opis prvog iskušenja iz ovog perioda iskušavanja:

"/ reče mu đavo: Ako si Sin Božiji, reci ovome kamenu da postane hljeb". (Luka 4: 3)

Osmotrimo ovo na jedan površan, bukvalan način, odnosno na prvom nivou značenja. Hrist je ogladneo, a đavo mu predlaže da pretvori kamen u hleb.

"/ odgovori mu Isus govoreći: Pisano je: Ne živi čovek samo o hljebu."(Luka 4: 4)

Na nivou doslovnog značenja to je baš ono što nam i izgleda da jeste - fizičko iskušenje. Uočimo da je rečeno kako je Isus bio u pustinji četrdeset dana i kako je *"iskušavan od strane davola"*. Ako pretpostavimo da se pod pustinjom podrazumeva pustinja u fizičkom smislu, kako to da nije ništa konkretno rečeno o Hristovom iskušavanju za sve to vreme? Može se reći samo da je gladovao. Ali, u kontekstu unutrašnjeg razvoja, izraz *pustinja* se odnosi na stanje uma, opšte unutrašnje stanje koje se može bukvalno uporediti sa pustinjom; to je stanje u kome nema ničega što vodi čoveka, u kome se on više ne nalazi u sebi bliskom okruženju i zbog toga i jeste u pustinji; stanje bede, zbunjenosti i teškoća, u kome je on radi provere u potpunosti prepušten sebi samom i ne zna u kom pravcu da ide, a ne sme da ide u svom sopstvenom. Ovo samo po sebi jeste iskušenje, zato što sve vreme Isus oseća glad za značenjem. Zašto bi čovek napustio blisko okruženje i otišao u

pustinju? On je gladan hleba, ali ne hleba u bukvalnom smislu, nego onog hleba za koji molimo u molitvi Oče naš, hleba koji je pogrešno tumačen kao "svakidašnji" hleb; to jest gladan je usmerenja, onostranog hleba, a doslovce, hleba za *sutra*, u stvari značenja, koja su potrebna za razvoj naših života, ali ne života kakvi su danas, nego kakvi bi mogli da postanu, hleba neophodnog da podrži naš razvoj, hleba za postizanje potrebnog nivoa *razumevanja* (Molitva Oče naš je molitva vezana za unutrašnju evoluciju, a hleb za koji se moli u njoj jeste hleb koji je potreban za razumevanje tog procesa). Po ovome, iskušenje je *načiniti hleb sam sebi*, to jest držati se svojih sopstvenih ideja, sopstvene volje - baš kao što su graditelji Vavilonske kule koristili cigle i blato koje su sami napravili, umesto kamena i maltera. Mislili su da mogu izgraditi novi svet na osnovu sopstvenih ideja. Zašto da se čovek ne osloni na sebe, a samim tim i na život, umesto što čeka na nešto što izgleda neizvesno? Po Mateju, Hristov odgovor na ovo pitanje glasi:

"Ne živi čovek o samom hljebu, no o svakoj riječi koja izlazi iz usta Božijih". (Mat. 4: 4)

Jasno je da đavo traži od Hrista da *sam napravi hleb*, da olakša svoje stanje, to jest da ne čeka Božiju Reč. Đavo kaže: *"Ako si Sin Božiji, reci da kamenje ovo postanu hljebovi"*. (Mat. 4: 3) Drugim rečima, da nahrani sebe sopstvenim snagama i idejama. Ali misija Hristova, započeta odmah nakon iskušavanja u pustinji, nije bila u tome da sam proizvodi istinu i značenje, nego da razume i prenese Istinu i značenje Božije Reči, to jest viših uticaja. Provera se odnosila na njegovu sopstvenu volju u odnosu na volju višeg nivoa. Morao je da čini Božiju volju - ne svoju sopstvenu. On je bio prinuđen da onaj niži, ljudski nivo u sebi, podvrgne volji višeg, božanskog nivoa. Ljudski nivo je taj koji je izložen iskušenju, zato što je Isusa rodila ljudska majka. Zamenjivanje "višeg" "nižim" jeste negiranje čoveka, jer on u tom slučaju pripisuje sebi ono što mu ne pripada. Čovek je tada u iskušenju da kaže: *"Ja sam Bog"*, a ne *"Bog je ja"*. Ako kaže: *"Ja sam Bog"*, on se sa Bogom identifikuje sa nižeg nivoa. Ovo ga negira. Ako kaže: *"Bog je ja"*,

on odustaje od svoje volje i prihvata Božiju volju kao svoje "Ja" i zato je ispod, mora da se pokorava Bogu, to jest višem nivou. Uočite da se đavo obraća Hristu rečima: "*Ako si ti Sin Božiji...*" i time prejudicira da Isus može činiti šta god želi, kao da je na nivou Boga. Sve to je bilo u Isusu. Desilo se *u njemu*. Iako ovo iskušenje može da se shvati i sasvim doslovno, kao prevazilaženje apetita, u ovom slučaju međutim, značenje gladi leži daleko i duboko iza tog bukvalnog značenja i tiče se problema samoljublja i moći, kao i nasilja, problema koji su utemeljeni u ljudskoj prirodi. Isus je imao u sebi *ljudsku prirodu* koja je poticala od žene - njegove majke. Zadatak je bio da se ta priroda transformiše. Ovo je sasvim očigledno u drugom iskušenju kojim je Hristu nuđena moć nad pojavnim svetom. Đavo je predstavljen kako vodi Hrista ka "visokom mestu", prikazujući mu sva carstva sveta *u trenutku*.

"I izvede ga đavo na goru visoku i pokaza mu sva carstva ovoga svijeta za tren oka. I reče mu đavo: Tebi ću dati svu vlast ovu i slavu njihovu, jer je meni predana, i kome hoću dajem je. Ti, dakle, ako se pokloniš preda mnom, biće sva tvoja". (Iluka 4: 5-7)

Ovo iskušenje koje se odnosi na zemaljske moći i veliku sujetu, postoji u svakome. A to opet ukazuje na samoljublje. Ono podrazumeva uobičajenu ljubav i posedovanje koje iz toga proističe. Đavo će darovati Hristu svet. Ljubav koja proističe iz moći i ljubav koja proističe iz posedovanja, dve su strane samoljublja. Ovde je ljudski nivo Hrista predstavljen njegovom izloženošću ogromnom iskušenju shvatljivom sa stanovišta ljudske koristoljubivosti i posesivnosti. Iskušenje je prikazano tako da jasno izražava sledeće: ceo svet je iznet Isusu "kao na dlanu", to jest u trenu, odjednom. Isus je prinuđen da odgovori: "*... jer je pisano: Gospodu Bogu svojemu klanjaj se, i njemu jedino služi*". (Luka 4: 8) To jest, ne svetu i svetovnoj posesivnosti. Odgovor potiče iz osnove razumevanja koja je ista kao i ona u vezi sa prvim iskušenjem. Fostoji nešto što nije "od sveta", kao ni iz ljubavi za posedovanjem. Postoji nešto drugo što čovek mora da ima. Taj viši nivo, koji je i moguć za čoveka i koji je već u njemu, jeste pravac koji vodi ka odvratanju od želje

za moćima i slavom. Međutim, čak i da čovek *zna* za taj pravac, pa i da je sasvim siguran u njega, stalno će biti iskušavan - i više od toga. Da nije tako, Hrist ne bi bio iskušavan na ovaj način. Njegova ljudska strana uvek je bila izlagana tom iskušenju. Ovde se ne radi samo o ogromnom uticaju čula i trenutnih zahteva sopstvenog interesa i sujete, što treba razmotriti, nego o daleko suptilnijim idejama o mogućnosti da se putem svetovnih stvari i spoljne moći i autoriteta pomogne čovečanstvu da postane *kralj na zemlji*. Znamo da su učenici mislili kako Isus ima nameru da bude *zemaljski kralj* koji poseduje ceo svet, i da će im dati zemaljske nagrade. Oni su sa nižeg nivoa razmišljali o "višim" stvarima. U prvom trenutku nisu mogli da shvate o čemu je Isus govorio, jer dostizanje višeg, odnosno unutrašnjeg nivoa, nema nikakve veze sa nižim, odnosno spoljnim nivoom avota. Treba se prisetiti da je put koji je Hrist morao da sledi očigledno vodio u neuspeh, sa stanovišta spoljnog života, u spoljašnju bespomoćnost, a i u smrt kakva je rezervisana samo za najgore kriminalce. Preostalo mu je samo nekoliko sledbenika. Izgledalo je kao da je sve bilo uzalud. Naravno, ne možemo očekivati da ovo razumemo dok ne shvatimo celokupnu ideju o dva nivoa. O ovome ćemo govoriti malo kasnije, a ovde ćemo samo napomenuti da se iskušenje u pravom smislu odnosi na ta dva nivoa, to jest na prelaz sa jednog nivoa na drugi. Da je Isus rođen savršen, bio bi izvan svih iskušenja. Ne bi predstavljao *Novog Čoveka* niti Put do njega. On je zbog toga sebe i zvao *Put: "Ja sam Put"*. (Jov. 14: 6)

DRUGI DEO

Na razne načine možemo biti iskušavani i na razne načine podlegati iskušenju. Sad ćemo govoriti o iskušenjima uopšteno. Svako iskušenje (ako je stvarno) podrazumeva borbu između dve stvari u čoveku, a svaka teži da preuzme kontrolu. Ta borba je borba dualnosti. Uvek se odvija između istinitog i

lažnog, odnosno između dobra i zla. Celokupna drama čovekovog unutrašnjeg života i njen ukupan ishod, ostvaren kroz čovekov unutrašnji razvoj, leži u unutrašnjem trvenju u pogledu toga šta je istina a šta laž, odnosno šta je dobro a šta zlo. I zapravo, o tim stvarima čovek stalno razmišlja i zapitkuje se unutar svog uma i srca. Um služi za razmišljanje o tome šta je istinito, a srce služi za osećanje onog što je dobro.

Razmotrimo prvo iskušenje u vezi sa istinom. Ono se zbiva unutar čovekovog intelektualnog života. Svako se čvrsto drži onog što smatra da je istinito. Znanje samo po sebi nije istina, jer iako znamo mnogo stvari, mi ih ili ne smatramo obavezno istinitim, ili smo indiferentni u odnosu na njih. Ali, u okviru svega što znamo, ima stvari koje smatramo istinitim. To je naša lična istina i ona pripada našem ličnom intelektualnom životu, jer znanje i istina pripadaju umu. Intelektualni život čoveka nije ništa drugo do ono što on veruje da je istina i kada se na to atakuje, on oseća uznemirenost. Što mu je više stalo do činjenice da je istina ono što veruje da je istina, više će se osećati anksioznim ako se pojavi sumnja u to. Ovo je blago iskušenje, pri kome čovek mora da razmišlja o svojim istinskim verovanjima i vrednostima i da se bori sa sopstvenim sumnjama. Morate razumeti da čovek ne može biti iskušavan kroz ono što ne vrednuje. Može da bude iskušavan samo u stvarima koje vrednuje. Značaj iskušenja leži u čovekovom jačanju u okviru onog što smatra istinom. Očigledna je ideja u Jevanđeljima da čovek mora da vodi borbu unutar sebe. Jevanđelja i jesu slika čovekovog razvoja i evolucije. Zahteva se unutrašnja borba, to jest, neophodna su iskušenja. Međutim, ljude nekad vređa i ljuti pomisao da moraju da se bore za istinu i prolaze kroz iskušenja u vezi sa tim. Ali, borba za znanje isto je toliko neophodna kao i borba sa sobom.

Razmotrimo sada iskušenja koja su vezana za *dobro*. Ta iskušenja nisu intelektualna; ona su emocionalna. Pripadaju domenu u kome čovek "hoće", a ne domenu u kome "misli". Osnova onog što čovek hoće jeste ono što oseća kao dobro. Svako hoće i deluje iz onoga što oseća kao dobro, a sve što čovek hoće, pripada njegovom voljnom životu. Ako bi mu se

oduzelo sve ono što smatra *dobrim*, njegov voljni život bi prestao, a isto tako i kad bi mu se oduzelo ono što smatra *istinom*, njegov intelektualni život bi prestao. U Jevanđeljima, sva *Istina* je povezana sa znanjima iz Hristovog učenja, a sve *dobro* je u vezi sa Božijom ljubavlju i sa ljubavlju prema bližnjem. Sve što čovek voli - smatra dobrim, a iz onoga što smatra dobrim - on hoće i deluje. Ako voli samo sebe, onda je on čovek za koga je Bog - njegovo sopstveno dobro, a sve ono što ne ide u prilog njegovom sopstvenom dobru, smatra lošim. Razvoj volje ide kroz razvoj ljubavi, a razvoj ljubavi ide na račun samoljublja. Pošto čovek može da bude iskušavan intelektualno jedino kroz ono što smatra *Istinom*, onda, vezano za njegovu volju, jedino može biti iskušavan kroz delovanje u vezi sa onim što voli. Pošto su sva iskušenja u stvari povezana sa *Istinom* Reči, to jest sa učenjem Jevanđelja, i sa Dobrim u Reči, iskušavanje *dobrog* (za razliku od iskušavanja u vezi sa *Istinom*) započinje tek kada čovek počne da prevazilazi nivo samoljublja i pređe u područje *milosrđa* ili ljubavi prema bližnjem, kroz osećaj postojanja Boga kao izvora ljubavi. Iskušenja koja se tiču *istine* obavezno počinju mnogo pre iskušenja koja se odnose na *dobro*, ali ako u čoveku nema nekog prirodnog milosrđa, iskušenja vezana za *istinu* teže će se prevazia. *Istina* mora da uđe u čoveka i poraste u njemu pre nego što on može da promeni pravac svoje volje, to jest pre promene njegovog osećanja dobrog. Kada čovek počne da oseća novo *dobro* koje u njega ulazi, desiće se uzajamna *smena* dva osećanja *dobra*. Osetiće borbu između novog *dobra* i onog što je pre osećao kao *dobro*. Međutim, od tog trenutka biće u stanju da istraje na *istini*, ma koliko grešio u odnosu na *dobro*. Čovek je u stvarnosti između dva *nivoa*, nižeg i višeg, i svako pravo iskušenje počinje jedino u ovakvoj situaciji, jer niži nivo ga privlači i on mora da nađe put između njih. U stvari, on se malo pridiže pa onda pada nazad, kao pijanac u pokušaju da ustane. Međutim, ako iskušenje u vezi sa *dobrim* stvarno počne, bez obzira na trenutak započinjanja i ishod tog iskušenja, čovek ne sme da dozvoli da ikada posustane ili popusti uočenom napadu na *istinu* koje se drži. Ako to dozvoli, sa svakim neuspehom će izgubiti nešto od osećaja *istine*. Bez obzira na to ko je ili šta radi, mora biti privržen *istini* koju prima i oživljava u sebi.

TREĆI DEO

U trećem Hristovom iskušenju, đavo se još jednom javlja: "*Ako si Sin Božiji...*". Treba razumeti da je Hrist morao da se bori protiv svih oblika samoljublja i svih vrsta svetovnih ljubavi, kao i onoga što iz svega toga proističe, Morao je da nadvlada sva osećanja sopstvene moći koja potiču sa nivoa čoveka u njemu, tako što bi ih izložio uticaju višeg nivoa. Iskušenje u stvari ima veze sa odnosom nižeg nivoa u čoveku prema bilo kom mogućem višem nivou. Treba imati na umu da je centralna ideja u Jevanđeljima da čovek treba da pređe iz "nižeg" u "više" stanje i da je to unutrašnja evolucija ili ponovno rođenje. Pošto je "Božija reč" sredstvo koje je neophodno da se ostvari ta unutrašnja evolucija, sva intelektualna iskušenja se u Jevanđeljima odnose na čovekove lične misli o Istini *Reči* i istini *čula*, a sva emocionalna iskušenja su u vezi sa samoljubljem i Božijom ljubavlju. Postoji naravno nesaglasnost između nižeg i višeg nivoa, baš kao što postoji i nesaglasnost između semena i biljke. Možemo da kažemo da je seme sposobno za samostalni život i da je puno samoljublja, ili - možemio reći da je u stanju da se pokori ili odustane od samovolje i preda višim uticajima, koji su u potrazi za radom na semenu, a sa ciljem da ga transformišu u biljku.

Treće iskušenje, opisano je po Luki ovako:

" / odvede ga u Jerusalim i postavi ga na krilo hrama, i reče mu: Ako si Sin Božiji, skoči odavde dolje. Jer je pisano da će anđelima svojim zapovjediti za tebe da te sačuvaju, i uzeće te na ruke da se ne spotakneš o kamen nogom svojim. I odgovarajući Isus reče mu: Kazano je: Ne kušaj Gospoda Boga svojega". (Luka 4: 9-12)

Može se razumeti da samoljublje znači obožavanje sebe. Sebi se može pripisati i božanstvenost, i to se uistinu i čini. U stvari, "niže" zamišlja da je "više" i time iskušava Boga. Ono ne može da oseti svoju sopstvenu ništavnost i uzdiže sebe do

neba, a onda u zatrovanosti obožavanjem sebe, u zaluđenosti iluzijom o sebi, u stanju je da pokuša nemoguće i uništi sebe.

U vezi sa đavolovim iskušavanjem Hrista, rečeno je da je Hrist bio odveden duhom u pustinju. U Jevanđelju po Luki, on "i bi odveden Duhom u pustinju. I četrdeset dana kuša ga davo". (Luka 4: 12) U Jevanđelju po Marku, ovo je izraženo još snažnije: "/ odmah ga Duh izvede u pustinju. I bi ondje dana četrdeset, kušan od satane, i bi sa zvjerinjem". (Marko 1: 12,13) U Jevanđelju po Mateju: "Tada Isusa odvede Duh u pustinju da ga davo kuša". (Mat. 4: 1) Iskušanja u pustinji, u svakom Jevanđelju u kome su opisana, "slede" Jovanovo krštenje Isusa. Izgleda čudno to što Hrist treba da bude vođen u iskušenje jakim duhom unutrašnjeg prosvetljenja kojim je bio ispunjen. Ali Hrist je smatrao da čovek mora ponovo da se rodi od duha; a bez iskušenja nema transformacije. Duh je medijum koji povezuje "više" sa "nižim". Ono ljudsko u Hristu mora|o je da bude transformisano i uzdignuto do božanskog nivoa. Pošto je duh posrednik koji vuče ono "niže" nizom transformacija ka „višem“, delatnost duha se sastoji u tome da vodi čoveka u pustinju, štaviše, u krajnju konfuziju - i izloži iskušenju svaki delić u njemu, tako da sve ono što nije od koristi za njegovu evoluciju ostaje za njim, a sve što može da raste i razumeva, stoji ispred. Đavo u čoveku predstavlja sve ono što ne može da evoluiru i sve što ne želi i mrzi ideju o unutrašnjem razvoju, sve ono što želi jedino da kleveće i pogrešno razumeva i ima svoj sopstveni put. Sve to mora postepeno da ostane iza čoveka koji istražuje pravi unutrašnji razvoj i ne sme mu se (đavolu) dozvoliti da zauzme prvo mesto u njemu i da ga kontroliše. U stvari, redosled stvari mora da se promeni u čoveku, u smislu da ono što je prvo, postaje zadnje. U tom smislu se pominje da je Hrist rekao đavolu: "*Idi od mene, Satano*". Jasno je da novi poredak stvari u čoveku koji donosi iskušenja ne može da se odigra odjednom, a u Jevanđelju po Luki rečeno je još i da iskušenja Hristova nisu završena. Kaže se, ".../ davo, otide od njega za neko vreme". (Luka 4:13)

GLAVA TREĆA

VENČANJE U KANI

Ko se venčavao? Ništa nije rečeno o mladi i mladoženji. Isus i njegova majka su očevidno spolja prikazani kao majka i sin; psihološki shvaćeno, radi se o unutrašnjem jedinstvu prirodnog i duhovnog u Isusu. Zašto domaćin proslave ne shvata šta se dešava? Zašto je njegovo nerazumevanje bilo takvo da sluge nisu ni pokušale da ga obaveste, iako su mu u funkcionalnom smislu bile podređene? Odgovor je: zbog toga što se pojavio *novi domaćin*, gotovo tajno; obratite pažnju na to da novi domaćin nije progovorio ni reč sa domaćinom proslave, koga možemo zvati *stari domaćin*. Kada čovek duboko promeni čitavu svoju psihologiju, njegov bivši domaćin više nije taj koji kontroliše, već se pojavljuje drugi, moćniji. Savladavajući ono što odslikava njegovu prirodnu stranu predstavljenu majkom, Isus dostiže stanje u kome stari domaćin nema više nikakvih moći, čak i ne zna šta se dogodilo. Isus nije domaćin proslave - ali bivšem domaćinu niko ne govori šta se dešava. Svi *ćute*. Nema suparništva - samo *tišina*. Preobražaj koji se dešava, naznačen je zapravo pretvaranjem vode u vino. Sve se odigralo bez nasilja. Ni u jednom Isusovom čudu nikada nije bilo nasilja ili suparništva. Umesto toga bila je *tišina*. Pilatu je rekao da on, Isus, može ako je neophodno prizvati sile koje bi mogle dovesti do njegovog izbavljenja. Ali, nije ih prizvao. Nasilje rađa nasilje. Čudan je tok misli koji vodi do uvida šta je gospodar u čoveku i kako se to prevazilazi, ili još bolje, kako se otrgnuti od toga. Ne treba govoriti ništa što vodi sukobu i njegovom rasplamsavanju. Čak je i Pilat bio u stanju da razume nešto o Isusu; i domaćin proslave mogao je da uživa u dobrom vinu. Ali, kasnije bi, da su sluge objasnile čudo domaćinu proslave, zasigurno nastala problematična situacija, a njegov autoritet osporen.

U Jevanđeljima se mnogo govori o toj unutrašnjoj *tišini* koja ima veze sa promenom u čoveku - tišina se zahteva: "*da ne zna ljevica tvoja šta čini desnica tvoja*". (Matej 6: 3) Čovek ne može da prevaziđe zemaljski autoritet reagujući nasilno na njega. On može da bude nasilan prema svom ocu. Koliko njih je odbacilo svoju dobru stranu nasilnim suprotstavljanjem autoritetu? Ali, vremenom, postajali bi čak ono što su oduvek mrzeli. Unutrašnja promena se ne ostvaruje na taj način. Međutim, ovde, na ovoj simboličkoj svadbi, autoritet Isusove majke nije predstavljen u vidu reakcije nego kao izdavanje neke unutrašnje naredbe, čime značaj nje same nije narušen, nego naprotiv, pravilno upotrebljen; ona je ta koja je omogućila da se desi čudo, saopštavajući "slugama" da poslušaju šta im Isus govori. A pošto je on nasledio od nje ljudsku, to jest prirodnu stranu, jasno je da je On, na ovom stepenu razvoja, tu svoju stranu doveo u ispravan odnos sa "višom", duhovnom stranom, i zbog toga je "ona" poslušala "njega". Postoje učenja u kojima se ova "prirodna" strana smatra nečim što u potpunosti treba prevazići i dozvoljena je samo duhovna misao koja je daleko iznad zemaljske. Ovakvo polovljenje čoveka ne može se smatrati usklađivanjem ili dovođenjem u harmoniju svih nota koje odzvanjaju našim bićem. S obzirom na to ko mu je majka, Isus je rođen kao čovek. Njegov zadatak bio je da poveže čoveka sa Bogom, prirodno sa duhovnim, a ne da razdvaja kao suprotnosti ono što nije ni najmanje suprotstavljeno, mada je različitog nivoa i dimenzija.

"Prirodna" strana čoveka i ona više unutrašnja, duhovna strana, mogu se predstaviti kao dva oblika ili dva prostora, gde se jedan otvara u drugom, ili dve visine, niža i viša, ili dva grada, ili na mnogo drugih načina. Vizuelno zamišljanje samo po sebi ne znači mnogo. Smisao je važan, tu leži značenje. Vizuelna predstava u parabolli nije istovremeno i njeno značenje. Reči korišćene u parabolli nisu ono što parabola znači. Parabole su i neki snovi, baš kao i neki drevni mitovi i priče. U takvim parabolama, mitovima, snovima, bajkama, značenje je ono što vodi; to je važno. Na prirodnom nivou uma parabola se razumeva doslovno, bez drugog značenja.

Međutim, duhovno, psihološko značenje, ne može se direktno preneti rečima na taj uobičajeni, prirodni nivo. To je oduvek bio raziog postojanja *drugačijeg jezika*. Govorni jezik je razumljiv samo onima kojima je blizak, dok parabola u svojoj vizuelnoj manifestaciji može biti razumljiva i ljudima koji ne govore isti jezik. Postoje *dva jezika* i oni odgovaraju dvema dubinama razumevanja, to jest korespodentni su sa dva nivoa u čoveku.

Postoji reč u ezoterijskom jeziku koja uvek ukazuje na to da je neki razvoj dovršen. Ta reč je "numerički". Broj *tri* označava *ispunjenje*. U *čudu pretvaranja Vode u Vino*, na početku se kaže da je *trećeg dana* bila svadba. Početak, sredina i kraj čine fazu razvoja potpunom. Zato broj tri na ezoterijskom jeziku predstavlja kraj nečega i početak nečeg drugog. Kada je psihološka faza dovršena, nova počinje. To je "treći dan". Staro je prošlo - novo počinje. Odnosno, viši nivo postaje aktivan, a prethodni počinje da se pokorava tom novom, "višem" nivou. Broj *tri* je upotrebljen da predstavi situaciju kao u primeru kada je Isus *trećeg dana* vaskrsnuo. U ezoterijskim, biblijskim knjigama brojni su primeri upotrebe broja *tri*. Jona je bio tri dana u truhu velike ribe. Petar se odrekao Hrista tri puta - što će reći potpuno. Hrist tri puta pita Petra da li ga voli? Smokva koja nije rađala tri godine i koja je trebalo da bude posečena. Postoje mnogi drugi primeri upotrebe broja tri koji označava neko ispunjenje, bilo ispunjenje u smislu novog početka, bilo ispunjenje kroz završetak.

Celo *čudo pretvaranja vode u vino* predstavlja nivo koji je Isus dostigao razvojem svoje ljudske strane. Dakle, ono počinje "trećim danom":

"/ u treći dan bi svadba u Kani Galilejskoj, i ondje bješe mati Isusova. A pozvan bješe i isus i učenici njegovi na svadbu. I kad nesta vina, reče mati isusova njemu: Nemaju vina. isus joj reče: Šta hoćeš od mene, ženo? Još nije došao čas moj. Reče mati njegova slugama: Šta god vam reče učinite. A ondje bješe šest kamenih sudova za vodu, postavljenih po običaju judejskog očišćenja, koji hvatahu po dve ili po tri mere. I reče im Isus: Napunite sudove vodom. I napuniše ih do vrha. I reče im

Isus: Zahvatite sad i nosite peharniku. I odnesoše. A kad okusi peharnik vino koje je postalo od vode, i ne znađase otkuda je, a sluge znadijahu koje su zahvatile vodu, pozva peharnik ženika. I reče mu: Svaki čovjek najprije dobro vino iznosi, a kada se opiju, onda lošije; a ti si čuvao dobro vino do sada. Ovim, u Kani Galilejskoj, učini Isus početak znamenja, i pokaza slavu svoju; i vjerovaše u njega učenici njegovi". (Jov. 2: 1-11)

Uočljivo je prisustvo Isusove majke, koja predstavlja njegov prethodni nivo, nivo sa kojim je on još uvek u kontaktu, ali mu više nije blizak. Tom bivšem nivou sebe, On se obraća rečima: "*Šta hoćeš od mene, ženo?*". Da bi se razumeo takav "bahat" stav prema majci, potrebno je pogledati neke druge delove iz Jevanđelja. Pretpostavimo da čovek dostigne nivo na kome je samosažaljenje, sve ono što je patetično u njemu - uništeno. Mnogi ljudi smatraju Hrista patetičnom ličnošću - *nemoćnim* Hristom. Ovu predstavu o Hristu obično prati slika gnusnog zlostavljanja i raspeća na krstu. Naravno, Jevanđelja ukazuju na suprotno. Ona ukazuju da je Hrist promišljeno patio na Krstu. On je prorekao svoje raspeće. Rekao je svojim učenicima da mora da iskusi ispunjenje svog kraja. Iako se u Getsimaniji, u agoniji molio da ga mimoide ovakav kraj, nazivajući ga čašom koju mora da ispije, dodao je "*ali opet, ne kako ja hoću, nego kako ti!*" (Mat. 26: 39) Besmisleno je smatrati ga patetičnom osobom. Sentimentaleni Isus je izmišljotina. Baš obratno, zna se da je bio oštar u svom ophoćenju sa drugima, da je mnoge i povredio, ali se zna i da je bio strog i prema sebi. U događaju sa Pilatom prikazano je da se mogao spasiti ako bi sproveo svoju volju. On kaže Pilatu: "*Ne bi imao vlasti nikakve nadamnom kada ti ne bi bilo dano odozgo*". (Jov. 19:11) Promišljeno igra ulogu koja mu je dodeljena i odigrava je, jer to je cilj koji je morao da ispuni, na šta je u više navrata i ukazivao. Učenici tada to nisu razumeli i tek kasnije, neki od njih su shvatili *ideju* celokupne Hristove drame odigrane uživo pred njima, zapravo drame neizbežnog raspeća "višeg" nivoa istine rukama onih koji su na nižem nivou. Uništavanje psihološke Istine običnom Istinom večna je drama ljudskog života.

Isus reče svojoj majci: "Šta hoćeš od mene, ženo? Još nije došao čas moj". (Jov. 2: 4) Ovo ukazuje na to da bi On mogao biti uništen onim što "majka" predstavlja u ljudskoj prirodi. Moramo se sasvim udaljiti od bilo kakvog bukvalnog smisla, čak i od bilo kakvog stvamog lika. Isus je dostigao onu tačku u svojoj evoluciji i iskušenju na kojoj nivo "majka" jedva da ima bilo šta sa njim. Nivo koji je predstavljen izrazom "majka", on naziva *ženom*. Ona više nema snagu, odnosno ima je još uvek, ali je podređena, Tada Isus pretvara vodu u vino i time daje prvi *znak* da je dostigao određeni nivo unutrašnjeg razvoja. Ovde su povezane dve ideje - izdizanje sebe iznad nivoa "majka" i manifestacija moći koja je proistekla iz pretvaranja vode u vino. Jasno je iz prikaza svadbe, koji predstavlja psihološki portret, da čak i kada je Isus dostigao ovo novo stanje u kome nema više ništa sa starim, to staro je i dalje u njegovoj neposrednoj blizini i može da preuzme vlast. On ga kontroliše tako što "majka" razume da je poslušnost neophodna. Zato ona naređuje "slugama" da poslušaju Isusove naredbe. U Isusu su tako prikazana tri nivoa. Niži, koji je predstavljen "slugama" poslušnim "majci", srednji, koji je predstavljen "majkom" i viši koji oslikava novo Isusovo stanje kome je "majka" poslušna. Zamislimo ova tri nivoa kao tri horizontalne paralelne linije. Srednja linija će tada predstavljati posrednika između najviše i najniže linije. Drugim rečima, ukazano je na postojanje nekog određenog reda među nivoima - niži, srednji i viši. Ovo stanje koje je Isus postigao i time obeležio početak svoje moći podučavanja, definisano je opštim psihološkim opisom kroz formu *svadbe*, to jest kroz prikaz nekog unutrašnjeg jedinstva potpuno različitog od uobičajenog jedinstva majka - sin, i njegovih posledica, pretvaranjem vode u vino.

Šta se u ovom psihološkom prikazu podrazumevalo pod idejom svadbe? Koji se Isusov deo sjedinio sa nekim drugim delom, sa rezultatom da voda postane vino, čime je dat prvi *znak* odvijanja njegove unutrašnje evolucije? U Bibliji, prve Istine, to jest zapovesti koje se tiču našeg postojanja i onog što

treba da činimo, pisane su kao što znamo na kamenim pločama. Ali, moramo se prisjetiti da je u prenošenju tih Istina od Boga ka Mojsiju, očigledno nešto krenulo naopako. Mojsije je bacio originalne ploče ("koje su delo Božije") i razbio ih saznajući da je njegov narod na Sinajskoj gori, u njegovom odsustvu, počeo da se klanja zlatnom teletu.

"Tada se vrati Mojsije, i siđe s gore sa dvije ploče svedočanstva u rukama svojim; i ploče behu pisane s obe strane, otud i odovud pisane. I behu ploče delo Božije, i pismo beše pismo Božije, urezano na pločama... I kada dođe blizu logora, ugleda tele i igre, te se razgnevi Mojsije, i baci iz ruku svojih ploče, i razbi ih pod gorom". (Izlazak 32: 15, 16,19)

Tada je Bog zapovedio Mojsiju da sarn, svojim rukama, napravi dve ploče od kamena. *"/ isklesa Mojsije dve ploče od kamena kao što su bile prve". (Izlazak 34: 4)* Sve Istine koje dolaze od onih koji su na daleko višem nivou razumevanja nego tni, ne mogu nam biti direktno prenesene. Nemamo čime da ih primimo; mi možemo da primamo samo svojim nivoom razumevanja Istine, poznatim argumentima, formama i tako dalje. "Viša" Istina se zbog toga doprema do nas u obliku "niže", "krute", bukvalne Istine. Odrasli se obraćaju deci. Nemoguće je preneti pravo značenje.

Baš kao što je Deset zapovesti trebalo da se nalaze na kamenim tablicama kako bi Sinovi Izraela bili u mogućnosti da ih prime, tako Je već postojeća Istina, voda, prema opisu u ovoj paraboli, sipana u šest kamenih pehara za vodu, onih koji se koriste "za jevrejska obredna pročišćenja". Ovo nagoveštava da je Istina bila utemeljena u starim jevrejskim verovanjima i običajima. U drevnim alegorijama šest je broj koji se odnosi na Stvaranje ili, u drugim nivoima vrednovanja, broj koji označava pripreme za bilo koje postignuće. Šest dana u nedelji pripremamo se za sabat; jevrejski sluga mora da služi šest godina pre nego što postane slobodan; vinograd mora biti orezivan šest godina; zemlja mora biti obrađivana šest godina, ali sedma je uvek bila "vreme svetog odmora za zemlju" - takav je zakon dat Mojsiju. Slično tome, postojalo je šest stepenika do

Solomonovog trona. Tako se ovih šest kamenih pehara za vodu odnosi na pripremni period u toku kojeg je istina bila primana kao voda i zadržavana u umovima Jevreja u formi koja je bila u skladu sa njihovom drevnom verom, predodređena za transformaciju Hristovim dolaskom.

Sada, u ovoj paraboli, voda posle sipanja u kamene krčage postaje vino. Podsetimo se onog što je već rečeno o ova tri nivoa Istine - kamen, voda, vino. Kamen predstavlja doslovnu Istinu i možemo jasno razumeti da se ta uzastopna transformacija značenja odnosi na tri različita nivoa Istine. Ono što smo naučili u krilu svoje majke može biti Istina, ali ona nije naša sopstvena, čak i ako smo je usvojili. Bog je duh: "majka" to nije. Autoritet još uvek nije unutrašnji nego dolazi spolja. Rečeno je negde da je Isus podučavao kao neko ko *ima autoritet*. Ali, čak i ovo viđenje istine o Istini nije dovoljno i ovde se nije samo na to mislilo. Mislilo se na dublji nivo - da moramo tragati za rečju Dobro kako bismo došli do ideje o značenju. Kamen, voda, vino, tri su nivoa Istine, ali gde možemo pronaći neku reč uporedivu sa reči Dobro? Nalazimo je na kraju ovog snažnog prikaza. Domaćin proslave, probajući vodu koja je postala vino primećuje, kao šio je to običaj na svim svadbama, da se dobro vino iznosi prvo, a lošije na kraju. On kaže doslovce:

"A kad okusi peharnik vino koje je postalo od vode, i ne znadaše otkuda je, a slugе znadijahu koje su zahvatile vodu, pozva peharnik ženika. I reče mu: Svaki čovjek najprije dobro vino iznosi, a kada se opiju, onda lošije; a ti si čuvao dobro vino do sada". (Jov. 2:9,10)

"Majka" je rekla slugama da poslušaju "Hrista". Uočimo da su i slugе i "majka" znali za naredbu da se *voda* sipa u prazne kamene krčage. Oni su imali pristup *vodi*, to jest delu Isusa koji je bio na tom nivou razumevanja. On je *koristio* taj niži nivo, ali ne direktno. Koristio ga je preko posrednog, srednjeg nivoa, zvanog "majka". Ovde nailazimo na pravu psihologiju, na nešto davno izgubljeno. Međutim, ceo um mora biti odvojen od čula, od nivoa doslovnog značenja, da bi se uhvatio samo jedan

odbljesak sjaja skrivenog psihološkog značenja pri ovom prvom signalu Isusovog unutrašnjeg razvoja koji je zabeležen u obliku slikovitog prikaza, neopipljivo. Ako ove slike znače ono što doslovno predstavljaju, zašto je onda Isus pretvorio oko 120 galona vode u vino? I to još u malom selu kakvo je bila Kana u Galileji; kakva besmislica. Prosto je nemoguće da je toliko vode čudom bilo pretvoreno u vino do kraja seoskog slavlja; ravno oko 600 litara. Međutim, upravo preko uvida da značenje ne može biti doslovno, možemo započeti sa traganjem za drugačijim značenjem, značenjem koje je psihološko. Prikazivanje psihološkog značenja posredstvom fizičkih slika kao u crtanim filmovima je jedno; međutim, prihvatanje psihološkog značenja u obliku fizičkog je obrnut proces koji se stalno javlja u svakom pokušaju prenošenja "višeg" značenja. Tako se razapinjanje Hrista uvek shvata kao uništenje psihološkog značenja koje su izvršili oni koji mogu da razumeju samo doslovno značenje, značenje zasnovano na čulima.

Um zasnovan na čulima veruje da hleb i vino koji se koriste u svetom obredu podsećanja na Tajnu večeru, treba shvatiti doslovno. Ali, bukvalni nivo razumevanja ovih "viših" stvari nas uništava i tako je vekovima. Čovek može doslovno razumeti zapovest: "*Ne ubij*" i kao takvu je ispunjavati. Ali, ako shvata dublje i razume da svojim mislima i osećanjima može ubijati psihički druge po ceo dan, preći će na drugi nivo razumevanja ove zapovesti i ostvariće njeno punije ili dublje značenje. Tada ono što je primio spolja počinje da prodire u njega i to značenje doživljava unutrašnju transformaciju, kao što je u početku pretvaranje kamena u vodu, a na kraju, kad shvati da je Dobro sadržano u ovoj zapovesti i tako stekne samilost koja potiče od Dobrote, i pretvaranje vode u vino. Preko ovog uvida, on će se razviti u sebi - u svom razumevanju. Individualna evolucija je moguća jedino transformacijom razumevanja, transformacijom čovekovog bića i onog što hoće, i nikako drugačije. Čovek nije fizički. U jevanđeljskom smislu moguć je samo individualni psihološki razvoj. Kada čovek bude shvatio da ono čemu je učen ima vrednost obične zapovesti ili spoljašnje istine, kada se njegova emocionalna strana razvije

do nivoa znanja Istine koje ima, tako da želi da čini iz sopstvene volje, osećanja i usaglašenosti, on tada postaje druga vrsta čoveka, postaje čovek koji se razvija, čovek koji dostiže stanje koje sada shvatamo kao vino, postaje Novi Čovek.

...

Jedno od najdubljih ezoterijskih učenja bavi se jedinstvom dve strane čoveka. U ezoterijskom učenju Grka, čiji je predstavnik Sokrat, ta ideja se provlači kroz celokupno prikazivanje čoveka kao simbol nedovršenosti stvaranja mogućeg "višeg" stanja u njemu. Platon ove dve strane naziva Znanje i Biće. Rekao je: *"Istinski ljubitelj znanja uvek teži za bićem"*. A onda ponovo kaže: *"Kada ona (duša) počiva na onom što blista istinom i bićem, ona razume i zna i vidi se da ima razum. ...ovo, što tada dodeljuje istinitost stvarima koje su poznate i moć znanja znalcu, jeste ono što bih ja želeo da nazovete idejom dobra... Za dobro se može reći ne samo da može biti tvorac znanja svih poznatih stvari, već i njihovog bića i suštine"*. (Republic, 508, 509) Čovek mora imati biće da bi ispravno znao. Školovanje bića i školovanje znanja bile su najveće teme u Platonovim kasnijim knjigama. Kako odgajati ljude na pravi način i kako i u koje vreme im dati znanje; to je bio problem kojim se neprestano bavio. Dati znanje "neploidnom" tipu ljudi, znanje koje oni mogu samo zloupotrebiti, bilo je prvo što je Platon jasno video kao veliku opasnost. Otvoriti znanje svega svima, za njega je bio zločin. Jasno je video da mnogi učenici moraju biti iskušavani spram karaktera i bića, pre nego što postanu spremni za učenje. U stvari, došao je do zaključka da se svako ko želi da stiče veliko znanje mora podvrgnuti raznim vežbama i disciplinama života, pre nego što stigne u doba koje više nije mladost. U ezoterijskim školama na koje nailazimo u tragovima u drevnoj literaturi, za kandidata su postojale mnoge, veoma stroge pripreme pre nego što mu je bilo dozvoljeno da primi ezoterijsko znanje. Morao je najponiznije da služi godinama, da bude predmet uvreda koje su bile test za njegovo biće. Ako bi prošao uspešno ove testove i u sebi razvio snagu i strpljenje, bilo bi mu dozvoljeno da dobije neko znanje. Ali, ako to ne bi bio slučaj, ako bi sažaljevao sebe,

žalio se, ako bi bivao slab u svorn biću, lagao, ako bi bio pakostan, iskorišćavao druge, bivao ogorčen, ako bi mislio da je bolji od drugih, nikakvo znanje ne bi dobio. Dakle, njegovo biće bilo je testirano pre nego što mu je dato znanje. Danas je ova situacija potpuno drugačija. Svakome se daje znanje bez razlike, uz brojnu atraktivnu literaturu, bez ideje o razvoju bića kao primarnog faktora.

Da bi čovek primio "više" znanje, mora imati kvalitetno biće, kako bi stvorio so u sebi. Ako uzmemo da je znanje hlor, a biće natrijum, tada, ukoliko čovek nema u sebi dovoljno natrijuma koji bi se sjedinio sa hlorom koji dotiče spolja, neće u sebi imati soli. Hlor ga u tom slučaju truje. Znanje koje se prima bez dobre osnove, o čemu Jevanđelja često govore, može da stvori samo otrov za Svet. Takvo sticanje znanja može doneti jedino loše rezultate. Ali misterija je još dublja. Ezoterijsko učenje o znanju i biću odnosi se na činjenicu da se znanje ne može razumeti ukoliko ne postoji odgovarajuća razvoj bića. Čovek može mnogo zna, a da u isto vreme ne razume ništa, zato što njegovo biće nije doraslo njegovom znanju. Kao posledica toga, nikakvo unutrašnje jedinstvo između njegovog bića i njegovog znanja nije moguće. Danas srećemo ogroman broj knjiga koje su pune znanja, ali bez razumevanja. Vidimo da naučne činjenice daju najlošija objašnjenja. Čovek slabog bića a velikog znanja može jedino objaviti besmislen materijal koji nikuda ne vodi. A pored toga, samo komplikuje stvari i čini ih nerazumljivim. I tako, savremena nauka sve previše komplikuje, a to očigledno ne vodi nikuda. Bezbroj naučnika piše naučne radove koje niko ne razume, čak ni oni sami. Raziog tome je priroda znanja koje više nije razumljivo zato što se biće ne uzima u obzir. Ezoterija je uvek uzimala u obzir prirodu znanja. Oduvek se podrazumevalo da znanje treba da vodi razumevanju, a da je razumevanje moguće jedino uz odgovarajuć razvoj bića. To je najdublja ideja u ljudskoj psihologiji o uspostavljanju jedinstva koje dovodi do unutrašnje evolucije. Ovaj brak, ili jedinstvo, označava sjedinjavanje znanja i bića jedne osobe i vodi unutrašnjem razvoju. Parabola o

pretvaranju vode u vino govori o tome. Ona označava da je Hrist sjedinio svoje znanje sa Dobrom svog bića. Njegovo znanje i dobrota njegovog bića postali su jedno. Ponovimo ono što je već rečeno, kada Domaćin proslave govori o *dobrom* vinu i da Dobro dolazi na kraju. Pre svega, čovek mora biti naučen Istini ili znanju, a onda Dobrota toga dolazi kasnije. U stvari, Dobro mora prethoditi znanju, ali o tome ćemo kasnije. Ono što je Dobro jeste pre svake Istine, ali povremeno nam izgleda da znanje dolazi prvo. Krajnji cilj u životu je Dobro. Ako kažemo da je na vrhu svega Dobro, onda je ono ispred svega i samim tim prvo na skali, ali nam ponekad izgleda kao da znanje dolazi prvo. Svo znanje treba da vodi Dobru. Zbog toga je Dobro prvo na skali, iako našim čulima, koja su pod uticajem vremena i vide samo poprečni presek celog postojanja koji nazivamo sadašnji trenutak, to izgleda obmuto.

Za uporednu ideju vidi Prilog.

GLAVA ČETVRTA

O DOBRU IZNAD ISTINE

PRVI DEO

U Jevanđeljima je u nekoliko navrata zabeleženo da je Hrist vređao fariseje narušavanjem običaja Sabata. To je ove posebno ljutilo. Po osnovu svojih verskih zakona i normi smatrali su da je zabranjeno čak i "dobro" činiti na Sabat. Reč *farisej* odnosi se na unutrašnje stanje čoveka koji, da bi se pokazao, postupa samo u skladu sa spoljašnjim zakonima i zabranama i oseća se zaslužnim u očuvanju istih, a što je u suprotnosti sa situacijom kada čovek dela istinski iz onog što je dobro. U Jevanđeljima je ovo ilustrovano kroz razne događaje kao što je npr. slučaj Dobrog Samarićanina koji se sažalio na ranjenog čoveka koga su napali razbojnici, dok su ga sveštenik i Levit zaobišli i preii na drugu stranu. Ova osobina fariseja je posebno uočljiva kada za osnovu svog delovanja koriste stav u vezi sa kršenjem zakona koji se tiče rada na Sabat. Jednom prilikom, na Sabat, u sinagogi, Hrist je iscelio čoveka koji je imao osušenu desnu ruku. Spominje se baš desna ruka zato što u drevnom jeziku parabola ona simbolizuje moć da se čini - i to baš da se čini dobro. Ova slika se koristi da predstavi same fariseje; njihova moć da čine dobro - osušila se. Pre nego što je iscelio čoveka, Hrist je pogledao okolo i rekao svim prisutnima: „*Zapitaću vas: šta treba u subotu; dobro činiti ili zlo činiti?*” Stav fariseja bio je da se verski zakon mora striktno poštovati. Ovde je uočljivo da Hrist ne govori o Istini već o Dobru. Šta dolazi prvo? Iz citata Jevanđelja po Luki sledi:

"A dogodi se i u drugu subotu da on uđe u sinagogu i učaše, i bješe ondje čovjek kome desna ruka bješe suha. Motrahu pak na njega književnici i fariseji neće li u subotu iscijeliti, da bi našli optužbu protiv njega. A on znađaše pomisli njihove, i reče čovjeku koji imaše suhu ruku: Ustani i stani na sredinu! A on podigavši se stade. A Isus im reče: Zapitaću vas: šta treba u subotu: dobro činiti ili zlo činiti? Dušu spasiti ili pogubiti? A oni ćutahu. I pogledavši na sve njih, reče mu: Pruži ruku svoju. A on učini tako; i ruka mu posta zdrava kao i druga. A oni se napuniše bezumlja, i govorahu među sobom šta bi učinili Isusu". (Luka 6: 6-11)

Jasno je da ovaj događaj afirmiše postupanje iz onog što je Dobro. Hrist postavlja ono što je Dobro iznad onog što je Istina. Prema farisejima, Istina je Mojsijev zakon i zapovesti koje, uzete doslovno, zabranjuju rad na Sabat: "... šest dana radi, i svršuj sve poslove svoje. A sedmi je dan odmor Gospodu Bogu tvom; nemoj raditi nikakav posao..." (5 Moj. 5: 13,14) i stavljaju Istinu iznad Dobra. Šta ovde moramo razumeti? Šta leži u osnovi ove priče? Znamo iz istorije da su sve religijske nesuglasice i progoni stvar doktrine, to jest posledica su samo onoga što je Istina, isključivo onoga što je plod znanja i mišljenja. Da je sav ljudski rod milostiv, da svi postupaju iz Dobra, ne bi se javljale onolike rasprave i proganjanja. Kada bi svako voleo svog bližnjeg kao sebe, istinitom ljubavlju prema Bogu kao izvoru vrhovnog Dobra, niko ne bi ubijao ili krao ili lažno svedočio i slično. U stvari, Mojsijevih deset božijih zapovesti, deset zapovesti zapisanih na kamenim pločama, ne bi imale nikakav značaj. Međutim, onima koji su živeli prema zakonu i nisu ništa razumevali, sve što je zapisano bilo je važnije od nekog prikrivenog značenja. Da je čovek u potpunosti dobar, ne bi ni bilo potrebe za zakonima ili zapovestima, niti bi bilo potrebe za učenjem bilo kakvih Istina, ili za sticanjem znanja. On ne bi mogao da ubije, jer bi iz Dobra znao da je to nemoguće učiniti. Kako možeš da činiš Dobro svom bližnjem ubijajući ga? Kako možeš da mu činiš Dobro potkradajući ga? Poslednjih pet zapovesti su učenje o Dobru. Cilj sveukupnog znanja je samo jedno: "Šta je Dobro?". Ne

postoji drugi cilj ili smisao znanja osim Dobra. Ali, to je danas izgubljeno iz vida i ljudi veruju da je znanje samo sebi cilj. To je pogrešno. Svo znanje treba da vodi Dobru. Kom cilju danas čisto znanje vodi čovečanstvo? Ako se sada zapitamo zašto je Istina uopšte neophodna, odgovor je da je to zbog toga što čovek nije *dobar*, to jest nivo Dobra u njemu je veoma nizak. I, postoji samo jedan način da se podigne nivo Dobra u čoveku. Jedino *spoznajom Istine o boljem Dobru*. Da bi se uzdigao, čovek mora da se uči Istini. Kakvoj Istini? On mora biti podučavan i mora da nauči i sprovodi znanje o Istini koja pripada "višem" Dobru, a ne nivou Dobra koji u njemu postoji. Jer, u svakoj osobi postoji izvestan nivo Dobra. Novi nivo Dobra čovek prvo mora da dosegne znanjem. Kroz izučavanje ili saznavanje, to jest kroz učenje o Istini kako dostići viši nivo Dobra; ako iskreno pokušava da postupa iz tog učenja i uviđa kakvu vrednost i značenje to učenje ima za njega, on dostiže novi nivo Dobra, to jest novi nivo sebe. Kada dostigne nivo na kojem Dobro svega što je naučio kroz znanje postaje aktivno, on ne mora više da se bavi sa znanjem koje ga je dovelo do tog dostignutog nivoa. Kao gruba metafora može poslužiti primer čoveka koji, penjući se na planinu, mora da iskoristi svoje znanje o penjanju. Kada stigne na vrh, vidi sve na nov način. Vidi, sa visine koju je dosegao, novu povezanost svega i ne treba da misli više o sredstvima koje je morao da upotrebi kako bi dotle stigao. Mojsijev zakon, ili bar deset zapovesti, jesu instrukcije koje dolaze iz Istine „kako postići nivo Dobra“, na kome (nivou), kao zapovesti, one nemaju dalji značaj. Međutim, ako se shvate kao *cilj*, a ne kao sredstvo za postizanje cilja, postaju kamen spoticanja.

U gore navedenom citatu Hrist govori iz Dobra, a ne iz doslovne Istine; a farisejii ga osuđuju i mrze držeći se upravo te doslovne Istine. Istina o višem nivou može da se shvati kao Istina *nivoa Dobra na kom sam čovek jeste* - Istina njegovog sopstvenog nivoa. Čovek tada vidi tu Istinu koja treba da ga sa nivoa Dobra na kome se nalazi dovede do višeg nivoa Dobra. Ako je njegov nivo Dobra sopstveni interes i samoljublje, on može da iskrivi "višu" Istinu u skladu sa svojom sujetom, kao što

to inače svi i rade. To jest, može potpuno izokrenuti njeno značenje. Ono što se naziva Božijom Reči u Jevanđeljima jeste Istina o tome šta je neophodno za dostizanje višeg nivoa Dobra - to jest šta je neophodno za *unutrašnju evoluciju*, jer potpuna unutrašnja evolucija predstavlja dostizanje "višeg" Dobra kroz znanje. Problem odnosa Istine i Dobra tako postaje jasniji. Novi nivo Dobra u čoveku ne može da se postigne direktno. On jedino može da se postigne pomoću instrukcija o načinu za njegovo dostizanje, a te instrukcije moraju imati formu Istine o tom višem nivou Dobra. To jest, ona mora doći, pre svega, u formi *znanja* koje čovek mora da stiče i primenjuje na svoj život. Znanje o "višem" Dobru mora *prvo da dođe* kao Učenje. Kada se to ispuni, kada čovek kroz znanje o Istini kako da dostigne vi i nivo Dobra, dosegne to novo Dobro, pokušavajući da ga živi iskreno kroz sve svoje unutrašnje napore, tada se ova Istina ili znanje koje *prvo* dolazi, zamenjuje nastalim Dobrom; i od tada, Istina ili Znanje koje ga vode ka tom novom stanju, zauzimaju *drugo* mesto, jer su ispunili svoj zadatak vodiča do višeg nivoa. Odnosno, ono što je bilo *prvo* postaje *drugo*, a ono što je bilo *drugo postaje prvo*. Dešava se promena mesta. U početku Istina zauzima mesto Dobra: a onda Dobro zauzima mesto Istine. Zapravo, šest dana rada u *postanju čoveka* i sedmi dan odmora predstavljaju šest etapa u razvoju znanja i dostizanje samog Dobra, koje se naziva Sabat. Mnogo je toga i u Starom i u Novom zavetu rečeno o *promeni mesta u poretku stvari*, odnosno o tome da je prvo poslednje, a poslednje prvo, da je upadljivo koliko to nije shvaćeno, s obzirom na uticaj *psihologije* koja leži u osnovi stvarnog učenja o čoveku i njegovoj unutrašnjoj evoluciji. Međutim, ljudi se grčevito drže za Istinu kao krajnji cilj i tako najlakše osećaju svoje doktrinarne razlike, bilo religijske bilo političke. U Starom Zavetu, kao primer u kome Istina zauzima mesto Dobra, postoji neobična priča o Jakovu koji je glumio Isava, odnosno zauzeo je njegovo mesto. Jakov se prerušava u Isava noseći kozje krzno na rukama i vratu jer je njegov brat bio rutav. On odlazi kod svog skoro potpuno slepog oca Isaka, nudeći mu jelo od ulova, govoreći: "*Ja, Isav tvoj prvenac; učinio sam kako si mi rekao: digni se, posadi se da jedeš lov moj, pa da me blagoslovi duša tvoja*".

(Postanje 27: 19) Isak mu je dao blagoslov koji je zapravo bio namenjen njegovom starijem sinu Isavu, Dobro je zaista prvo, jer samo je Bog, i jedini On, definisan kao Dobro. To znači prvorođeno. Ali, da bi se dostiglo Dobro, istina mora biti prva, i u tom smislu Jakov zauzima mesto Isava. Pogledajmo dalje neobičnu priču o Faresu i Zari, Judinim blizancima, čije je rođenje opisano na ovaj način:

"/ kad se porađaše, jedno dete pomoli ruku, a babica uze i veza mu crven konac oko ruke govoreći: Ovaj je prvi. Ali on uvuče ruku, i gle izađe brat njegov, a ona reče: Kako prodre? Prodiranje neka ti bude. I nadeše mu ime Fares. A posle izađe brat mu, kome oko ruke beše crveni konac, i nadeše mu ime Zar". (Postanje 38: 28-30)

Zašto bi ovo bilo zabeleženo ako nema neko dublje značenje? A opet, postoji čudna priča o Josifovim blizancima, Manasiji, prvorođenom, i Jefremu, drugorođenom, koji su doneti Jakovu da ih blagoslovi:

"Pa ih uze Josif obojicu, Jefrema sebi s desne strane a Izrailju s leve, Manasiju pak sebi s leve strane a Izrailju s desne; ...A Izrailj pruživši desnu ruku svoju metnu je na glavu Jefremu mlađem, a levu na glavu Manasiji, tako namjestivši ruke navlaš, ako i jeste Manasija bio prvenac." (Na taj način je Jakov ukrstio ruke) "/ reče Josif ocu svom: Ne tako, oče; ovo je prvenac, metni desnicu njemu na glavu. Ali otac njegov ne hte..." (Postanje48: 13,14,18,19)

Ovo je *ukrštanje* ili *promena mesta* ruku. Ako shvatate da Istina mora da dođe prva u svakom unutrašnjem razvoju i Dobro proistekne kao rezultat, a da tada Dobro dolazi prvo, a Istina biva druga, razumećete jedno od značenja ovog *ukrštanja ruku*. Sve ove alegorije odnose se na sadašnju *psihološku situaciju* čoveka na zemlji u odnosu na njegovu moguću evoluciju. Čovek na zemlji sada više ne može biti učen Dobru direktno. Međutim, još uvek je sposoban da bude podučavan Dobru preko *znanja Istine*.

DRUGI DEO

Da li je čovečanstvo ikad postupalo iz Dobra? Već je pomenuta drevna alegorija u Postanju, u kojoj je rečeno "A beše na celoj zemlji jedan jezik i jednake reči". To se odnosi na vreme kada je čovek postupao iz Dobra; jer jedino Dobro može da iznedri zajednički jezik ili saglasnost. Bilo je vreme kada ljudi nisu postupali na osnovu teorija ispravnosti i pogrešnosti, na osnovu različitih ideja o Istini, iz različitih doktrina, sa različitih aspekata znanja. Delovalo se prvenstveno iz unutrašnjeg prepoznavanja onoga što je dobro. To je sve ujedinilo; jer Dobro je jedina snaga koja može da *ujedini*. Sav sklad potiče iz Dobra. Dok je Dobro bilo na prvom mestu, sve drugo nije bilo važno. Čovek se mogao držati ovog ili onog stanovišta, kako mu je najviše odgovaralo, ali stavljajući Boga na prvo mesto postizao je saglasnost sa svakim kome je Dobro prvo. Prikaz, da je čovečanstvo jednom govorilo *jednim* jezikom, znači da je postojao nivo čoveka na kome je Dobro bilo na prvom mestu i zbog čega su svi govorili zajedničkim jezikom. Usledio je proces degeneracije predstavljen gradnjom Vavilonske kule, sa ciljem da se dosegnu Nebesa:

"A beše na celoj zemlji jedan jezik i jednake reči. A kad otidoše od istoka, nađoše ravnicu u zemlji senarskoj, i naseliše se onde. Pa rekoše rnedu sobom: Hajde da pravimo ploče i da ih u vatri pečemo. I behu im opeke mesto kamena i smola zemljana mesto kreča. Posle rekoše: Hajde da sazidamo kulu, kojoj će vrh biti do neba". (Postanje 11: 1-4)

Onda sledi alegorijski prikaz situacije u kojoj su počeli pogrešno da razumevaju jedni druge, a to je predstavljeno upotrebom različitih jezika i kroz njihovo rasejanje.

Prvi stih: "A beše na celoj zemlji jedan jezik i jednake reči", znači da je jednom na zemlji Čovečanstvo bilo na određenom stepenu jedinstva, Drugi stih: "A kad otidoše od istoka, nađoše ravnicu u zemlji senarskoj, i naseliše se onde", znači da su počeli da se udaljavaju od stanja jedinstva, to jest,

"otidoše od istoka". Oni su se udaljili od izvora stanja jedinstva i na taj način spustili svoj nivo bića, to jest "nađoše ravnicu i naseliše se". Tada su počeli da izmišljaju sopstvena gledišta, prestajući da budu i dalje u kontaktu sa izvorom, to jest "hajde da pravimo ploče (cigle)... i behu im ploče mesto kamena i smola mesto kreča". Kamen, kao što smo već videli, predstavlja Istinu. Oni više nisu imali Istinu: "behu im ploče mesto kamena", to jest, nešto što je napravio čovek umesto Božije Reči. Ploče umesto kamena. Izgubivši kamen, to jest istinski originalnu misao, oni su odlučili da peku cigle i grade za sebe. Uzimali su zemljanu smolu umesto kreča, to jest nešto zlo umesto nečeg dobrog. Rešili su da sebi dignu kulu čak do neba, to jest da uzdignu sebe do nivoa Boga. Sve što se zasniva na samoljublju želi da uzdigne sebe, pošto samoljublje teži samo da poseduje i ima moć nad svim. Ono želi da uzvisi sebe; otud predstava *kule* u gornjoj parabolli. Sve što je rečeno, a i ono što sledi, govori da je čovek počeo da umišlja kako je *on sam* izvor Dobra, a ne Bog. On je počinio spiritualni akt zvani *krađa*, na koji se odnosi osma zapovest: "Ne krad!". Pripisao je *sebi* ono što mu ne pripada i ono čega nije uzrok. Ta psihološka *krađa* je nastavljena, sve dok danas nije dostigla zavidne razmere, tolike da ljudi sebi prećutno pripisuju sve, čak i život. A rezultat te originalne krađe je da više ne postoji zajednički jezik. Započinje pometnja jezika. Dešava se "jezička konfuzija". Nema više zajedničkog jezika, to jest, čovek je prestao da razumeva svog suseda jer nije više bilo nikakve zajedničke osnove razumevanja koju jedino može da da zajednička percepcija Dobra. Jedinstvo je zamenjeno Vavilonom. Ovo je sadašnje stanje stvari u svetu u kome čovek pripisuje sebi sve i nema nikakvu drukčiju ideju o Univerzumu ili o značaju Čovečanstva na zemlji. On pripisuje *sebi* um, misao, svesnost, osećanje, volju, život, i - u stvari, sve, iako jeste i mora da ostane nemoćan da objasni bilo šta od navedenog. I njegovo jedino objašnjenje Univerzuma danas jeste da je on nastao slučajno i da je njegovo postojanje bez značaja.

ČUDO U BANJI VITEZDA

Ovo čudo opisano je samo u Jevanđelju po Jovanu. Jezik tog Jevanđelja je emocionalan. To je vrlo neobično Jevanđelje. Potpuno je pogrešno ako pretpotstavimo da ga možemo razumeti pročitava ga samo jednom ili dvaput Niko ne zna tačno ko ga je zapravo napisao i kada. Portret Isusa Hrista, dat u ovom Jevanđelju, razlikuje se od onog koji je dat u prva tri, tzv. sinoptička Jevanđelja. Sinoptička su, ne zato što su pisana na osnovu očiglednih uvida, jer Luka i Marko nikad nisu videli Hrista, nego zato što se na nekakav nejasan način njihove istorijske priče "podudaraju". Međutim, kada čitamo Jevanđelje po Jovanu, očigledno je da nema pokušaja da se zapis Hristovog služenja na zemlji pretoči u progresivno istorijsko pripovedanje. Ko je bio taj Jovan čije ime je vezano za ovo Jevanđelje? Kada je ono objavljeno? Niko ne može zasigurno da da odgovor na ta pitanja. Da li je pisac ovog Jevanđelja stvarno Jovan, onaj što je oslonjen na grudi Isusove, učenik koga je Hrist voleo? To je nemoguće reći. Jezik ovog Jevanđelja je neobičan i, na izvestan način, lik Isusa Hrista prikazuje se u neobičnom svetlu. Takođe, u njemu je saopšteno samo nekoliko čuda, i počevši sa pretvaranjem Vode u Vino (što nije dato u drugim Jevanđeljima), sva su vrlo neuobičajena. I detaljno su ispričana. Između ostalog, odlikuju se i upotrebom jezika brojeva, to jest numerologije.

Započnimo razmatranjem prikaza čuda koje je izveo Isus u banji Vitezdi. To čudo, koje je dato samo ovde, jeste treće čudo saopšteno po Jovanu, a kome je prethodilo pretvaranje Vode u Vino i Izlečenje Noblemanovog sina na Kapernaumu.

"Potom bješe praznik judejski, i iziđe Isus u Jerusalem. A u Jerusalemu kod Ovčijih vrata postoji banja, koja se jevrejski zove Vitezda, i ima pet trijemova. U njima ležaše veliko mnoštvo bolesnika, slijepih, hromih, suhih, koji čekahu da se voda zatalasa. Jer anđeo Gospodnji povremeno silažaše i uzburkavaše vodu; i koji bi prvi ušao pošto se uzburka voda,

ozdravio bi, ma od kakve bolesti bolovao. A ondje bijaše neki čovjek koji trideset i osam godina bješe bolestan. Kad vidje Isus ovoga gde leži, i razumje da je već rnnogo godina bolestan, reče mu: Hoćeš li zdrav da budeš? Odgovori mu bolesnik: Gospode, čovjeka nemam, da me spusti u banju kada se uzburka voda: a dok ja dođem, drugi siđe prije mene. Reče mu Isus: Ustani, uzmi odar svoj i hodi! I odmah ozdravi čovjek, i uze odar svoj i hodaše. A taj dan bješe subota. Tada govorahu Judejci iscijeljenom: Subota je, nije ti dopušteno da nosiš odar. On im odgovori: Koji me učini zdravim on mi reče: Uzmi odar svoj i hodi. A oni ga zapitaše: Ko je taj čovjek koji ti reče: Uzmi odar svoj i hodi? A izliječeni ne znađaše ko je; jer se Isus bješe udaljio zbog mnogog naroda na onome mjestu. Potom ga nađe Isus u hramu i reče mu: Eto postao si zdrav, više ne griješi, da ti se što gore ne dogodi. Čovjek otide i javi Judejcima da je Isus taj koji ga učini zdravim. I zato gonjahu Judejci Isusa, i gledahu da ga ubiju jer činjaše to u subotu." (Jovan 5: 1-16)

Videćete da je celo ovo čudo podeljeno u dva dela. Prvi deo je samo čudo, a drugi je reakcija Jevreja na čudo. Međutim, prvi deo je opet podeljen na dva dela. Isus kaže: "*Hoćeš li zdrav da budeš?*" A onda: "*Uzmi odar svoj i hodi*". Pogledajmo sada ono što je izrečeno pre nego što se čudo desilo i shvatićemo, s obzirom na ulogu drevnog jezika parabola, da sve to što je rečeno ima posebno značenje. Mnoštvo leži bolesno na mestu koje se naziva "*ovčija vrata*" i u njemu je pet tremova. U ovih pet tremova leži mnogo "*bolesnika, slepih, hromih, suhih*". Već znamo da u jeziku parabola reči bolestan, hrom, paralizovan itd., označavaju psihološka stanja. U čudima koja su data u Jevanđelju po Jovanu, broj *pet* se pojavljuje opet u vezi sa ženom Samarićankom koja je imala pet muževa i kojoj se Hrist obratio na Izvoru. On joj je rekao da je imala pet muževa i da njen sadašnji muž nije njen pravi muž: i tada joj je govorio o "*živoj vodi*", to jest o živoj Istini - koje, rekao je, čovek jednom kada se napije, neće više ožedneti. A ona tada reče: "*Gospode, daj mi tu vodu da ne žednim i ne dolazim ovamo da zahvatam*". (Jov. 4:15) Kada primamo učenje koje apsolutno nije od spoljnog sveta, to jest nije na bazi pet čula koja nam prikazuju

spoljni svet, svet čula - to se teško prihvata. Čak iako se to desi, mi još uvek živimo veoma blizu pet čula, to jest, i dalje ostajemo u okvirima svih ideja koje pripadaju spoljnom svetu i koje su iskrivljene preko naših čula, a ne možemo da ih ne uzimamo kao *realnost*. Čula nam daju osećaj vremena i prostora; mi razmišljamo u dimenzijama vremena i prostora i ne možemo da izađemo izvan okvira takvog razmišljanja, zasnovanog na čulima. Međutim, naša najdublja misao jeste izvan svakog vremena i prostora. Naša ordinarna misao je, tako da kažem, ograničena u dimenzijama vremena i prostora i mi ne znamo kako da mislimo *na nov način*, nezavisno od tih čulnih kategorija. Čak i da pristanemo na ideju večnosti, što nije povezano sa vremenom i prostorom, mi to ne možemo da shvatimo. Čak i da saznamo o učenju koje je izvan kategorija vremena i prostora, ne možemo da uhvatimo njegovo tumačenje večnosti, zato što nismo u stanju da razmišljamo u dimenzijama bezvremenosti i besprostornosti. Zbog toga smo stalno unutar tih pet predvorja čula, i mada znamo za drugu vrstu učenja i čak vidimo Istinu koju ono nosi, ipak ne možemo da se oslobodimo snage spoljnog sveta i njegove čulne realnosti. Ovde, dakle, leži mnoštvo onih koji su ušli kroz "ovčija vrata" i ostali u predvorju pet čula. Bogalji su oni, koji nisu ni u jednom od ovih svetova. Oni su bolesni, slepi, sakati i osušeni, zato što psihološki ne mogu da se pokrenu ni u jednom smeru. Ipak, njihove oči su uprte u čudesne vode u banji, koja se povremeno uskomeša u životu i oni se izleče jedan po jedan, a prema svojoj sposobnosti da uđu u banju nakon što je anđeo uzburka. Banja, to jest vode, označava u jeziku parabola Istinu Reči. Svi ovi ljudi sakupljeni oko Istine Reči Božije ne mogu prodreti u nju na pravi način. Suviše su blizu realnosti života, okrenuti vidljivim pojavama stvari, to jest *mislima koje se baziraju na čulima*. Mi smo kao mnoštvo koje leži unutar pet predvorja u ovom čudu, i čeka da nešto unese verovanje u njihov smisao življenja. Ovde su svi oni koji su prihvatili Istinu višeg reda, što zahteva novi način razmišljanja, ali kojima je još uvek blizak uobičajeni način razmišljanja; oni su prihvatili *Reč*, Istinu o unutrašnjoj evoluciji i ponovnom rađanju, ali ne mogu to da *urade*. Oni su blizu prirodne Istine, a gledaju u duhovnu

Istinu i nalaze se između dva njena nivoa, Istine na bazi pet čula i Istine na bazi Božije Reči. Zato je čovek u ovom čudu predstavljen kao čovek koji leži u krevetu. Psihološki gledano, čovek leži u svojim verovanjima i mislima. On obitava u Istini koju je primio, ali ne može da se kreće u njoj, to jest ne može da je živi i radi. Hrist kaže: *"Uzmi odar svoj i hodi"*. Hrist ovde predstavlja onu moć koja može biti data čoveku da se kreće, da živi, da radi ono što on zna da je Istina. Isus uzima ulogu anđela koji uzburkava vodu Istine i čini je živom. Isus uvek predstavlja u čudima snagu Dobra koje deluje na Istinu i čini je živom. Čovek može da učini Istinu živom jedino uvidom u njeno Dobro i, ako shvati da ga Dobro Istine uči, on spontano radi iz svoje volje. Čovek je unutar sebe i Istina i voija. Kao Istina, čovek lagano deluje iz Istine. Međutim, ako vidi Dobro svoje Istine, on deluje iz svoje volje, zato što njegova volja prelazi odmah u ono što smatra Dobrom, a nerado u ono što vidi samo kao Istinu. Ceo čovek je Istina o sebi, sa voljotn koja prelazi u Dobro. Zbog toga u Čudu kod banje Vitezde, kada je upitan da li hoće da bude zdrav, čovek kaže Isusu: *"Gospode, čovjeka nemam, da me spusti u banju kada se uzburka voda: a dok ja dođem, drugi siđe prije mene"*. On opisuje svoju bolest koja ga psihološki čini hromim, osakaćenim i uvenulim. Uvek je *suviše spor*. On je uvek *drugi*, nikad prvi. Čovek koji deluje samo iz Istine, deluje iz onog što je drugo u njemu. Kada bi delovao iz svoje volje, delovao bi iz onog što je prvo u njemu. Isus mu daje moć delovanja iz volje, to jest moć da se pokrene iz kreveta Istine u kome leži, da hoda i čini, i da je živi. Isus ga izdvaja od sveta, od snage čula, i ani da vidi Istinu kojoj je učen na živ način. Na taj način, čovek biva izlečen od svoje psihološke bolesti - od blokade pristupa "višoj" Istini, čiji je uzrok "niža" Istina. I sve to je urađeno na *Sabat*, to jest na dan koji jezikom parabola označava potpuno odvajanje od sveta i njegovih briga.

TREĆI DEO

Reči *Hrist* i *Isus* imaju različita značenja u Jevanđeljima. Možemo biti sasvim sigurni da svaka reč koja se koristi u Jevanđeljima ima posebno značenje poteklo iz drevnog jezika parabola. *Isus* ima jedno, a *Hrist* drugo značenje. Izraz *Isus Hrist*, upotrebljen je samo dvaput u Jevanđeljima, i to je u oba slučaja učinio Jovan. U svim ostalim slučajevima, koriste se reči ili *Isus* ili *Hrist*. Reč *Hrist*, odnosi se na Istinu u okviru Reči Božije, to jest Istinu koja može da dovede čoveka do unutrašnje evolucije. Reč *Isus*, uvek se odnosi na Dobro istine. Dobro i Istina su sjedinjeni u *Isusu Hristu*. Po rečima Jovana: "...a *blagodat i istina postade kroz Isusa Hrista*". (Jov. 1:17) Jovanovo Jevanđelje napisano je iz Dobra, odnosno iz sjedinjenosti Dobra i Istine. Zbog ovoga su, na samom početku Jovanovog Jevanđelja, "...*blagodat i istina Isusa Hrista*" suprotstavljeni Istini (Mojsijev zakon) koja je bila izražena kroz Jovana Krstitelja, i skoro odmah nakon toga sledi svadba u Kani Galilejskoj, sa Čudom pretvaranja Vode u Vino.

U ovoj paraboli o čoveku čudesno izlečenom u banji Vitezdi, kazano je da mu se *Isus* obratio. U stvari, čoveku se iznutra obratilo Dobro znanja koje on sam ima u sebi. Sveobuhvatno učenje koje pripada višem nivou čoveka, mora započeti iz dela Istine pre nego što Dobro toga može da bude ostvareno. Ovde *Isus* deluje kao Dobro učenja o unutrašnjoj evoluciji, o evoluciji o kojoj čovek zna, zato što nije sasvim u spoljnom životu, nego je sa svojih pet čula odvojen od njegovog direktnog uticaja i istrajno gleda u čudnovatu vodu koja ga leči. *Isus* daje čoveku *volju da čini* ono što već poznaje kao Istinu, osposobljavajući ga da vidi Dobro te Istine. I pošto sva Istina, da bi bila Istina, mora voditi sopstvenom Dobru, a to se dešava u fazama, korak po korak, sve dok razumevanje Istine ne dovede do krajnjeg Dobra Istine, kaže se da *Isus*, predstavljajući konačnu realizaciju Dobra Istine, leči na poslednji ili sedmi dan. Na taj način *Isus*, predstavljajući Dobro učenja o Hristu, leči na Sabat. Jevreji su uvedeni svrsishodno,

iz mnogo razloga, a jedan je da oni predstavljaju narod koji drži samo do Istine, ne mareći za Dobro kome ona vodi, Ovde se ne misli samo na Jevreje kao narod koji se doslovno pridržavao Mojsijevih zakona. Ovo znači mnogo više od toga. Označava one koji ne mogu da izađu izvan znanja kao takvog i koji osporavaju i diskutuju iz Istine, iz doktrina i teorija, i ne mare za samo Dobro. Dobro (od) znanja, Dobro (od) Istine jeste faza koja se teško dostiže. Ali kada je dostigne, čovek počinje da deluje iz poslednje faze Istine i prve faze Dobra, kada značenje, unutarjni osećaj i povezanost svega čemu je učen, korak po korak pređe u realizaciju, a Istina se transformiše u *Dobro (od) nje same*. Čovek više ne misli o fazama Istine koje su ga dovele do višeg nivoa Dobra - do te unutrašnje percepcije Dobra u sveukupnosti onog što je učio. Sada će on delati odmah kroz osećanje Dobra. Neće morati da konsultuje Istinu i da se podseća na nju. Ako Istina, ako znanje, ne vodi *dobru* ili njegovoj *primeni*, a što je istinski povezano, zbog čega treba uopšte da istražujemo Istinu ili znanje? Znanje je neiscrpno sve dok ne dovede do cilja, a to je - Dobro. Dobro je vrhunac Istine. U tom smislu, Isus kao Dobro, stoji na vrhuncu Istine koja se tu pretvara u poimanje Dobra, i gde dolazi do njihovog istinskog sjedinjenja. I kao takav, On ani uvek čuda koja transformišu Istinu u Dobro; leči hromost, sakatost, sasušenost, slepilo, to jest leči sve one koji stoje samo u Istini i nisu u stanju ni da započnu sa uvidom da sva doktrina, sva Istina, svo znanje, moraju da vode Dobru da bi imali neko značenje. Kad bi se pratilo samo znanje radi znanja, došlo bi do nerazumevanja, ne samo značenja avota i sebe, nego i Univerzuma. Psihološki shvaćeno, Univerzum predstavlja i Istinu stvari i Dobro stvari. Kada čovek deluje iz osećanja Dobra bilo koje Istine koju zna, on deluje iz svoje volje - iz svoje želje, jer mi *hoćemo* Dobro, a *mislimo* Istinu.

U čudu u banji Vitezdi, osećajući samo Istinu učenja izvan življenja u ovom svetu, čovek ne bi mogao da deluje *prvenstveno* iz svoje volje ili osećanja Dobra. On leži blizu čula, blizu bukvalnog značenja Božije Reči. Iako je gledao prema čudesnom značenju, bazenu koji su uzburkali anđeli, nije

mogao to da shvati. On *leži u Istini*, ali ne može da se *kreće* uspravno u njoj. Isus, kao Dobro Istine u kojoj čovek leži, podiže ga. Čovek vidi Dobro u svemu onom što mu je bilo poznato samo kao Istina. I tada njegova volja, njegova želja, prelazi u sve što zna, i on počinje da živi svoju Istinu kao Dobro. Istina je bila prva zato što mora tako da bude. Čovek mora *prvo* da uči Istinu. Međutim, Dobro Istine prethodi Istini, jer sva Istina može da proistekne jedino iz Dobra. Zbog toga je Istina u stvarnosti druga, a Dobro prvo. Ali u vremenu i prostoru čovek mora da nauči sve u vezi sa pogrešnim putem pre nego što opazi i dostigne njeno Dobro. Čovek koji leži u Istini, sa aspekta banje Vitezde, stavljao je Istinu na *prvo mesto* i nastavljao tako da čini, ali je zbog toga bio uvek *drugi*, uvek suviše kasnio. Bio je drugi zato što je uzimao Istinu kao prvo. Isus ga je izlečio - što predstavlja shvatanje Dobra Istine. Onda je čovek stavio Dobro kao prvo, a Istinu kao drugo i - bio izlečen. Čudo se dovodi u vezu sa ovim dubokim pitanjem prvog i drugog i - promene tog redosleda. A promena redosleda stavlja Dobro na prvo, a Istinu na drugo mesto. Tada čovek *postaje ceo*, jer *celovitost* Istine leži u ostvarenju Dobra od nje same. Čudo konačno označava da čovek, ma koliko Istinu znao, ne može iz nje da deluje svojom voljom sve dok ne uvidi njeno Dobro, a to je zadnji stadijum Istine koji se zove Sabat, gde Dobro dolazi prvo. Zbog toga on *čini greh* bivajući samo u Istini i postavljajući Istinu na prvo mesto. On promašuje put smatrajući Istinu za cilj. On stavlja Istinu na prvo mesto, a ne uzima je kao sredstvo za postizanje Dobra. Zato mu Isus kaže: "*Ne greši više*". Ovo na grčkom znači: "Ne previđaj putokaz (znak) više". Sav "greh" (kako je prevedeno) na grčkom znači *prevideti putokaz (znak)* i, u ovoj paroli, odnosno u čudu, previđanje putokaza, to jest činjenje "greha", odnosi se na stavljanje Istine na prvo mesto, a ne na uviđanje da je ona sredstvo za postizanje cilja, a to je Dobro Istine, i praktikovanje Istine iz Dobra kome teži, a ne iz nje same kao doktrine i rituala. Čovek koji deluje samo iz Istine, iz doktrine, iz rituala - *čini greh*, to jest time previđa i celu ideju učenja o unutrašnjoj evoluciji, o ponovnom rođenju, o preporodu. Promašuje celu poentu Jevanđelja. Razmislimo za trenutak o svima onima koji su, istorijski gledano, delovali iz

Istine bez Dobra. Uzmimo u obzir pri tom religijsku istoriju i horore i mržnje u tom smislu. A onda pomislimo da je stvarno značenje *greha - previđanje putokaza*. Isus je izlečio čoveka u banji Vitezdi (što znači Kuća Milosrđa). Kad je Dobro na prvom mestu, čovek dela iz milosrđa i milosti. Tada je on ceo. Kada je ceo, čovek više nikad ne previđa putokaz (znak). Kad Isus odlazi od čoveka koga je izlečio, kaže mu: "*Eto postao si zdrav, više ne griješi*".

DOBRI SAMARIĆANIN

Do određene mere svako traži Dobro, isto kao kada čovek dodaje još uglja na vatru ako je hladno. On ne očekuje nikakvu nagradu osim Dobra od onoga što radi. Ništa nije teže razumeti nego šta znači delovati iz Dobra u jevanđeljskom smislu, iako je značenje praktično i ne sentimentalno, baš kao i dodavanje uglja ako je hladno. Delovanje iz Istine, iz znanja, lako je razumeti. Ali Istina je sama po sebi nemilosrdna i oni koji deluju samo iz nje, najviše mogu da naude drugima.

Bacimo pogled na Parabolu o Dobrom Samarićaninu, koja je možda imala veći uticaj na čovečanstvo nego bilo koja druga. Ona je najpoznatija. Može se razumeti onako kako je napisana. U stvari, nijedna druga parabola nije postala opšte poznata, kao ta. Ona govori o *delovanju iz Dobra*, a ne iz Istine. Jevrejini koga su povredili razbojnici, ležao je na opasnom drumu između Jerusalima i Jerihona. Tuda su prošli jevrejski sveštenik i Levit, a da mu nisu pomogli. Onda je naišao Samarićanin, i mada Jevreji i Samarićani nemaju ništa zajedničko, on je stao i previo rane povređenom čoveku. Ova parabola se nadovezuje na događaj u kome je pravnik, iskušavajući ga, upitao Hrista šta treba da radi da bi nasledio večni život.

"/ gle, zakonik neki ustade i kušajući ga reče: Učitelju, šta mi treba činiti da naslijedim život vječni? A on mu reče: Šta je

napisano u Zakonu? Kako čitaš? A on odgovarajući reče: Ljubi Gospoda Boga svojega svim srcem svojim, i svom dušom svojom, i svom snagom svojom, i svim umom svojim; i bližnjega svoga kao samoga sebe. A on mu reče: Pravo si odgovorio; to čini i živećeš. A on, želeći sebe da opravda, reče Isusu: A ko je bližnji moj? A Isus odgovarajući reče: Čovjek neki silažaše iz Jerusalima u Jerihon, i zapade među razbojnike, i ovi ga svukoše i rane mu zadadoše, pa odoše, a njega polumrtva ostaviše. Slučajno pak silažaše onim putem neki sveštenik i vidjevši ga, prođe. A tako i levit, kad je bio na onom mjestu, pristupivši, pogleda ga i prode. A Samarjanin neki putujući dode do njega, pa kad ga vidje sažali mu se; I pristupivši zavi mu rane i zali uljem i vinom; i posadivši ga na svoje kljuse, dovede ga u gostionicu, i postara se oko njega. I sutradan polazeći izvadi dva dinara te dade gostioničaru, i reče mu: Pobrini se za njega, a što više potrošiš ja ću ti platiti kad se vratim. Šta misliš, dakle, koji je od one trojice bio bližnji onome što bješe zapao među razbojnike? A on reče: Onaj koji mu milost učini. A Isus mu reče: Idi, pa i ti čini tako". (Luka 10: 25-37)

Delovanje iz saosećanja, delovanje iz milosrđa, jeste delovanje iz samog Dobra, a ne iz ideje o nagradi. Istina sama nema ništa sa saosećanjem, ništa sa milosrđem. Najnemilosrdnija gnusna dela čine se u ime Istine. Jer Istina razdvojena od Dobra nema u sebi ničeg realnog. Nema ničeg realnog što bi je proverilo, ničeg realnog sa čim bi se ujedinila i dala bilo kakvo stvarno postojanje.

RADNICI U VINOGRADU

Hrist u više navrata koristi sledeću rečenicu: "*Tako će biti posljednji prvi i prvi posljednji*";". Ove reči izrečene su na jednom mestu nakon što su učenici pokazali da je njihovo poimanje ideje o Carstvu nebeskom zemaljsko i u skladu sa stanjem stvari sa kojim su na zemaljski način bili bliski. Hrist je govorio kako je teško *bogatom* čoveku da uđe u Carstvo

nebesko. On govori o tome kako je biti *bogat* u suprotnosti sa stanjem u kome se nalaze mala deca koja su nevina, jer još nisu stekla lažnu predstavu o sebi, Učenici su shvatili njegove reči bukvalno. Petar je uzviknuo: "*Eto, mi smo ostavili sve i za tobom pošli; šta će dakle nama biti?*" (Mat. 19:27) I to je upravo pitanje koje svi ljudi postavljaju i koje će uvek postavljati, a postavljaju ga oni koji još uvek ne *razumeju* ništa. "*Šta imamo od toga?*", kažu oni, kao da već nešto imaju, kao da su stvarno bogati. Hrist im odgovara na nivou njihovog razumevanja. On im obećava da će sesti na tron i suditi narodu Izraela. Ovo je rečeno ironično, ali je ironija prekrila ono što je zapravo hteo da kaže. On odgovara: "*Zaista vam kažem da ćete vi koji pođoste za mnom, u novom životu, kada sjedne Sin Čovječiji na prijesto slave svoje, sjesti i sami na dvanaest prijestola i suditi nad dvanaest plemena Izrailjevih*" (Mat. 19: 28). Onda dodaje kao zakasnelu misao: "*Ali će mnogi prvi biti posljednji i posljednji prvi*". (Mat. 19: 30) I odmah nastavlja da protivreči onom što je upravo rekao učenicima, zbog njihovog nerazumevanja šta je Carstvo nebesko i kakav treba da je čovek kako bi to postigao. U formi parabole, on im pokazuje kako sve zemaljske ideje o "biti prvi", o nagradama i o onom što se naziva pravda, prvenstvo, ne mogu da postoje na nivou razumevanja Carstva nebeskog:

"Ali će mnogi prvi biti posljednji i posljednji prvi. Jer je Carstvo nebesko slično čovjeku domaćinu koji ujutru rano izide da najmi poslenike u vinograd svoj. I pogodivši se s poslenicima po dinar na dan, posla ih u vinograd svoj. I izišavši oko trećeg časa, vidje druge gdje stoje na trgu besposleni. I njima reče: Idite i vi u vinograd moj, i što bude pravo daću vam. I oni otidoše. I opet izišavši oko šestoga i devetoga časa, učini tako. A oko jedanaestoga časa izišavši, nade druge gde stoje besposleni i reče im: Što stojite ovdje cijeli dan besposleni? Rekoše mu: Jer nas niko ne najmi. Reče im: Idite i vi u moj vinograd, i što bude pravo primićete. A kad bi uveče, reče gospodar vinograda pristavu svojemu: Dozovi poslenike i podaj im platu počevši od posljednjih do prvih. I došavši koji su oko jedanaestoga časa najmljeni, primiše po dinar. A kada dođoše

prvi, pomisliše da će više primiti, i primiše i oni po dinar. I primivši roptahu na domaćina. Govoreći: Evo, ovi posljednji jedan čas radiše, pa ih izjednači s nama koji podnijesmo tegobu dana i žegu. A on odgovarajući reče jednome od njih: Prijatelju, ne činim ti nepravdu. Nisi li pogodio sa mnom po dinar? Uzmi svoje pa idi; a ja hoću i ovome posljednjemu da dam kao i tebi. Ili zar ja nisam vlastan u svome činiti šta hoću? Zar je oko tvoje zlo što sam ja dobar? Tako će biti posljednji prvi i prvi posljednji;". (Mat. 19:30-20:16)

Ova parabola je stvarni odgovor na Petrovo pitanje: "Šta će, dakle, nama biti?" Carstvo nebesko, kaže Hrist, nije ono što vi mislite da jeste i nemoguće je misliti o tome na bazi pitanja kakva je od toga vajda? To nije nešto o čemu može da se priča u dimenziji nagrade, kako se to inače razume. Razmišljati o tome kao o mestu gde se čoveku daje tron, moć i autoritet u odnosu na druge, kao o nagradi za ono od čega je odustao u životu, znači razmišljati o idejama koje sa ovim nemaju nikakve veze. Carstvo nebesko razlikuje se od svega što je zemaljsko, drugačije je od svega što čoveku mogu da pruže njegova čula, drugačije je od svega što čovek može da zamisli. Neophodno je novo razumevanje, rođeno iz ideja koje čovek na nivou "zemlje" nema. Zbog toga Hrist uporno nastavlja da govori - "Carstvo nebesko je kao..." A u svakoj parabolici je uvedena nova ideja, ideja koju niko na zemlji prirodno nema i o kojoj ne može da razmišlja. Da bi prešao sa nivoa razumevanja koji se u Jevanđeljima tehnički naziva "zemlja", na nivo poznat kao "nebesko", potrebno je da se promeni kompletna osnova čovekovog razumevanja. Međutim, dok ne dođe do novih ideja, niko ne može da promeni svoj način razmišljanja jer razmišlja na osnovu ideja koje sada ima. Niko ne može da razmišlja na nov naan sa svojim starim idejama. I tu ne može da se desi nikakva *promena uma* (preobražaj), nikakvo "kajanje", ako čovekove ideje ostaju na nivou "zemlje", na nivou na kome se one (ideje) zasnivaju na "pojavnosti", na viđenom. Da bi se razumelo bilo šta o Carstvu nebeskom, prvobitne ideje moraju da budu napuštene, ili bolje, prevaziđene. Dok čovek sa svojim prirodnim idejama može da razume svet i njegova carstva, viši

nivo Carstva nebeskog - ne može. On čak ne može ni da započne da razumeva nešto iz te oblasti, jer niži nivo ne može razumeti viši.

Šta je centralna ideja parabole o radnicima, koja je sasvim nova i neobična i nije u skladu sa našim prirodnim idejama? To je *nepravdnost* u paraboli, koja napada naš nivo razumevanja. U skladu sa našim standardima razmišljanja, onaj koji duže radi, prirodno treba da ima veću nagradu. I nesumnjivo je da su neki učenici osećali isto, verujući da su oni ti koji su prvo pozvani da rade u vinogradu, koji je pak simbolizovao Hristovo učenje na zemlji. Učenje je najpre dato Jevrejima i učenicima pojedinačno. Logično je bilo da učenici očekuju najveću nagradu. To je bila prirodna ideja. Ali da bi se razumelo *psihološko značenje* parabole, mora da se uhvati centralna ideja, jer parabola uvek sadrži ideju koja nije prirodna i koja može biti čak kontradiktorna bilo kojoj prirodnoj ideji. Lako je razumeti ideju o Carstvu nebeskom koju su imali učenici. Njihova ideja o tome je bila iznedrena iz života, a Hrist je to znao i obraćao im se u dimenziji te ideje kad im je rekao da će sesti na tron i suditi drugima. Međutim, parabola koju im je dao ne može da se veže za bilo koju prirodnu ideju. Naše prirodne ideje o pravdi i nepravdi su neke od najsnažnijih ideja koje imamo. One nas pobuđuju više nego bilo šta drugo. Ljudsko stanovište je predstavljeno u paraboli u obliku radnika koji su prvi pozvani, koji su očekivali da će primiti više i koji su gundali protiv domaćina govoreći: "*Ovi posljednji jedan čas radiše, pa ih izjednači s nama koji podnijesmo tegobu dana i žeg*". Odgovor je: "*Prijatelju, ne činim ti nepravdu. Nisi li pogodio sa mnom po dinar?*" A oni bi besumnje kazali: "*Da - ali mi nismo znali šta će se dogoditi. Ovo je ogromna nepravda*".

Šta je ključ ove parabole? On se nalazi u pasusima koji joj prethode i u samoj paraboli. Leži u definiciji o domaćinu u čiji su vinograd radnici bili pozvani, i spoznaje se postepeno. Ko je domaćin koji je na čelu događanja? Domaćin je Dobro. On je definisan sa: "*Ja sam to dobro*". Domaćin kaže: "*Zar ja nisam vlastan u svome činiti šta hoću? Zar je oko tvoje zlo što sam ja dobar?*". U celoj paraboli reč je o delanju iz ideje o Dobru, a ne

iz ideje o nagradi, Ako čovek dela iz samog Dobra, on ne traži nagradu, jer više ne deluje iz samoljublja ili iz ideje o koristi. Postupanje iz Dobra čini sve koji tako rade - jednakim. Delanje iz viđenja Dobra u onome što se radi ne može da proizvede bilo kakvo osećanje suparništva ili besa. Niti može da stvori bilo kakvo osećanje očekivanja nagrade, jer postupanje iz Dobra je samo po sebi nagrada. Delanje iz viđenja Dobra u onome što se radi nema nikakve veze sa dužinom služenja ili bilo kakvim razdobljem, jer Dobro je iznad vremena. Bog je definisan kao Dobro, a On je van svakog vremena. Izvor Dobra je van vremena; u večnosti. Parabola podrazumeva vrednosti koje imaju dimenziju večnosti, a ne vremena. Ona nema nikakve veze sa našim uobičajenim idejama nastalim na osnovama vremena i večnosti. U stihovima koji prethode ovoj paraboli bogati čovek dolazi Hristu i kaže: "*Učitelju blagi, koje dobro treba da učinim da imam život vječni? A on mu reče: Što me zoveš blagim? Niko nije blag osim jednog Boga*". (Mat. 19: 16-17) Jedino je Bog dobar. Nijedan čovek nije dobar. Sva dobra, sve što je dobro, dobra bilo čega, šta god da je to, jeste od Boga. Bogat čovek je bogat zato što oseća da se drži svih zapovesti. On oseća valjanost. On se oseća pravednikom i samim tim bogatim, pošto dela iz Istine sledeći sve zapovesti; ipak, nnožda izgleda nesiguran zato što počinje da se pita o Dobru i kako da čini iz Dobra. "*Koje dobro treba da učinim?*" U jednom jevanđelju je rečeno da ga je Isus pogledao i da mu se ovaj omilio. Istina je prva, a Dobro je posle. Onda se redosled obrnuo i Dobro je došlo prvo, a Istina posle, kada čovek dela iz Dobra. Bogatom čoveku je rečeno da "proda" sve što ima i sledi Isusa. Da bi postupao iz Dobra umesto iz Istine, čovek mora da proda svo svoje osećanje "biti zaslužan", svako pridavanje važnosti sebi, svaki osećaj da je dobar, svaki osećaj da je on prvi. Ako misli da je dobar, on će delati iz sebe samog, iz samoljublja, i to je razlog kazivanju da je jedino Bog dobar. U Jevanđelju po Luki rečeno je: "*Niko nije blag osim jednoga Boga*". (Luka 18: 19) Svo Dobro je od Boga, a ne od čoveka. Ako čovek misli da je dobar, on će neizbežno tražiti nagradu za sve što radi, jer će svako Dobro pripisivati sebi. On neće videti Dobro kao silu koja prožima svaku stvar. Osećaće da je činio

Dobro, posebno ako je odustao od nečeg sa ciljem da postupa dobro. Biće kao Petar koji kaže: "*Eto, mi smo ostavili sve i za tobom pošli; šta će, dakle, nama biti?*". U razmišljanju o paraboli o radnicima, postaje jasno da učenici nisu razumeli šta se mislilo, jer nekoliko stihova kasnije, nakon što je parabola data i učenici je čuli, oni postaju ozlojeđeni zbog toga što je majka sinova Zevedejevih došla i upitala Isusa da li oni mogu sestri jedan sa desne, a drugi s njegove leve strane u Carstvu nebeskom? Oni još uvek razmišljaju u dimenzijama nagrade i moći. Hrist doziva učenike i kaže im:

"Znate da knezovi naroda gospodare njima i velikaši vladaju nad njima. Da ne bude tako među vama; nego koji hoće da bude veliki među vama, neka bude služitelj. I koji hoće među vama da bude prvi, neka vam bude sluga;". (Mat. 20: 25-27)

On je već dao objašnjenje o tome šta to znači - to jest da, ako čovek počne da dela iz Dobra onoga što radi i iz ljubavi prema samom Dobru, služiće Dobru i biti sluga Dobra, a sve ideje autoritarnosti, mesta i pozicije, i sve ideje o superiornosti, sva suparništva, sav gnev i ljubomora i sve ljudske ideje o pravdi i nepravdi, postaće nepostojeće za njega. Pošto Dobro nema lik, postupanje na osnovu viđenja Dobra u onome što neko radi i što je zadovoljan zbog toga, znači postupanje izvan svega ličnog.

GLAVA PETA

O ISPRAVNOSTI U JEVANĐELJIMA

PRVI DEO

Uzmimo iz Jevanđelja neke primere Hristovog učenja o tome šta je potrebno uraditi kako bi se prišlo bliže višem nivou u čoveku, a istovremeno, pokušajmo pronaći značenje za jednu ili dve fraze koje je Isus koristio i koje nam nisu u potpunosti jasne. On kaže na jednom mestu:

"Jer vam kažam da, ako ne bude pravda vaša veća nego pravda književnika i fariseja, nećete ući u Carstvo nebesko".
(Mat. 5: 20)

Ovo je izjava koja ima jasno značenje. Šta ispravnost znači i šta se misli pod tim da nečija ispravnost mora biti veća od one kod književnika i fariseja?

U gornjem citatu izraz "veća nego" odnosi se na originalnu reč „prevazići“, a to znači biti poseban i izuzetan. Ne radi se o tome da se ta vrsta ispravnosti, koja postoji kod književnika i fariseja - samo poveća. Čovek mora imati drugačiju i naročitu, ili posebnu vrstu ispravnosti, koja je iznad pomenute. U uobičajenom smislu, ispravan čovek je onaj koji se pridržava pravila i običaja društva u kome živi. On se vlada ispravno, poštujući zakone. Kod Jevreja, ispravnost je podrazumevala pridavanje značaja svim, čak i najbeznačajnijim detaljima Levitskog zakona; u vezi sa svim ceremonijama, plaćanjem poreza desetinom, spoljašnjim pročišćenjima i tako

*Ispravnost - U prevodima svetih spisa, ova se reč sreće kao "pravednost" (prim.prev.)

dalje. Ova forma spoljašnje ispravnosti bila je u više navrata meta Hristovih napada. Sa stanovišta Hristovog učenja, ona je predstavljala lažnu ispravnost, jer se sprovodila samo "pred ljudima". Nije bilo drugog cilja osim prikazivanja sebe ispravnim u očima drugih ljudi.

Hrist kaže:

"Pazite da milostinju svoju ne činite pred ljudima da vas oni vide: inače plate nemate od Oca svojega koji je na nebesima. Kada, dakle, daješ milostinju, ne trubi pred sobom, kao što čine licemjeri po sinagogama i po ulicama da ih ljudi hvale. Zaista vam kažem: Primili su platu svoju. A ti kad činiš milostinju, da ne zna ljevica tvoja šta čini desnica tvoja. Da bi milostinja bila u tajnosti: i Otac tvoj koji vidi tajno, uzvratit će ti".
(Mat. 6: 1-4)

U gornjem citatu Hrist govori da postupci u formi spoljašnje ispravnosti zadržavaju čoveka tamo gde je - u sopstvenoj sujeti i divljenju samom sebi. Hrist je učio čoveka kako se može razviti, kako može postati Novi Čovek. Napadajući oblik ispravnosti književnika i fariseja, on napada onaj nivo čoveka na kome se sve preduzima samo radi sticanja zasluga, a ne zbog toga što prosto treba da se preduzima. Čovek opravdava sebe takvog spoljašnjim radnjama i ponašanjem. Opravdavati sebe takvog znači predstavljati sebe ispravnim. U svakome postoji veoma složen mentalni proces, neprekidno aktivan, čija je svrha da učini da se čovek oseća ispravnim, nedužnim. I sve dok ne počne da stiče savest, koja je bar malo dublja od one prilagođene spoljašnjim običajima i zakonima i koja održava njegovu pojavnost, ili pak dok ne "izgubi ugled", čoveku nije važno šta radi. On će opravdavati sebe da bi se njegova *spoljašnja* ispravnost mogla održati u očima sveta, to jest "pred ljudima". Ovo ga stalno zadržava na istom nivou razvoja. Hrist osuđuje ovu vrstu osećanja sopstvene ispravnosti. Cilj učenja u Jevanđeljima jeste da uputi čoveka da se razvija iznutra kako bi dosegao viši nivo. Zbog toga je rečeno da ukoliko ispravnost nije drugačijeg reda kvaliteta u odnosu na onaj kod književnika i fariseja, čovek ne

može dosegnuti viši nivo - Carstvo nebesko. Nebesa su uvek označavala to "više" unutrašnje stanje, odnosno nivo koji bi čovek mogao da dostigne. Setite se da Jevanđelja jedino i govore o mogućem unutrašnjem razvoju čoveka. Književnici i fariseji ne predstavljaju ljude koji su živeli davno, nego današnje, ovovremene ljude, na nivou na kome pripisuju sebi zaslugu za sve što su učinili, koji su očarani sobom i vole sebe iznad svega. U svom emotivnom razvoju poznaju samo "samoljublje", kao suprotnost "ljubavi prema bližnjem". "Samoljublje" ne podnosi druge ljude. Istinski ceniti postojanje drugog nezavisno od tebe i onog što želiš, znači izdići se iznad nivoa emotivnog stanja zvanog "samoljublje".

Šta onda znači to da čovekova ispravnost mora da prevaziđe ispravnost književnika i fariseja? To zavisi od onoga čime se čovek opravdava. Takođe će zavistiti i od toga šta čovek traži od života, to jest, koju vrstu Istine nastoji da sledi. Ako samo opravdava sebe u očima sveta, biće iznutra jedna vrsta čoveka. Vrsta Istine kojoj uče Jevanđelja jeste drugačija od one u svetu i od činjenica dobijenih čulima. Uvek je bilo mnogo rasprava među onima koji bi saslušali Hrista. U Jevanđelju po Jovanu dat je primer: *" / bijahu o njemu mnoge prepirke u narodu: jedni govorahu da je dobar, a drugi govorahu: ne, nego vara narod"*. (Jov. 7: 12) U suštini, Hrist je uspevao da naljuti većinu ljudi koji su ga slušali. Njegove reči nisu bile samo čudne, nego i prejake da bi bile prihvaćene, i to je ljude ljutilo. Svako se ljuti kada mu se oduzima ono čime sebe opravdava. Hrist je podučavao drugačijoj vrsti Istine, drugačijoj od one koja može učiniti da se čovek oseća ispravno u sebi. On je učio o prelazu sa jednog nivoa na drugi. Stalno je govorio o višem nivou koji je nazivao Carstvo nebesko; međutim, čak su i njegovi učenici mislili da govori o svetu i kraljevstvu na zemlji. Dakle, kada je Hrist govorio da ljudska ispravnost mora biti drugačija od ispravnosti književnika i fariseja, zapravo je govorio šta ispravnost znači sa stanovišta višeg nivoa i kako čovek treba da se vlada u odnosu na to. Aspekt višeg nivoa ne omogućuje više čoveku da se ponaša na isti način, odnosno da traži nagrade i da se oseća ispravnim

zbog toga, Mora razumeti da je sa stanovišta Carstva nebeskog, sva njegova uobičajena ispravnost beskorisna i ne vodi ničemu. Kada čovek primi učenje o unutrašnjoj evoluciji, ne može sebe više da opravdava kao što je to pre radio. U svetlu novog poretka Istine koju je naučio, on ne može više da se obmanjuje starim opravdavanjem sebe, onakvog kakav jeste. U prethodno navedenom citatu je rečeno:

"A ti kad činiš milostinju, da ne zna ljevica tvoja šta čini desnica tvoja". (Mat. 6: 3)

Ovo što je rečeno, odnosi se na drugačiju vrstu ispravnosti, preko koje je ulazak u Carstvo nebesko jedino moguće. Šta to znači? U prethodnom stihu naglašeno je da čovek ne sme da daje milostinju kako bi bio "viđen", kao što to rade književnici i fariseji. Milostinja je ono što činiš iz milosrđa. Ona ne označava samo dobrotvorni čin; ona označava unutrašnje praštanje, unutrašnje opraštanje dugova drugima. U drevnom jeziku parabola, leva ruka označava zlo, a desna dobro. U paraboli "Odvajanje ovaca od jaradi", a po ispunjenju božijeg plana (a ne "na kraju sveta", kao što je to dato u nekim verzijama prevoda Jevanđelja; a kod nas prevedeno kao "svršetku vijeka"), rečeno je da su ovce postavljene sa desne, a jarad s leve strane. U gore navedenom stihu *"da ne zna ljevica tvoja šta čini desnica tvoja"*, govori se o dva nivoa u čoveku, čija se različitost mora učiniti očiglednom. Uočite da ne smemo dozvoliti levoj ruci da zna šta čini desna, a ne i obrnuto. Čovek je na svom uobičajenom nivou "grešan" i to ovde znači da je potonuo u sopstveno samoljublje, taštinu i kreaciju čula. Čula su svet. Desna ruka znači viši ili početak višeg nivoa razumevanja. Čovek ne sme da pobrka ova dva nivoa, to jest, kako stih kaže - ne sme dozvoliti da njegova leva ruka zna o tome šta njegova desna čini. Leva ruka je niži nivo kojim vlada samoljublje. Ono što čovek čini sa višeg nivoa mora se držati podalje od neeg. U delima unutrašnjeg milosrđa, dok daje milostinju, čovek ne sme da deluje iz ideje o nagradi, jer ako tako radi čini to sa nivoa zvanog "književnici i fariseji", sa nivoa sveta, sa nižeg nivoa. Da bi činio dobro on mora postupati izvan ovog nivoa, ne sme dopustiti da čini ono što je pre činio i s tim u vezi postao

predmet hvale i tako hranio svoju sujetu, samoljublje i ispravnost. I više od toga, on ne sme čak ni da razmišlja o onom što je činio ili da razgovara sa sobom o tome i čestita sebi na sopstvenom plemenitom ponašanju, jer će, u protivnom, za to što je učinio osećati zaslužnost, čak i ako niko za to ne zna. Pašće na niži nivo u sebi. Počeće da čestita sebi, da odstupa u sopstvenu korist kao ranije. On mora da zna šta znači održati tišinu - *u sebi*. Ne sme da razgovara sa sobom o tome šta čini. Ali, kao po pravilu, kada čovek učini bilo kakvo Dobro, žudi da drugi to saznaju i tako ne može da očuva tišinu, bilo u sebi, bilo pri komunikaciji sa drugima. On nastupa pred publikom i iznutra i spolja. Hrist govori, prvo, da ne nastupamo pred *spoljnom* publikom, a onda, da ne nastupamo ni pred *unutrašnjom* publikom, zvanom ovde "leva ruka" - što predstavlja niži ili životni nivo u čoveku. Kada budemo razumeli sve što je u Jevanđeljima rečeno o mogućem dostizanju višeg nivoa u čoveku, značenje "levog" i "desnog" postaje jasnije. "Levo" je niži, a "desno" viši nivo. Čovek na nižem nivou deluje iz leve ruke, oseća zaslugu, i želi da opravda sebe svojim dobročiniteljskim delima i dobije nagradu. To je *jedan oblik ispravnosti*. Međutim, čovek koji počlnje da deluje sa višeg nivoa, iz svoje desne ruke, ne traži nadoknadu, jer postupa iz onog što iznutra vidi kao Dobro i zarad samog Dobra, i na taj način, ne tražeći nadoknadu ni iznutra ni spolja, ulazi u ispravnost koja je viša od one kod "knjeevnika i fariseja". On ne govori drugima o onom što čini, niti govori sebi kako se dobro poneo. I prema spolja i prema unutra on je tih. Na ovo se mislilo frazom "*ako ne bude pravda vaša veća nego pravda književnika i fariseja, nećete ući u Carstvo nebesko*". Ako čovekova ispravnost nije *povećana* u ovom smislu, on je neminovno ostao na nižem nivou. Ovo učenje, viđeno u svetlu postojanja nižeg i višeg nivoa u čoveku, postaje praktično u svom značenju, kao što je to i značenje leve i desne ruke. Isto tako, možda je moguće razumeti do izvesnog stepena šta se misli pod tim da neka druga ili „skrivena“ nagrada može doći, a što je izraženo rečenicom "*... i Otac tvoj koji vidi tajno, uzvратиće ti tajno*"*. Čudno nerazumevanje značenja ovih Isusovih reči može se naći u autorizovanoj verziji Biblije gde je rečeno: "*... i Otac tvoj*

koji vidi tajno, uzvratice ti javno""*. (Mat. 6: 4) Očigledno je da pisari koji su preinačili reči u prevodu nisu imali nikakvu ideju o njihovom značenju i da nisu mogli razumeti bilo kakav drugi razlog za tajno davanje "milostinje" izuzev potrebe za spoljnom nagradom i zarad osećanja zaslužnosti i samozadovoljstva, te zbog toga nisu mogli izbeći zaključak da će milostinje učinjene tajno biti uzvraćene javno.

I možda bismo na ovom mestu mogli pokušati da shvatimo zašto ljudi tako često, ne razumevajući da se u Jevanđeljima govori o *ponovnom rođenju*, rođenju višeg nivoa u čoveku, uzimaju sve što je u njima rečeno, sa svog sopstvenog nivoa, i tako brkaju dva reda ili dva nivoa istine. Prihvatanje Jevanđelja odvojeno od centralne ideje o ponovnom rođenju, koja znači unutrašnju evoluciju i ukazuje na postojanje višeg nivoa, jeste nerazumevanje njihovog stvarnog značenja. U tom slučaju, ljudi samo misle o opravdavanju sebe sa stanovišta sebe onakvih kakvi jesu i sveta koji poznaju, ne razumevajući da se traži drugo rođenje njih samih, nova forma sebe, a ne prosto uvećanje onoga što već jesu. I uprkos činjenici da Carstvo nebesko, to jest najveća moguća nivoa za čoveka, za koji je rečeno da je *unutra*, predstavlja predmet konačnog postignuća, oni misle da se to odnosi na neko stanje *posle smrti*, u budućnosti, a ne stanje ostvarivo odmah, ili stanje kome stremimo *u ovom životu na zemlji*- novo stanje nas samih, koje zapravo postoji kao mogućnost *sada*, kao nešto *iznad onog što je čovek*, kao soba na sledećem spratu kuće koja smo *mi sami*, o čemu je mnogo nagoveštaja dato u parabolama. Posledica tog nerazumevanja je da ljudi ne mogu razdvojiti levu ruku od desne, a rezultat je da se sve što rade, odvija na nižem nivou i poprima pogrešan oblik; i to je često uzrok apsurdna, mučnih ili čak zlih primera iz religioznog života, koji nastaju usled pripisivanja onog što je "više" onom "nižem", kao i mešanja ideja dva reda kvaliteta. To je kao žir koji uzima na sebe svo učenje o hrastu i zamišlja da je hrast.

Iz svega ovog se da razumeti da čovek ne može nastaviti da opravdava sebe na uobičajeni način, a da pri tom očekuje da postane drugačiji, Novi Čovek. Osećanje sopstvene ispravnosti

mora da se menja, jer sve dok oseća da je ispravan *onakav kakav jeste*, čovek se ne može promeniti. Njegova celokupna ideja o tome šta znači biti ispravan mora da se menja, jer upravo to ljudsko osećanje ispravnosti, *biti ispravan (pravednik)*, jeste ono što im onemogućava promenu. Ljudi su zadovoljni sami sobom. Samo drugi greše, a oni sami - ne. I baš to osećanje da su već ispravni i rade ispravno, određuje njihove posebne oblike opravdavanja sebe samih. Odavde oni crpe svoje osećanje vrednosti i zaslužnosti, i upravo se iz tog osećanja najlakše uzrujavaju, najlakše *ljute*. Ima li ičeg lakšeg do ljutiti se i optuživati? Takvo je stanje stvari. Izuzetna strogost jevanđeljskog učenja treba da slomi to osećanje zaslužnosti i ugodnosti na koje se svako javno ili tajno oslanja, a koje je uzrok ljutnje i uvređenosti. U svetlu ideje Carstva nebeskog, u pogledu moguće unutrašnje evolucije, dosezanja ovog višeg nivoa, čovek mora doći do shvatanja da je onakav kakav jeste - *ništavan*, i da sva njegova sujeta, koristoljublje, uobraženost, samopoštovanje, samodopadanje, samozadovoljstvo,

samoljublje i njegovo sveobuhvatno fantaziranje o sebi, jeste jedna obična iluzija. Zaista je jedino moguće razumeti da je cilj ovog strogog Hristovog učenja slamanje celokupne psihologije čoveka onakvog kakvog ga je život načinio, čoveka onakvog kakvim se on sam vidi, i uticanje na njega da razmišlja, oseća i deluje na nov način, kako bi počeo da se kreće ka višem nivou, prema drugom stanju u sebi, koje postoji kao mogućnost. Jer, da bi se prešlo sa jednog na drugi nivo, sa stanja žira na stanje drveta, sve mora biti preuređeno i izmenjeno. Svi čovekovi uobičajeni odnosi sa različitim delovima sebe, moraju biti izmenjeni. Ceo čovek mora biti promenjen. Zbog toga Hrist govori:

"Nisam došao da donesem mir nego mač. Jer sam došao da rastavim čovjeka od oca njegovog i kćer od matere njezine i snahu od svekrve njezine. I neprijatelji čovjeku postaće domaći njegovu". (Mat, 10: 34-36)

Ovo nema spoljašnje, doslovno značenje. Ukazuje se na unutrašnje uzdizanje, promenu u čovekovo celokupnoj psihologiji, promenu svega što je u njemu "otac", "majka",

"ćerka", "snaja", "svekrva", i na taj način - promenu svega što je u njemu *psihološko*. Svi odnosi unutar njega moraju se promeniti, a to znači i sve njegove ideje o sebi, kao i njegovo celokupno osećanje sebe. Čovekovo domaćinstvo predstavlja sve ono što je u njemu njegovo, ne njegovo telo, već njegova psihologija, domaćinstvo svih različitih strana *njega*. Sve ideje, sva stanovišta koja su bila "otac" ili "majka" njegovih misli, svih pogleda i ubeđenja i svih odnosa koji iz toga proizilaze, moraju se promeniti, s obzirom na *mač* koji predstavlja moć Istine višeg reda. Kada se susretne sa tim višim redom Istine, čovek više ne može biti u miru sa sobom kao pre toga. On mora razmišljati na nov način, a niko ne može da misli na nov način dodajua samo malo naknadnog znanja onom što već zna. Čovek se u celosti mora promeniti, to jest, pre svega treba da se promeni ceo njegov um. Ova parabola odnosi se na početnu tačku u Hristovom učenju, na *metanoju* - na početak čovekovog razmišljanja izvan onog uobičajenog, na razmišljanje o sebi, značaju sebe i svom cilju, na potpuno nov način. To nije *kajanje*, kao što je prevedeno, već *ново razmišljanje*, izvan svega onog o čemu je pre mislio. Na isti način, ispravnost o kojoj Hrist govori i jeste izvan i iznad svega čime se čovek opravdavao i smatrao svojom ispravnošću, svojom idejom o "biti ispravan". To je zaista meta-ispravnost.

DRUGI DEO

U Besedi na gori, Hrist govori o povezanosti čoveka sa nekim drugim nivoom života i o tome kako snaga ili *blaženstvo* sa tog, višeg nivoa, može da stigne do čoveka. U Blaženstvima, On na jednom mestu kaže: "*Blaženi gladni i žedni pravde, jer će se nasititi*". (Mat. 5: 6) Biti blagosloven znači postići blaženstvo. Ovo se odnosi na jedno stvarno stanje koje može da se dostigne, a ne na neku apstraktnu vrlinu, belešku u nečiju korist u nekom moralnom svedočanstvu. Grci su tu reč koristili da opišu stanje bogova. U ovom citatu, glad i žeđ za ispravnošću

odnosi se na ispravnost koja nema podlogu u samoopravdavanju i koja ne uzima u obzir isključivo sebe i sopstveni cilj, Kako bi postigao tu ispravnost, čovek mora da "izgubi sebe", to jest ideje o sebi i svoje vrednovanje i koristoljublje.

Proučimo značenje dela citata koji se odnosi na ideju "izgubiti sebe". To se pominje u opisu događaja u kome se Hrist okrenuo ka Petru i nazvao ga kamenom spoticanja, jer je ovaj sve ono o čemu se govorilo uvek uzimao u dimenziji zemaljskog dobra. Petar je mešao sadržaje raznih nivoa. On nije razumeo značenje fraze "*da ne zna ljevica tvoja šta čini desnica tvoja*". U svojoj glavi Istinu Hristovog učenja mešao je sa "ljudskim stvarima". Kada Hrist nagoveštava učenicima svoju predstojeću smrt, Petar kaže: "*Bože sačuvaj, Gospode! To neće biti od tebe!*". Hrist mu na to odgovara: "*Idi od mene, satan! Sablazan si mi, jer ne misliš što je Božije nego što je ljudsko*". (Mat. 16: 22) Iz ovoga se vidi zašto je Petar nazvan satanom. A nazire se i jedna od definicija Satane u Jevanđeljima. To je mešanje različitih nivoa u razmišljanju - jer *imati na umu*, ovde znači *misлити*. Onda Hrist kaže: "*Ako hoće ko za mnom ići, neka se odrekne sebe, i uzme krst svoj i za mnom ide. Jer ko hoće život svoj da sačuva, izgubiće ga; a ako ko izgubi život svoj mene radi, naći će ga*". (Mat. 16: 24-25) "Život" ovde označava "Dušu". Čovek mora da izgubi dušu. Kada se kaže da čovek mora izgubiti život, u pitanju je nešto složenije od fizičkog umiranja. U Jevanđelju po Jovanu, Hrist kaže: "*Od ove ljubavi niko nema veće, da ko život svoj položi za prijatelje svoje*". (Jov. 15:13) U originalu Biblije nalazi se reč "duša" a ne "život". Čovek mora da položi svoju dušu - a to je savršena definicija *svesne ljubavi*. On mora postaviti svoje prijatelje (na grčkom, bukvalno one koje voli) iznad sebe ili umesto sebe. U ovom citatu Hrist objašnjava šta to znači sa stanovišta poslušnosti u odnosu na učenje koje propoveda. Sluga, kaže on, služi svog gospodara ne znajući pri tom šta gospodar namerava. Međutim, prijatelj je onaj koji razume i poslušan je kroz razumevanje, te on kaže: "*Vi ste prijatelji moji*". (Jov. 15: 14) Oni su njegovi prijatelji ako se pokoravaju redu Istine o kojoj je Hrist govorio.

Biti poslušan (pokoravati se) znači postupati izvan sopstvenih interesa, stavljati nešto izvan i iznad toga. Čovek ne može izgubiti dušu ako na umu ima jedino ljudske stvari.

Čovekova duša može biti povezana ili sa nižim ili sa višim nivoom. Čovek mora izgubiti dušu na nižem nivou sebe ako hoće da je nađe na višem. Jedino se razumevanjem dvojakog značenja fraze "izgubiti dušu" mogu shvatiti mnoge izreke o duši u Jevanđeljima. Uzmimo, na primer, izraz: "*Jer kakva je korist čovjeku ako zadobije sav svijet a duši svojoj naudi?*" (Marko 8: 36) Pridobijanjem celog sveta, brigom samo oko ljudskog, on (čovek) gubi svoju dušu, vezano za mogući unutrašnji razvoj sebe. Treba zapamtiti da se u Jevanđeljima sve odnosi na unutrašnju evoluciju koja vodi Carstvu nebeskom. Duša larve nije na nivou leptira i samim tim ona (larva) mora da izgubi dušu larve da bi je ponovo našla. Ako ostane larva, ona spasava svoju dušu kao larva, ali gubi dušu u drugom smislu, to jest gubi mogućnost transformacije i, identifikujući se sa tim što već jeste, onemogućuje sebi da postane ono što bi mogla postati. I pošto čovek ima mogućnost transformacije, odnosno ponovnog rođenja, njegova duša ima dvojaku mogućnost postojanja. On je može zadržati onakvu kakva jeste, ostajući kakav jeste, ali time gubi mogućnost njenog stvarnog sudbinskog razvoja. S druge strane, može je takvu kakva jeste izgubiti ako ne ostane takav kakav jeste, ali i ponovo je naći na nekom drugom nivou svog unutrašnjeg razvoja. Zbog ovoga, duša je potencijal. To jest, ona (duša) nije fiksirana (pričvršćena), ona je istovremeno i ono što čovek jeste i ono što može da postane. Reč "duša", prevedena rečju "život", kao u citatu koji glasi: "*Od ove ljubavi niko nema veće, da ko život svoj položi za prijatelje svoje*", korektno je prevedena ako pod rečju "život" ne podrazumevamo fizički, vitalni život, život tela, nego nivo na kome čovek jeste. Treba razumeti da život čoveka nije spoljni život njegovog fizičkog tela, nego sve ono što misli, želi i voli. To su život i duša čoveka. Duša je slika života. Međutim, čovek može da započne da živi drugačije u sebi. On može započeti da misli drugačije, da oseća drugačije, da želi drugačije i voli drugačije. To jest, može se promeniti

njegov odnos prema sebi samom, ono za čim je išao u svojim mislima, na šta je pristajao u svojim željama; ukratko, sve ono što je nekad mislio da je istina i psećao kao dobro, može se promeniti. Ako se to desi, čovek ima drugačiji odnos prema sebi iznutra. Život u njemu samom počinje da se menja. Hrist je na to mislio kad je govorio: "*Nisam došao da donesem mir nego mač. Jer sam došao da rastavim čovjeka od oca njegovog... I neprijatelji čovjeku postaće domaći njegovi*". (Mat. 10: 34-36) Čovek koji kroz učenje o *Reči*, to jest kroz neki drugi red *Istine*, koji pripada višem nivou, počinje da razmišlja i oseća na nov način i uviđa svoj cilj i smisao na nov način, ne može više da pristaje na ono što je prethodno mislio, osećao, želeo i ciljao, jer ono na šta čovek pristaje u sebi, čini njegov život i - to je njegova duša. Njegovo domaćinstvo, to jest on sam, mora pretrpeti prevrat. On više ne može biti u miru sa sobom. Mora izgubiti stari odnos sa sobom, a to znači da mora izgubiti dušu, jer duša je čovekov život u celini, a život je ono sa čim se u sebi vezuje, ono za šta veruje da je istina i pravda i na šta pristaje kao poželjno, ono čemu služi u sebi, šta misli da je ispravno, šta oseća da je dobro. Zbog toga je moguće razumeti da "položiti život" znači prestati sa življenjem onako kako se živelo do sada i započeti življenje na drugi način, a ne fizički umreti. Naprotiv, znači *započeti živeti*. Istovremeno, to znači da se duša mora *izgubiti*, jer drugačija transformacija nije moguća, imajući pri tom na umu da duša simbolizuje ono što čovek pripisuje sebi u svom umu i želji, i samim tim predstavlja *njega samoga*. Govoreći učenicima o patnji koju su morali podneti kada su učili *Reč*, Hrist je rekao: "*Trpljenjem svojim spasavajte duše svoje*". (Luka 21: 19) Grčka reč za trpljenje je "ostati iza" i ona može da se tumači kao "ne hrliti za željama", zastati. Ovim se misli da čovek može izgubiti dušu na jednom nivou, a opet je naći na drugom, višem.

Za sada, razumemo da duša u čoveku potencijalno može sopstvenom snagom biti povezana sa nižim ili višim nivoima. Da bi čovek prešao iz nižeg u viši nivo sebe, njegova se duša mora promeniti u okviru onog što se odnosi na njega samog.

Ako čovek menja svoju poziciju u sebi, menja se i njegov odnos prema sebi, a samim tim i njegova duša doživljava promenu.

Na osnovu svega ovoga, možemo početi da razumemo da čovekova *duša* nije nešto lepo što je već gotovo, nego nešto što se u njemu formira u skladu sa životom, i da je to zaista *sav njegov život*, slika svega onog što misli, oseća i radi.

O MUDROSTI U JEVANĐELJIMA

U mnogim Hristovim parabolama i kazivanjima korišćena je reč mudrost. Na primer, Hrist jednom prilikom kaže svojim učenicima: "*Budite, dakle, mudri kao zmije i bezazleni kao golubovi!*". (Mat. 10: 16) "Bezazlen" znači "bezopasan", "koji ne pravi nikakvu štetu, uopšte ne škodi", i nema moralističko, sentimentalno zapadnjačko značenje, u smislu "ne znati ništa"; ali, prosto je nemoguće biti "mudar" i u isto vreme ne znati ništa. Međutim, reč "mudar" nije toliko adekvatna kao reč "pаметan" ili "praktično inteligentan". Grčka reč za to je *fronimos*), što se u najranijem obliku koristilo kao "imati pravi osećaj", i tako biti priseban ili razborit. Hrist na jednom mestu kaže: "*Jer su sinovi ovog vijeka vještiji od sinova svjetlosti u svome naraštaju*" (Luka 16: 8), i ovaj pasus možda jasnije od drugih objašnjava značenje te reči. Svetovni ljudi su na svoj način ili na svom nivou, s obzirom na cilj, praktičniji, goropadniji, poslovniji, dovitljiviji i sa više znanja u odnosu na taj cilj, nego "*sinovi svjetlosti*" u odnosu na svoj. Oni su prisebniji, i u svakodnevnom, životnim poslovima nisu naivni i glupi. Znati kako da se radi i uradi prava stvar u pravo vreme znači - biti *fronimos*. Setićete se da je "Neporočni upravitelj" (pogrešno prevedeno kao Nepravedni upravitelj - Luka 16) bio nazvan "mudar" - to jest *fronimos*, koga je preporučio sam njegov gospodar, zato što je umeo da vidi šta treba da se radi u vrlo teškoj situaciji i da postupa sa velikom umnom prisebnošću.

Zbog toga reč *fronimos* ima jako, praktično značenje, značenje koje podstiče. Ona se koristi u Jevanđeljima da definiše pravu akciju inteligentnog čoveka koji traži viši nivo sebe kroz unutrašnju evoluciju. Hrist govori o onima koji su

neupotrebljivi u tom smislu. Upoređuje ih sa solju koja je izgubila ukus i nije čak više ni za đubrivo (gnojivo): "*So je dobra, ali ako i so obljutavi, čime će se osoliti? Nije pogodna ni za zemlju ni za gnojivo, nego je prospu napolje*". (Luka 14: 34,35) I ovde reč prevedena sa "izgubiti svoj ukus, obljutaviti" znači bukvalno "ispasti budala". Život je "gnojivo". *Glupi* ljudi su oni koji zamišljaju da je sentimentalno verovanje u Jevanđelja ono što im je potrebno. Oni su kao "glupi" čovek koji je gradio kuću na pesku i koji je suprotnost „mudrom“ čoveku, opisanom kao *fronimos*, koji je gradio, to jest podizao za sebe kuću na kamenu, "*/ ne pade; jer bješe utemeljena na kamenu*". (Mat. 7: 25) Ovo znači da je čovek bio *fronimos*, zato što je sebe podizao na postojanom učenju o unutrašnjoj evoluciji, koja se u Jevanđeljima naziva *Reč*, i radio na izgradnji sebe, svoje sopstvene kuće, kuće sebe, upravo na toj osnovi. On je *radio Reč*. Iz *Nje* je delovao. On je primenio na svoj život ono što je razumeo. Na taj način je zasnovao sebe na kamenu Istine, a ne na nestabilnom pesku života.

Razmotrimo u ovom smislu parabolu o deset devojaka, od kojih su pet bile mudre, *fronimos*, a drugih pet, nepromišljene ili luckaste. To je parabola o dostizanju višeg nivoa koji se zove Carstvo nebesko, putem unutrašnje evolucije.

„Tada će biti Carstvo nebesko, kao deset devojaka koje uzeše svjetiljke svoje i izadoše u sretanje ženiku. A pet njih bijahu mudre i pet lude*. Jer lude, uzevši svjetiljke svoje, ne uzeše sa sobom ulja. A mudre uzeše ulje u posudama sa svjetiljkama svojim. A budući ženik odocni, zadrijemaše sve, i pospaše. A u ponoći stade vika: Evo ženik dolazi, izlazite mu u sretanje. Tada ustadoše sve devojke one i ukrasiše svjetiljke svoje. A lude rekoše mudrima: Dajte nam od ulja vašega, jer se naše svjetiljke gase. A mudre odgovoriše govoreći: Da ne bi nedostalo i nama i vama, bolje idite prodavcima i kupite sebi. A kad one otidoše da kuppe od te ženkis, sporene u došose jinnjim

Izraz "lude devojke", korišćen u *citatima*, u osnovnom tekstu prevoda zamenjen je izrazom "nepromišljene devojke".

na svadbu, i zatvoriše se vrata. A poslije dođoše i one druge devojke govoreći: Gospodaru, Gospodaru! Otvori nam. A on odgovarajući reče im: Zaista vam kažem, ne poznajem vas. Stražite, dakle, jer ne znate dana ni časa u koji će Sin Čovečiji doći."(Mat 25:1-13)

Mudre devojke se razlikuju od nepromišljenih po tome što imaju ulje u svojim lampama. Treba uočiti da one odbijaju da daju svoje ulje drugima, govoreći im da idu i kupe ga u životu. Sve one su imale lampe, ali je samo polovina imala ulje u njima i te su nazvane "pametnim" ili "ne-nepromišljenim". One su praktične. Shvatile su šta je potrebno da bi se dostigao viši nivo koji se ovde zove mladoženja. Šta znači to što su imale ulja? One su te koje su, na osnovu Hristovog učenja, razumele nešto što druge nisu i to je predstavljeno prisustvom ulja u lampama. Parabola mora biti potpuno izdignuta iznad svog bukvalnog značenja. Lampa treba da da svetlost. Međutim, psihološki, to ovde označava nešto što može da da svetlost, ali ne u fizičkom smislu, nego u smislu jevanđeljske svetlosti - svetlosti koja svetli u tami uma, svetlosti novog razumevanja koja dolazi od *Reči*. Hrist je došao da da svetlost ljudskim bićima koja su prikazana kao neko ko živi u tami na zemlji. Oni fizički žive u svetlosti sunca, ali to je tama u odnosu na ovu drugu svetlost, koja može da se primi jedino razumevanjem. Hrist naziva sebe svetlošću sveta. Mislio je na ovu drugu svetlost, koja može da padne na um i osvetli razumevanje. Kada čovek živi samo na osnovu svojih čula i jedini cilj mu je da prima prizor osvetljen suncem iz spoljnog života - on je u tami. Jovan kaže da tama ne razume svetlost; niži nivo ne razume viši. Kada čovek postane svestan da je iznutra nekompletan i izgubljen, i da se pravo značenje njegovog postojanja ogleda u podvrgavanju promenama, unutrašnjoj evoluciji i primanju novog razumevanja sebe i onoga što treba da preduzme, on već počinje da vidi tu svetlost, to pravo značenje njegovog stvaranja. *Reč* govori o stvarnom značenju, o svetlosti. Hrist je govorio o *Reči*, i to je svetlost. *Reč* je učenje o putu da se dostigne novi nivo na koji je ova svetlost bačena, koja je preko i iznad čoveka, ali istovremeno i *unutar njega*. Pošto je Carstvo nebesko unutar

čovjeka, kontakt sa njim (carstvom) on može da ostvari jedino unutar sebe. *Put* je dakle unutar njega, a ne van njega. I on može doživjeti bljeskove svesnosti, trenutke jednog potpuno novog značenja, što ukazuje na postojanje višeg nivoa u njemu. To su trenuci te svetlosti. Međutim, da bi dosezao ovaj nivo permanentno, čovek mora biti učen ovoj *Reči*, i to učen pre svega na spoljni način, putem čula. On je mora čuti, ali to ne znači da je samo bukvalno čuje, nego da počne da je razumeva, da čuje svojim umom, da vrednuje, da razmišlja o njenom značenju kako bi ga obuhvatio svojom unutrašnjom svesnošću i da vidi sebe u okviru učenja koje *Reč* nosi. Njegov um mora polako da se priprema za promenu, pošto se via nivo razlikuje od nižeg i misli koje pripadaju nižem nivou nisu istog reda kao one na višem. Nešto novo mora da se oformi u njegovom umu da bi primilo "svetlost"; zbog toga mora da dođe postepeno do "razmišljanja na nov način" (ili "kajanja", kako je to pogrešno prevedeno). Ova postepena promena u razmišljanju formira "*svetiljku*" u njemu. Ona se formira na osnovu učenja *Reči*. Ali, svetiljka nije dovoljna sama po sebi. Ona ne može sama da da svetlost, ali je *neophodna* kao prva faza unutrašnje evolucije. Druga faza, prema paraboli, jeste faza imanja *ulje* u svetiljki. Dakle, ono što on zna i vidi kao novu Istinu, mora i da primeni. Hristije rekao: "*Svaki, dakle, koji sluša ove riječi moje i izvršuje ih, upoređiću ga sa čovjekom mudrim... A svaki koji sluša ove riječi moje i ne izvršuje ih, biće sličan čovjeku ludom...*". (Mat. 7: 24,26) Ovde reči *mudar* i *nepromišljen (lud)* nose isti smisao kao u paraboli o mudrim i nepromišljenim (ludim) devojkama. Delati iz "unutrašnjeg", iz Hristovog učenja, započeti sa radom iz razumevanja unutrašnjeg značenja, započeti sa praktičnom primenom na *sebi* - znači biti *mudar*. To je inteligentno korišćenje *Reči*. To znači biti praktično pametan. I to daje ulje za svetiljku - individualno.

Međutim, ljudi mogu da prihvate Istinu ovog višeg reda, a da ipak nastave da delaju samo sa nivoa života. Kad treba, oni iznutra ne čuju novu Istinu, novo znanje koje su stekli, znanje koje dolazi sa višeg nivoa, nego nastavljaju da budu poslušni

životu i Dobru koje on nosi. Oni imaju svetiljku, ali ne i ulje. Zato se nazivaju *nepromišljenim*, i moraju da ga kupe od onih koji ga prodaju. Ovo zna da moraju stalno da pribavljaju tu vrstu ulja koja se dobija iz merodavnih aktivnosti u životu, a one su jedina vrsta Dobra koje oni vrednuju. Prodavci tog ulja jesu oni koji vam kažu šta je merodavno, šta se najviše isplati. Postupanje iz koristi i zbog nagrade, tvori jednu vrstu ulja. Delanje iz učenja o *Reči* i značenja proisteklog iz unutrašnjeg razumevanja, jeste delovanje sa nivoa višeg od onog koji pripada životu, i ništa iz spoljnog života neće vas nagraditi za takvo postupanje. Nepromišljene device sa svetiljkama bez ulja, jesu one koje su intelektualno na jednom nivou Istine i znanja, što jeste viši nivo, ali žive i *rade* na nekom drugom nivou. One znaju jedno, a žive i rade nešto drugo. U suštini, one izopštuju sebe iz Carstva nebeskog, iz mogućnosti postizanja višeg nivoa, što je stvarno značenje Carstva nebeskog. Nije tačno da su njima vrata zatvorena. Vrata nisu zatvorena; one same sebi zatvaraju vrata. Vrsta ulja koju one dobijaju iz "kupovanja i prodavanja", merodavno ulje, nije ono koje se traži za ulaz u drugi nivo čoveka. Za njih se kaže da "nisu pametne". One nisu pametne zato što ne vide da se Hristovo učenje odnosi baš na njih i na vrstu ljudi kao što su one. Ne samo da su prinuđene da misle na nov način kroz ideje *Reči*, nego moraju da postanu i druga vrsta ljudi. One mogu znati i čak verovati u Istinu na višem nivou, a istovremeno živeti na drugom nivou, ne primenjuju tu Istinu na sebe. Problem je što njihovim stvarnim životima ne upravlja njihovo znanje. One znaju jedno, a hoće nešto drugo. U ovoj paraboli, mudre devojke su one koje stvarno nastoje da žive na osnovu sopstvenog razumevanja onog čemu su učene i traganja za njegovim Dobrom, praktičnom primenom na sebi i sopstvenom voljom. Nepromišljene devojke, s druge strane, znajući učenje, nastavljaju da traže svoje Dobro iz života, iz nagrada, iz reputacije, iz potrebe da se bude prvi, iz dobijanja viših i viših položaja, iz potrebe da se izgleda moralniji od drugih, čemu su dobro naučene, iz spoljnog konformizma u odnosu na zakone i socijalne standarde, dok su iznutra sasvim drugačije i samo su uzdržane zbog straha. To je jedino Dobro za koje znaju i njega moraju da prate. I pošto se sve vrti oko

pitanja šta ljudi vrednuju kao Dobro i iz čega jedino postupaju, njima je kazano da idu ka tome što smatraju Dobrom i dobiju bar tu vrstu ulja, jer to je jedino što mogu da urade. Rečeno im je da idu onima koji kupuju i prodaju to Dobro. Nepromišljene devojke se vraćaju. Ali i tada ih ne primaju, govoreći im: "*Zaista vam kažem, ne poznajem vas*". (Mat. 25: 12) One ne umeju da postupaju iz Dobra van života, van nagrade u životu, u ime onog što vide kao Dobro u svetlu učenja o "višoj" Istini i Dobru. Na taj način one blokiraju sebe, jer mešaju dva različita nivoa znanja sa dva različita nivoa Dobra. Ako se pažljivije osmotri ono što se smatra "Dobrom" u Jevanđeljima, videće se na šta se mislilo. Svoditi učenje o "višem" čoveku na nivo čoveka kakav jeste, ako se slede ideje o tome šta je Dobro sa stanovišta života i njegovih nagrada, njegovih koristi, njegovih vrednosti, njegovih insistiranja na reputaciji, spoljnoj manifestaciji itd., znači isključivanje sebe iz Carstva nebeskog, zbog toga što čovek, počinjući da dostiže nivo Carstva nebeskog, čini Dobro ne zbog nekakve nagrade u životu, nego zbog onog "unutrašnjeg" što vidi kao Dobro u svetlu Istine Reči koja ga je učila. Nije korisno za bilo koga od nas da mislimo kako već poznajemo ovu vrstu Dobra i da delujemo iz njega. Mi delujemo iz života i njegovog Dobra, kako znamo i umemo.

Da bi bio hrišćanin, čovek mora da želi i radi ono čemu je Hrist učio. Ako ne vidi Dobro u onome čemu je učen, on neće iz toga delati. Bez obzira na to koliko znanja mu je dato i koliko je ono istinito, on neće postupati iz njega dok ne uvidi putem sopstvenog unutrašnjeg razumevanja da je ono poželjno i dobro, i dok ne počne da želi njegovu postojanje. Čovek nije samo svoje razumevanje, nego i želja koja proističe iz njega, a to je ono što radi, i to je ceo čovek. *Reč*, to jest psihološko učenje u Jevanđeljima, treba da učini čoveka drugačijim, prvo u *misli*, a onda i u *biću*, kako bi postao Novi Čovek. Samo znati o *Reči* i stvoriti ulje - čovekovo Dobro, iz potrebe za preimućstvom, intrigama i koristi od života, ne znači da se ima ulje koje pripada Hristovoj svetiljki. Delati iz *Reči*, delati iz učenja o unutrašnjoj evoluciji, iz višeg stanja čoveka, započeti sa radom na vrlo malo stvari u svetlu Hristovih reči, a kroz

viđenje njihovog značenja i *voljenje* tih ideja, i biti sposoban da se one žele bez ikakve potrebe za nagradom, nešto je sasvim drugo. Neko delo učinjeno iz želje za Istinom koja pripada tom redu učenja nazvanom *Reč*, podići će čoveka za trenutak daleko iznad njegovog uobičajenog nivoa. U takvom delu nema pogađanja, ne postavlja se pitanje "pošto je?", "u šta ulazim?", i nema hvalisanja u vezi sa tim posle. Nešto takvo, urađeno u najčistijem delu čovekovog razumevanja, zbog toga što se vidi neophodnost i realnost, a samim tim i Dobro od toga, nešto takvo urađeno iz unutrašnje volje, može pokrenuti ono što je do tada bilo u tišini i nepokretno. Seme kreće u život. Čovek, na koga *Reč* padne, počinje da se budi kao seme. Svetlost ulazi u tamu njegove unutrašnjosti. Istina je jedno, duh sasvim drugo, a čovek mora ponovo da se rodi iz *vode* i *duha* pre nego što postane Novi Čovek. *Voda* je Istina, znanje i učenje o višem nivou, a *duh* - čovekova volja koja ga, prolazeći kroz to znanje, uviđanjem njegovog Dobra, njegove vrednosti, sjedinjuje sa njim. Nema te količine spoljnog učenja koja može da ostvari takav rezultat. Čovek može da ima svetiljku, ali će ulje za nju stvoriti samo kroz sopstvenu intimnu volju, samo kroz najdublje pristajanje, samo u tajnosti, kroz poslušanje znanja koje je oformilo svetiljku u njemu. Jedino ovde je sve slobodno. I svako je upravo tu u prilici da se kroz unutrašnje delanje razvije.

GLAVA SEDMA

SIMON PETAR U JEVANĐELJIMA

Simon Petar je jedan od nekolicine Hristovih učenika o kojima se u Jevanđeljima govori detaljnije. Njegov karakter je jasno ocrtan, i to postaje vidljivo ako se shvati unutrašnje značenje onog što je o njemu kazano. A da bi se pojnilo to unutrašnje značenje, neophodno je određeno razumevanje jezika parabola.

Petrovo pravo ime bilo je Simon. On i njegov brat Andrej bili su prvi koje je Hrist pozvao da mu budu učenici. Taj poziv je ovako opisan:

"A hodeći pokraj mora Galilejskog vidje Simona i Andreja brata njegova gdje bacaju mreže u more; jer bijahu ribari. I reče im Isus: Hajdete za mnom, i učiniću vas da postanete lovci ljudi. I odmah, ostavivši mreže svoje, pođoše za njim". (Marko 1:16-18)

Kasnije ću reći nešto o neobičnom izrazu "lovci ljudi" (koji love ljude - prim. prev.). Treba spomenuti da je u Jevanđelju po Luki naglašeno proročanstvo da će oni (Hristovi učenici) postati "lovci ljudi". Sa ovim je povezana činjenica da je nakon cele noći mukotrpnog rada na moru, bez ulova, Hrist naredio Simonu da baci mreže u more gde su zatim ulovili *"veliko mnoštvo riba, te im se mreža poče cijepati"*. (Luka 5: 6) *"/ reče Isus Simonu: Ne boj se, od sada ćeš ljude loviti."* (Luka 5: 10) Jasno je iz opisa ovog događaja i jezika koji je u njemu korišćen, da postoji određena analogija između riba i ljudi.

Sledeći događaj koji je zabeležen u Jevanđelju po Marku jeste da je Isus lečio majku Simonove žene. Ovaj slučaj, ma kako beznačajno izgledao, ima neko drugo značenje:

"A tašta Simonova ležase u groznici; i odmah mu kazaše za nju. I pristupivši podiže je uzevši je za ruku, i pusti je groznica odmah, i služase im". (Marko 1: 30,31)

Sve što je zabeleženo u Hristovom učenju ima posebno značenje. Nema rečenice u Jevanđeljima, čak ni jedne jedine reči, koja nema značenje izvan doslovnog. Iz citata se vidi da Hrist "*podize*" Simonovu taštu, to jest ona je ležala dole, a nakon toga - "*služase im*". Ovo ima određeno značenje. "Ležati dole" u jeziku parabola koristi se u smislu sklonosti mentalnom ležanju, kao da smo usnili, a "ustati" ima značenje početka buđenja u umu. Možemo čak naslutiti prirodu "groznice" koju je Simonova tašta imala, a takođe i šta znači njeno isceljenje i prihvatanje Hristovog učenja. Međutim, sam događaj ima dublji smisao, koji u osnovi nema nikakve veze sa činjenicom da je u pitanju baš Petrova tašta, jer majka, otac, tašta, tast, žene, muževi, braća i sestre i tako dalje, sve to *psihološki*, na drevnom jeziku parabola, ukazuje zapravo na razne strane čoveka, razne sklonosti, različite unutrašnje odnose *u sebi prema sebi*, na različite nivoe sebe. Na isti način na jeziku parabola novorođena beba ili malo dete može da predstavlja nešto novo i vredno začeto u čoveku, kao što je novo razumevanje, novo osećanje ili novo mišljenje - nešto što se upravo začelo u njemu, nešto o šta se ne smemo ogrešiti. Setite se da jezik parabola barata rečima koje se odnose na predmete, fizičke stvari iz prirodnog sveta viđenog čulima, ali da je stvarno značenje parabola koje pominju razne objekte, u stvari - *psihološke prirode*, to jest, iznad nivoa bukvalnog značenja.

S tim u vezi, u Jevanđelju po Marku, nakon što je naimenovao svojih dvanaest učenika, Isus "... *nadjenu Simonu ime Petar*". (Marko 3: 16) Na grčkom je Petar - (Petros), stena ili kamen. U Jevanđelju po Mateju, dodavanje imena Petar je detaljnije opisano. Simon je priznao Hrista kao "*Sina Boga živoga*" (Mat. 16:16), a Hrist mu odgovara:

"A i ja tebi kažem da si ti Petar, i na tome kamenu sazidaću Crkvu svoju, i vrata pakla neće je nadvladati. I daću ti ključeve Carstva nebeskoga". {Mat. 16:18,19}

Petru su obećani ključevi Carstva nebeskog, što ukazuje na to da je imao snagu da razume učenje koje je Hrist davao ljudskom rodu na zemlji, o mogućem Čovekovom unutrašnjem razvoju do stanja zvanog *nebesa*, stanja mnogo drugačijeg od *zemaljskog*. Ali za sada, njegova moć je intelektualna, jer se *kamen* ili *stena* odnosi jedino na *znanje* - znanje istine kojoj je Hrist podučavao. On je mentalno adekvatan, ali za sada je njegovo verovanje u Hrista *preko* Hrista, a ne u njemu samom. U tom smislu, on se može uporediti sa drugim nivoom, objašnjenim u paraboli o sejaču, gde su ljudi koji su "*posijani na kamenitim mjestima*" (Marko 4:16), opisani kao oni koji Reč Carstva, učenje o mogućem unutrašnjem razvoju čoveka, primaju sa entuzijazmom, ali koji se spotiču kada se pojavi stradanje, jer nemaju *korena u sebi*. Petar prihvata Reč intelektualno i zato se oslanja na kamenito tlo. On to prima kao znanje. Ovo je potkrepljeno i činjenicom da se Petar, koji je u Hristu video cara koji će stvoriti carstvo na zemlji, videvši kako ga odvođe na raspeće - odrekao Hrista. Uvek je prikazivan kao strastan, nasilan i neizgrađen u svojim emocijama. On nije imao emocionalno razumevanje, iako je očigledno intelektualno shvatao učenje. Možete ga zamisliti kao plahovitog entuzijastu koji željno sluša sve što Hrist u tajnosti uči svoje učenike, pamt i njegove reči, netrpeljiv je prema drugima i svom svojom emotivnom prirodom je vezan za *postojeću vidljivu ličnost* Hrista. Smatrao je sebe kadrim za večnu lojalnost ličnosti Hrista. On je primio njegovo učenje na jednom nivou, ali ga možda nije video dovoljno duboko kao neki drugi. Prek, brz, intelektualno izvanredan, silovit, pun samoljublja, on je bio čovek koga je Hrist smatrao sposobnim da, nakon velike patnje, na kraju prihvati učenje *iz sebe*. Hrist ga je video kao čoveka koji još nema *koren u sebi*, ali je sposoban da ima veliku dubinu korena nakon što njegova priroda iskusi određene udarce. Najveći udarac za njega, a i za ostale učenike, bilo je samo raspeće. Zamislite kako su se osećali dok su prisustvovali

Hristovom odvođenju da umre najnižom vrstom smrti - smrti namenjenoj samo kriminalcima. Koliko li je samo Hristovih sledbenika osetilo da ne može postojati stvarna Istina ili značenje u učenju koje su čuli od učitelja koga je stigla takva sudbina? Pošto Petar nije bio u stanju da vrednuje učenje nezavisno od *ličnosti* samog učitelja, jer, kao što je rečeno, nije imao *koren u sebi*, nego je bio zavisan od "spoljašnjeg", Hrist ga upozorava na nesposobnost da dosegne učenje nezavisno od ličnosti učitelja. To se dešava prilikom Hristovog predskazanja sopstvene smrti:

"Od tada poče Isus kazivati učenicima svojim da njemu valja ići u Jerusolim, i mnogo postradati od starješina i prvosveštenika i književnika, i ubijen biti, i treći dan da će ustati. I uzevši ga Petar poče ga odvrćati govoreći: Bože sačuvaj, Gospode! To neće biti od tebe! A on okrenuvši se reče Petru: Idi od mene, satano! Sablazan si mi, jer ne misliš što je Božije nego što je ljudsko". (Mat. 16: 21-23)

Treba razumeti da svi događaji koji se tiču Petra imaju svoje značenje, s obzirom na tip ličnosti kakvu je on imao. Na neki način bio je sličan Nikodimu koji je mogao da veruje samo kad vidi čuda i kome je Isus rekao da poenta učenja leži u ponovnom rođenju *iznutra*, a ne u prihvatanju stvari koje su osvedočene čulima. Iako je jasno da je Petar bio izliven u veći kalup nego Nikodim, ipak mu Isus izričito napominje da nema *pravu veru*.

"Simone, Simone, evo vas zaiska satana da vas vije kao pšenicu. A ja se molih za tebe da vjera tvoja ne prestane; i ti, kada se obratiš, utvrdi braću svoju. A on mu reče: Gospode, s tobom sam spreman i u tamnicu i u smrt ići. A on reče: Kažem ti, Petre, neće danas zapjevati pijetao dok se triput ne odrečeš da me poznaješ." (Luka 22: 31-34)

U Jevanđelju po Jovanu ovaj događaj je predstavljen drugačije:

„Reče mu Simon Petar: Gospode, kuda ideš? Isus mu odgovori: Kuda ja idem ne možeš sada ići za mnom, ali ćeš

poslije poći za mnom. Petar mu reče: Gospode, zašto sad ne mogu ići za tobom? Život svoj položicu za tebe. Odgovori mu Isus: Život li ćeš svoj položiti za mene? Zaista, zaista ti kažem: neće pijetao zapjevati dok me se tripud ne odrekneš". (Jov. 13: 36-38)

Hrist predskazuje promenu u Petru kada kaže: "*ali ćeš poslije poći za mnom*". Petar označava buđenje, a reč *tripud*, označava potpuno odricanje. Petar nije mogao da se probudi dok njegov emocionalni odnos prema ličnosti samog Hrista nije bio uništen. Kada je shvatio do koje mere može da se odrekne Hrista, probudio se. Petar je zapevao. U Jevanđelju po Luki je rečeno da Petar "*plakaše gorko*" (Luka 22: 62) kada je petar zapevao, a Hrist, okrenuvši se, "*pogleda na njega*". Zaplakao je jer je, u trenu, Hristovo učenje u njemu postalo emocionalno. Video je sebe u svetlu znanja kom je bio učen. Video je razliku između onog što je znao i što je bio. Umesto da samo zna, počeo je da *razumeva*. Ali, pre nego što mu se ovo dogodilo, Petar je verovao jedino preko Hrista, a dokle god čovek veruje preko drugog čoveka, on nema *veru*, jer veruje preko svojih čula, a ne kroz svoje unutrašnje razumevanje, to jest nema korena *u njemu*. Ako stvari krenu po zlu, on prestaje da veruje. A čovek koji veruje kao što je Petar verovao pre svog emocionalnog preporoda, može jedino druge da odvrati od vere. Verovanje u nekoga strasno, silno, sprečava ljude da istinski razumevaju. Takva osoba koristi nasilno svoju Istinu, svoje znanje Istine, i na taj način "odseca" sebe od mogućnosti razumevanja druge osobe. Ovo se dešava zato što je emocionalno stanje čoveka koji ima samo Istinu i znanje, neadekvatno. On je pristalica. U njemu nema strpljenja. Ovo je jedno značenje događaja u kome Petar odseca uvo slugi visokog sveštenika:

"A Simon Petar imaše nož, pa ga poteže i udari slugu prvosveštenikovog, i odsiječe mu desno uho. ... Tada reče Isus Petru: Stavi nož u korice!". (Jov. 18:10,11)

U drugom Jevanđelju rečeno je da Hrist "*dohvativši se uha njegovog, iscijeli ga*". (Luka 22: 51) *Mač* znači bitku Istine, a

uvo je u Jevanđeljima uvek označavalo emocionalno razumevanje, kao u "*Blaženi oni koji imaju uši da čuju*" i tako dalje, gde "*uši*" psihološki označavaju moć emocionalnog slušanja. Isus je ukorio Petra rekavši mu da odloži mač, i iscelio čoveku uvo. Značenje navedenog se potpuno razlikuje od njegovog doslovnog, na *čulima zasnovanog* značenja; i da bismo razumeli takve stvari, moramo se potpuno udaljiti od istorijski predstavljenih slika događaja koji se obelodanjuju. Takav opis je napravljen da predstavi psihološko, a ne neko drugo značenje. *Celokupna drama Hrista predstavlja to neko drugo značenje*, a uklapanje u istorijski opis načinjeno je prema psihološkom značenju. Međutim, još dugo će biti teško u potpunosti izbeći bukvalno, uobičajeno razmišljanje u vezi sa ovom materijom i otvoriti drugi nivo razumevanja.

Petar je silovit čovek znanja, i u ovom slučaju čovek koji je učen Istini mogućeg unutrašnjeg razvoja, ali prima je samo kao znanje i služi se tom logikom. Ništa nije nemilosrdnije od upotrebe jedino logike Istine. Crkva je proganjala *jedino iz Istine*, na osnovu nekog osporavanog dela znanja, bez milosti. Kada čovek razmišlja intelektualno, on misli logički; emocionalno mišljenje je psihološko. Čovek koji razmišlja logički nema milosti, pošto nema razumevanja. On je čovek dogme. U nauci, on koristi svoje znanje radi ubijanja. Prisetimo se da je Hrist govorio da ljubav prema Bogu i ljubav prema bližnjem odslikava celokupno učenje. On kaže:

"Ljubi Gospoda Boga svojega svim srcem svojim, i svom dušom svojom, i svim umom svojim. Ovo je prva i najveća zapovijest. A druga je kao i ova: Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe. O ovim dvjema zapovijestima visi sav Zakon i Proroci". (Mat. 22: 37-40)

Pošto je Petar bio čovek od znanja i još emotivno neprobuđen, nije bio u stanju da oprašta. Sposobnost opraštanja dolazi kroz emocionalno sazrevanje. Jedino prolaskom kroz emocionalni razvoj, možemo postati sposobni da oprostimo dug drugima. Celokupan emocionalni razvoj znači izdignuti se iznad samoljublja i njegovih proždrljivih interesa i

razviti se do stanja "ljubavi prema bližnjem". Tipično je za Petra da pita Hrista: "Gospode, koliko puta, ako mi zgriješi brat moj, da mu oprostim? Do sedam li puta? Reče mu isus: Ne velim ti do sedam puta, nego sedamdeset puta sedam". (Mat. 18: 21,22) A onda Hrist sledeću parabolou upućuje Petru direktno:

"Zato je Carstvo nebesko slično čovjeku caru, koji htjede da se proračuna sa siugama svojim. I kad se poče računati, dovedoše mu jednoga dužnika od deset hiljada talanata. I budući da on nemaše čime vratiti, zapovijedi gospodar njegov da prodadu njega i ženu njegovu i djecu i sve što imaše, i da se naplati. No sluga taj pade i klanjaše mu se govoreći: Gospodaru, pričekaj me, i sve ću ti vratiti. A gospodar se sažali na onoga slugu, i pusti ga i dug mu oprost. A kad izide sluga taj, nađe jednoga od svojih drugara koji mu bijaše dužan sto dinara, i uhvati ga i stade daviti govoreći: Daj mi što si dužan! Pade drugar njegov pred noge njegove i moljaše ga govoreći: Pričekaj me, i sve ću ti vratiti. A on ne htjede, nego ga odvede i baci u tamnicu dok ne vrati dug. Vidjevši pak drugari njegovi taj događaj, ožalostiše se veoma, i otišavši, objasniše gospodaru svojemu sve što se dogodilo. Tada ga pozva gospodar njegov, i reče mu: Zli slugo, sav dug onaj oprostio sam ti, jer si me molio. Nije li trebalo da se i ti smiluješ na svoga drugara, kao i ja na te što se smilovah? I razgnjevi se gospodar njegov, i predade ga mučiteljima dok ne vrati sve što mu je dugovao. Tako će i Otac moj nebeski učiniti vama, ako ne oprostite svaki bratu svojemu od srca svojih sagrješenja njihova". (Mat. 18: 23-35)

Opraštanje mora doći iz srca. To je emocionalni proces.

Kada čovek ima u sebi ljubav koja potiče od dobrote, on ne sudi jedino na osnovu ljubavi prema Istini. Čovek Istine je ogorčen i turoban. On sve posmatra logički. A Istina nas samo ocenjuje i osuđuje. Samo milost može naći izlaz i to milosrđe mora otpočeti sa drugima: *" / oprost nam dugove naše kao što i mi opraštamo dužnicima svojim". (Mat. 6: 12),* kazano je u molitvi Oče naš.

Petar je bio emocionalno silovit čovek. Njegove emocije su bile mehaničke. Mehanička i svesna ljubav se potpuno razlikuju.

U životu, ljudi vole mehanički. Ova mehanička ljubav lako prelazi u mržnju i samim tim u negiranje. Svesna ljubav ne. Mehanička ljubav vodi u patnju, a svesna ljubav nas isceljuje. Petrova ljubav prema Hristu bila je mehanička, a ne svesna. Zbog toga je Hrist pokušavao da mu pokaže prirodu ljubavi. U odlomku koji neću navesti, dve različite grčke reči koriste se da izraze dve različite vrste ljubavi; mehaničku ljubav i svesnu ljubav; mada u prevodu nije napravljena razlika među njima i reč "ljubav" se koristi da predstavi o b e . U obraćanju Petru Isus dva puta koristi reč "ljubav", izražavajući svesnu ljubav, ali Petar koristi reč "ljubav", koja se odnosi na uobičajenu, mehaničku ljubav. U vezi sa ovim događajem istaći ću pomenutu razliku tumačenjem sledećeg citata:

"Reče Isus Simonu Petru: Simone Jonin, ljubiš li me (svesno) više nego ovi? Reče mu: Da, Gospode, ti znaš da te volim (mehanički). Reče mu: Napasaj jaganjce moje. Reče mu opet po drugi put: Simone Jonin, ljubiš li me (svesno)? Reče mu: Da, Gospode, ti znaš da te volim (mehanički). Reče mu: Čuvaj ovce moje. Reče mu treći put: Simone Jonin, voliš li me (mehanički)? Petar se ožalosti što mu reče treći put: voliš li me (mehanički)? I reče mu: Gospode, ti sve znaš, ti znaš da te volim (mehanički). Reče mu Isus: Napasaj ovce moje". (Jov. 21: 15-17)

Petar nije mogao da razume Hrista.

U jednom događaju se govori kako je Petar hodao po vodi i kako je počeo da tone. Ovo je opisano u Mateju. Učenici su bili za vreme oluje u svom čamcu i videvši Isusa kako hoda po vodi prema njima, uplašili se.

"A Isus im odmah reče govoreći: Ne bojte se, ja sam, ne plašite se! A Petar odgovarajući reče mu: Gospode, ako si ti, reci mi da dođem tebi po vodi. A on reče: Hodi! I izišavši iz lađe, Petar idaše po vodi da dode Isusu. No videći jak vjetar uplašio se, i počevši tonuti, povika govoreći: Gospode, spasi me! I odmah Isus pruživši ruku uhvati ga, i reče mu: Malovjemi, zašto posumnja?" (Mat. 14: 27-31)

Jasno je da ovaj odlomak svojim dubljim, ne bukvalnim smislom, ukazuje na to da je Petar imao malo ili nimalo vere. Vera potiče iz unutrašnjeg uviđanja Istine o stvarima, nezavisno od bilo kakve potvrde čula. Petar je verovao preko njemu vidljive ličnosti Hrista, a ne iz nečega u sebi. Učenje koje mu je Hrist dao još uvek nije bilo odvojeno od njegovog doživljaja samog Hrista, prema kome je osećao jaku lojalnost, tako da taj nivo *unutar sebe*, tehnički označen kao *vera*, on još nije bio dostigao. Vera nije slepo verovanje, već sopstveno viđenje istinitosti stvari. Vera nije ni verovanje čulima. Vrsta Istine koju je Petar imao nije bila dovoljno čvrsta da ga podrži, jer njen izvor nije bio u njemu nego van njega; bio je u ličnosti njegovog učitelja. Zbog toga njegova Istina, koja se nije zasnivala na veri, nije mogla da ga podrži. Voda se na jeziku parabola odnosi na određenu vrstu Istine - ne na Istinu generalno, ili na Istinu kao izvor. Mojsije je izbio vodu iz stene. Voda je Istina koja se odnosi na čoveka, u formi koja označava Istinu ili znanje o sebi, vezano za unutrašnji razvoj ili ponovno rođenje. Ali, kao takva, ta Istina nije živa, to jest, nije "živa voda". *Vera* je ta koja čini takvu Istinu živom: ili, bolje rečeno, ovo je izvorno mesto *vere* razdvojene od čula; i ona (*vera*) se stvara na onoj strani, odnosno u onom delu čoveka, kojim ne upravlja ograničeni spoljni instrument čula.

U Petru su Znanje, Istina, još uvek bili pogrešno zasnovani. Nije video njihovo unutrašnje značenje, imajući uvek oči revnosno uprte u spolnog Hrista - voljenog Hrista koga su mu njegova čula otkrivala. Kada je od njega traženo da u sebi veruje ovoj Istini, nije uspeo. Takva Istina mu nije *bila oslonac*, osim na trenutak, i zbog toga mu je rečeno da nema vere. On do tada zaista nije razumevao značenje onoga čemu je bio učen. Razumevanje je nastupilo kasnije. Pokušao je da hoda na osnovu svoje istine i potonuo, obraćajući se za pomoć Hristu. Spoljašnji svet je imao veći uticaj na njega nego unutrašnji, to jest, spoljašnje značenje je bilo snažnije od unutrašnjeg. Zbog toga unutrašnje značenje nije moglo da ga podupre. Čim se teškoće pojave, čim vetar dune i pojave se talasi, on ga gubi iz vida i tone. A sve ovo znači da su *u njemu*

samom, život i učenje Hrista bili pomešani i još uvek nerazdvojeni. Zbog toga možemo videti iz prenosnog značenja koje pripada dubljem jeziku parabola, da Petar, s obzirorn na primedbu Hrista da njegovo učenje nije od ovog sveta, još uvek nije mogao pomoću Istine koju je Hrist nudio, da se izdigne iznad Istine koja pripada životu.

Promena u Petrovom emocionalnom sazrevanju prikazana je u završnom događaju nakon Hristovog uskrsnuća. Navedeno je da je Petar rekao drugim učenicima: "*Idem da lovim ribu*". Neki od učenika pošli su sa njim i posle cele noći ribarenja nisu ništa ulovili.

"A kad već nastade jutro, stajaše Isus na obali, ali učenici ne poznaše da je to Isus. A Isus im reče: Djeco, nemate li što za jelo? Odgovoriše mu: Nemamo. A on im reče: Bacite mrežu sa desne strane lađe, i naći ćete. Onda baciše, i već je ne mogahu izvući od mnoštva ribe. Onda onaj učenik, koga ljubljasha Isus, reče Petru: To je Gospod! A Simon Petar, kada ču da je Gospod, opasa se ogrtačem, jer bješe nag, i baci se u more. A drugi učenici stigoše lađicom, jer ne bijahu daleko od zemlje nego oko dvjesto lakata, vukući mrežu sa ribom. Čim pak iziđoše na zemlju, vidješe oganj naložen i na njemu položenu ribu, i hljeb. Isus im reče: Donesite od ribe što sada uhvatiste. A Simon Petar uđe i izvuče mrežu na zemlju punu velikih riba, sto pedeset i tri; i od tolikoga mnoštva ne prodrije se mreža. Reče im Isus: Hodite, objedujte. A nijedan od učenika ne smjede da ga upita: Ko si ti? znajući da je Gospod. Tada dođe Isus, i uze hljeb i dade im, tako i ribu." (Jov. 21:4-13)

Razne su ideje sadržane u ovom događaju. Iza spoljne forme leže mnoga značenja. Razumeti ga doslovno, znači razumeti ga samo na jednom nivou. Možete li zamisliti da je tačno sto pedeset tri ribe bilo ulovljeno? Možete li zamisliti zapis da je Petar bio nag i da se ogrnuo pre nego što se bacio u more i da to shvatite bukvalno? Zašto zapisivati takvu trivijalnost, i uopšte, takav neobičan događaj? Petar se odrekao Hrista imajući samo verovanje; i tako siromašan u veri, prikazan je nag. Nedostajao mu je "ogrtač vere" - prekrivač uma koji

omogućava čoveku da jasno razmišlja van čula i da živi nedimut događajima u svetu i ostane postojan u drugačijoj interpretaciji života. Zato je Petar bio nag. Ali, čuvši od Jovana da je Hrist prisutan, on grabi ogrtač vere koji je odbacio i prilazi ponovo Hristu. Međutim, glavno značenje je da je, pošto mu je pružena pomoć, Petar postao sposoban da "lovi ljude". U ranijem grčkom orfičkom religijskom učenju, postoji slična ideja o čoveku kao ribi koju treba uhvatiti i izvući iz okeana. Sunce je, na primer, prikazano kako lovi čoveka.

Iza sveg nastajanja i postavljanja spoljnih formi religije u svetu, stoji širok, potpuno razvijen tok znanja, uvek isti i uvek sa istim ciljem, odnosno, unutrašnje oživljavanje i unutrašnji rast i razvoj čoveka do višeg nivoa u njemu. Slične ideje, dolazeći iz istog izvora, izbijaju na površinu kroz različita, vremenski odvojena razdoblja. Vekovima kasnije, u legendi o Svetom gralu pominjanom kao pehar Hristove krvi, koju je sakupio Josif iz Arimateje, pojavljuje se *kralj ribar*. Spasiti ljude iz mora znači osloboditi ih služenja prirodi, dovesti ih do razumevanja drugačijeg, svesnijeg sveta, u kome moraju da nauče da dišu, koristeći drugi kvalitet Istine. Petar je postao iovac ljudi. On je ispunio Hristovo proročanstvo: "*Od sada ćeš ljude loviti*". (Luka 5: 10)

GLAVA OSMA

O MOLITVI U JEVANĐELJIMA

UVOD

Mnogo toga je u Jevanđeljima dato u vezi sa molitvom i korisno je da se na osnovu toga iskristališe ono što je Hrist učio o značenju i uslovima koji su neophodni da bi se dobio bilo kakav odgovor na molitvu. Molitva je usmerena ka nečemu što je iznad čoveka, što je na nivou višem od njega samog. Već smo uočili da jezik parabola koji se koristi u Jevanđeljima, prenosi značenje sa višeg nivoa na niži. Molitva, pak, prenosi značenje sa nižeg nivoa na viši. Jedno je komunikacija usmerena od "nebeskog" ka "zemaljskom", a drugo pokušaj komunikacije „zemaljskog" sa "nebeskim". Pošto smo već videli da postoje teškoće u komunikaciji "višeg" sa "nižim", nećemo biti iznenađeni kad shvatimo da postoje slične teškoće i u komunikaciji "nižeg" sa "višim", Dva nivoa nisu u kontaktu.

Podsetimo se da je u Jevanđeljima centralna *konceptija čoveka* sadržana u činjenici da je on nezavršena kreacija sposobna da dostigne viši nivo putem određenog razvoja, koji mora započeti sopstvenim naporima, a da bi oni bili svrsishodni, čovek mora naučiti kako da ih čini. U tom smislu, Jevanđelja nisu ništa drugo do serija instrukcija koje se odnose na moguć i jasan, prethodno utvrđeni psihološki razvoj za koji je čovek sposoban i koji mu, ako započne da izlaže sebe zadatku ispunjenja tih instrukcija, otvara oči i čini da vidi u kom pravcu se nalazi značenje svega toga. Podsetimo se takođe činjenice da se dostizanje višeg, za čoveka mogućeg nivoa, u Jevanđeljima naziva *nebesko* ili *Carstvo nebesko*, da je ono

unutar čoveka kao mogućnost njegovog unutrašnjeg razvoja ili ponovnog rođenja, i da se čovek na nivou na kom jeste, kao jedna neprobuđena stvorenost, jedan nezavršeni eksperiment-zove *zemlja*. To su dva nivoa, viši i niži, i među njima postoje vrio velike razlike, velike kao što su velike razlike između semena cveta i cveta. U tom smislu, komunikacija između ta dva nivoa je teška. Hristova misija je bila u tome da premosti, da poveže u čoveku ta dva nivoa, nivo božanskog i nivo ljudskog, ali o tome ćemo govoriti kasnije. I, može se reći da dok se ta veza ne uspostavi tokom nekog vremenskog razdoblja, cela komunikacija sa "višim" ne funkcioniše i čovek ostaje bez ideja ili učenja koje može da ga uzdigne, to jest, on je prepušten svojim instinktima, interesima, svojoj nasilnosti i životinjskim apetitima; ostaje bez ikakvih uticaja koji mogu da ga uzdignu iznad nivoa varvarizma.

NEOPHODNOST ISTRAJAVANJA U MOLITVI

U pogledu teškoća komunikacije između nižeg i višeg nivoa, moguće je razumeti da direktan kontakt sa Bogom nije lak, mada religiozni ljudi obično veruju u suprotno. Oni često misle da takvi kakvi su, mogu doći u kontakt sa višim nivoom, to jest sa Bogom. Ne shvataju da je za to potrebno da postanu drugačiji u odnosu na ono što su sada. Pogledajmo neka kazivanja u Jevanđeljima, s obzirom na neophodnost *istrajavanja* u molitvi. Jedan od učenika pita Hrista kako da se moli. On kaže: "*Gospode nauči nas moliti se, kao što i Jovan nauči učenike svoje*". (Luka 11:1) (Uzgred, ne postoji zapis o tome da je Jovan uao svoje učenike kako da se mole) Hrist odgovara:

"Kada se motite govorite: Oče naš koji si na nebesima, da se sveti ime tvoje; da dode carstvo tvoje; da bude volja tvoja i na zemlji kao na nebu. Hljeb naš nasušni daj nam svaki dan; i

oprosti nam grijehе naše, jer i mi opraštamo svakome dužniku svojemu; i ne uvedi nas u iskušenje; nego nas izbavi od zloga". (Luka 11: 2-4)

Obratite pažnju na to kako Hrist govori. On kaže:

"Koji od vas ima prijatelja i otide mu u ponoć i reče mu: Prijatelju, daj mi tri hljeba u zajam, jer mi dođe prijatelj s puta i nemam čime da ga poslužim. A on iznutra odgovarajući da reče: Nemoj me uznemiravati; već su vrata zatvorena, i djeca su moja sa mnom u postelji; ne mogu ustati da ti dam. Kažem vam: Ako i ne ustane da mu dade zato što mu je prijatelj, ali za njegovu bezočnost ustaće i daće koliko mu treba". (Luka 11:5-8)

Hrist ističe da je neophodna istrajnost i poredi to sa molbom koja je usmerena ka nekome ko je čuje, ali se ne uzbuđuje previše zbog toga, i učiniće nešto u vezi sa njom samo ako je onaj koji moli dovoljno istrajan; Hrist i ukazuje na to da se odgovor dobija putem „besramne“ upornosti, Reč prevedena kao "bezočnost" znači bukvalno "besramna" drskost. Činjenica da se na molitvu ne odgovara lako data je u narednom citatu:

"Kaza im pak i priču kako treba svagda da se mole, i da ne klonu, govoreći: U nekome gradu bijaše nekakav sudija koji se Boga ne bojaše i ljudi ne stidaše. A u onome gradu bijaše jedna udovica, i ona dolažaše k njemu govoreći: Odbrani me od suparnika mojega. I ne htjede zadugo. A najposlije reče u sebi: Ako se i ne bojim Boga i ljudi ne stidim, no budući da mi dosađuje ova udovica, odbraniću je, da mi jednako ne dolazi i ne dodijava". (Luka 18: 1-5)

Povučena je paralela između udovice koja moli za pravdu, sudije, koji deluje samo zato što je prisiljen na to kako ne bi imao problema, i čoveka koji se moli Bogu, Sve ovo govori da se molitva ne uslišava lako. Postoje prepreke. Pomoć se ne dobija jednostavno. Hrist na mnogo mesta govori svojim učenicima da se neprestano mole, ali im ne kaže i da će lako dobiti odgovor. Teško je dobiti odziv sa višeg nivoa na zahtev

koji dolazi sa nižeg. Samo istrajnošću i intenzitetom može se prizvati odgovor sa višeg nivoa. Teškoća koja se pominje, jeste kao napor koji čovek savladava pri ustajanju iz kreveta, ili kao napor koji ulaže svetovni sudija kada donosi presudu udovici. Hrist je učio da je stanje stvari u vezi sa molitvom i dobijanjem pomoći na osnovu nje, slično onom koje postoji na zemlji; kao kad čovek traži pomoć od ljudi koji su nevoljni da je daju. Međutim, kad je molitva u pitanju, ne radi se o nevoljnosti, nego o teškoćama koje postoje u prirodi stvari. Ono što je "niže" nije u kontaktu sa "višim". Shvatite ovo jasno - "niže" nije u direktnom kontaktu sa "višim". Bog i čovek nisu na istom nivou. Cela koncepcija nevidljivog aspekta Univerzuma ili duhovnog sveta sadržanog u učenju Jevanđelja jeste da postoje viši i niži nivoi, koji se međusobno razlikuju, i da postoji red u tome šta je *iznad*, a šta *ispod*. "Niže" nije u direktnom kontaktu sa "višim", kao što prizemlje kuće nije u direktnom kontaktu sa najvišim spratom. Da bi se stiglo do onog što je iznad, mnogo teškoća stoji na putu i one čine da sve to izgleda kao nevoljnost višeg nivoa da se odazove nižem. Međutim, nije u pitanju nevoljnost, nego to tako izgleda ljudskom umu i zato je u prethodnim poređenjima Hrist to ilustrovao u obliku kojim ukazuje na činjenicu da je potreban ogroman napor kako bi se dobio bilo kakav odziv na molitvu. To je kao kad bi čovek koji se iskreno moli morao da baci nešto uvis do *određene visine*, jačinom kojom se postiže ta visina, i pre nego što je sačekao da ga bilo ko čuje ili da dobije bilo kakav odgovor, a pri tom ne uspevši da to učini, ne uspevši da pravilno postavi zahtev, ne uspevši da baci dovoljno visoko, pomislio da se uzalud molio nekome ko nije voljan da bilo šta učini, i *na kraju*, zbog toga postao malodušan. On mora da insistira. U molitvi, u cilju, u zahtevu, čovek mora da bude istrajan; mora da nastavlja uprkos nemanju odgovora. Mora da ima *bestidnu drskost*. Kao što Hrist kaže, "on mora da moli neprestano, a ne da klone". Ovaj izraz, "da ne klone", u osnovi znaa "da se ne ponaša loše". On mora da moli neprestano, a ne da se ponaša loše u vezi sa svim teškoćama koje prate molitvu.

NEOPHODNOST ISKRENOSTI

U MOLITVI

Hrist ponekad govori o stanju iz koga se čovek moli. Beskorisno je ako se moli iz neodgovarajućeg stanja i zbog toga čovek mora da posmatra sebe i vidi iz čega u sebi se moli, pošto nikakva komunikacija sa višim nivoom nije moguća kroz ono što je neiskreno ili lažno u njemu. Samo ono što je iskreno i istinsko u čoveku može doći na viši nivo. Na primer, bilo kakav trag *sujete* ili *ubraženosti* ili *arogancije*, zaustavlja komunikaciju sa višim nivoom. U vezi sa tim, u Jevanđeljima se mnogo govori o *pročišćavanju emocija*; jer najveća *nečistoća* u čoveku i ono što se stalno ističe u parabolama i Hristovim kazivanjima, proističe iz osećanja potrebe "da sam u pravu", potrebe "da sam uvek adekvatan", potrebe "da imam korist od...", osećanja potrebe za "superiomošću" itd. Sledeća parabola govori o "*...nekima koji bijahu uvjereni za sebe da su pravedni, a ostale nipodaštavahu*": (Luka 18: 9)

"Dva čovjeka uđoše u hram da se mole Bogu, jedan farisej a drugi carinik. Farisej stade i moljaše se u sebi ovako: Bože, hvala ti što nisam kao ostali ljudi: grabljivci, nepravednici, preljubnici ili kao ovaj carinik. Postim dva puta u sedmici; dajem desetak od svega što steknem. A carinik izdaleka stajaše, i ne htjede ni očiju uzdignuti nebu, nego se bijaše u prsa svoja govoreći: Bože, milostivi budi meni grješnome! Kažem vam, ovaj otide opravdan domu svome, a ne ovaj. Jer svaki koji sebe uzvisuje ponižiće se, a koji sebe ponizuje uzvisiće se." (Luka 18:10-14)

Da bi se molio, to jest da bi došao u dodir sa višim nivoom, čovek mora da prizna i oseti svoju *ništavnost* u odnosu na ono što je iznad njega. Mora istinski da vidi da je to tako, a ne samo da vidi kako je zemlja mala kada se pogleda u zvezde. Kada se oseća "malim" na taj način, radi se o fizičkom osećaju; međutim, čovek mora psihološki da se oseća "malim". Sve dok se ne oseti ništavnim, čovekova molitva je beskorisna, baš kao i

vlažna šibica. Čovek je čist u svom emocionalnom životu proporcionalno osećaju sopstvene ništavnosti, svesnosti svog znanja i sopstvene bespomoćnosti. Istu ideju zastupa Hrist kad govori o delovanju iz sebe, a ne iz sujete:

" / kada se moliš Bogu, ne budi kao licemjeri, koji rado po sinagogama i na raskršću ulica stoje i mole se da ih vide ljudi. Zaista vam kažem: Primili su platu svoju. A ti kada se moliš, udi u klijet svoju, i zatvorivši vrata svoja, pomoli se Ocu svome koji je u tajnosti: i Otac tvoj koji vidi tajno, uzvратиće tebf. (Mat. 6: 5, 6)

Izraz "...udi u klijet svoju, i zatvorivši vrata svoja...", znači ići pravo u sebe (sopstvenu kuću), u "najunutrašnjiji" prostor, zatvoriti vrata svemu spoljašnjem i moliti iz tog unutrašnjeg sebe koji ne služi svetini, ili izmišljenom socijalnom mitu, ili tragaču za nagradom i uspehom i spoljnim pohvalama. Mora se zaobići svako povezivanje sa sujetom ili maštom. Samo *unutrašnji čovek* u čoveku može da dobije odgovor na molitvu i da komunicira sa višim nivoom. Spoljna, svetovna strana čoveka, čoveka koji se pretvara, nije u stanju da moli.

Sve ovo je povezano sa pitanjem *kako preneti poruke na viši nivo*. To su praktične instrukcije o metodi prenosa, telepatije, a što je moguće jedino kroz *stvarne* emocije. Samo stvarne emocije mogu da prenose; samo su stvarne emocije telepatske. Lažne emocije zasnovane na sujeti i mašti ne mogu da prenesu. Da bi se dobio odgovor, molitva mora da bude određenog kvaliteta. Mora da ispunjava određene uslove, a jedan je da molitva potiče iz apsolutno čistog i istinskog emocionalnog stanja, jer u suprotnom, ne može da stigne do odredišta. Zbog toga čovek treba da očisti sebe od sebe tokom svog emocionalnog života, a to znači da treba da se razvije emocionalno. On mora početi da voli svog suseda *. To je prva faza u emocionalnom razvoju kome nas uči Hrist. A koliko je to teško. Kako je teško ponašati se svesno u odnosu na druge - čak i u odnosu na one za koje se smatra da su voljeni. Da li možete da kažete da volite izvan svog samoljublja? Samo

Ljubiti bližnjeg svog

emocionalna stanja koja su izvan samoljublja i egocentričnosti, mogu biti u vezi sa nečim izvan samog čoveka. I najzad, može se očekivati da ćemo jednom doći do razmišljanja o pitanju: Kako možemo putem sopstvenih emocija da komuniciramo sa drugim ljudima? Preko njih zasad komuniciramo samo sa sobom. Zato počinjemo da uviđamo zašto se insistira na "*voleti svog suseda*".

ODGOVOR NA MOLITVU

U vezi sa molitvom Hrist govori: "*Išтите, i daće vam se*". (Mat. 7: 7) Međutim, čovek mora da zna šta znači *tražiti (ištiti)*. Molitva je sredstvo za dobijanje odgovora sa višeg nivoa Univerzuma tako da njegovi uticaji siđu i uđu trenutno u nešto što je na nižem nivou. Razmotrimo šta znači *tražiti (moliti)*. Gledajući šire, sam Univerzum je *odgovor na zahtev (molitvu)*. Naučnik radi verujući da će dobiti *odgovor* iz fizičkog Univerzuma kao rezultat svog eksperimentisanja, teorija i napora, a što je struktura njegovog *zahteva (molbe)*. To je jedan oblik *molitve*. On dobija odgovor ako nađe pravi način da *traži (moli)*, to jest ako njegov zahtev poprimi pravi oblik. Međutim, potrebno je vreme i napor da se kroz razne nevolje nađe pravi oblik tražnje (molbe); i ne samo "besramna drskost", potreban je takođe i osećaj izvesnosti u odnosu na nepoznato - to jest vera. Na primer, naučnik je svojim doslednim zahtevima otkrio i doveo u vezu sa ljudskim životom elektro-magnetske sile i sile elektriciteta, koje pripadaju nekom drugom svetu - infrasetvu, svetu elektrona. To je odgovor na zahtev (traženje, molbu). U nekom smislu, radi se o komunikaciji sa drugim svetom. Mi opažamo da živimo u gotovom Univerzumu velike kompleksnosti, vrlo udaljenom od našeg razumevanja, ali smo sigurni da će on odgovoriti na naše napore. Ovo je zaista naš stav prema Univerzumu, koji ne preispitujemo. Sigurni smo da će nam se rezultat dati ukoliko pokušavamo da saznamo kako da nešto napravimo. Kada kuvate hranu, dobijate rezultat tačno

u skladu sa oblikom vašeg zahteva. Ako rezultati nisu onakvi kakve očekujete, dobijate pogrešan odgovor, ne zato što je Univerzum u kvaru, nego zato što je oblik vašeg zahteva pogrešan. Vi ne znate kako da *tražite* ispravno i zato morate naučiti da kuvate bolje, to jest, kako da *tražite* bolje. Tražnja (molba) je zahtev. Kada ne bismo živeli u Univerzumu, vidljivom i nevidljivom, koji daje *odgovore na prave zahteve* (bez obzira na prirodu tih odgovora, dobru ili lošu), ni naučnik ni čovek koji moli za pomoć ne bi mogli dobiti nikakav odgovor. U svakom slučaju, dobijanje odgovora nije uvek lako. Moraju biti ispunjeni određeni uslovi. Molitva, koja je moguća u obliku zahteva ili molbe, ne sme biti mehanička ili obično ponavljanje, niti sadržati ideju da će "puno priče" dati rezultat; u molitvi je važan kvalitet, a ne kvantitet. Prosto ponavljanje reči je beskorisno. Hrist je rekao: "*A kad se molite, ne prazoslovite*", (Mat. 7: 7) I kako smo već videli, u molitvi se mora istrajavati. Čovek mora da ima ideju o tome za šta moli, mora istrajavati u svom zahtevu i verovati da je moguće dobiti rezultat. I baš kao što naučnik u svom posebnom obliku molitve prirodnom Univerzumu pravi zahtev u trenutku kada ima ideju da može otkriti nešto, oseća da je to moguće i modifikuje svoj zahtev iznova i iznova probanjem, greškama i dovitljivošću, sve dok ne dobije odgovor kroz nalaženje ispravnog zahteva, tako i čovek koji se molitvom obraća duhovnom Univerzumu mora imati veru, strpljenje, inteligenciju i snagu dovitljivosti. On mora da radi, i trudi se, i pravi izume u vezi sa svojim sopstvenim razvojem, poput naučnika koji to isto čini u vezi sa svojim otkrićima. Naučnik će dobiti odgovor ako su stvari u skladu sa zahtevom, a isto će biti i sa čovekom koji moli, ako je njegov zahtev u skladu sa njim samim. Ali, on mora da poznaje sebe i da razume šta treba da traži? *Moliti (tražiti)* nešto što je nemoguće ili tražiti nešto što će povrediti čovekajeste neispravno traženje.

ZAHTEV U MOLITVI

Šta mi to tražimo u molitvi? Kada su učenici pitali Hrista kako da se mole, On je formulisao molitvu na takav način da sve uobičajene lične želje budu isključene. Međutim, sve što je saopšteno u Jevanđeljima, povezano je sa dostizanjem višeg nivoa unutrašnje evolucije moguće za čoveka, zvane Carstvo nebesko, i samim tim ne iznenađuje činjenica da molitva ima kvalitet koji nije "zemaljski". I s obzirom na svoj cilj, ona više i ne bi mogla da bude lična. Molitva Oče naš*, odnosi se na unutrašnji razvoj. Uvodna fraza označava viši nivo: "*Oče naš, da se sveti ime tvoje; da dođe carstvo tvoje*". (Luka 11: 2) To jest, moguće je ustanovljenje relacije između "višeg" i "nižeg". Traži se veza između "nebeskog" i "zemaljskog". Ovo je prvi zahtev i razumećete da to znači dostizanje određenog emocionalnog stanja da bi se ove reči izgovorile sa nekim intenzitetom značenja. U drugim verzijama stoji "*Oče Naš, Koji si na Nebesima*", Čovek mora da provede jedan minut, jedan sat ili ceo život pre nego što emocionalno percipira značenja tih reči koje otvaraju i koje moraju da budu izgovorene svesno. Onda dolazi zahtev za dnevnim hlebom, što ne znači bukvalno hleb, nego "suštinska" hrana. Značenje originalne reči je nepoznato, ali njegova svrha je "duhovni" hleb, ili hrana koja pothranjuje razumevanje čoveka u borbi za podizanje sebe na viši nivo. Zatim dolazi molba da nam se oprost, kao što mi opraštamo drugima, a to znači; da bismo dostigli viši nivo neophodno je pre svega apsolutno otpisati ono što smatramo dugom drugih prema nama, a zbog lošeg ponašanja ili nedostatka uvažavanja. Ne opraštati drugima predstavlja prepreku uzdizanju i drži nas prikovanim za "zemlju". Mi zatvaramo sebe, vezujemo se, zadržavamo sebe tamo gde jesmo ako ne možemo da otpišemo dugove, a ako oprostimo drugima, i nama se opraštaju brojne greške, neuspesi u rastu našeg razumevanja, to jest, u našem sveukupnom razvoju.

* Oče naš - Lord Preyer (prim. prev.)

*U citatima - *Hleb nasušni*

Onda sledi neobičan zahtev, da ne budemo dovedeni u iskušenje. Međutim, treba shvatiti da nijedan čovek ne može podneti unutrašnju evoluciju i razvoj razumevanja bez iskušenja i da je priroda te vrste iskušenja drugačija od prirode onog što ljudi uobičajeno smatraju iskušenjem i što povezuju sa telom i njegovim slabostima. Na primer, mi smo uvek u iskušenju da nešto ne razumemo ili, pogrešno razumemo. Kada čovek izvede sebe na put razvoja na koji je ukazano u Jevanđeljima, počinje da biva iskušavan svim mogućim sumnjama, nevericama i neobičnim unutrašnjim teškoćama u pogledu razumevanja onog kroz šta mora da prođe, gde ga njegove *ljudske* moći rezonovanja zasnovanog na čulnoj spoznaji ometaju, i samo uverenost da *tamo ima nečeg*, samo ubeđenost da put na kome se sada nalazi vodi *negde*, ukratko, samo njegova *vera*, može da mu pomogne. Vera ne znači samo *uverenost* bez ikakvih čulnih dokaza, nego ubeđenost u mogućnosti pre nego što ih neko realizuje; i zato Hrist kaže na jednom mestu: „*Sve što ištete u svojoj moitvi, vjerujte da ćete primiti; i biće vam*”, (Marko 11: 24) Treba uvideti da nešto već morate imati pre nego što to primite; morate delovati kao da imate ono što još nemate, i onda ćete to imati. Ovo izgleda vrlo čudno; ali, sve što je povezano sa uspostavljanjem veze sa višim nivoom i sve instrukcije koje se tiču prirode napora koji se zahteva, izgledaju čudne. Razmišljajte na ovaj način: neće li seme smatrati čudnim instrukcije o postajanju cvetom? Već sam prelaz sa jednog nivoa na početak drugog, znači prolazak kroz vrlo teška iskušenja o kojima niko ko je zadovoljan sobom, nema pojma. Međutim, ključ razumevanja molitve Oče naš, leži u uvodnoj frazi. To je molitva o dostizanju višeg nivoa. "*Može li tvoje carstvo doći?*" Mogu li ja da uđem u Carstvo; može li nebeska volja, volja višeg nivoa, da deluje na mene zemaljskog? Poslednji zahtev, da ne bude iskušavan suviše, van njegovih moći, tiče se napora koje treba uložiti, jer mnogo toga stoji na putu i, kako je rečeno u Starom zavetu, Bog se rve sa čovekom i hoće da ga nadvlada, i čak ubije. Pomenutim rečima iskazana je borba čovekova za odlepljivanje od nivoa na kome jeste i za dostizanje novog. Izgleda kao da sve za šta se čovek moli i što želi, postaje neprijatelj koji se protivi svakom

učinjenom koraku. Ali, ako se setimo da dostignuti vis nivo označava transformaciju i ponovno rođenje sebe, ideja postaje jasna. Čovek, *ovakav kakav jeste*, ne može dosegnuti viši nivo. On ne može da priđe Bogu, *ovakav kakav je*. Viši nivo je međa koja mu se suprotstavlja dok god je isti.

Svi ovi zahtevi se tiču dostizanja drugog stanja sebe. Cela molitva Oče naš, odnosi se na ostvarenje tog cilja. Ona se ne odnosi na život. Ta molitva prikazuje, ali sažeto, isto ono što je rečeno i u parabolama i učenju, da je suština svega u dostizanju višeg nivoa, i da svaka molitva treba da bude takva; da čovek kad moli treba da misli prvenstveno na to; da traži, iznad svega, ono što je potrebno da bi se taj cilj postigao. Jer, taj *cilj je* najviši. Hrist je to ovako definisao: "*Nego ištite najprije Carstvo Božije*" (Mat. 6: 33), to jest, tražite najviši mogući nivo. To je ono što čovek mora stvarno da traži molitvom. I, pošto je to glavni cilj, čovek koji moli treba da poveže bilo koji niži cilj koji želi da ostvari sa ovim glavnim, a on je od najvećeg značaja za njega i vodi ga do najvišeg mogućeg nivoa do kojeg može stići.

GLAVA DEVETA

BESEDA NA GORI

UVOD

Učenje o misterijama Carstva nebeskog datog u Besedi na gori, ima svoje mesto koje se nalazi između nivoa učenja Jovana Krstitelja i Hristovog nivoa učenja iznetog u parabolama. Oni oformljuju tri reda učenja na različitim nivoima. Prvo i najviše spoljašnje učenje je učenje Jovana Krstitelja, o čemu nalazimo potvrdu u Jevanđelju po Luki. Zatim, u nekom srednjem delu dolazi učenje u Besedi na gori, i konačno, ono najskrivenije, unutrašnje učenje, izloženo u parabolama o Carstvu nebeskom. U ovoj glavi prvo ćemo razmotriti učenje Jovana Krstitelja koje je zapisano u Jevanđelju po Luki 3, a onda i ono prikazano u Besedi na gori u okviru Jevanđelja po Mateju i Jevanđelju po Luki 6.

PRVI DEO

Jedna od mnogih neobičnih ličnosti koje se spominju u Jevanđeljima jeste Jovan Krstitelj. O njemu se možda *određenije* govori nego o drugima. Na primer, Hrist ga je *definisao* kao "višeg" od svih koje je rodila žena, ali je dodao i da je onaj "najmanji" u Carstvu nebeskom "veći" od njega. Šta onda Jovan Krstitelj predstavlja? U čemu je njegova uloga u Jevanđeljima? I zašto je njegovo učenje dato pre nego što se Hrist pojavio? Pogledajmo sad to učenje kako bismo ga mogli uporediti sa onim koje je dao Hrist u Besedi na gori. Jovan je

propovedao promenu uma (pokajanje) i Carstvo nebesko. Apelovao je; *"Pokajte se, jer se približilo Carstvo nebesko"*. (Mat, 3: 2) Međutim, da li je on imao ideju o prirodi unutrašnje promene koja mora da se desi u ljudskom umu i u čovekovoj sveukupnosti, pre nego što se dostigne Carstvo? Očigledno ne, jer je i sam Hrist rekao da on (Jovan) nije od Carstva. Detalji učenja Jovana Krstitelja dati su u Luki 3. Tu je prikazano mnoštvo koje mu dolazi na krštenje. Moramo ga zamisliti odevenog u grubu haljinu od kože, kako se obraća ljudima sledećim oštrim rečima:

"Porodi aspidini, ko vam kaza da bježite od gnjeva koji ide? Rodite, dakle, plodove dostojne pokajanja, i ne počinjte govoriti u sebi: Imamo oca Avraama; jer vam kažem da Bog može i od kamenja ovog podignuti decu Avraamu". (Luka 3: 7, 8)

Obratimo pažnju na to da se Krstitelj obraća okupljenom narodu rečima koje objašnjavaju šta znači promena uma. On im kaže da ne govore sebi da imaju Avraama "za svog oca". Pošto ih je sve, bez razlike, išibao rečima, ljudi su ga zapitali šta bi trebalo da rade:

"/ pitahu ga ljudi govoreći: Šta ćemo, dakle, činiti? A on odgovarajući reče im: Koji ima dvije haljine neka dade onome koji nema; i koji ima hrane neka čini isto tako. Dođoše pak i carinici da ih krsti. I rekoše mu: Učitelju, šta ćemo činiti? A on im reče: Ne činite ništa više nego što vam je naredeno. A pitahu ga i vojnici govoreći: A šta ćemo mi činiti? I reče im: Nikoga da ne zlostavljate niti koga da opadate, i budite zadovoljni svojom platom". (Luka 3:10-14)

Uočimo da se pitanje *šta činiti?*, postavlja tri puta. I mada je Jovan Krstitelj osetio neprimerenost svojih odgovora i svu nemoć da im kaže šta da čine, kao i odsustvo sopstvenog razumevanja u vezi sa tim šta znači Carstvo, a i šta je stvarna promena uma u vezi sa tim, on nastavlja da govori o tome kako neko drugi, daleko "veći" od njega, dolazi:

„/ kako je narod iščekivao (Hrista) svi pomišljahu u srcima svojim za Jovana: nije li on Hristos? Odgovaraše Jovan svima

govoreći: *Ja vas krštavam vodom; ali ide za mnom jači od mene, kome ja nisam dostojan odriješiti remena na obući njegovoj: On će vas krsiti Duhom Svetim i ognjem. I u njegovoj ruci je lopata, i očistiće gumno svoje, i skupiće pšenicu u žitnicu svoju, a pljevu će sažeći ognjem neugasivim. I mnogo još drugo tješeći ih, propovijedaše narodu jevanđelje".* (Luka 3: 15-18)

U Besedi na gori, Hrist počinje da govori svojim učenicima ne *šta* čovek *da čini*, nego *šta da bude* kako bi dostigao Carstvo nebesko. Beseda se otvara rečima: "*Blaženi siromašni duhom, jer je njihovo Carstvo nebesko*". (Mat. 5: 3) Hrist govori o tome *šta* čovek mora *da bude*, *šta* pre svega mora *da postane* u sebi. Čovek treba *da postane* drugačiji *da bi* dosegnuo Carstvo. Mora *da doživi* promenu uma, promenu u sebi *i postane "siromašan u duhu"* - a to ima svoje značenje. Usporedimo ovo sa Krstiteljevim učenjem. Jovan uči spoljnim dužnostima, građanskim dobrima - Hrist govori o unutrašnjoj transformaciji. Jovan grmi na one koji ga slušaju *i kaže* im *da se* pokaju - Hrist govori *šta* ta unutrašnja promena, koja najpre mora *da se* pojavi, značl. Jovan im govori *šta da čine* - Hrist, *šta da budu*. Međutim, čovek kao što je Jovan Krstitelj, koji je bio na spoljnoj strani učenja Reči Božije, učenja o mogućoj unutrašnjoj evoluciji čoveka, ima tendenciju *da uzima* sve bukvalno. Reč Božija se ne može uzimati samo bukvalno, jer to je medijum koji je veza između nivoa u čoveku koji se zove "zemlja" *i nivoa* koji je moguće dostići, nazvan "nebesa". Značenje "zemaljsko" u potpunosti se razlikuje od značenja "nebesko"; *i ako* tom značenju "zemaljsko" nije omogućeno *da raste* *i poprima* nova *i nova* značenja, ono je mrtvo *i između* njega *i značenja* "nebesko" ne može *da se* uspostavi veza. Zbog toga bukvalni čovek, čovek koji živi u svojim čulima, čovek koji je samo od spoljnih značenja, koji ne razume ništa "unutrašnje" *i koji*, ako je religiozan, prati samo metode *i spoljne* zahteve svoje verske grupacije, ne može *da se* razvija. Zato, ako Jovan Krstitelj nije bio od Carstva, što je Hrist izričito napominjao, *šta* onda znači biti *blizu* Carstva? Ovo će nam pomoći *da shvatimo* zašto učenje Jovana Krstitelja nije bilo učenje o Carstvu nebeskom. Biti blizu Carstva jeste pitanje

unutrašnjeg razumevanja i u Jevanđeljima postoji jasan primer značenja toga. Razmotrimo to malo pre nego što nastavimo o Blaženstvima. Jedan od književnika pitao je Isusa koja je zapovest pre svih. Isus kaže: *"Gospod Bog naš je Gospod jedini; I ljubi Gospoda Boga svojega svim srcem svojim, i svom dušom svojom, i svim umom svojim, i svom snagom svojom... I druga je kao i ova: Ljubi bližnjega svojega kao samoga sebe"*. (Marko 12: 29-31) A književnik odgovara: *"Dobro, učitelju, pravo si kazao da je Bog jedan, i nema drugoga osim njega. I ljubiti njega... veće je od sviju paljenica i žrtava"*. (Marko 12: 32,33) Kad je Isus video da je ovaj odgovorio iz *sopstvenog razumevanja* (a ne, "pametno", kao u prevodu ("*A Isus vidjevši kako pametno odgovori...*") reče mu: *"Nisi daleko od Carstva Božijega. I niko se više ne usudi da ga zapita"*. (Marko 12: 34) Možemo li da vidimo zašto je književnik blizu Carstva? Oduvek su postojali oni koji su u religiji više vrednovali spoljašnje forme, obrede i disciplinu. Čitali smo da je Jovan Krstitelj bio zburjen kad je čuo da su Hrist i njegovi učenici jeli, pili i nisu postili. I nema sumnje da je zamerao učenicima oglušivanje o Sabat, ili Hristu, lečenje na Sabat, jer to je sve bilo protivno Mojsijevom zakonu. Pred kraj života Krstitelj je postao nesiguran u pogledu Hrista. Čak je poslao iz zatvora poruku Hristu rekavši: *"Jesi li ti Onaj što će doći, ili drugoga da čekamo?"* (Luka 7: 19) I šta je Hrist na to odgovorio? Hrist je odgovorio na način koji je Jovan Krstitelj jedino mogao da primi - bukvalno. Rekao je: *"Idite i kažite Jovanu što vidjeste i čujete: slijepi progledaju, hromi hode, gubavi se čiste, gluhi čuju, mrtvi ustaju"*. (Luka 7: 22) Jovan Krstitelj nije mogao da razume da je to označavalo gluvoću, slepilo, itd. - *psihološki*. Ali, *ovaj nivo razumevanja* uvek je postojao u religiji - razumevanje grube, bukvalne istine, razumevanje spoljnog čoveka, koji se drži učenja Reči Božije na "zemaljskom" nivou i koji, kada tako radi, uništava ne samo njegovu lepotu nego i pravo značenje, kao što se odsecanjem krila može unuštiti stvorenje sa krilima. Jovan Krstitelj *predstavlja* bukvalno značenje učenja Reči Božije. Ličnost Krstitelja oslikava klasu ljudi koje Hrist brani, pošto su oni početak svega drugog i o njima sa očiglednom i velikom pažnjom govori kao o problemu koji se teško rešava. Jovan

Krstitelj je verovao u Hrista kad ga je sreo, ali kao što je rečeno, pred kraj je izgledalo da sumnja. Ovo je istinska *psihološka slika* onih koji su utemeljeni na spoljnom aspektu učenja o Reči i njegovom grubom, bukvalnom značenju i koji, srećući se sa njegovim unutrašnjim ili "višim" značenjem, osećaju nemoć da to razumeju i zbog toga padaju u sumnju, osećaju se povređenima jer ne mogu da osete korist, a i ne osećaju više sebe boljim od drugih. Ipak, treba razumeti da *bukvalno* značenje Reči Božije mora da se očuva.

DRUGI DEO

Ono što se zove Prvo Blaženstvo, upućeno je, sa preostalih osam, *Hristovim učenicima*, a ne mnoštvu. Uvodne reči u petoj glavi Jevanđelja po Mateju glase:

"A kad on vidje narod mnogi, pope se na goru, i sjede, i pristupiše mu učenici njegovi. I otvorivši usta svoja učaše ih govoreći: Blaženi siromašni duhom, jer je njihovo Carstvo nebesko". (Mat. 5:1-3)

U Jevanđelju po Luki data je skraćena i nešto izmenjena verzija Blaženstava; četiri su samo spomenuta i to tek pošto je na gori Hrist izabrao svojih dvanaest učenika i onda se spustio u dolinu. Prvo od ta četiri Blaženstva je:

"Blaženi siromašni, jer je vaše Carstvo Božje". (Luka 6: 20)

U Jevanđelju po Luki pomenuta je samo reč *siromašni* i mnogi su to razumeli u bukvalnom smislu. Ali, u Jevanđelju po Mateju je rečeno: *"Blaženi siromašni duhom, jer je njihovo Carstvo nebesko"*, i niko ne može da veruje da su siromašni, u smislu koji nije bukvalan - oni bez sujete. Kako onda treba razumeti izraz *"siromašni duhom?"* Ako se ne shvati doslovno, *"siromašni duhom"* su *"prosjaci u duhu"*. Šta to znači biti prosjak u duhu? Hajde da razbistrimo sve što znači biti bukvalno

prosjak ili bukvalno siromašan. Postoji jedna druga reč u Jevanđeljima koja se prevodi kao *siromašan*, a koja znači bukvalno biti siromašan, kao u priči o udovičinom prilogu, gde je udovica žena koja je stvarno siromašna, a daje više nego drugi. Međutim, reč koja je ovde upotrebljena ima *nižu* vrednost. Odnosi se na nekog ko se saginje i strepi poput istočnjačkog prosjaka koji moli za novac na uglu neke ulice, i time to poprima snažnije psihološko značenje. U Jevanđelju po Luki, u kome su, kao što je rečeno, clata samo četiri Blaženstva, odmah su data i četiri Upozorenja, kako se već nazivaju, kao suprotnost. Upozorenje koje odgovara skraćenoj formulaciji "*Blaženi siromašni*" jeste, "*Ali teško vama bogatima, jer ste već primili utjehu svoju*". (Luka 6: 24) Kada Matej kaže: "*siromašni duhom*", značenje reči *bogat*, u Jevanđelju po Luki ne može biti ništa drugo do "*bogati duhom*", to jest to mora označavati čoveka koji *ne pros*i (moli) u svom duhu i ne oseća se prosjakom, nego bogatim u sebi. I, on prima svoju utehu. Čovek koji pripisuje sve sebi, koji je bogat u samougađanju i samopoštovanju, koji sledi svoje samoljublje, svoju sujetu i svoj osećaj "biti bolji od drugih" - jeste *bogat u duhu*. Trijumf nad rivalom, bolji položaj, nagrada, pametan posao, jesu njegove utehe. Ali, ako čovek oseća u svom najdubljem biću da ne zna ništa, da nije ništa i da ne zasluđuje ništa, ako čezne da razume više i da bude drugačiji, ako oseća istinski da nije ništa i želi da bude nešto, ako u stvari u svom umu, u svome duhu, u svom razumevanju, oseća sopstveno neznanje, sopstvenu ništavnost, onda je on "*siromašan duhom*". On je prazan i može da se napuni. On zna za svoje neznanje i sposoban je da *čuje* učenje o Carstvu. Ali, ako je pak pun sebe, kako može da *čuje* išta? On čuje sebe sve vreme. On čuje beskrajne glasove svoje zaostale sujete koja se žali, svog zadovoljenog ili nezadovoljenog samoljublja. Napadajući fariseje, Hrist je napadao ova *bogatstva u duhu* i govorio da su oni od toga imali svoju nagradu. Kad je rekao da bogat knez treba da proda sve što poseduje, nije govorio o posedu u bukvalnom smislu, nego se to odnosilo na onu stranu čoveka koja ga tera da veruje kako je on, zato što poseduje mentalnu, socijalnu i materijalnu imovinu, bolji od drugih. Ono što čini da se čovek oseća naročito bogatim

u sebi jeste ugodnost koja potiče od samoljublja, sujete i koristi koju nudi život. Istina, radost od ugodnosti koja potiče od samoljublja, jača je od svega u životu i ako osmotrimo sebe, videćemo da je to tako. Spoznaja tog stanja uravnoteženog samoljubljem, koje je zapravo lako uzdrmati i čoveka učiniti povređenim, rađa pitanje zašto bismo uopšte tragali za nečim drugim ili, kako dolazimo do toga da smo ništavni, da nemamo stvamu osnovu u sebi i da zapravo ne posedujemo ništa, a sve to sa tačke gledišta višeg nivoa koji je Carstvo nebesko?

Hrist nastavlja da govori o tome šta čovek *mora biti* ako hoće da se približi višem nivou sebe, koji se naziva Carstvo nebesko;

"Blaženi koji plaču, jer će se utješiti..." (Mat. 5: 4)

Ideju, da čovek može na bazi sučeljavanja sa sobom da primi utehu ili pomoć iznutra, nije lako prihvatiti. Ipak, ako postoji viši nivo iz koga proističe *blažeristvo*, a sa kojim je moguća komunikacija, ideja i nije toliko izuzetna. *"Blaženi koji plaču"*, znači da blaženstvo ili sreća mogu stid do čoveka sa višeg nivoa Carstva, ako *tuguje* ili je *siromašan duhom*. Ali, da li se pod tim podrazumeva da čovek mora ići unaokolo i plakati otvoreno, ili javno tugovati, ili biti odeven u crninu? Ova ideja je apsolutno nemoguća sa stanovišta onoga što Hrist saopštava u sledećoj, šestoj glavi Jevanđelja po Mateju, u kojoj se kaže da čovek mora činiti *sve u diskreciji (tajnosti)* - davati milostinju u *tajnosti, postiti u tajnosti*, itd., i da ne čini ništa zbog samoljublja, zbog priznanja (pohvale) i koristi, zbog slike sebe u očima drugih. Uobičajeno je da čovek oplakuje mrtve u bukvalnom smislu. Ali, osećanje da je *mrtav* u sebi, jeste oplakivanje u *psihološkom* smislu. Hrist je rekao mnoge stvari o mrtvima - o onima koji su psihološki mrtvi, iznutra, u stvarnom unutrašnjem delu sebe, jedinom koji može da evoluiru do nivoa "višeg" čoveka, ali ljudi to ne znaju i zato ne opiakuju.

Treće Blaženstvo je:

"Blaženi krotki, jer će naslijediti zemlju..." (Mat. 5: 5)

U originalu, reč *πρόος*, prevedena kao *krotki*, jeste suprotnost reči *ljut* (*besan, uvređen, ogorčen, kivan -prim. prev.*). Ona ima značenje u smislu postajanja pitomim, kao što divlja životinja postaje pitoma. Naslediti zemlju znači ovde naslediti zemlju datu čoveku Carstva. To je kao: "*Poštuj oca svog i mater svoju, da ti se produže dani na zemlji, koje ti da Gospod Bog*". (Izlazak 20: 12) Jevreji su u bukvalnom smislu mislili da je obećana zernlja, zemlja Hanan. Ali, unutrašnje značenje je Carstvo nebesko. Zato reč zemlja znači Carstvo i čovek mora da ide protiv svih svojih prirodnih uvređenosti, strasti i ljutnji (*besova - prim. prev.*), kako bi postao naslednik te zemlje.

Četvrto Blaženstvo:

"*Blaženi gladni i žedni pravde, jer će se nasititi...*" (Mat. 5: 6)

Odnosi se na one koji žude da razumeju kakvo je to dobro bića i kakvo je to znanje Istine koje vodi ka višem nivou. Postoje oni koji, osećajući svoju ništavnost, svoje neznanje, osećajući da su mrtvi u svom unutrašnjem biću, čeznu da budu naučeni kakvu Istinu "viši" čovek mora da poznaje i prati, i šta znači Dobro na nivou Carstva nebeskog. Oni su gladni Dobra i žedni Istine, jer to jedinstvo stvara u čoveku unutrašnji sklad zvani "jevanđeljska ispravnost".

Peto Blaženstvo je:

„*Blaženi milostivi, jer će biti pomilovani...*" (Mat. 5: 7)

Sa jednim od značenja koje objašnjava da sve dok ne oprostimo grehe drugima, ne možemo očekivati bilo kakvu milost za sebe u vezi sa našim sopstvenim razvojem. Imati milost, u jednom smislu znači znati i videti da se ono zbog čega čovek krivi druge - nalazi u njemu samom, to jest čovek treba da vidi "brvno" u sopstvenom oku; da gleda *sebe u drugima i druge u sebi*.

Ovo je na neki način osnova praktičnog milosrđa. Ali, postoje i druga značenja - kao i u svemu što je rečeno u

Jevanđeljima, a jedno od tih je i da čovek mora znati za šta u sebi da ima milost, a prema čemu u sebi da bude nemilosrdan.

Šesto Blaženstvo je:

"Blaženičisti srcem, jer će Boga vidjeti..." (fvlat. 5: 8)

Biti čistog srca, bukvalno znači biti *očišćen* u srcu ili očišćen pročišćenjem. To znači prvenstveno ne biti licemer. Povezano je sa odnosom "spoljašnjeg" i "unutrašnjeg" u čoveku. Ovde se radi o emocionalnom stanju koje može da se dostigne i u kome je realnost postojanja Boga direktno jasna iz čistote emocionalnog razumevanja, pošto mi ne razumevamo samo intelektom. Emocionalna strana čoveka, kada je popunjena sopstvenim osećanjima, a time i lošim, ili čak zlim doživljavanjem nekoga ko mu se ne divi, samosažaljenjem, mržnjom i osvetoljubivošću itd., zatamnjena je i ne može da ostvari svoju pravu funkciju odraza višeg nivoa. Kada je pročišćeno, srce *vidi*, to jest razume postojanje višeg nivoa, Boga, realnosti Hristovog učenja. U Jevanđeljima se često barata tzv. pročišćenjem emocija. Možemo da primetimo da kada ne bi bilo višeg nivoa, ne bi bilo ni pročišćenja emocija.

Sedmo Blaženstvo je:

"Blaženi mirotvorci, jer će se sinovi Božiji nazvati..." (Mat. 5:9)

Postići mir u sebi znači biti oslobođen unutrašnjeg nesklada, unutrašnjih nemira i kontradiktornosti. Da bi se postigao sklad sa drugima trebalo bi uvek delovati iz onog što se zove Dobro, a ne insistirati na razlici u mišljenju, ili diskutovati o različitim stanovištima ili teorijama jer to uvek uzrokuje neslaganja. Kad bi ljudi delovali iz Dobra, a ne iz raskoraka u teorijama, i tačkama gledišta, to jest iz razliatih ideja o Istini, bili bi mirotvorci. Takvi se nazivaju "*sinovi Božiji*", pošto je ovde Bog uzet kao samo *Dobro* - tačno u smislu u kome je Hrist definisao Boga u trenutku kad ga je neko nazvao "učitelju blagi", rekavši: "*Što me zoveš blagim? Niko nije blag*"

osim jednoga Boga". (Luka 18: 19) Mržnja deli sve; Dobro ujedinjuje sve i zbog toga postoji *Jedan*, i to je Bog,

Pogledajmo sada dva naredna Blaženstva koja mogu da se uzmu zajedno, pošto se odnose na ono što označava delovanje *izvan samoljublja* i svih drugih koristi u vezi sa njim:

"Blaženi proggnani pravde radi, jer je njihovo Carstvo nebesko. Blaženi ste kada vas sramote i progone i lažuci govore protiv vas svakojake rđave riječi, zbog mene. Radujte se i veselite se, jer je velika plata vaša na nebesima..." (Mat. 5: 10-12)

U Jevanđelju po Luki, ta ideja je izražena ovako:

"Blaženi ste kad vas ljudi omrznu i kad vas odbace i osramote, i razglase ime vaše kao zlo zbog Sina Čovječijega. Radujte se u onaj dan i igrajte, jer gle, velika je plata vaša na nebu", a odgovarajuće Upozorenje je izraženo ovako: *"Teško vama kada stanu svi ljudi dobro govoriti o vama"*. (Luka 6: 22, 23, 26)

Ovde, a i u svim ostalim Blaženstvima, Hrist govori o čoveku koji nakon dugog unutrašnjeg psihološkog rada na sebi počinje da *želi* ono što je izvan njegovog samoljublja, On govori o čoveku koji ne želi da mu oslonac bude u samoljublju, koji traga za izlaskom iz tog stanja. Upravo tu leži najteža psihološka barijera. Ali, iako nismo u stanju da je pređemo, čak i samo bljesak toga je od neprocenjive važnosti. Jer ko je sposoban, ako vodi primeran i poštovanja vredan život i postupa sa nivoa učenja Jovana Krstitelja, da pobegne od osećanja zaslužnosti i da se raduje kad neko rđavo priča o njemu? Čovek koji je dobar u životu, a to je ono o čemu je Jovan Krstitelj govorio i što i jeste polazna tačka za sve drugo, može vrlo dobro osetiti da daje sve od sebe kako bi se ponašao ispravno, da poklanja svoju suvišnu odeću, da daje hranu onome ko nema, da ne traži više nego što mu pripada, da ne čini nasilje, ne traži ništa nepravedno i da je zadovoljan svojom platom. Međutim, pitanje je kako da izbegne osećanje *zaslužnosti* za sve ovo? Jer, ma kako dobar čovek bio, kada

postoji samoljublje, na tom nivou, a to je prvi nivo kod svakoga, postoji veliki psihološki problem o kome je Hrist govorio i zbog koga su se oni kojima je to bilo upućeno osećali pogođeni. Samoljublje, koje pripisuje sebi sve, ne može da dostigne nivo Carstva, i u Blaženstvima možemo videti šta čovek mora prvo da postane, šta prvo mora u sebi da *bude* u odnosu na samoljubivog, koristoljubivog i čoveka od moći, pre nego što dođe nadomak Carstva.

Sad sledi sumiranje celokupnog značenja Blaženstava putem neobičnih izraza kao što su *so* i *imanje soli* i kao što je *so koja je obljutavila*. Hrist nastavlja sledećim rečima (još uvek se obraća svojim učenicima):

"Vi ste so zemlji: ako so obljutavi (doslovno, "postanete ljudi"), čime će se osoliti? Ona već neće biti ni za šta osim da se prospe napolje i da je ljudi pogaze". (Mat. 5: 13)

So u ovom slučaju (kao i inače) funkcionalno predstavlja povezanost dve stvari, dva posebna elementa. Ona označava jedinstvo. Već smo videli da svo znanje Istine, sama Istina, ima za cilj Dobro i primenu tog Dobra. Svaka Istina traži zajedništvo sa svojim Dobrom. Istina, sama po sebi, beskorisna je. Blaženstva govore o dostizanju određenog unutrašnjeg stanja želje koje može da dovede do jedinstva, jer sve želje traže jedinstvo kao svoje ispunjenje. Istina Hristovog učenja ili znanje Reči Božije, odnosno Istina o čovekovoju unutrašnjoj evoluciji, nije ništa ako se praktikuje samo po sebi, bez realizovanja svog cilja, a to je Dobro kome vodi; zajedništvo dva je blaženstvo, a ne uobičajena sreća koju poznajemo u životu, koja može i da se premetne u svoju suprotnost; to je stanje koje je puno i kompletno u sebi i time osposobljeno za stvaranje sebe sopstvenom snagom zato što ima dva elementa u jedinstvu, Istinu i Dobro. Ovo je *svadbena gozba* u Jevanđeljima, venčanje dve stvari u čoveku koji konstituiše celinu svog unutrašnjeg života. To je pretvaranje vode Istine u vino, na svadbenom veselju u Kani galilejskoj. Jer čovek, viđen iznutra, nezavisno od spoljnog tela i izgleda, prvo je sopstveno znanje Istine i sopstveni nivo Dobra - a onda, evolucijom, on postaje

jedinstvo ta dva. Ta veza tada ima (samo u određenom smislu) ono što se u Jevanđeljima zove "život u sebi", jer iz tog zajedništva ona prima snagu sa višeg nivoa. Možda je moguće razumeti da je čovek u stanju da praktikuje onu stranu Istine koja je bez ikakve želje da vodi bilo gde osim u samopoštovanje. Tada on nema nikakvu želju da Istinu koju sledi odvede njenom Dobru. Nema želju za tim zajedništvom, za tom unutrašnjom misterijom povezanosti. Ne želi da ono što *zna* transformiše u ono što *jeste* i konačno se ujedini sa svojim sopstvenim ciljem, nalazeći u sebi Dobro koje mu pripada. U tom slučaju, kaže se da on nema *soli*. Deluje bez prave želje. Čini so *besmislenu*. I nemajući pravo razumevanje za to što radi, lako će pobrkati ono što zna iz učenja sa svojim uobičajenim životom i sa reakcijama iz svog svakodnevnog života. Pošto ne vidi gde Istina vodi ili šta je njen cilj, on će je primiti na sopstvenom nivou, kao cilj sam po sebi, i učiniti je čak svežim izvorom osećanja nesviđanja, rivalstva, ljubomore i superiornosti nad drugima, čak i grubosti. Biće slep da vidi Dobro učenja, koje je primio kao stvarni cilj. Zbog ovoga je Hrist, kada su se njegovi učenici prepirali ko je najveći, rekao:

"Dobra je so; ali ako so postane neslana, čime će se osoliti? Imajte soli u sebi, i mir imajte među sobom". (Marko 9: 50)

Učenici su se prepirali iz samoljublja i zaboravili na cilj. A to je upravo zato što ljudi zaboravljaju zbog čega pokušavaju da slede učenje o Istini i, ne želeći stvamo da budu drugačiji, ostvaruju neko drugo Dobro, te na taj način pomešaju sve, i staro i novo, što Hrist objašnjava rečima: *"Nego išтите najprije Carstvo Božije I pravdu njegovu, i ovo će vam se sve dodati". (Mat. 6: 33)*

GLAVA DESETA

VERA

PRVI DEO

Šta je vera? Ljudi zamišljaju da znaju šta je vera. Međutim, nije lako razumeti šta je vera. Ona se u Jevanđeljima naziva seme u čovekovom umu. Hrist kaže: "*Ako imate vjere koliko zrno gorušičino, reći ćete gori ovoj: pređi odavde tamo, i preći će*", i dodaje sledeće neobične reči: "*/ ništa vam neće biti nemoguće*". (Mat. 17: 20) Hrist je ove reči uputio svojim učenicima koji su ga, ne uspevši da izleče dečaka bolesnog od epilepsije, upitali zašto nisu bili u stanju da to učine. Prvi odgovor na njihovo pitanje je: "*Za nevjerovanje vaše*". Događaj se zbio ovako:

"/ kada dođoše narodu, pristupi mu čovjek i pade na koljena pred njim govoreći: Gospode, pomiluj sina mojega, jer je mjesečar i muči se ljuto; jer mnogo puta pada u vatru, i mnogo puta u vodu. I dovedoh ga učenicima tvojima i ne mogoše ga iscijeliti. A Isus odgovarajući reče: O rode nevjerni i pokvareni! Dokle ću biti s vama? Dokle ću vas trpjeti? Dovedite mi ga amo. I zaprijeti mu Isus; i demon iziđe iz njega; i ozdravi momče od onoga časa. Tada pristupiše učenici Isusu i nasamo mu rekoše: Zašto ga mi ne mogosmo izgnati? A Isus im reče: Za nevjerovanje vaše. Jer zaista vam kažem: Ako imate vjere koliko zrno gorušičino, reći ćete gori ovoj: pređi odavde tamo, i preći će, i ništa vam neće biti nemoguće". (Mat. 17: 14-21)

Učenicima je rečeno da nisu uspeli u lečenju zato što su imali "malo vere", ali u nekim starim verzijama Jevanđelja kaže

se da je Hrist govorio kako nisu uspjeli u lečenju jer *nisu imali vere*.

Čovek se u Jevanđeljima deli na onog *koji ima veru* i onog *koji nema veru*, Čini se čudnim da je za učenike koji su verovali Hristu, za koje se takođe kaže da su napustili sve da bi ga pratili, rečeno da pripadaju onima koji nemaju vere. Pokušajmo da razumemo na šta se ovde mislilo. Vera nije, kako to ljudi zamišljaju, uobičajeno *verovanje*. Nikodim je verovao u Hrista jer je ovaj činio čuda, a Isus je to gledište odbacio, odgovorivši mu: "*Ako se ko ne rodi odozgo, ne može vidjeti Carstva Božijega*". (Jov. 3: 3) Vera je nešto više od običnog verovanja. Hrist je opisuje kao *seme*, a seme je u sebi uređeno tako da ima sopstveni život, da može da raste. Ako seme ima vere u sebi, takav čovek je živ na način kako je to prikazano u paraboli o bludnom sinu: "*Jer ovaj sin moj bješe mrtav, i oživje...*". (Luka 15: 24) Setite se da je u ovoj paraboli rečeno da je mlađi sin "došao sebi" i lutajući unaokolo, počeo da se "vraća svome ocu", to jest da se kreće u jednom pravcu. Razmotrimo prvo ovu ideju kretanja u jednom pravcu u vezi sa značenjem vere, i u isto vreme pokušajmo da prihvatimo da nije lako razumeti šta *vera* znači. U gore navedenom događaju, kada je Hristu saopšteno da učenici nisu mogli da izleče dečaka bolesnog od epilepsije, on odjednom progovara: "*O rode nevjerni i pokvareni!*" Od najveće važnosti je razumevanje ovih reči, jer bacaju početno svetlo na značenje vere. Šta znači reč *pokvareni* i zašto dolazi odmah nakon reči *nevjerni*? Na prvi pogled čini se da ne postoji veza između ova dva prideva. Rod je nazvan *nevernim* i *pokvarenim*. Kakva je tu veza? Na grčkom, značenje reči koja je prevedena kao "pokvaren" upućuje na "kretanje u svim pravcima". Nemanje vere, što označava potpuno odsustvo tog kvaliteta, odnosno znači biti "bezveran", povezano je sa lutanjem u mnogo različitih pravaca; ne prati se samo jedan pravac. Bukvalno značenje onog što Hrist kaže je: "O rode neverni, lutaš u svim pravcima". Čovek bez vere, neveran čovek, *iskvaren* je u tom smislu. On se okreće raznim pravcima, nikada ne znajući kuda ide. U običnom životu ljudi sve vreme menjaju svoje usmerenje; u jednom

trenutku veruju u jednu stvar ili su u jednom raspoloženju, a već sledećeg, veruju u drugu stvar ili su u drugom raspoloženju. Dovoljno je samo posmatrati *sebe* da bi se ta istina uvidela. Nije li istinito ako se kaže da čovek menja usmerenje sa gotovo svakom knjigom koju pročita, sa svakim mišljenjem koje čuje, sa svakom promenom okolnosti i mode? Ne boji li život svako raspoloženje drugačijom bojom? Ljudi uobražavaju da imaju stalnu unutrašnju stabilnost i istina je da oni, dok opšti životni uslovi ostaju isti, osećaju određenu vrstu stabilnosti, ali to je retko kada zahvaljujući nečemu u njima samima. Dovoljno je čitati istoriju pa zaključiti koliko je život, u nekom dubljem smislu, besciljan.

Događaj sa dečakom bolesnim od epilepsije i neuspeh učenika da ga izleče s obzirom na odsustvo vere, povezuje se sa objašnjenjem Preobraženja Hristovog:

"/ poslije šest dana uze Isus Petra i Jakova i Jovana, brata njegovu, i izvede ih na goru visoku same. I preobrazi se pred njima, i zasija se iice njegovo kao sunce, a haljine njegove postadoše bijele kao svjetlost". (Mat. 17: 1,2)

Sišavši sa Gore Preobraženja, sa čime su se susreli? Naišli su dole na tamni, zli, ljudi svet predstavljen dečakovim bacanjem časa u vatru, čas u vodu; a unaokolo stoji mnoštvo, bez vere, okrećući se u svim pravcima. Ovo što je gore prikazano jeste metafora. Čovečanstvo je bez vere, kao dečak bolestan od epilepsije, prikazan kao da je pod *dejtvom sila meseca*, jer na grčkom reč epileptičan znači bukvalno "pogođen mesecom", i zbog toga je on "ludak" ili "umobolnik". Iz opisanih događaja i Hristovih reči kad silazi sa Gore Preobraženja na nivo života, uočljivo je značajno pridavanje važnosti *veri*. Kada je rečeno da se Hrist, samo sa tri svoja učenika, popeo na goru, u visoke planine i preobrazio (na grčkom to bukvalno znači *metamorphosis*, ili transformacija van svih uobičajenih formi, baš kao što *μετάμοια* znači izlaženje izvan čovekovog uobičajenog uma, uobičajenih oblika razmišljanja), to označava da viši oblik čoveka postoji kao mogućnost i da je vera nešto što pripada takvoj ideji o čoveku, ideji njegove moguće

transformacije. Hrist se preobrazio naočigled svoja tri učenika. On im je pokazao, na način koji je nemoguće razumeti (a predstavljajući ga samo metaforom uspinjanja na visoke planine), da je transformacija čoveka realnost. To im je na neki način dokazao; na koji - ne znamo. Međutim, učenici jedva da su mogli razumeti nešto od toga i, ne samo da su bili uplašeni, kao što se kaže u jednom objašnjenju, nego su bili i tako *uspavani* da nisu mogli ni zamisliti šta se dešava, sve dok nisu bili dovedeni u puno *stanje probuđenosti*. U Jevanđelju po Luki ovo je dovoljno jasno izraženo sledećim rečima: "*A Petar i oni s njim bjehu savladani snom; ali probudivši se vidješe slavu njegovu...*". (Luka 9: 32) Bila bi velika greška pomisliti da se ovde radi samo o fizičkom snu. To se zbivalo po danu. Zašto bi učenici bili u teškom snu po danu? Čak i da su bili, zašto se pominje takav detalj? *San* koji se ovde pominje nije uobičajeni san. U Jevanđeljima, mnoge reči koje imaju uobičajeno značenje koriste se na specijalan način i tada poprimaju sasvim drugačije značenje. Na primer, kada se reč "mrtav" koristi u Jevanđeljima, ona se ne odnosi obavezno na fizičku smrt. *Mrtvi ljudi*, sa tačke gledišta učenja o čoveku u Jevanđeljima, nisu ljudi u grobu, nego ljudi koji hodaju. Kada Hrist kaže: "*Ostavi neka mrtvi ukopavaju svoje mrtve*" (Mat. 8: 22), to se očigledno ne odnosi na ljude koji su mrtvi u bukvalnom smislu. Kako mogu bukvalno mrtvi ljudi da sahranjuju bukvalno mrtve ljude? Ljudi se dele na *mrtve* i *žive*, a to ima posebno značenje. Izraz "živi i mrtvi" odnosi se na ljude koji imaju nešto živo u sebi i na ljude koji nemaju i na taj način su već mrtvi. Čovek koji je uronjen u život, koji ne vidi ništa osim svetovnih interesa, moći, novca, položaja i rivalstva, jeste *mrtav* čovek. Analogno tome, ljudi se dele na one koji su *usnuli* i one koji su *budni*. Čovek koji počinje da se budi jeste čovek koji ne samo da je sposoban da razume značenje izvan značenja uobičajenog života, nego je i uveren u njegovu realnost; a da bi razumeo i bio siguran da postoji značenje izvan života i da zemaljski život ne objašnjava čoveka, počinje da se *budi iz sna*. Učenici nisu bili usnuli u uobičajenom smislu, ali u jednom drugom - jesu. Ta usnulost je imala šire značenje. Mentalno i emocionalno su usnuli u odnosu na ideju krajnjeg smisla ljudskog življenja, koji im je Hrist otkrio svojim

preobraženjem, Nisu bili budni u odnosu na ideju transformacije jer su, kako je to predstavljeno u mnogim citatima, bili ljudi koji veruju da je Hrist predodređeni Mesija, oslobodilac ugnjetenog naroda, koji je imao cilj da osnuje veličanstveno carstvo na zemlji u kome će oni zauzeti najviše položaje, imati najveća imanja i najveću moć. Zato se za slepe u odnosu na Hristovo učenje o Carstvu nebeskom, kao i na ideju o transformaciji, kada se pred njima dešava manifestacija preobraženja, kaže da su usnuli. Kvalitet njihovih umova, stepen njihove *svesnosti*, njihov nivo razumevanja, nije mogao to da dosegne. Nijedan čovek ne može razumeti ili opaziti postojanje bilo čega što zahteva više mentalno i svesno stanje. Čovek je usnuo u odnosu na ono što ne razume. Ono što se ne poznaje, za ogromnu većinu ljudi i ne postoji, i oni se izruguju mogućem postojanju toga. Ovo su neki od mnogobrojnih faktora koji zadržavaju čovečanstvo u stanju u kome jeste. Međutim, postoje posebni faktori koji ograničavaju čak i najobrazovaniji deo čovečanstva, s obzirom na njihov kvalitet razumevanja i stepen svesnosti.

Vera je povezana sa idejom *transformacije* i zato ona nije prosto verovanje na uobičajen način, kao kad čovek veruje ili ne veruje u nekog. Kao što ćemo videti kasnije u tekstu, oslanjanje na stvarno značenje *vere*, kada se pominje konverzacija između centuriona i Hrista, *vera* u svom suštinskom značenju predstavlja uverenost, ubeđenost da postoji viš.a interpretacija života, što ima za posledicu da je transformacija čoveka moguća. Naročit kvalitet *vere* leži u ideji da život može da se razume i rešava samo osećajem nečeg višeg od samog čoveka, kao i da čovek ima mogućnost transformisanja i zadobijanja sasvim novih značenja u odnosu na život na zemlji. Ovaj posebni kvalitet jeste suština *vere* i čini ga potpuno različitim od onog što uobičajeno zovemo verovanje. *Vera* zapravo potkopava sva naša uobičajena i prirodna verovanja, pošto nas *odvraća* od svetovnog i vodi pravcem koji više ne može biti potvrđivan uobičajenim verovanjem i evidencijom čula. Zbog toga je *vera* definisana kao *seme* u čovekovom umu, to jest ona je potencijal za rast, potencijal koji ne može postojati

dok čovek veruje da je život, ovakav kakav jeste, sam sebi svrha, a ne sredstvo za nešto drugo. Ako zamišljamo da je život cilj sam po sebi i jedini kao takav, ne možemo imati veru i ne želimo je. Ali ako u naše umove uđe misao da život ne može biti cilj sam po sebi, ali da mora biti sredstvo za neki drugi cilj, a takve se misli često javljaju kod ljudi, tada se, u trenutku uspostavljanja tog *novog načina razmišljanja*, javlja nagoveštaj vere. U trenutku transformacije Hrist predstavlja ljude sa višeg nivoa, vrlo visokog nivoa. Njegovo silaženje sa Gore predstavlja silazak na nivo ordinarnog zemaljskog života, nivo ludila, samoobmane, nivo kojim upravljaju mesečeve promene. Sve ove ideje su predstavljene u sceni Preobraženja na Gori, a u podnožju je bio dečak bolestan od epilepsije, koga učenici nisu mogli da izleče.

DRUGI DEO

Već smo videli da se *vera* poredi sa živim, aktivnim *semenom* u čoveku i da nije samo pasivno verovanje. Da bi se razumelo više o njenom značenju, pogledajmo šta je rečeno o *rezultatu* imanjanja vere. Hrist kaže: "*Ako imate vjere koliko zrno gorušičino... ništa vam neće biti nemoguće*". (Mat. 17: 20) Rezultat imanjanja vere jeste činjenica da za čoveka ništa nije nemoguće. Imanje vere čini nemoguće - mogućim. U citatu datom u devetoj glavi Jevanđelja po Marku, postoji izraz "*Sve je moguće onome koji vjeruje*". (Marko 9: 23) Na prvi pogled može se pomisliti kako ovo znači da čovek koji ima vere, ima *moć da čini*. Ali, nije baš tako. Imanje vere čini stvari *mogućim*, a to je nešto drugo. Čoveku koji ima vere, postaju moguće stvari koje su inače nemoguće. Ne čini sam čovek stvari mogućim, nego vera u njemu. Čoveku od vere, moguće je sve i ništa nije nemoguće. Naša uobičajena ideja o moći je manje-više povezana sa nasiljem. Na primer, ljudi mogu biti *primorani* da budu poslušni. Međutim, ideja o moći na bazi vere je nešto sasvim drugo. U prisustvu čoveka koji istinski ima vere u

Hristovom smislu, sve postaje *moгуće*. Takav čovek ima moć zato što kroz posedovanje vere stvari više nemaju svoju sopstvenu moć i time postaju moguće za njega, Stvarima je oduzeta njihova uobičajena prirodna moć, a posebno ona štetna, i ova se ideja često sreće u Novom zavetu, a na jednom mestu je izražena siedećim rečima: "A znaci onima koji veruju biće ovi: ...Uzimaće zmiје u ruke; ako i smrtno što popiju, neće im nauditi; na bolesnike polagaće ruke, i ozdravljaće". (Marko 16: 17-18) Oduzimanje uobičajene moći stvarima pomoću vere, prikazano je u gornjem stihu. U tom smislu, vera je kao Istina. Istina nema moć nad lažima, osim kad se lažima oduzme moć. Na primer, ako čovek dozvoli da Istina uđe u sred njegovog laganja, laži gube svu moć nad njim i za trenutak on postaje zdrav (razborit).

Učenici su dali sve od sebe, ali nisu uspeli da iscele dečaka bolesnog od epilepsije. Koristili su svoje sopstvene moći, međutim, kako u Jevanđelju po Marku otac reče Hristu: ".../ ne mogoše". (Marko 9: 18) Hrist najednom progovara: "O rode neverni dokle ću vas trpeti?" Učenici su ga nasamo pitali zašto nisu uspeli? Odgovor je bio: "Za nevjerovanje vaše". Bilo je to nemoguće za njih zato što nisu imali ni najmanje *seme vere*. Ipak, oni su bili Hristovi učenici. Međutim, nisu imali vere ni kada su bolesnog dečaka videli izlečenog, jer vera ne dolazi spolja, iz viđenih čuda i pasivnog verovanja u njih. Pošto nisu imali vere, njima je bilo nemoguće da izleče bolesnog dečaka. Ne bi im bilo dato da ovladaju tom situacijom. Nedostajao im je faktor potreban da uani tu situaciju savladivom njihovom sopstvenom snagom. Otac dečaka kaže Hristu: "...nego ako što možeš, pomozī nam". Hrist uzviknu: "Ako možeš vjerovati, sve je moguće onome koji vjeruje". Otac u očajanju moli: "Vjerujem, Gospode, pomozī mojemu nevjerju!". U oba Jevanđelja, i po Marku i po Mateju, citati o lečenju korišćeni su da bace jako svetlo na ideju vere i snagu koja proističe iz imanja vere. Vera, ΠΙΣΤΙΣ, povezana je sa određenom snagom, δύναμις, to jest, vera je dinamičnost na poseban način. Međutim, snaga vere se ne potencira spolja, s položaja, iz svetovne moći - iz bilo čega spoljašnjeg. Niti je dokaz spolja viđenog; ona ne crpi svoju

snagu iz tog izvora. Ona se ne formira u tom spoljnom delu uma koji je u dodiru sa životom i stvarirna, ili sa obavezama i brigama oko ljudske egzistencije. Ona nije *sa tog nivoa*. Pripada nivou uma koji je iznad ordinarnih, vidljivih stvari. Vera je kao tačka koja se nudi čoveku, a koja je *iznad njega*. To je kao kad bi on komunicirao sa prostorijom na spratu iznad sobe u kojoj obično boravi, gde ljudi žive jedan drugi život, a snaga njegovog uverenja ga vodi da oseća postojanje tog života i da ga otkriva. Ideja vere ne može da se razume sve dok se ne shvati ideja o različitim nivoima u čoveku. Čovek ne živi na najvišem nivou sebe. Nivo ga čeka. Čovek nije kompletan. I samo on može da kompletira sebe. Ništa *spoljno* ne može da ga upotpuni, to jest, ne može da ga dovede do najveće razvijenosti. Sve dok ne bude uveren da je ovo stvarno objašnjenje, njegov um ostaje zatvoren prema toj mogućnosti, to jest prema bilo čemu višem. Ono što je "više", već je *u njemu*; ali - za sada još nepoznato, nespoznato. Novo značenje se javlja u njemu kada oseti ubeđenost u ovu ideju. Novo rođenje je moguće. Moguć je drugi nivo mišljenja, osećanja i razumevanja. Novi čovek je skriven u svakom čoveku. To je razlog što Jevanđelja ne govore o životu ili kako napredovati u životu, nego govore o tom Novom čoveku, skrivenom u svakom čoveku. Učenje Jevanđelja je povezano sa višim nivoom, to jest sa *evolucijom čoveka*. Prema učenju Jevanđelja, ideja da čovek može da bude drugačiji, nije zatvorena. Ona se nalazi u mnogim drevnim učenjima. Ona je jedina realna osnova bilo koje *psihologije čoveka*. Realna psihologija jednog žira mora da se bazira na činjenici da može postati hrast; inače njegovo postojanje može biti pogrešno protumačeno i iz toga mogu da proisteknu potpuno pogrešna gledišta. U strukturi nervnog sistema nalazimo mnoge određene i sasvim različite *nivo*e, jedan iznad drugog, gde su stvari uređene i predstavljene na potpuno različite naane. Niži nivo ne može da razume viši i on mora da sluša viši nivo zato što mu ovaj predaje svoju snagu. Čovek mora samo da pomisli o pokretanju svoje ruke i tad može to da uradi. Svi niži nivoi slušaju misao. Zbog toga čovek, postupajući na osnovu podataka dobijenih od svojih čula i misleći na mentalnom nivou, ne može da razume *veru*. Vera već predstavlja apsolutnu

sigurnost višeg nivoa i zbog toga omogućuje uticajima višeg nivoa da deluju u čoveku, Pogledajmo u vezi sa ovim parabolu o značenju vere iskazanu kroz događaj sa centurionom (kapetanom u biblijskom citatu):

"U kapetana pak jednoga bijaše sluga bolestan na umoru koji mu bješe mio. A kad ču za Isusa, posla mu starješine judejske moleći ga da dode i spase mu slugu. A oni došavši Isusu moljahu ga usrdno, govoreći: Dostojanje da mu to učiniš, jer ljubi narod naš, i sagradi nam sinagogu. A Isus idaše s njima. I kad već bijaše nedaleko od kuće, posla kapetan njemu prijatelje govoreći mu: Gospode, ne trudi se, jer nisam dostojan da pod krov moj uđeš; Zato i ne smatrah sebe dostojnim da ti dodem; nego samo reci riječ, i ozdraviće sluga moj. Jer i ja sam čovjek pod vlašću, i imam pod sobom vojnike, pa rečem jednome: Idi, i ide; i drugome: Dođi, i dode; i slugi svojemu: Učini to, i učini. A kad to ču Isus, zadivi mu se, i okrenuvši se narodu koji išaše za njim reče: Kažem vam: ni u Izrailju toliku vjeru ne nadoh. I kad se poslani vratiše, nadoše bolesnoga slugu zdrava". (Lu ka 7: 2-10)

Zašto ovde Hrist kaže da se nikad nije sreo sa većom verom? Kapetan je svojim rečima izrazio suštinu vere. On zna iz svog vojničkog iskustva da postoji "više" i "niže", to jest šta je iznad, a šta ispod njega, i iz toga, učenjem, on postaje ubeđen da postoji "više" i "niže", - i to ne samo u spoljnom vidljivom svetu. A onda dodaje: *"Zato i ne smatrah sebe dostojnim da ti dodem"*. Reč *dostojan* na grčkom znači - na istom *nivou*. Kapetan razume *nivoe* čoveka. Shvata da je sve pitanje *nivoa*, to jest, razumeo je *"više"* i *"niže"* kao *princip* i da niži nivo mora da sluša viši u pravom poretku stvari. Pre svega, znao je da je Hrist bio na višem nivou od njega. Znao je da je sve što je Hrist govorio i radio, bilo sa *nivoa višeg* od onog sa koga je on, kapetan, delovao i govorio. Drugo, takođe je znao da je Hrist bio *poslušan višem nivou*, baš kao što je i on, kapetan, poslušan onima iznad njega, onima koji su imali veći autoritet. Na koliko samo mesta u Jevanđeljima Hrist ukazuje na najjasniji mogući način poslušnost u odnosu na "više". On nije bio slobodan. Bio je poslušan jednoj drugoj volji i kroz to imao moć.

Vera

Kakvu snagu bi kapetan mogao posedovati da nije bio poslušan onima iznad njega? Poslušnošću prerna onima iznad njega on je stekao moć nad onima ispod njega. Nijedan od njegovih vojnika ispod njega ne bi mu se pokoravao da on sam nije bio poslušan onima iznad njega. On je ovo razumeo i na taj naein spoznao izvor Hristove moći, i - zato Hrist govori: "*Kažem vam: ni u Izrailju toliku vjeru ne nađoh*".

Kako je ideja vere povezana sa snagom da se ostvari poslušnost, jasno je da to ima veze i sa sticanjem moći nad samim sobom, što čovek može da ostvari u tom smislu da uticaji, kao što su razne želje, trenutna htenja, misli, raspoloženja itd., postanu poslušni nečemu u njemu, nečemu što ie takve prirode da onemogućuie te uticaje. Grčka reč za veru, ΠΙΣΤΙΣ, potiče od glagola πείθω, što znači ubediti ili *učiniti da posluša*. Šta je to u čoveku što može da ubedi svu njegovu oholost da mu bude poslušna? Kakva ga ubeđenost u umu može dovesti u stanje u kome će sve u njemu da mu prenese svoju moć? Kad bi čovek otkrio tu tajnu bio bi gospodar sebe, ne direktno, kroz svoju sopstvenu snagu, nego kroz snagu koju mu daje vera.

Upravo kroz ovo čovek mora da *stvara sebe*. I taj zadatak stvaranja sebe ne može biti uzgredan. On mora da se bazira na idejama koje prevazilaze uobičajena značenja. Verovanje u nešto što možemo da vidimo - ne stvara nas. I pored svega što vidimo, mi možemo izabrati ovaj ili onaj aspekt i smatrati ga Istinom. Međutim, takva Istina je spoljna i njen izvor leži u vidljivom svetu. Izvor vere se nalazi u nevidljivom svetu. Učenici nisu imali *vere* zato što su bili impresionirani Hristom samo kao posebnim čovekom i čudotvorcem. I u tom smislu, dok je Hrist bio među njima samo kao vidljivo telo, oni nisu imali *vere* i zbog toga nisu mogli da *stvore sebe*. Hrist ih je na neki način proveravao tako što je bio grub prema njima. Vređao je ljude na sve strane. Čak i Hristovi učenici, kao i mnogi drugi koji su slušali njegovu učenje, *plašili su se da postave pitanje*. U Jevanđelju po Mateju rečeno je da, nakon što je Hrist zbunio fariseje (koji su govorili da je Hrist sin Davidov) rečima: "*Kada, dakle, David naziva njega Gospodom, kako mu je sin?*" (Mat.

22: 45), niko nije mogao da mu odgovori, "...*niti smjede ko od toga dana da ga zapita više*". (Mat. 22: 46). Čitali smo u Jevanđelju po Marku da čak ni učenici, kad im je Hrist nagoveštavao svoju smrt i uskrsnuće, "*nisu razumeli to i plašili su se da ga pitaju*". Cilj je bio da veruju, ne *zato što...*, nego *uprkos* svemu što se dešava, a razapinjanje na krst, najnečasniji od svih oblika smrti, bio je svojevrsna provera u odnosu na svoja druga značenja. Onda, pošto su bili prepušteni samo onom čemu su podučavani - nekim neobičnim idejama, parabolama, kazivanjima, a možda i mnogo čemu što nije ni zapisano, morali su da preokrenu sve što su videli i čuli, sve što su uneli u sebe putem čula, u to *živuće seme* zvano vera. Morali su se lišiti spoljašnje osnove vere, da bi ona u njima mogla da se uspostavi na novoj osnovi, u skladu sa obećanjem koje im je Hrist dao: "*A Utešitelj Duh Sveti, koga će Otac poslati u ime moje, On će vas naučiti svemu i podsjetiće vas na sve što vam rekoh*". (Jov. 14: 26)

Ljudi ili govore da Bog he postoji zato što se na zemlji dešavaju strašne stvari, ili kažu: "ako postoji nešto više, zašto nam se ne kaže šta je to tačno, i šta treba da radimo itd.?" . Za ono prvo je odgovor da je izrazito napomenuto da Božija volja ne deluje na zemlji. Za drugo - da ljudi ne mogu da se razvijaju, to jest da dospeju u stanje ponovne rođenosti samo spoljnim događanjima, ili bilo kojim oblikom misli ili ideja koje se baziraju na čulima. Istina koja može delovati u čoveku u smislu unutrašnje promene, može i mora biti posejana u njega ovim putem. Ali, ako padne na deo uma koji se bazira na čulima, pada "pored" i biva izgubljena. Čovek mora da čuje i prima *izvan sebe uobičajenog* - izvan bilo čega što je stekao u kontaktu sa uobičajenim životom i problema koje on nosi, izvan svih uobičajenih pojmova i granica mogućnosti razumevanja koje mu nameću vreme i prostor. Sve što može da ga obnovi, regeneriše i promeni, mora biti uzgajano iznad *tog nivoa*, jednostavno zato što je njegova istinska funkcija da pokrene neki *drugi nivo* u njemu. To sve ima "višu" sudbinu, mada dolazi spolja; začetak je ostvarenja višeg stupnja čoveka; i ukratko - predstavlja prve u nizu povezujućih ideja i misli, prvi ferment ili

kvasac koji vodi u komunikaciju sa višim nivoom i u transformaciju razumevanja značenja čovekovog života na zemlji. Ako razmišljamo o evoluciji čoveka kao o unutrašnjem povezivanju sa već postojećim mogućnostima, baš kao što hrast predstavlja *mogućnost* žira, *viši nivo* žira, i da je to povezivanje moguće jedino kroz povećanje uvida i ubeđenje koje omogućuje čoveku da pomera balans u sebi i ukazuje mu na nov pravac, *jedan* jedini pravac o kome Hrist neprestano govori u metafori i paraboli - tada možemo lakše razumeti da je pasivno verovanje kroz ono što čula pružaju, beskorisno, i da vera u radu čoveka mora biti nešto živo i neprekidno, kako bi svojom savršenom umešnošću, svojom *alhemijom*, rezultiralo stvaranjem Novog čoveka u čoveku. I u ovom procesu, zakoni jednog drugog reda, višeg od njegovog sopstvenog, moraju početi da deluju i utiču na čoveka, baš kao što jedan žir, koji mora da pretrpi moguću transformaciju, počinje da biva poslušan zakonima hrastova i postepeno prestaje da bude žir.

TREĆI DEO

Učenici rekoše Hristu: "*Dometni nam vjere!*". (Luka 17: 5) Koji su odgovor dobili i kakvo svetlo to baca na značenje reči *vera*, toliko korišćene u Jevanđeljima, a toliko teške za razumevanje, reči koju ljudi razumeju kao obično verovanje?

Situacija u vezi sa kojom su učenici postavili ovo pitanje data je u sedamnaestoj glavi Jevanđelja po Luki. Hrist je prvi koji govori o tome kako je teško *živeti* učenje. Pojavljivanje teškoća je neminovno. Samim započinjanjem primene učenja ne mogu se odstraniti sve nevolje. Hrist im kaže: "*Nije moguće da ne dođu sablazni; ali teško onome preko koga dolaze*". (Luka 17; 1) On govori o teškoćama koje moraju iskrsnuti kod onih koji slede učenje. Ali, ni tada učenici nisu mogli razumeti da su zapravo učeni unutrašnjoj disciplini. Hrist nastavlja: "*Bolje bi mu bilo da mu se vodenični karnen objesi o vrat i da ga bace u more, nego da sablazni jednoga od ovih malih*". Ovo *malih*, ne

odnosi se na malu decu, nego upravo na one koji pokušavaju razumeti Hristovo učenje. Oni su bili mali u razumevanju (na grčkom, reč μικρός - mikroskopski - što nema nikakve veze sa malom decom). Učenici su morali naučiti da je obavezno obučavati druge. Dokle god su mislili da sledeći Hrista slede budućeg kralja na zemlji, ovo ostaje samo neobična ideja. Hrist je tada rekao: "*Pazite na sebe!*" (bukvalno - obratite pažnju na sebe); „*A ako ti sagriješi brat tvoj, pokaraj ga; pa ako se pokaje, oprosti mu. I ako ti sedam puta na dan sagriješi, i sedam puta obrati se tebi i reče: kajem se, oprosti mu*". (Luka 17: 3,4)

On govori o tome kako čovek mora da se *ponaša* u učenju. Ljudi odvajaju znanje od ponašanja. Čovek u učenju treba da se *ponaša* na određeni način prema drugima. Učenici moraju osetiti da je neophodno imati *vere* ako je cilj ponašanje na pomenuti način, ili je u suprotnom to nemoguće. Uzeto bukvalno, nije lako oprostiti nekome sedam puta dnevno, čak i ako se taj kajе.

Tada učenici saopštavaju svoj zahtev: "*/ rekoše apostoli Gospodu: Dometni nam vjere!*" (Luka 17: 5) (bukvalno, oni kažu: „Pridodaj nam vere“). Način na koji vera može da bude pridodata ili uvećana, nije odmah spomenut. Hrist im odgovara rečima: "*Kada biste imali vjere*", stavljajući im do znanja, kao i uvek, da je nemaju. "*Kada biste imali vjere koliko zrno gorušičino, rekli biste ovome dudu: Iščupaj se i usadi se u more! - i poslušao bi vas*". (Luka 17: 6) Svaka prepreka, svaka uobičajena teškoća, nemoćna je i mora biti poslušna volji čoveka koji ime vere; poslušna ne onoj uobičajenoj volji, nego volji koja nastaje iz drugog nivoa, to jest iz izvora otvorenog verom. Hrist tada opisuje kako se vera uvećava, rečima koje nisu direktno u vezi sa zahtevom učenika i koje ne predstavljaju uvek odgovor. On kaže:

"A koji će od vas, ako ima slugu koji ore ili koji čuva stado, kada dođe iz polja, reci mu: Hodi i odmah sjedi za trpezu? Zar mu neće reći: Ugotovi nešto da večeram i opaši se te mi služi dok jedem i pijem, pa poslije ti jedi i pij? E da li će on zahvatiti slugi tome kad učini što mu je zapovjedeno? Ne

smatram. Tako i vi kad izvršite sve što vam je zapovjedbno, govorite: Mi smo nepotrebne sluge, jer smo učinili što smo dužni učiniti." (Luka 17: 7-10)

Koje značenje leži iza ove obične ilustracije? U kom obliku ona sadrži odgovor na zahtev učenika: "*Dometni nam vjere!*".

Da bi vera postojala i uvećavala se, neophodno je određeno stanovište. Kakva je priroda tog stanovišta? Čovek mora uvideti da je *pod autoritetom*. Kapetan je to uvideo i, uviđajući to, razumeo nešto. Spoznao je od čega zavisi, a kroz to i šta je vera.

Vera je određeno shvatanje i ubeđenost u postojanje *višeg nivoa* kome čovek mora da izloži sve u sebi. On ne može da čini sve što mu je drago. A u životu svako oseća da može i treba da čini ono što mu je drago. Čovek mora dovesti sebe u stanje poslušnosti u odnosu na taj viši nivo koji je u njemu. Onaj ko ima vere nije više jedan čovek, "čovek iz života", nego dva čoveka. Razdvajanje počinje da se odigrava u njemu; on se deli na dva dela. On je "čovek života", ali i čovek svestan „drugog života“, ne života posle smrti, nego drugog života *sada*, za njega *sada* mogućeg. Postoji spoljašnja, "životna" strana, koja gleda u spoljni život, u svet kakav vidimo, i u sve što on pruža; i unutrašnja strana koja gleda u taj viši nivo, u čije postojanje je čovek konačno uveren i za koji zna i oseća da je *u njemu samom*.

Sad kad je čovek *dva*, njegov stav prema sebi samom, a i prema životu, potpuno se menja. On je svestan višeg i nižeg nivoa u sebi.

Sve što je prethodno radio, koliko god dobro bilo, odvijalo se na nižem nivou u njemu i tu je i ostalo. Kad je takva situacija, čovek ne može a da ne traži *korist* ili nagradu u svemu što radi i da pripisuje sebi dobrotu, dostojanstvo i mučeništvo. Ne može a da to ne radi. Ne može da ne očekuje nagradu od svega, od svega dodatnog što radi, za svako korisno delo, za svako delo vredno hvale, za svaki dodatni napor. Njegovo Dobro je u svetu

Novi čovek

(svetovno), to jest u dominantnom principu nivoa razvoja na kome se nalazi. On radi sve na *određeni način*. Sve je zaraženo *sobom, zaslužnošću, dobrotom*, idejom o *nagradi*. To je njegov nivo *bića*, nivo na kome živi i jedini nivo koji poznaje. Pošto nema *vere*, nema ni ideju o višem nivou. On nema ideju o *višem nivou sebe* za kojim traga i sa kojim želi da se poveže. Njegovo *biće, on sam (lično)*, njegovo *samodopadanje*, apsorbovaće sve. A posledica toga biće njegova skrivena mržnja prema ljudima sa kojima se ne slaže, ili koji ga ne hvale, ili mu se smeju, iako je možda neće pokazivati ako ona utiče negativno na njegovu reputaciju. Za to nema leka, jer priznaje sebe onakvog *kakav jeste*; i zbog toga ne može da se promeni. On samo želi da bude *bolji*, a ne drugačiji. Želi da bude isti čovek, samo bolji; ne drugačiji, ponovo *rođen*.

Sve čemu je Hrist podučavao povezano je sa postizanjem višeg nivoa, nazvanog *ponovno rođenje*. Njegovo učenje je učenje o *evoluciji*, o evoluciji koja je moguća i predstoji čoveku.

To nije bilo učenje o čoveku koji ostaje *isti* i postaje nešto *bolji*, nego o tome kako se postaje Novi čovek, rođen od "vode i duha", to jest od *vere* i njene *Istine*; i o življenju u skladu sa duhom svega toga, odnosno *htenjem* svega toga. Jer, ako drugi nivo postoji u svakom čoveku, može se dostići samo sticanjem *znanja* koje doseže do čoveka sa tog nivoa, koji već živi to znanje. Sva kazivanja i parabole u Jevanđeljima jesu *znanja* o tom višem nivou, tom mogućem višem *stupnju čoveka*. Takvo je objašnjenje. Ovo *znanje* nije kao ono dostignuto kroz vidljivi život i čula, koje se lako dokazuje, Ono se mora razumeti *umom*. To je *vera*.

Vera nije verovanje u *neobično* zato što su se čuda desila, nego je ona (*vera*) opažanje, uvid i ubeđenje da postoji jedan red *Istine* iznad *istine* čula; i da čula ne mogu dati direktan uvid, to jest ne mogu da formiraju polaznu tačku. Čovek mora da se pokrene *izvan sebe*, a *vera* je polazna tačka. A ovde se računa sve što je učio i lagano razumevao u osami sopstvenog uma. Računa se sve o čemu čovek ne može da

govori, sve što mu je "*najunutrašnjije*", sve što je van njegove čulima vođene strane, koja je stvarna mašina u njemu. Takve misli pripadaju nečemu što može da sačuva zrtanje, to jest veru, i poveže se sa *višim* ili *unutrašnjim* nivoom, čije dostizanje je čovekova prava evolucija i smisao njegovog celokupnog postojanja. Te intimne misli, razmatranja, dovijanja, fantazije, uobražavanja, sva naizgled besciljna premišljanja, koja dosežu unazad do detinjstva i nevinosti, pripadaju čovekovo *najdubijoj i najznačajnijoj strani*. I ona kao takva mogu da formiraju satno polaznu tačku za spoznaju *vere*. Jer, čak i kada se čovek susretne sa stvarnim znanjem, kao Hristovi učenici, ono što nauči spoljašnjim čulima može jedino da se sjedini sa njim ako je promišljeno, lično izvedeno i razmotreno, zamišljeno i konačno prihvaćeno *njegovom dubljom unutrašnjom stranom*. Hrist nije očekivao od učenika da *razumeju* ono što je govorio. Znao je da to još ne mogu. Ljudi uobražavaju da mogu razumeti čim im se kaže. Međutim, ljudima se stvari *govore* odavno. Mnogi veoma dobro znaju da se ništa ne dešava ako na spoljašnji način misle o sebi uopšte i o tome kakvi su. Misliti o sebi kao o početku *promene sebe* u svetlu novih ideja, novog znanja, nove Istine i novog razumevanja, nije nešto što se može tek tako uraditi. Ljudi apeluju jedni na druge i pronalaze mane jedni drugima kao da se mogu promeniti odjednom. Štaviše, nije preterano reći da se niko i ne može promeniti, niti svojim sopstvenim krugom ideja niti novim znanjem, osim ako unutrašnji pristanak izazvan unutrašnjim i neobičnim ispunjenjem u samom srcu ne prethodi njegovom pokušaju i ne formira ulaz u drugačije razumevanje. Jer, niko se ne može promeniti spoljašnjim uticajima ili svojim sopstvenim spoljašnjim mislima. Niti se iko može promeniti primoravanjem. Ništa što je urađeno u svetu putem novih dogovora, podešavanja, socijalnih sistematizacija, pravila i tako dalje, ne može da promeni čoveka *iznutra*. Samo on, budan za Istinu, ako vidi Istinu u svetlu same Istine, a ne samo u svetlu interesa i koristi, može početi da se menja. Čovek se može promeniti jedino *iz onoga što je video u sebi*, a nikada iz onoga što mu je rečeno.

Dakle, kakvo je značenje parabole koja se odnosi na veru? Čovek mora da bude voljan da deluje *izvan sebe* da bi povećao veru. Ono što čini nije ništa. Da bi se pokorio znanju koje dolazi od vere, on mora u životu da postupa drugačije od ostalih. Kako običan čovek postupa u životu? On vrednuje po osnovu onoga što mu pripada. Ako oseća da radi više od drugih, žali se. Ceo život je takav i svi ljudi su takvi. Svako je ljubomoran na svakog. Svako misli da se sa njim nepravedno postupa, ili da treba da mu pripadne bolja nagrada. *To je ljudski život*. Da bi se čovek ponašao drugačije, mora drugačije da *oseća život* i drugačije da *oseća sebe*. U svetlu novog razumevanja onoga što radi i svih napora koje čini, mora mu se pojaviti uvid da je on sam "ništa". Nema kalkulacije. Parabola o Zaludnim slugama nije samo priča o običnom životu. Ona je o životu u krugu učenja, u *školi* koju je Hrist ustanovio. U učenju te škole, sve što je čovek trebalo da uradi bilo je - da ništa ne uradi. On nikako ne sme da se oseća zaslužnim. Sve je samo njegova dužnost. Osećanje zaslužnosti bi uništilo veru. To bi podrazumevalo da je osećao samo uobičajenim nivoom sebe i sa uobičajenim značenjima. Sa takvih stanovišta niko ne bi mogao da radi, niko ne bi mogao da se promeni, niko ne bi mogao da postane drugačiji. Jer, ako se čovek uvek oseća na isti način i ima iste ideje i ista ograničenja u sebi, kako može da se promeni? On mora da ode *izvan sebe* kako bi postao drugačiji. I ako tako uradi, mora to smatrati *beznačajnim*. U znanju osećanjem, što jeste vera, i u ubeđenosti u nešto iznad sebe, u sopstveno siromaštvo i neukost, kakve god napore činio, čovek ih smatra *ništavnim*. On ne prima ni nagrade, ni pohvale. On zna da je zaludan, beskoristan sluga.

ČETVRTI DEO

Postoje parabole o veri u kojima je opisan neki događaj i gde njihova povezanost sa značenjem vere nije odmah jasna.

Kao primer uzmimo parabolu o ženi grešnici, kao što je dato po Luki:

"/gle, žena u gradu koja bješe grješnica, doznajući da je Isus za trpezom u kući farisejevoj, donese miris u sudu od alavastra. I stavši pozadi kod nogu njegovih plakaše, i stade kvasiti noge njegove suzama, i kosom glave svoje otiiraše, i cjelivaše noge njegove, i mazaše mirisom. A kad vidje farisej koji ga je pozvao, reče u sebi: Da je on prorok, znao bi ko i kakva ga žena dotiče; jer je grješnica. A odgovarajući Isus reče mu: Simone, imam ti nešto kazati. A on reče: Učitelju, kaži. A Isus reče: Dvojica bijahu dužni jednome povjeriocu, jedan bješe dužan pet stotina dinara, a drugi pedeset. A kad oni ne imadoše da mu vrate, pokloni obojici. Kaži, koji će ga od njih dvojice većma ljubiti? A Simon odgovarajući reče: Mislim onaj kome više pokloni. A on mu reče: Pravo si sudio. I okrenuvši se ženi, reče Simonu: Vidiš li ovu ženu? Udoh ti u kuću, ni vode mi na noge nisi dao, a ona mi suzama obli noge, i kosom glave svoje obrisa. Cjeliva mi nisi dao; a ona, otkako uđe, ne presta cjelivati mi noge. Uljem nisi pomazao glavu moju, a ona mirisom pomaza mi noge. Zato ti kažem: Opraštaju joj se grijesi mnogi, jer je veliku ljubav imala; a kome se malo oprašta malu ljubav ima. A njoj reče: Opraštaju ti se grijesi. I stadoše u sebi govoriiti oni što sjedjahu s njim za trpezom: Ko je ovaj što i grijehe oprašta? A žena reče: Vjera tvoja spasla te je; idi u miru". (Luka 7: 37-50)

U parabolli je Simon oslikan kao čovek koji voli malo. Ishod je sledeći: pošto ima malo ljubavi može mu biti malo oprošteno. Kao kontrast pomenuta je žena koja je bila grešnica. Pošto je imala mnogo ljubavi, može da joj se oprostl mnogo. Među'tim, povezanost sa značenjem vere još uvek nije jasna.

Simon je bio farisej, to jest, predstavljao je onu vrstu ljudi koji upražnjavaju religiju kao sredstvo za razmetanje, za veličanje sopstvene pojavnosti i time uvećavaju osećanje važnosti sebe samih. Takav čovek člni sve "sebi za ljubav", a ne zbog "ljubavi prema Bogu ili bližnjem". A sve što je uanjeno iz

samoljublja jedino pojačava ljubav prema sebi i, kao što je rečeno, uvećava osećanje sopstvene važnosti.

Samoljublje nije ljubav. Kroz celokupno Jevanđelje, farisej je neprekidno korišćen kao primer svih onih čije je delovanje zasnovano na samoljublju, na privlačenju pažnje, na reputaciji, i koji zbog toga ne mogu učiniti ništa bez osećanja zaslužnosti, ma kako to činjenje izgledalo velikodušno. I ako čovek sve čini iz koristoljubivosti, ne može izbeći mišljenje da je bolji od drugih i očekivanje nagrade za ono što čini. Žena opisana u gornjem citatu deluje iz *vere*, i rečeno joj je da ju je njena vera spasla i da su joj gresi oprošteni. Postupala je ne iz samoljublja, već iz ljubavi.

Delovanje iz vere nije delovanje iz samoljublja, iz neizbežnog osećanja superiornosti, iz osećanja "bolji sam od drugih". U tome i jeste glavno značenje parabole, iako svaki događaj u njoj ima sopstveno značenje.

Postupanje iz vere je delovanje *izvan sebe*, delovanje izvan samoljublja i interesa. Potpuno je isto u slučaju mišljenja iz vere. Misliti iz znanja i ideja vere je misliti *izvan* čovekovog običnog uma, *izvan* svih uobičajenih ideja i načina razmišljanja. Misliti iz vere je misliti na nov način; delovati iz vere je delovati na nov način.

U svim parabolama o *veri* u Jevanđeljima, naglasak je na činjenici da je približavanje Hristu, to jest pristupanje učenju o ponovnom rođenju i evoluciji nemoguće vidljivim pomagalima ili sredstvima običnih svetovnih misli i emocija. Potrebno je nastojanje, napor, iznad onog koji je neophodan da se misli ili čini na uobičajeni način. Red Istine koji pripada kategoriji "vere" nema ništa zajedničko sa redom istine koji pripada čulima, koja je dokaziva čulima. Kada je Nikodim video čuda i verovao samo zbog čuda, rečeno mu je sa puno reči da je sve to beskorisno. Čuda koja je video, bila su prepreka na njegovom putu. Čuda ne mogu da dodirnu taj nivo uma koji jedino može biti probuđen kroz veru i koji jedino *vera* može probuditi. Čovek ne dolazi do nivoa unutrašnjeg razumevanja koji pripada *veri* bilo kojim

spoljašnjim sredstvima, bilo čim viđenim. Živeti prema viđenom znači živeti na jednom nivou života; živeti po veri znači početi živeti na drugom. Taj drugi nivo, koji predstavlja ponovno rođenje čoveka, kada se eventualno dostigne, jeste konačno stanje stvari, realno stanje, aktuelizovana mogućnost, i predstavlja nivo na koji sve ideje vere i njene Istine i znanja mogu konačno uzdići čoveka. Viši nivo čoveka može jedino da se dosegne pomoću vrste znanja i ideja koje se *moraju održavati živim, putem stalnih napora* i koje se ne podudaraju ni sa čim što život propagira. Čovek mora odvratiti pogled od scene života da bi dosegao njegovo značenje. Vera je, dakle, neprekidan unutrašnji napor, neprekidno odvratanje uma od uobičajenih načina mišljenja, od uobičajenih načina preduzimanja bilo kakvih aktivnosti, od uobičajenih reakcija. Delovanje iz vere je delovanje izvan opsega ideja i rezona koje je poznata, čulna strana sveta izgradila u umu svakog čoveka. Na strani ljubavi je *voljno* delovanje koje je iznad uobičajenih uvažavanja, u svetlu poređenja onoga što *čovek jeste* i onoga što stoji iznad njega, onoga što je moguće. Jer, njegov pravac je ka *drugačijem stanju čoveka*, drugačijem nivou, nivou na koji život ne može da ga izdigne. Dakle, kroz imanje vere, čovekov *stav prema životu* će se postepeno menjati. Više na njega neće gledati kao na jedini ishod. I neće više delovati u ime *čoveka kakav jeste*, već za Novog čoveka, iznad njega, za novu mogućnost skrivenu u njemu.

U gornjoj parabolici ili događaju, činjenica da je Simon pozvao Isusa na večeru sama po sebi je beznačajna. Hristu se ne pristupa kroz nešto takvo. Činjenica da je sedeo za Simonovim stolom, vidljiv Simonu, nije dovoljna da se Hristu priđe. Hristu se može pristupiti jedino putem *vere*, ne preko viđenog. Pristup može biti jedino *unutrašnji*. Ljudi umišljaju da stupanje u kontakt znači prvenstveno biti u приметnom kontaktu, preko čula, i čak misle da mogu razumeti sve što čuju, pa čak i Hristove reči, prosto slušajući ga kako govori. Međutim, svemu što je Hrist predstavljao moglo se jedino pristupiti iznutra, preko vere.

Simon je slika čoveka kritizera, čoveka koji ne može mnogo da razume, a i plaši se toga; zbog te neuroze se ne ponaša kako bi trebalo. Očito je da je Simon mislio kako je ljubazno od njega što je pozvao Isusa da večera. On jeste preuzeo određeni društveni rizik zbog toga, ali se pri tome nije čak udostojio ni da uljudno pozdravi Hrista ili da učini običajni ritual. Želeo je da ukaže na to šta vidi kao Hristove mane i da ih kritikuje. Ipak, odgovorio je Hristu učtivo na postavljeno pitanje. S obzirom na to da je malo razumevao, Simon nije bio u stanju da se ponaša adekvatno i stalno želeo je da pronađe grešku. Uprkos tome, Hrist je večerao sa njim. Vrsta ljudi kao što je Simon, nije nesposobna da razume, iako vrednuje omalovažavanjem. "*On je imao malo ljubavi.*" U Jevanđeljima su predstavljeni određeni stereotipi muškaraca i žena, vezano za njihove stavove i mogućnost razumevanja.

Na primer, tri vrste žena su opisane u Jevanđeljima, Marija, Marta i Marija Magdalena (to jest Marija, koja je došla iz Magdale). Marija Magdalena može biti žena koja je imala mnogo ljubavi i kojoj je bilo oprošteno i rečeno da ju je njena vera spasla. Kakva je veza između ljubavi i vere? Znanje vezano za veru ne može postati voljno ako za to ne postoji ljubav. Nije samo promena u umu to što povezuje čoveka sa onim što je "više" u njemu, već i promena volje, to jest, promena ljubavi prema onom što čovek voli. Voleti samo sebe ne vodi nikuda. Postoji mnogo vrsta ljubavi, kao što ima i mnogo različitih vrsta znanja. Svakoj vrsti znanja potrebna je odgovarajuća vrsta ljubavi kako bi bilo plodno. Učenje Hrista ima određeni nivo znanja koji zahteva i određenu vrstu ljubavi. Pristup Hristovom učenju moguć je jedino preko vere. Drugačije ne bi moglo da mu se priđe. Njegovo učenje ne može biti uzeto na isti način kao uobičajeno učenje. Primiti Hristovo učenje na isti nivo kao vrstu učenja koje se sreće u školi ili koledžu, znači učiniti ga beskorisnim. Nivo znanja njegovog učenja može biti primljen jedino sa pozicije vere. Zbog toga je Hrist stalno predstavljan kao neko ko traži znake vere u ljudima, to jest one kvalitete razumevanja koji potiču od vere i koji su prvenstveno neophodni. On je tražio u ljudima kvalitet koji odgovara veri, a

ne nivou bukvalnog uma, ne samoljublju, nego nivou koji bi mogao primiti učenje i shvatiti njegovo značenje. Pronašao je veoma malo ljudi koji su mogli razumeti i delić onoga čemu su bili učeni. Oni nisumogli ni da "čuju" ni da "vide" ono na šta se mislilo u učenju. Želeli su sve da uzmu na sopstveni način, prema sopstvenim interesima, i da razumeju na isti način kao što razumevaju sve ostalo u svakodnevnom životu. Nisu mogli da shvate razliku. Želeli su da povuku Hristovo učenje o preobražaju čoveka dole, na njihov sopstveni nivo razrniivanja, kao što je to činio Nikodim.

Međutim, pomenuta je i nekolicina njih koji su imali odgovarajuću kvalitet ljubavi za ovaj nivo učenja, a bez prethodnog poznavanja istog; žena ispred Hristovih nogu u Simonovoj kući imala je tu vrstu ljubavi. Njena ljubav se razlikovala od uobičajene. Kvalitetom svoje ljubavi mogla je prepoznati značaj Hrista i kroz to napraviti kontakt. Opisana je kako dodiruje Hristova stopala. Njen pristup počinje tu, ne fizički nego kroz *veru*. Stopala Hrista dodiruju zemlju njene sopstvenosti i ona prepoznaje "niže" i "više" u sebi. Njen pristup Hristu je bio iz *vere*, ne iz znanja koje zahteva veru, već iz ljubavi koja je neophodna da bi znanje poraslo, kao seme. Da je u kvalitetu njene ljubavi bilo nečeg izuzetnog, predstavljeno je ne alabasterskom kutijom koja sadrži mast za rane, već činjenicom da joj je oprošteno. Stavljeno joj je do znanja da joj je prošlost otpisana i da može ponovo da počne. Jedino se na ovaj način može ponovo počinjati. Kakva je priroda ovog nivoa razvoja kome vera vodi? Sta je to evolucija, moguća za čoveka, o kojoj Jevanđelja stalno govore? Da bismo razumeli na šta se mislilo, moramo zaviriti u parabole o Carstvu nebeskom.

GLAVA JEDANAESTA

CARSTVO NEBESKO

PRVI DEO

Iako nivo življenja koji pripada *Carstvu nebeskom* nije shvatljiv čoveku, on može da razume nivo života na kom jeste. Svako je u stanju da razume prirodu života na ovom svetu. Čovek razumeva putem spoljnih čula sve što se dešava na ovom nivou života, a može i svojim unutrašnjim čulima videti šta čini, ako zaviri u sebe. U stanju je da vidi i kakav je život i kakav on sam jeste na tom nivou. Tada shvata da ni život, a ni on sam *na tom nivou* ne može biti drugačiji. Jer, shvaćeno dublje, Univerzum je skup nivoa; i kvalitet jednog nivoa zavisi od toga kom mestu u tom skupu pripada. U Jevanđeljima se nivo iznad Čoveka naziva Carstvo nebesko ili Carstvo Božije. Mnogo je naziva za to u raznim spisima. U Jevanđeljima je rečeno da je Carstvo nebesko *unutra*. Ono predstavlja viši nivo čoveka. Da bi bio na tom višem nivou, čovek mora da ga dosegne u sebi samom. Ako bi svi to učinili, nivo života na zemlji bi se promenio. Cela zemlja bi uznapredovala u razvoju. Međutim, samo čovek kao pojedinac može to da preduzme. On jeste u stanju da dosegne viši nivo u sebi, a da ipak živi samo zemaljski život. Svaki čovek ima sopstveni unutrašnji pristup višem nivou. U njemu postoji ta mogućnost jer je rođen sposoban za dalju evoluciju ili, kako se to naziva u Jevanđeljima, za ponovno rođenje. Čovek ne sme da čeka kako bi se uverio sopstvenim očima da carstvo, zvano Carstvo nebesko, postoji. Hrist je rekao da ne treba očekivati da Carstvo nebesko dolazi na način koji se može sagledati spolja. U vezi sa tim je citat: "A upitan od fariseja, kada će doći Carstvo

Božije, on im odgovori i reče: Carstvo Božije ne dolazi na vidljiv način. Niti će se reći: Evo ga ovdje, ili eno ga ondje; jer gle, Carstvo Božije unutra je u vama". (Luka 17: 20,21) Carstvo nebesko je unutrašnje stanje, a ne spoljno okruženje. To je unutrašnje stanje razvoja koje čovek može da stekne. Ne radi se o vremenu i prostoru, o *kada* i *gde*, jer to je iznad čoveka, uvek kao njegova mogućnost "višeg". Ali, moramo razumeti da između ova dva nivoa koje često nazivarno "zemlja" i "nebesa" postoje mnogi međunivoi. Najviši nivo "zemlje" je niži od najnižeg nivoa "nebesa". Na primer, Jovan Krstitelj, koji je igrao ulogu glasnika Hristovog učenja, nije bio običan čovek. On je već bio primio učenje. Kako nam je preneseno, skupljao je oko sebe učenike koji su upražnjavali gladovanje. Ali on nije dosegao *najniži* nivo Carstva nebeskog. Hrist jasno kaže za njega da je "najniže" u Carstvu nebeskom više od njega: *"Nijedan između rođenih od žena nije veći prorok od Jovana Krstitelja; a najmanji u Carstvu Božijem veći je od njega". (Luka 7: 28)*

Uloga Jovana Krstitelja u drami o Hristu bila je veoma teška. Morao je da propoveda Hristov dolazak. On nije poznavao Hrista u trenutku kada mu je ovaj pristupio na formalan čin krštenja. I kako Jovan nije bio voljan da ga krsti, rekavši: *"Ti treba mene da krstiš, a ti li dolaziš meni?"*, Hrist mu je odgovorio: *"Ostavi sada, jer tako nam treba ispuniti svaku pravdu". (Mat. 3: 13,14)* On je podsetio Jovana da mora da odigra svoju ulogu. Tek tada je Jovan krstio Hrista. Kasnije, Jovan Krstitelj kaže o Hristu: *"On treba da raste, a ja da se umanjujem. Koji odozgo dolazi nad svima je. Koji je sa zemlje od zemlje je, i od zemlje govori; a koji dolazi s neba nad svima je". (Jov. 3: 30,31)* Potom je Jovanu Krstitelju bila odrubljena glava na zahtev Irodijadine ćerke, a po nagovoru Irodijade čiji je brak sa Irododom, bratom njenog muža, Jovan osudio sa moralne tačke gledišta. Jasno je da je Jovan Krstitelj znao kako će proći. Sve ovo se može shvatiti jedino sa stanovišta mogućeg dostignuća *konačnog* nivoa dobrovoljnim preuzimanjem na sebe ove teške uloge koja je, barem fizički, bila bolna kao i Isusova.

Prema tome, jasno je da je Jovanu Krstitelju bilo dato uputstvo da odigra konačnu ulogu. Znao je da će Hrist doći i prepoznao ga je po određenom znaku koji drugi nisu videli. Zapravo, on govori o nekome ko je njega (Jovana Krstitelja) poslao da odigra ulogu koju je morao odigrati. U vezi sa tim kaže: "*I ja ga ne znadoh (ovo se odnosi na Hrista kada su ga pivi put ugledale njegove oči), ali Onaj koji me posla da krštavam vodom on mi reče: Na koga vidiš da silazi Duh i ostaje na njemu to je onaj koji krštava Duhom Svetim*". (Jov. 1: 33) Ko je poslao Jovana? To ne znamo. Hrist opisuje Jovana Krstitelja kao čoveka koga je rodila žena, to jest on nije iskusio ponovno rođenje koje je Hrist propovedao, tako da je još uvek bio "od zemlje". On pripada nivou zvanom "zemlja", njenom najvišem stepenu, ali ne i najnižem stepenu Carstva nebeskog. Krštavao je vodom, to jest Istinom, i na taj način podučavao *pokajanju*, odnosno *promeni u umu* (što je pravo značenje ove reči na grčkom) usvajanjem znanja, odnosno Istine. Voda je slika toga. Krštenje označava pročišćenje. Pomoću "Istine" o višem nivou um se pročišćava od iluzija koje pripadaju čulima i samoljublju. Jovan Krstitelj je podučavao znanju, Istini, koja ako se prihvati, može pročititi um i dovesti do promene u razmišljanju, to jest do "pokajanja" ili "promene u umu". On izričito kaže: "*Nisam ja Hristos nego sam poslat pred njim*". (Jov. 3: 28) Za sebe napominje da nije ponovo rođen, već da je sa nivoa zemlje, a pominje i da je Hrist iznad tog nivoa. O Hristu dodaje: "*Koji odozgo dolazi nad svima je*", a za sebe: "*Koji je sa zemlje od zemlje je*". I nastavlja, misleći ponovo na Hrista: "*...a koji dolazi s neba nad svima je*". (Jov. 3: 31) U svemu ovome nivou "zemlja" i "nebesa" - razdvojeni su. Ali ta razdvojenost je višestepena. Postoje stepeni "zemlje" i stepeni "nebesa". Jer, govoređ sa zemaljskog nivoa, Hrist kaže o Jovanu Krstitelju: "*Nijedan između rođenih od žena nije veći prorok od Jovana Krstitelja*". (Luka 7: 28) To jest, sićušnost i ogromnost jesu karakteristike kako zemaljskog, tako i višeg nivoa razvoja. Hristove reči kriju čak i veću distinkciju. Ono što je najveće na nivou zemlje ne prelazi *direktno* u ono što je najmanje na nivou Carstva nebeskog. Prelazak sa najvišeg stepena nižeg nivoa na najniži stepen višeg nivoa zahteva *ponovno rođenje* ili

transformaciju čoveka. Hrist je podučavao pokajanju i *ponovnom rođenju*, kao i Carstvu nebeskom. Jovan Krstitelj je, pak, podučavao pokajanju i ideji Carstva nebeskog, ali ništa nije govorio o ponovnom rođenju. On nije poticao "odozgo". Uticaji koji pripadaju višem nivou, zvanom Carstvo nebesko, nisu još dospeli do njega. Nije bio „rođen od Duha”. Njegovo unutrašnje stanje je drevnim jezikom parabola, koji prenosi psihološko značenje posredstvom fizičkih objekata, opisano vizuelno onim čime se hrani, kako je obučen i šta ga okružuje. Jeo je *divlji med*. Oblačio se u *kožu* i opasavao *kožnim kaišem*, Čovekova odeća predstavlja njegove stavove, ono što nosi - psihološki govori u kakvu Istinu je njegov um obučen. Njegov opasač predstavlja ono što ga psihološki zatvara. Njegova hrana govori o tome kakvim se idejama hrani. Jovan se hranio divljim medom i skakavcima. Skakavci *proždiru*. Oni proždiru sve što raste. Ovde je pomenuto nešto veoma interesantno. Jovan Krstitelj priznaje da je "od zemlje". Njegova mogućnost razumevanja je samo sa nivoa zemlje. To jest, bez obzira na novo učenje koje je primio, razumevao je sa "nivoa zemlje" ili prirodnog nivoa svog uma. Razumevao je *ново* posredstvom *starog*.

U vezi sa Jovanom i njegovim učenjeima, Hrist u paraboli kaže:

"Niko ne meće zakrpu od nove haljine na staru haljinu, inače će i novu razdrijeti, i staroj ne odgovara zakrpa od nove. I niko ne sipa vino novo u mjebove stare, inače vino novo razdere mjebove, i ono se prolije, i mjevovi propadnu. Nego vino novo u mjevove nove treba sipati, i oboje će se sačuvati. I niko koje pio staro neće odmah novoga: jer veli: staro je bolje". (Luka 5: 36-39)

Da bi učenje bilo primljeno na ispravan način, čovek ne može da ga usvaja uz sve svoje predrasude, stanovišta, rasna ili lična, uz sva gledišta i iluzije čula koje je ž'vot stvorio u njemu. Ne može dobiti novo "vino" učenja u starim bocama. Viši nivo ne može da se usvoji nižim - nivoom zemlje. Niti se novo učenje može prosto *dati* na staro. Ne može se *prišivati* na staro. *"Niko ne meće zakrpu od nove haljine na staru haljinu,*

inače će i novu razdrijeti." Uzimajući nešto od novog i dodajući na staro, čovek će oštetiti novo. Nove haljine označavaju novo učenje koje čovek mora obući i nositi. Novo mora biti prihvaćeno u celosti, a ne prikačeno na stara gledišta. I dalje, ne samo da će novo biti razderano, već, kao što Hrist kaže: *"/staroj ne odgovara zakrpa od nove"*. Sve ovo što je Hrist izrekao odnosi se na nivo razumevanja Jovana Krstitelja, nakon što su fariseji zauzeli nepovoljan stav prema njegovim učenicima u odnosu na Jovanove. Rekli su da su Jovanovi učenici postili i skrušeno se molili, a Hristovi jeli i pili.

DRUGI DEO

Pre nego što započnemo sa proučavanjem parabola koje je Hrist koristio u opisivanju višeg nivoa razvoja koji nazivamo Carstvo nebesko, pogledajmo rečenicu: *"Carstvo Božije unutra je u vama"* (Luka 17: 21), i pokušajmo da razumemo reč *unutra*. Carstvo nebesko je najviše stanje razvoja koje čovek može da postigne. Da bi dosegao novo stanje u sebi samom, on mora da se promeni iznutra. Mora da postane Novi Čovek. To stanje je unutrašnje. Carstvo nebesko je unutra. Ono predstavlja stanje koje čovek može da dosegne iznutra, unutrašnjom promenom. Može li se ono postići bez unutrašnje promene? Promena unutrašnjeg stanja može biti izazvana vešlački, ali to nije unutrašnja evolucija. Hrist je stalno govorio o sredstvima unutrašnjeg razvoja za dostizanje višeg nivoa zvanog Carstvo nebesko, o tome šta čovek mora da posmatra u sebi, na koji način treba da razmišlja, šta mora početi da ceni, na šta da se usmeri i tako dalje. *Viši* nivo je *unutar* čoveka. Da li kažemo viši ili unutrašnji, potpuno je svedjedno, pod uslovom da razumemo da u čoveku potencijalno postoji "više" stanje, baš kao što postoji i unutrašnje. Čovek može postati bolji nego što jeste. To bolje stanje je *unutrašnje* ili *više* u odnosu na njegovo trenutno stanje. Carstvo nebesko, kao "najviše" stanje čoveka, jeste ili njegovo unutrašnje stanje, to jest stanje *unutar* čoveka kakav

jeste, ili je ono na višem nivou, to jest *iznad* čoveka kakav jeste. Ideja je ista. Čovek čula, čulni čovek, doslovan čovek, čovek *zemlje*, jeste čovek okrenut spoljašnjosti. Tu nema Carstva nebeskog. Kao što smo videli, Jovan govori o sebi kao biću "od zemlje", dok o Hristu govori da dolazi "odozgo"; kada Jovan priča svojim učenicima da Hrist treba da raste, a on da se umanjuje, govori; "*Koji odozgo dolazi nad svima je. Koji je sa zemlje od zemlje Je, i od zemlje govori; a koji dolazi s neba nad svima je*". (Jov. 3: 31) Na jednom drugom mestu Hrist objašnjava Nikodimu da čovek mora biti rođen "odozgo". On kaže: "*Zaista, zaista ti kažem: ako se ko ne rodi odozgo, ne može vidjeti Carstva Božijega*". (Jov. 3: 3) "Odozgo" može biti zamenjeno rečju "unutrašnji". Čovek mora da se rodi *iznutra*, u unutrašnjosti sebe kakav jeste. Carstvo nebesko je nešto "unutrašnje", *unutar tebe*, a isto tako je i *iznad tebe*. Iznad i unutar je, psihološki, isto, to jest, u Jevanđeljima *unutrašnje je "više"*; drugačije rečeno, da bi dosegao viši nivo sebe čovek mora da ide *ka unutra*, u sebe, dakle "više" je unutar, a "niže" spolja. Treba razumeti da je niži nivo spoljni i postoji u spoljašnjem čoveku, a viši nivo je unutra i nalazi se u unutrašnjem čoveku.

U svetlu ideje da je Carstvo nebesko *unutar* čoveka, pokušajmo da uvidimo zašto Hrist tako nemilosrdno napada fariseje, a iz toga da shvatimo šta farisej predstavlja u odnosu na mogućnost unutrašnje evolucije. Da bi se razvio, čovek se mora kretati *ka unutra*. Za početak, treba da zađe iza sebe i vidi šta radi. Shvatili smo da kretanje ka unutra znači kretanje ka višem nivou. Sada možemo razumeti nešto od značenja i prirode kretanja ka unutra, prema Carstvu nebeskom koje je unutra, ako uvidimo šta nam stoji na putu. Šta može čoveka da spreči da se kreće ka unutra? Mnoge stvari, a jedna od glavnih je *farisej* u njemu, koji ako ne umre, onemogućuje kretanje ka unutra, jer on je spoljašnja strana čoveka i voli pohvale. Fariseji svoju religiju mogu razumeti samo na spoljašnji način. Njihovo obožavanje ima bukvalnu, spoljašnju formu i ne dolazi iz srca. "Dobro" je unutrašnje u odnosu na Istinu, jer je više od Istine. Zbog toga Istina, pravilno *shvaćena*, može da vodi ka

unutrašnjem čoveku. Ali, Istina upražnjavana kao spoljna vrлина - to ne može. Hrist je često govorio farisejima da nemaju znanje o sebi, nemaju uvid, to jest, nemaju unutrašnje razumevanje. On ih napada jer sve rade na spoljašnji način, zbog sopstvene pojavnosti i upropašćavaju ljudski duh sa najvećom predanošću. Hrist koristi veoma oštre reči kada govori o ovakvom spoljašnjem obožavanju, koje sprečava čoveka da uđe u Carstvo nebesko zadržavaju ga u tom "spoljašnjem", u njegovoj spoljašnjoj strani, a i kada pominje žar u pridobijanju sledbenika, zanos kojim se uništava ljudski um sa stanovišta mogućnosti unutrašnjeg razvoja. On kaže:

"Teško vama književnici i fariseji, licemjeri, što zatvarate Carstvo nebesko pred ljudima; jer vi ne ulazite, niti puštate da uđu oni koji bi htjeli. Teško vama književnici i fariseji, licemjeri, što prohodite more i kopno da biste dobili jednoga sledbenika, i kad ga pridobijete, činite ga sinom pakla dvostruko većim od sebe". (Mat. 23:13,15)

Ovde se primećuje da Hrist direktno govori kako fariseji sami ne ulaze i kako sprečavaju druge da uđu u Carstvo nebesko. Zašto oni zatvaraju put čoveku ka njemu? Pošto je Carstvo nebesko unutar čoveka i prilazi mu se putem dubljeg razumevanja i razvojem unutrašnjeg uma, fariseji u čoveku zatvara prilaz Carstvu, jer potencira samo spoljašnji ritual i bukvalnu poslušnost, to jest spoljašnji um. Dok se čovek pridržava pisanog zakona, fariseje ništa drugo ne interesuje, osim reda. Oni su verovali, na primer, da je obavezujuće zaklinjati se u zlato hrama, a ne u hram. *"Teško vama, vođi slijepi, koji govorite: Ako se ko kune hramom, to nije ništa; a ko se kune zlatom hramovnim, kriv je. Bezumnici i slijepci! Jer šta je veće: zlato ili hram koji zlato osvećuje?" (Mat. 23: 16-17)* Fariseji su sve izokrenuli. Mislili su da čovek postoji radi Sabata, a ne Sabat radi čoveka. Duhovna vrednost hrama trebalo je za njih da bude daleko značajnija od prozaične skupocenosti postojećeg zlata u njemu. A nije bilo tako jer su potencirali spoljašnju, a ne unutrašnju stranu stvari i time zatvorili Carstvo nebesko čoveku, u koje nisu sami ušli, niti dopuštali drugima da uđu. Gledano psihološki, razlog je jasan. Čovek koji živi u

spoljašnjem značenju i u doslovnosti čula, neće ili ne može da se kreće u sebi ka dubljem i mnogo finijem značenju, a time i ka novom iskustvu. On se ukorenjuje u "najspoljnijem" delu sebe, delu koji predstavlja najnižu, uglavnom na čulima baziranu stranu, i tu oseća i razumeva isključivo na jedan način. Međutim, Carstvo nebesko je *unutar* čoveka. Ono leži u pravcu njegovih razmišljanja, novog razumevanja i novih misli. Ono nije na spoljnom, odnosno nižem nivou čoveka, nego na unutrašnjem, koji je iznad njega. Nije teško uvideti na šta se misli. Hrist je napadao fariseje jer je njihovo razumevanje bilo u suprotnosti sa njegovim. Hrist u Jevanđeljima predstavlja najrazvijenijeg, "najvišeg" čoveka. Farisej predstavlja čoveka koji se ne može razviti, jer je okrenuo sve naopako i sve pobrkao. Farisej se nalazi u "spoljašnjosti", to jest u zaslugama i u ljubavi prema spoljašnjem prikazivanju. Psihološki, ovo znači da *farisej u čoveku* prekida vezu sa ulazom u Carstvo i time onemogućuje da išta njegovo uđe unutra. Sve što radite sa idejom da bude primećeno, jeste farisej u vama; on pripada spoljašnjem čoveku u vama. "Farisej" po Hristu predstavlja "najspoljnije" sitničarenje u okviru religijskog verovanja, a možda i gore od toga. Hrist je puno govorio o taštini fariseja, njihovoj ubeđenosti i samoopravdavanju, ali je najoštrije osuđivao njihovo *licemerje*, koje ih je, kako kaže, proklelo. Oni su sve činili radi spoljašnjeg pokazivanja, a iznutra nisu verovali ni u šta. Time što nisu imali pristup *onom što je unutrašnje* u njima, prokleli su sebe. Kada je objašnjavao greh protiv Svetog Duha, o njima je govorio. Treba li onda da razumemo da je sve ovo važno i za Jovana Krstitelja, za koga je rečeno da nije dosegao čak ni najniži nivo Carstva nebeskog? O tome se ne može tako govoriti. Jovan jeste bio u spoljašnjoj i doslovnoj strani religijske istine, ali za razliku od fariseja, bio je velikodušan i iskren čovek. On je bio glasnik dobrih vesti. Predstavljao je čoveka u fazi kretanja prema unutrašnjem carstvu, mada još uvek van njega; razumevao ga je još uvek sa nivoa zemlje. On predstavlja fazu u procesu razumevanja. U takvom unutrašnjem stanju, "staro" i "novo" dolaze u sukob. Treba prihvatiti činjenicu da mora postojati vreme kada staro razumevanje može da proguta ili uništi novo. Primetili smo kako

je parabole o novom vinu u starim mehovima i o novoj zakrpi na starom odelu, Hrist dao odmah pošto su fariseji okrivili Hristove učenike da ne poste i suprotstavili im učenike Jovana Krstitelja koji su to činili. Jovanovo razumevanje je još uvek bilo u spoljnim stvarima, a doslovnost značenja je predstavljena opisom odeće. Hrist ga povezuje sa Ilijom. Razlog je taj što Jovan i Ilija zastupaju sličan nivo razumevanja Istine Božije Reči. Za Iliju se kaže da se oblačio u odeću od krzna; Jovan Krstitelj je nosio kamilje krzno i kožni pojas. U drugoj Knjizi o carevima (1: 8), prorok Ilija je opisan sledećim rečima: "...beše sav kosmat i opasan kožnim pojasom". A Jovan Krstitelj u Jevanđelju po Mateju (3: 4): "A sam Jovan imaše haljinu od kamilje dlake i pojas kožni oko bedara svojih". Na drevnom jeziku parabola, čovekova odeća predstavlja ono što on nosi u umu. Čovekov um je zaodnut onim što smatra da je Istina, bez obzira na to da li je to samo uverenje ili duboko verovanje. Tako je Istina haljina uma i u odnosu na to kakve se Istine čovek drži, takva je i priroda njegove haljine. Istina se može razumeti spolja ili iznutra. Istina o unutrašnjoj evoluciji, zvana Božija Reč, kojoj je Hrist podučavao, može da se razume ili u spoljnom, bukvalnom značenju, ili na dubljem, unutrašnjem nivou značenja. Ako se razumeva na "spoljni" način, ona predstavlja ogrtač *načinjen od spoljnih stvari*. Krzno i koža su spoljne stvari. Pripadaju onom što je "najspoljnije". Pošto su po opisu, odeće Ilije i Jovana Krstitelja slične, to na tajnom jeziku parabola znači da su bili na sličnom nivou razumevanja Istine. U oba slučaja je postojalo spoljašnje, a ne unutrašnje razumevanje. Razumevanje koje je podržavao pojas od kože. To jest, držalo ga je nešto spoljno, a ne unutrašnje. Na primer, kada čovekovo verovanje zavisi od ponašanja nekog drugog, ono je podržano na spoljni način. Ili, može se reći da mnogi ljudi ne bi verovali Hristovom učenju ako bi istorijski detalji bili dokazano nepouzdana. Njihovo verovanje održava nešto spoljno. Ljudi još uvek ne vide *Dobro* Istine kom su bili podučavani. Jovan Krstitelj nije shvatao Hristov metod podučavanja. Hrist je podučavao iz Dobra. Jovan nije bio načisto u vezi sa njim. Dok je bio u zatvoru, Jovan je tražio da pitaju da li je Hrist zaista Hrist: "*Jesi li ti Onaj što će doći, ili drugoga da čekamo?*" (Mat.

11:3) Ako sada uporedimo ono što je rečeno o odeći koju je Hrist nosio, sa onim o Jovanovoj odeći, možemo videti da se Hrist zaodenuo u Istinu potpuno drugačije od Jovana. Kada su vojnici koji su razapeli Hrista delili njegovu odeću, rečeno je: "...a dolama ne bješe šivena nego izatkana izjedna", (Jov. 19: 23) Primetimo da je bila istkana *od vrha*, to jest *odozgo*. Vidimo da *odozgo* i *unutar* znače isto. Jovan je bio u spoljašnjoj, a Hrist u unutrašnjoj Istini. I kada je čovek sam u Istini, kada deluje i osuđuje sve stvari iz Istine, iz doktrine, iz pravila, iz bukvalnog značenja, on je okrutan i često bez milosti. Ako bi svi ljudi delovali prvenstveno iz Dobra, nijedna grupa ne bi progonila drugu zbog različitih viđenja Istine. *Dobro* je ono što čini Istinu oživiljenom celinom. *Dobro* povezuje sve odvojene delove Istine koja vodi njemu, smekšava ih i usklađuje. Jovan je bio u ogrubeloj doktrinamoj Istini koja još uvek nije mogla u potpunosti dovesti do onog što je u pravom smislu kulminacija, to jest ostvarenje novog Dobra, novog *nivoa* Dobra. Zato je Hrist za njega rekao da nije odeven u meku odeću koja pristaje onima u Carstvu. Njegova odeća je gruba; kamilija dlaka i koža. Tako Hrist govori o Jovanu: "*Nego šta ste izišli da vidite? Čovjeka u rneke haljine obučena? Eto, koji meke haljine nose po carskim su dvorovima*". (Mat. 11:8)

Jovan Krstitelj predstavlja samo Istinu, to jest zakon bez *milosti*. Hrist predstavlja sjedinjenost Istine sa Dobrom. Dobro je iznad Istine. Celokupna Istina mora da vodi Dobru. Ali, kao što smo već negde pomenuli, Istina mora da dođe prva, a Dobro drugo, sve dok se ne ujedine. Tada Dobro dolazi prvo, a Istina je druga. Tako je u Jevanđelju po Jovanu (koji nije Jovan Krstitelj) zapisano u prvom poglavlju: "*Jovan (Krstitelj) svjedoči o njemu i više govoreći: Ovo je onaj za koga rekoh: koji za mnom dolazi ispred mene je, jer prije mene bješe*". (Jov. 1: 15) Dobro je ispred Istine - zakona. Pošto je Bog dobro, Dobro je *ispred* celokupne Istine - celokupnog zakona. I tako sveti Jovan dodaje: "*Jer se Zakon dade preko Mojseja, a blagodat i istina postade kroz Isusa Hrista*". (Jov. 1: 17) Blagodat, milostivost ili Dobro, spaja se sa Istinom u Isusu Hristu. Sveti Jovan kaže da je Hrist bio u *potpunosti* u ispunjenosti Istine Dobrom, i na taj

način, pun *milosti* i Istine. Ove početne reči u Jevanđelju po Jovanu daju ključ tom Jevanđelju, koje je napisano drugačije od prva tri Jevanđelja i izaziva drugačije osećanje. Ono je pisano iz milosti, iz Dobra, emotivnog stanja zbog kojeg se Hrist založio za svet, a ne iz Istine lišene milosti, iz slova, iz doslovnih činjenica. Samim tim celo Jevanđelje ostavlja drugačiji utisak o Hristovom učenju i pada na drugi nivo razumevanja.

TREĆIDEO

Kada koncepcija Carstva nebeskog počne da se usvaja, novo i iznenađujuće značenje života rađa se u umu. Prva parabola koju je Hrist dao jeste ona o Sejaču. Ona je o Carstvu nebeskom. Hrist kaže da je to parabola nad parabolama, i druge parabole se ne mogu razumeti dok se ne razume ova. Morate shvatiti da su sve parabole u Jevanđeljima o Carstvu nebeskom, a Parabola o sejaču je prva. Ona je početna tačka Hristovog učenja o misteriji Carstva nebeskog. U trinaestom poglavlju po Mateju, kad se obraća mnoštvu, Hrist se izražava u parabolama. Zašto? Zato što govori o Carstvu Božijem. Njegovi učenici ga pitaju zašto je iznenada počeo da koristi parabole, a on im odgovara: „*Zafo štoje vama dano da znate tajne Carstva nebeskog, a njima nije dano. Jer ko ima, daće mu se, i preteći će mu; a ko ne, uzeće mu se i ono što ima. Zato im govorim u pričama, jer gledajući ne vide, i slušajući ne čuju, niti razumiju*”. (Mat. 12: 11-13)

Koja je prva misterija o Carstvu koju je On obznanio svetu? U Paraboli o sejaču može se videti da je prva misterija da je *čovek posejan na zemlji kao materijal za Carstvo nebesko*. Pogrešno je nazivati je Parabolom o sejaču i semenu, izuzev ako se razume da je čovek seme. U stvari, seme se i ne pominje. U Jevanđelju po Mateju, (13: 3,4) na grčkom, rečeno je: „*Gle, izide sijač da sije. I kad sijaše jedna padoše pokraj puta*”. Reč semeje dodata u engleskom prevodu, a u srpskom *zrno*, tako da sada glasi: „*Gle, izide sijač da sije. I kad sijaše,*

jedna zrna padoše pokraj puta". Na šta se ovde zaista mislilo? Šta je sejač sejao? Sejao je čoveka. Ovo je prva iznenađujuća ideja, skrivena u parabolli. Ljudi su sejani na zemlji kao materijal za Carstvo nebesko - neki pored puta, neki na kamenitim mestima, neki među trnjem, a neki na dobroj zemlji. Samo ovi poslednji sposobni su da prođu unutrašnju evoluciju koja ih vodi do nivoa Carstva. Jasno je da se mislilo na *ljude*, jer Hrist, u objašnjenju parabole kaže učenicima: "*Svakome koji sluša riječ o Carstvu i ne razumije, dolazi nečastivi i krade posijano u srcu njegovom; to je ono pored puta posijano*". (Mat. 13: 19) I nastavlja da govori o "*...a na kamenitu mjestu posijano, to je koji...*" i "*...a posijano u trnju, to je koji...*" i "*...a posijano na dobroj zemlji, to je koji...*". U svjetlu Carstva nebeskog, ljudski rod na zemlji je eksperiment unutrašnje evolucije.

Posle izlaganja Parabole o sejaeu, Hrist nastavlja da govori sa drugog aspekta o Carstvu. Prvo je dao ideju Carstva predstavljenu ljudima posejanim po zemlji. Zatim govori o učenju koje je *posejano u ovom ljudskom rodu* i koje može izazvati njihovo buđenje i razvoj.

"Drugu priču kaza im govoreći: Carstvo nebesko je kao čovjek što posija dobro sjeme na njivi svojoj. A kad ljudi pospaše, dode njegov neprijatelj i posija kukolj po pšenici, pa otide. A kad niče usjev i rod donese, onda se pokaza kukolj. Tada dodoše sluge domaćinove i rekoše mu: Gospodaru, nisi li ti dobro sjeme sijao na njivi svojoj? Otkuda, dakle, kukolj? A on im reče: Neprijatelj čovjek to učini. A sluge mu rekoše: Hoćeš li, dakle, da idemo da ga počupamo? A on reče: Ne, da ne bi čupajući kukolj počupali zajedno s njime i pšenicu. Ostavite neka raste oboje zajedno do žetve; a u vrijeme žetve reći ću žeteocima: Saberite najprije kukolj i svežite ga u snoplje da se sažeže, a pšenicu odvezite u žitnicu moju." (Mat. 13: 24-30)

U ovoj parabolli se radi o Reči Carstva, to jest o učenju koje je moralo biti prosleđeno na zemlju da bi ga u nekom trenutku ljudi koji su sposobni za razvoj primili, razumeli i sledili. Dobro seme je Reč Carstva. Njivu u kojoj je seme posejano predstavlja ljudski rod na zemlji. Ali, nešto se sa takvim

učenjem neizbežno događa svaki put kada se ono poseje na zemlju, Ono se prima zajedno sa materijom koja "uzrokuje grešku". Na grčkom se reč prevedena kao *kukolj* odnosi na biljku koja izgleda kao pšenica kada nikne, to jest, ne može se u prvi mah razlikovati od pšenice. Zašto se mešaju istinito i lažno? Objašnjenje je dato izrekom - *a kad ljudi pospaše, a to je u svom izvornom obliku mnogo upečatljivije i doslovno znači - dok ljudi snivahu. "Carstvo nebesko je kao čovjek što posija dobro sjeme na njivi svojoj. A kad ljudi pospaše, dode njegov neprijatelj i posija kukolj po pšenici."* (Mat. 13: 24, 25) Ovo nikako ne može da znači da je jedne noći kada su ljudi usnuli došao đavo i posejao kukolj. Greška se neprimetno ušunjala i tako nepopravljivo zatrovala izvorno učenje da se ne može odvojiti od Istine. Razlog je što *ljudi spavaju*. Oni ne mogu ostati budni da prime puno značenje učenja koje im je dato. U Jevanđeljima je izrečeno mnogo toga o *uspavanosti* i održavanju budnosti. Učenici su često opisivani kao *uspavani*, a to nije uspavanost u bukvalnom, fizičkom smislu. Mnogo se ukazivalo na neophodnost *budnosti*, kako bi se razumela Reč Carstva. Hrist često kaže: "*Pazite*", što na grčkom znači "*Ostanite budni*". I dalje: "*A što vama govorim, svima govorim: Ostanite budni (Stražite)!*" (Marko 13: 37) Ponovo kaže: "*Ostanite budni (Stražite), dakle, jer ne znate kada će doći gospodar kuće: ...Da ne dođe iznenada i nade vas da spavate*". (Marko 13: 35, 36) Ovo se odnosi na stanje unutrašnje svesnosti ili budnosti u kući sopstvenog bića u kritičnom trenutku. Kada je čovek nadjačan svetom čula, pojavnim životom, raznim događajima, obavezama i trvenjima svakodnevnog života, učenje o unutrašnjoj evoluciji i višem nivou bleđi iz njegovog uma i čini se udaljenim i nestvammim. Spoljašnje je progutalo unutrašnje. On je *zaspao* u jevanđeljskom smislu i ono što je razumeo kada je bio iznutra budan, gubi iz vida ili meša sa spoljašnjim značenjem. Zato je razumljivo da se celokupno učenje o višem nivou može izmeniti. Parabola o kukolju nam pokazuje da se trovanje istinskog razumevanja pogrešnim dešava od samog početka, čim se učenje o Carstvu kao višem nivou poseje na neki deo čovečanstva. Ovakav kakav je, *čovek ne može ostati budan*

dovoljno dugo da primi i prenese učenje u izvornoj čistoti. Učenje postaje izmešano sa njegovim ličnim predrasudama i on menja ono što mu izgleda kao kontradiktornost, ili napušta nešto u čemu ne vidi smisao. Na ovaj i mnoštvo drugih načina, mnogi nesporazumi i greške rastu uporedo sa onim što je izvorno i istinito. Pšenica je u paraboli Istina, izvorna forma učenja, a kukolj predstavlja greške koje se neizbežno mešaju sa njom, jer čovek ne može neprekidno biti budan za ovaj red Istine koja potiče sa višeg nivoa značenja. Dakle, rečeno je, *dok ljudi snivahu* neprijatelj je došao i posejao kukolj po pšenici. Učenje koje čovek treba da zna i primenjuje u cilju svog unutrašnjeg razvoja i usavršavanja, pomoću kojeg može da dosegne viši nivo značenja i razumevanja - zove se Carstvo nebesko; takvo učenje ne može postojati na zemlji u svojoj izvornoj čistoti, s obzirom na to da su ljudi u snu. Ono neizbežno biva pomešano sa "lažnim".

Da sumiramo - čovek je posejan po zemlji kao materijal za jednu fazu u razvoju. On je supstanca za Carstvo nebesko. Ali, pojavljuju se izvesne teškoće. Nije sve posejano baš na pogodna mesta. S druge strane, Čovek mora imati i znanje o ovome. Znanje o tome kako dostići nivo razvoja zvani Carstvo mora biti takođe posejano, ali ne bukvalno na zemlju, već na zemlju ljudskog uma. Međutim, sad se javljaju nove teškoće. Greške se uvek ušunjavaju u učenje o unutrašnjem razvoju i o onom u šta čovek mora da veruje, šta da misli i radi da bi dosegao viši nivo svoje prirode i razumevanja. Te greške se ne mogu izdvojiti bez opasnosti od povređivanja Istine. Zbog toga se situacija ne može popraviti *na zemlji* nego samo *na svršetku sveta*. (Ali o ovome ćemo govoriti kasnije.)

ČETVRTI DEO

Videli smo u Paraboli o sejaču da je čovek posejan na zemlji kao materijal za Carstvo nebesko. Onda smo u drugoj velikoj paraboli, onoj o pšenici i kukolju, uočili da je učenje o

Carstvu nebeskom posejano u čoveku. Dakle, prvo je čovek posejan na zemlju. A onda je učenje o unutrašnjoj evoluciji posejano u čoveku na zemlji. Međutim, iz ovog drugog sejanja proizilazi da je i sam čovek "zemlja". Čovek je "zemlja" na kojoj je posejano učenje o višem nivou. Pokušajmo da sagledamo ovaj koncept što je moguće jasnije. Nebesa seju čoveka na zemlju. Čovek je u tom smislu na zemlji, ali sa aspekta Carstva nisu svi ljudi u istom stanju. Čovek na zemlji je sada i sam *zemlja*, psihološki zemlja za one koji *mogu* da prime učenje posejano na zemlji, o čemu govori druga važna parabola, Parabola o pšenici i kukolju.

Nakon dve važne početne parabole, Parabole o sejaču čoveka po zemlji, i Parabole o sejanju učenja o čovekovoju evoluciji, slede dve kratke, Parabola o čoveku i zrnju gorušice i Parabola o ženi i kvascu. Te parabole direktno prate Parabolu o pšenici i kukolju. One prate Parabolu o pšenici i kukolju na način koji je opisan u Jevanđelju po Mateju:

"Drugu priču kaza im govoreći: Carstvo nebesko je kao zrno gorušično koje uzme čovjek i posije na njivi svojoj. Ono je, istina, najmanje od sviju sjemena, ali kad uzraste, veće je od svega povrća, i bude drvo da ptice nebeske dolaze i nastanjuju se na granama njegovim.

Drugu priču kaza im: Carstvo nebesko je kao kvasac koji uzme žena i metne u tri kopanje brašna dok sve ne uskisne". (Mat. 13: 31-33.)

Šta označavaju ove dve parabole? Ako razmislite, videćete da se one odnose na *primanje* Reči Carstva. Prvo nam je data parabola o sejanju čoveka na zemlji, a onda i parabola o sejanju učenja na "zemlji", koja je sam čovek. Logično, očekuje se da slede parabole o tome kako čovek kao "zemlja" prima ili uzima samo učenje.

Treba prvo uočiti da se ideja *primanja* javlja u obe ove kratke parabole. Primanje čega? Usvajanje učenja posejanog u čoveku. Parabole su očigledno o tome kako čovek može da usvoji učenje posejano u njemu. Prvo što je neophodno jeste -

primanje. Čovek *prima (uzima)* seme, to jest, on mora sam da usvoji učenje o Carstvu. Štaviše, *uzimati* ukazuje na to da on preduzima dalje korake u cilju primanja, a *ruka* u drevnom jeziku parabole predstavlja snagu jer, u fizičkom smislu, doslovce, čovek je pomoću svojih ruku osposobljen da uzme šta želi. *Primiti*, znači da čovek misli i bira sam; i time on "iz sebe" usvaja učenje o Carstvu nebeskom. U prvoj paraboli nije rečeno da čovek samo prima (uzima), nego i da *seje*, On uzima i *seje "najmanje od sviju sjemena"*. Gde ga to *seje*? On ga uzima i *seje na njivi svojoj*. A to znači, *na onom što je njegovo sopstveno*. Mi imamo spoljašnju stranu koja nije naša sopstvena, i unutrašnju, koja to jeste. U Jevanđelju po Luki rečeno je, "*u vrt svoj*". I kada je uradio sve to, kada je čovek sam primio seme i posejao ga u svom sopstvenom vrtu, seme izrasta u drvo. U kom smeru raste? Raste od nivoa njegovog zemaljskog uma do nivoa višeg uma, zvanog Carstvo nebesko. Tada on počinje da shvata šta misao na višem nivou znači. Misli koje mu dolaze nisu od zemlje, nego od suptilnosti, punoće i finoće značenja, a ono je daleko iznad grube prirode misli koja pripada zemaljskom umu zasnovanom na čulima. Ovo je istinski rast značenja; to je um u svom istinskom razvoju putem grananja značenja kao kod drveta. Razvoj uma se odigrava kroz opažanja sve finijih značenja. On se razvija osveščivanjem sve finijih i finijih različitosti. *Ptice nebeske* dolaze i gnezde se na granama ovog razvoja misli. U jeziku parabola ptice predstavljaju misli. Finija značenja i misli koje pripadaju nivou Carstva nebeskog. Kaže se da osoba slabog vida, koja inače sve vidi maglovito, dobija nove i finije oči.

Pronađimo sada neko značenje u drugoj paraboli, Vidimo da su simboli različiti. Umesto *rea* čovek, seme i tle, koriste se reči žena, kvasac i brašno. Ali, takođe se govori i da se nešto uzima. Žena *uzima* kvasac i *pokriva* ga. Ne uzima ga da bi ga *posejala*. Zašto ga pokriva (meće unutar brašna)? Hrist na drugom mestu govori o *kvascu fariseja*. Upozorava svoje učenike na taj kvasac govoređ: "*Pazite i čuvajte se kvasca farisejskog i sadukejskog*". (Mat. 16: 6) Učenici ga ne

razumeju, jer misle da govori o kvascu bukvalno. On ih prekoreva što stvari uzimaju doslovno i misle da govori o hlebu. "*Tada razumiješe da ne reče da se čuvaju kvasca hljebnoga, nego nauke farisejske i sadukejske.*" (Mat. 16: 12) Zašto je kvasac označavao zlo? Da li su fariseji nešto *krili*? Naprotiv, sva njihova religija se sastojala u hvalisanju i preziranju. Važno je "biti viđen od ljudi". Oni su predstavljali spoljne vrline, moć, ugled. Hrist je ovo *neverstvo* nazivao mešavinom istine i laži. Žena je krila učenje o Carstvu u svom srcu i radila tajno. Nije joj bila potrebna publika. Ona je videla *Dobro* učenja i u celosti je bila time dirnuta. U unutrašnjem smislu, broj tri označava *celinu*. U paraboli je rečeno da je žena metnula (pokrila) kvasac u *tri* merice brašna, sve dok *celina* nije narasla. *Tri* i *celina* su jedno isto. Ako čovek postupa iz *volje*, celina je pobuđena. Žena je krila kvasac, a *uzimanjem* istog pokazala je da ga smatra vrlo dragocenim. Čovek ne priča o onom što mu je najdragocenije. Ali to nije potaklo intelektualni rast u njoj. To je delovalo na nju kroz emocionalno vrednovanje, njeno osećanje, a to znači - na skriven način. Carstvo nebesko je delovalo na nju kroz očuvanje njegovog smisla i takvim vrednovanjem da je moralo biti sakriveno. Ona ga je primila srcem, kao nešto što je dobro. Rad srca je skriven. Carstvo nebesko je delovalo na njenu *volju*, ne na njen um, kao što je delovalo na um čoveka u drugoj paraboli. Ono što je ona uzela od tog učenja bilo je *Dobro*, a ne *Istina*, kao u slučaju pomenutog čoveka. Ova dva načina primanja učenja o Carstvu nebeskom opisana su u Parabolama o zrnju gorušice i kvascu, kroz čoveka koji ga je kao *Istinu* primao umom i kroz ženu koja 'ga je, kao *Dobro*, primala srcem. Tako su dva načina primanja učenja o Carstvu nebeskom predstavljena odvojeno, kroz muškarca i ženu; jedan je uglavnom primanje kroz misao, a drugi uglavnom kroz osećanje. Ovim dvema manjim parabolama o *uzimanju*, koje prate dve prethodne velike parabole, može biti dato značenje na taj način. Iz ovoga kao razumljivo sledi da ove četiri parabole formiraju kompletnu sliku značenja Carstva nebeskog u odnosu na čoveka na zemlji.

Pogledajmo sada Hristovo tumačenje Parabole o pšenici i kukolju. Ono dolazi posle Parabole o ženi i kvascu. U njoj Hrist ne pravi nikakvu aluziju na *čovjekovu uspavanost* kroz koju su zasejane greške, to jest *kukolj*. On je, u vezi sa tim, već govorio učenicima zašto se izražava u *parabolama*, a ne otvoreno. Parabola o pšenici i kukolju data je na sledeći način:

"Carstvo nebesko je kao čovjek što posija dobro sjeme na njivi svojoj. A kad ljudi pospaše, dođe njegov neprijatelj i posija kukolj po pšenici, pa otide. A kad niče usjev i rod donese, onda se pokaza kukolj. Tada dodoše sluge domaćinove i rekoše mu: Gospodaru, nisi li ti dobro sjeme sijao na njivi svojoj? Otkuda, dakle, kukolj? A on im reče: Neprijatelj čovjek to učini. A sluge mu rekoše: Hoćeš li, dakle, da idemo da ga počupamo? A on reče: Ne, da ne bi čupajući kukolj počupali zajedno s njime i pšenicu. Ostavite neka raste oboje zajedno do žetve; a u vrijeme žetve reći ću žeteocima: Saberite najprije kukolj i svežite ga u snoplje da se sažeže, a pšenicu odvezite u žitnicu moju". (Mat. 13: 24-30)

Tumačenje ove parabole glasi ovako:

"Koji sije dobro sjeme, to je Sin Čovječiji; A njiva je svijet; a dobro sjeme sinovi su Carstva, a kukolj sinovi su zla. A neprijatelj koji ga je posijao jeste davo; a žetva je svršetak vijeka, a žeteoci su anđeli. Kao što se, dakle, kukolj sabira i ognjem sažiže, tako će biti na posljertku ovoga vijeka. Poslaće Sin Čovječiji anđele svoje, i sabraće iz carstva njegova sve sablazni i one koji čine bezakonje. I baciće ih u peć ognjenu; ondje će biti plač i škrgut zuba. Tada će se pravednici zasijati kao sunce u Carstvu Oca svoga". (Mat. 13: 37-43)

Značenje reči *kukolj* je jasno. Kukolj označava pre svega sve greške, sve stvari koje uzrokuju posrtanje u vezi sa učenjem o Carstvu, odnosno višem nivou razvoja čoveka; i drugo, predstavlja sve one koji postupaju pogrešno u okviru tog učenja. Kukolj je seme zla, zato što predstavlja pogrešnim kako samo učenje, tako i rezultate koji proističu iz njega (s obzirom na *čovjekovu uspavanost*). Isto se odnosi i na seme Carstva,

odnosno pšenicu, koja ujedno predstavlja i samo istinsko učenje i njegove rezultate, koji deluju na one posejane na dobrom tlu. Izraz "*na posjetku ovog vijeka*" označava "ispunjenje božijeg plana". Uništenje materijalne zemlje nije spomenuto. U pokušajima da razumemo nešto u vezi sa Carstvom nebeskim i učenjem koje se na njega odnosi, do sada smo videli da su ljudi različito posejani na zemlji i da oblikuju materijal za Carstvo; da istinsko učenje o Carstvu i način da se ono dostigne, što je na određeni način posejano u ljudskim umovima, biva pomešano sa lažnim uvidima koji su tako nerazmršivo povezani sa *čovekovom usnulošću*, da odvajanje nije moguće sve do "svršetka vijeka", to jest sve do "ispunjenja božijeg plana." Šta *to* označava? Vek je period vremena koji se odlikuje posebnim učenjem o unutrašnjoj evoluciji ili o dostizanju nivoa Carstva nebeskog. On dolazi do kraja i tada je posejan novi oblik istog učenja, prilagođen postojećim uslovima. Kreće nova letina, ali je sa pšenicom pomešan i kukolj. Žanje se, odvaja pšenica od kukolja i proces se opet ponavlja. Svaki oblik učenja o Carstvu, od svog započinjanja do kulminacije, jeste jedan "*vek*". Svako dejstvo učenja je *selektivno*. Oni koji su u bilo kom vremenskom razdoblju primili i sledili učenje o unutrašnjem razvoju, trideset, šezdeset ili sto puta, žetva su; oni stižu „večni“ život na nivou Carstva nebeskog. U vezi sa ovim moramo se setiti Hristovih reči: "*U kući Oca mojega stanovi su mnogi*". (Jov. 14: 2)

PETI DEO

U učenju o Carstvu nebeskom i njegovom odnosu prema čovečanstvu na zemlji, kao što je dato u trinaestom poglavlju po Mateju, nakon četiri značajne, uvodne parabole koje smo proučili, slede još tri. Te tri parabole odnose se na ideju *odabiranja*. Jedna od njih je:

"Još je Carstvo nebesko kao mreža koja se baci u more i sabere ribe od svake vrste. Kad se napuni, izvuku je na obalu i,

posjedavši, izaberu dobre u sudove, a loše izbace napolje. Tako će biti na svršetku vijeka: izići će anđeli i odlučiće zle od pravednih. I baciće ih u peć ognjenu; ondje će biti plač i škrgut zuba". (Mat. 13:47-50)

Razmotrimo ovu parabolu u vezi sa onim mislima koje se javljaju u umu, o *nepoštenju* ili *nepravедnosti*. Sve što je rečeno u vezi sa višim nivoom Carstva, već od same prve parabole, čini se *nepravедnim*. Sasvim je jasno da u nekom određenom vremenskom ciklusu Carstvo nebesko nije dostižno za sve. Jasno je i iz drugih parabola, kao što je parabola o svadbi na kojoj se pozvani nisu pojavili, da od onih koji mogu da stignu, samo nekolicina učini pokušaj. Ali prvo pogledajmo Parabolu o mreži i razdvajanju dobrog i lošeg ulova. Ovde je ideja odabiranja očigledna. Dobro se skupljalo u sudove, a loše izbacivalo napolje. Ista ideja o odvajanju dobrog od lošeg pojavljuje se i u paraboli o kukolju. Da li je ideja o *odabiranju* zaista nepravедna? Da li je *pravedna*? Nije li istinito da u svakodnevnom životu, *odabir* igra značajnu ulogu? Zar se ljudi ne selektuju prema posebnim poslovima? Ljudi prihvataju ideju odabiranja ispitima, i tako dalje, i ne smatraju nepravdom ako neko prođe, a neko ne. Čak prihvataju teorijsku ideju *prirodnog odabira* opstankom najprilagođenijih, i to ne smatraju nepravdom. Jedno se hrani drugim; korov se bori sa biljkama, Ne očekujemo da svako posejano seme iznikne. Ne smatramo nepravедnim ako to nije tako. Gde god postoji život, tu je borba. Ljudi se mnogo razlikuju po svojim sposobnostima. U svakom obliku ljudskog društva, odabir je na delu. Neki su dobri u nečemu, neki u nečemu drugom. U svakom delokrugu ljudske veštine, neki će biti najbolji, neki najgori, a odabir najboljeg mora se načiniti. Celokupno ljudsko obrazovanje je zasnovano na principu odabiranja najboljeg. Ne očekujemo da tehnička škola izabere najgore učenike i pošalje ih u svet kao sposobne inženjere. Takav postupak bi bio ne samo besmislen, već krajnje *nepravедan*. Nepravедno je da stvar bude na mestu kome ne pripada. Ako se sve ovo ima na umu, ne možemo odvojiti značenje *pravednosti* od značenja *odabiranja*.

I druge dve parabole su o odabiranju, ali se odnose na *unutrašnje odabiranje*. Moramo naglasiti da je ovde korišćena ideja kupovine i prodaje. Kupiti znači započeti na ličnom nivou sa *uzimanjem*, a prodati znači *otarasiti se*.

"Još je Carstvo nebesko kao blago sakriveno u polju, koje našavši, čovjek sakri i od radosti svoje otide i sve što ima prodade i kupi polje ono.

Još je Carstvo nebesko kao čovjek trgovac koji traži dobra bisera. Pa kad nađe jedno mnogocjeno zrno bisera, otide i prodade sve što imaše i kupi ga." (Mat. 13: 44-46)

Ove dve parabole se odnose na *individualno*. One se odnose na ono što čovek kao jedinka mora da čini iznutra, u sebi, da bi dostigao nivo Carstva nebeskog. On mora postati dobar trgovac, da zna šta da kupi, a šta da proda. Čega posebno čovek mora da se otarasi - šta mora prvo da proda, pre nego što može da kupi? U Jevanđelju po Luki (18: 22) saopšteno je da kada je bogati knez (grčka reč ovde znači knez, ne vladar) upitao Hrista šta bi trebalo da čini kako bi nasledio večni život, to jest da bi dosegao Carstvo nebesko ili nivo potpuno razvijenog čoveka, ovaj mu je rekao: *"Prodaj sve što imaš"*. U istom Jevanđelju, na drugom mestu (Luka 12: 33), Hrist kaže uopšteno: *"Prodajte što imate"*. Šta mora da se proda? Čega se čovek mora otarasiti? U drugom, gore datom citatu, Hrist govori svojim učenicima o jednoj stvari koje moraju da se reše, a to je strepnja. Govori im da ništa ne mogu da urade ako se brinu, što na grčkom bukvalno znači "imati podeljen um". On kaže: *"A ko od vas brinući se može dodati rastu svome lakat jedan? Ako, dakle, ne možete ni najmanje, zašto se brinete za ostalo?... Nego išтите Carstvo Božije, i sve ovo će vam se dodati"* (ono o čemu brinete). (Luka 12: 25, 26, 31) Ovde vidimo da čovek mora da *proda* neku stvar da bi kupio biser ili blago. Mora da proda, to jest da se otarasi određenih delova sebe, i prodajući ih, može steći dovoljno da kupi ono *što najviše ceni*. Ideja izložena u ove dve parabole može biti jasna jedino ako se razumelo da se čovek, kako bi se razvio do nivoa Carstva nebeskog, mora najpre otarasiti izvesnih stvari u sebi.

Mora ih prodati, što znači da mora konačno da ih se reši. Samo na ovaj način može napraviti prostor za ono što je novo i samo na ovaj način može shvatiti šta znači *kupiti*, to jest, da nešto postane njegovo - sopstveno. Na taj način, oslobađajući se mnogih pogrešnih ideja, mnogih pogrešnih načina mišljenja i osećanja, mnogih beskorisnih briga itd. - prodajući ih, čovek dolazi u situaciju da kupi ono što stvarno ceni. Ne može kupiti ništa novo ako prvo ne proda, i time stekne "novac" da kupi. U ove dve navedene parabole, trgovac i čovek koji je pronašao blago prikazani su kako prodaju sve što imaju da bi kupili ono što zaista cene.

ŠESTI DEO

Poslednja od sedam uvodnih parabola o značenju Carstva nebeskog, data u trinaestom poglavlju po Mateju, jeste ona o mreži koja se baca u more, u kojoj se nakupilo ribe svih vrsta, i iz koje su dobre odvajane od loših. Hrist tada pita svoje učenike da li su razumeli sve što im je saopšteno parabolama o Carstvu nebeskom, a u odnosu na čoveka na Zemlji. Iznenađuje činjenica da su učenici odgovorili potvrdno. U izlaganju je to prikazano ovako: po završetku priče o mreži bačenoj u more, Hrist pita svoje učenike: "Razumijete li sve ovo?" Oni mu kažu: "*Da, Gospode!*" Odgovor je neobičan. Kako je moguće da su razumeli *sve ove stvari*?

Kako čovek može razumeti sve misterije Carstva nebeskog, kada je tako teško baciti čak i jedan pogled na neko od značenja? Moramo se setiti da je za učenike bilo naročito teško da razumeju Carstvo u bilo kom drugom smislu osim kao bukvalno carstvo na zemlji, koje su oni nestrpljivo očekivali. Očekivali su velikog kralja koji bi vladao celom zemljom i izdigao njihov narod do najviše moći, a uništio ili porobio sve ostale narode. Ovo je bio san Jevreja o Mesiji koga su očekivali. Na koji način su oni mogli razumeti da je Carstvo nebesko Istina i unutrašnja pravičnost? Kako su mogli razumeti da se Carstvo

dostiže unutrašnjom promenom, razvojem čovekovog unutrašnjeg duha i da čovek čini sebe dostojnim da u njega uđe, u ovom životu i u sledećem, evolucijom svoje celokupne psihe, to jest evolucijom svog celokupnog uma, ljubavi, volje i razumevanja? Kroz takve unutrašnje promene rađa se čovek od Carstva, Ovome je Hrist podučavao. Zato je on rekao da čovek mora ponovo da se rodi iznutra, pre nego što može da sretne Carstvo nebesko. Učenici su, međutim, mislili da Hrist govori o zemaljskom carstvu i da su oni, na osnovu pripadnosti rasi, već "ljudi carstva". Mislili su da će Hrist biti veliki i strašan vladar na zemlji i da će uskoro to dokazati. Kako su onda mogli razumeti značenje prvih sedam parabola koje je Hrist dao o misterijama Carstva? Kako je to zadovoljilo njihove zemaljske ambicije? Ipak, kada ih je Hrist pitao da li su razumeli "sve to", odgovorili su: "Da". Ne može se ni zamisliti da im je Hrist poverovao. Uočite šta Hrist nastavlja da govori posle njihovog potvrdnog odgovora. On kaže:

"Zato je svaki književnik koji se naučio Carstvu nebeskome kao domaćin koji iz riznice svoje novo i staro". (Mat. 13:52)

Ovim rečima Hrist im pokazuje da nisu razumeli. Zbog njihovog odgovora *Da*, Hrist kaže: *"Zato je svaki književnik...itd."*. Prvi put im je bilo predstavljeno Carstvo nebesko u stvarnom, duhovnom značenju, a oni su mislili da su razumeli, kao što svi misle da mogu odmah razumeti nešto čim im se jednon kaže. Međutim, sve što su upravo čuli o Carstvu, bilo je novo za njih. Ono nema nikakve veze sa njihovim zemaljskim ambicijama. Celokupna ideja o Carstvu, koju je Hrist predstavljao ovim parabolama, bila je potpuno nova za njih. Kako su mogli razumeti sve to? Ta ideja je bila na drugačijem nivou značenja. Ona se nije odnosila na doslovno, spoljno, zemaljsko carstvo - carstvo sveta. Carstvo nebesko je postojalo *unutar* njih. Bilo je *iznad* njih, ne doslovce na nebu, već iznad postojećeg nivoa u njima, iznad nivoa ljudi kakvi su oni bili - iznad njih, kao korak u njihovoj mogućoj evoluciji. Kako su to mogli razumeti? Kako su mogli da shvate odmah, na prvom slušanju, da misterija Carstva leži u čovekovom unutrašnjem

razvoju? Ipak, njihov odgovor bio je: "Da", što znači "Mi razumemo". Pa Hrist kaže: "Zato", to jest zbog vašeg odgovora i nerazumevanja, "... zato je svaki književnik koji se naučio Carstvu nebeskome, kao domaćin koji iznosi iz riznice (skladišta) svoje novo i staro". Uočljivo je da se učenici, sledbenici učenja o Carstvu, to jest oni koji proučavaju njegovo značenje, ovde nazivaju *domaćini*, i zapravo, svi koji su upućeni u misterije Carstva nazivaju se *domaćinima*. To jest, oni koji su upućeni u te misterije, domaćini su u psihološkom smislu. Da, ali pogledajte šta oni rade. Iako domaćini, pomešali su *ново* i *staro*. Ne razumeju potpuno novo učenje, već ga mešaju sa starim pogledima, stavovima i mislima koje su već uskladištene u njihovim umovima. Reč "riznica" znači doslovce *skladište*. Oni iznose iz svojih skladišta i novo i staro. Ovde možemo primetiti vezu sa parabolama o *novom* vinu u starim mehovima i novoj zakrpi na staroj haljini, u kojima je Hrist tako jasno ukazao da se *ново* ne može mešati sa starim.

"Niko ne meće zakrpu od nove haljine na staru haljinu, inače će i novu razdrijeti, i staroj ne odgovara zakrpa od nove. I niko ne sipa vino novo u mjehove stare, inače vino novo razdere mjehove, i ono se prolije, i mjehovi propadnu. Nego vino novo u mjehove nove treba sipati, i oboje će se sačuvati." (Luka 5: 36-38)

Ako čovek meša novo sa starim, *ново* gubi svoju snagu u njemu. Stari pogledi, stara vrednovanja, stare procene i stanovišta, zasnovani na svakodnevnom životu, na tradiciji, na pojavnom, na umu baziranom na čulima, uništavaju *ново* učenje. Oduzimaju snagu *novom*, tako da novo nema moć u prisustvu starih gledišta. Ovo je razlog zbog koga je na kraju trinaestog poglavlja po Mateju dodato značajno objašnjenje zašto Hrist (koji simbolizuje to *ново*) nema moć nad onima koji su bili njegovi zemljaci i koji su na njega gledali u svetlu svojih starih asocijacija. To objašnjenje se može jedino razumeti u okvirima Hristovih primedbi koje je uputio svojim učenicima. Zato je ono stavljeno na ovo mesto. Oni među kojima se On rodio gledali su na njega putem asocijacija, na stari način, kao

na sina drvodjelje. Nakon njegove opaske učenicima o domaćinu koji meša novo i staro, ova priča se nastavlja:

"/ kada svrši isus priče ove, otide odande. I došavši u postojbinu svoju, učaše ih u sinagogi njihovoj tako da mu se divljahu i govorahu: Otkud ovome premudrost ova i moći? Nije li ovo drvodjeljin sin? Ne zove li se mati njegova Marija, i braća njegova Jakov i Josija i Simon i Juda? I sestre njegove nisu li sve kod nas? Otkud njemu sve ovo? I sablažnjavahu se o njega. A Isus im reče: Nema proroka bez časti osim u postojbini svojoj i u domu svome. I ne učini ondje čudesa mnoga zbog nevjerja njihova". (Mat. 13: 53-58)

Ovde je oagledno da kada se Hrist i sve ono "novo" što je on predstavljao, sreo sa "starim", snaga "novog" je onemoćala. Možemo razumeti da je gornji citat ilustracija onog što je Hrist rekao svojim učenicima; ovde on pokazuje da *staro ne može da primi novo*, pa je tako i on sam bio nemoćan da prikaže moć u okviru svojih starih asocijacija, unutar svoje porodice.

Sada je svemu što je zabeleženo u trinaestom poglavlju Jevanđelja po Mateju dat jedan pravac značenja i vidimo da sve što je u njemu rečeno prati istu strukturu značenja. I konačno, videli smo da odgovor "*Da*", učenika koji veruju da su već razumeli, pokazuje da nisu; i uprkos tome što je ponekad seme Carstva nebeskog posejano u čoveku, ono se od samog početka menja i izopačuje mešanjem sa starim gledištima i starim načinima mišljenja, te na taj način kukolj biva posejan zajedno sa pšenicom.

GLAVA DVANAESTA

JUDA ISKARIOTSKI

Jedan od najneobičnijih događaja u Jevanđeljima jeste izdaja Hrista koju je počinio Juda Iskariotski. Tako kako je opisana, ta izdaja je skoro nepojmljiva. Hrist je propovedao na otvorenoj sceni. Ko god je iz vlasti želeo da ga uhapsi, bio to Jevrejin ili Rimljanin, mogao je lako da ga pronađe. Što je pomenuti događaj i ono što je povezano sa njim više proučavano, postajalo je očiglednije da on *predstavlja* nešto, da sadrži u sebi neko unutrašnje značenje. Drugim rečima, Juda jeste izdao Hrista, ali ne u onom bukvalnom, nego u nekom sasvim drugom smislu. Juda je simbolizovao potcenjivanje, nerazumevanje i konačno, izdaju Hristovog učenja. Svojim učenicima Hrist kaže: "*Ne izabrah li ja vas dvanaesticu? I jedan od vas je davo.*" On se obraća Judi Iskariotskom. Uočite da je Hrist *izabrao* Judu. "*Ne izabrah li ja vas dvanaesticu? I jedan od vas je đavo*". (Jov. 6: 70) Juda se ogrešio o Hrista, kao i Simon Petar; međutim, moramo razumeti da se ogrešenje Simona Petra razlikuje od ogrešenja Jude Iskariotskog. Ali, obojica *označavaju* nešto. Petar se odrekao Hrista *tri* puta, to jest, na kraju *potpuno*; njega Hrist predstavlja kao Crkvu. Međutim, Juda ne predstavlja Crkvu koja je ušla u svet i borila se vekovima protiv nasilja i bestijalnosti čoveka na zemlji i omogućavala kulturi da postoji. Unutrašnje značenje učenja o Carstvu nebeskom mora se očigledno postepeno izgubiti u spoljnim oblicima i ritualima, u raspravama oko reči itd., to jest vremenom će nastati konačno odricanje od *Hrista* koji predstavlja unutrašnje i najčistije značenje samog učenja. Međutim, iza svakog učenja o višem nivou evolucije čoveka nailazi novo učenje. Učenje dolazi ponovo. Hrist govori o svom drugom dolasku i pita: "*Ali Sin Čovečiji kada dođe, hoće li naći*

vjeru na zemlji". (Luka 18: 8) *Tri* Petrova odricanja od Hrista i konačna propast vere na zemlji na "svršetku veka", pomenuti u gornjem citatu - povezani su. Ali, stvari se ne vrednuju samo po svojoj završnoj fazi. Celokupni "vek" čini potpuni život stvari, ceo dan, a ne zadnji čas noći i ne njeni zadnji trenuci. Crkva je bila uspostavljena. Rasla je i odolevala zlu. Petar nije prikazan kao neko ko u potpunosti odbacuje Hrista, nego kao neko ko ga se odrekao jednom, onda ponovo, a zatim i treći put te noći, na kraju dana, ili bolje, pre nego što je započeo sledeći "dan", kada se oglasio petao. Juda Iskariotski je predstavljen kao neko ko je u potpunosti odbacio Hrista. On ga se nije samo odrekao, on ga je odbacio. Predstavljen je kao neko ko je mislio da je Hrist običan čovek, samo ast, bezgrešan. Zapisano je da je, dok se "kajao", Juda govorio o Hristu kao čistom, bezgrešnom. Ovo njegovo kajanje prikazano je u Jevanđelju po Mateju. Taj citat glasi;

"Tada vidjevši Juda, izdajnik njegov, da ga osudiše, raskaja se, i vrati trideset srebrnika prvosveštenicima i starješinama. Govoreći: Sagriješih što izdadoh krv nevinu. A oni rekoše: Šta mi marimo za to? Ti ćeš vidjeti. I bacivši srebrnike u hramu, izide, i otide te se objesi": (Mat. 27: 3-5)

Ovde je pomenuto da se Juda *kajao*. Međutim, reč koja je korišćena u grčkom nema nikakve veze sa rečju *μετανοια*, promena uma, ili kajanje o kom je Hrist govorio. Ono znači samo "biti zabrinut za". Da li je Juda zaista mislio da je zgrešio samo zato što je izdao "čistu, bezgrešnu krv", ili je znao ko je Hrist? Ako je znao, kako je mogao to da uradi? Da li je postojao neki razlog? Da li je jedan od učenika morao da *predstavlja* odbacivanje Hrista koje su učinili Jevreji i da igra tu tešku ulogu, kao što je Jovan Krstitelj morao da igra tešku ulogu glasnika? Videli smo da je *to rečeno* Jovanu Krstitelju. Date su mu instrukcije. On kaže: *"Onaj koji me posla da krštavam vodom on mi reče: Na koga vidiš da silazi Duh i ostaje na njemu to je onaj koji krštava Duhom Svetim"*. (Jov. 1: 33) Da li postoje indikacije da je Judi takođe bilo *rečeno*; da je on takođe primio instrukcije? Da, postoje dva citata koji ukazuju na to da je Juda delovao po Hristovim instrukcijama. U Jevanđelju po Mateju

(26) zapisano je da je Hrist rekao Judi, pošto ga je ovaj poljubio, a što je bio signal za hapšenje: "*Prijatelju, na to li si došao?*" A u Jevanđelju po Jovanu (13), Isusove reči Judi na Poslednjoj večeri značajne su pošto predstavljaju zapovest. Učenici su pitali Hrista ko će ga od njih izdati?

"Isus odgovori: Onaj je kome ja umočivši zalogaj dam. I umočivši zalogaj, dade Judi Simonovom Iskariotskom. I po zalogaju tada uđe u njega satana. Onda mu reče Isus: Što činiš, čini brže... A on uzevši zalogaj odmah iziđe: a bješe noć." (Jov. 23: 26-30)

Šta je bio zalogaj i šta je sadržavao, da bi izričito bilo rečeno: "*/ po zalogaju tada ude u njega satana*". Možda je sadržavao neku supstancu koja je doprinela da Juda izvrši ono što mu je naređeno, a što u suprotnom ne bi uradio. Jer Isus jasno kaže da Juda mora sada da deluje. On izgovara: "*Što činiš, čini brže*". U objašnjenju se opet ističe značaj zalogaja, i dodaje se: „*A on uzevši zalogaj odmah iziđe: a bješe noć*". Ne kaže se da je zalogaj bio signal Judi. Pre ukazuje na to da je Juda, nakon zalogaja, dobio snagu da učini zlo. Promena u njemu je izdejstvovana odozgo. A u svom kasnijem razgovoru sa Pilatom, Isus kaže da Pilat ne bi imao moć da nije bilo Jude: "*Ne bi imao vlasti nikakve nada mnom kada ti ne bi bilo dano odozgo; zato onaj koji me predade tebi ima veći grijeh*". (Jov. 19: 11) Da li je Juda bio primoran da deluje onako kako je delovao ili je delovao nesvesno zato što je bio takva vrsta čoveka; ili je pak postupao svesno, i namerno odigravao ulogu u okviru onoga što je moralo biti? U jedno možemo ipak biti potpuno sigurni, a to je da je Juda sprovodio u delo Sveto pismo. Bar u tom smislu, on je odigravao ulogu. U Jevanđeljima se često spominje da je urađeno nešto da bi se ispunilo Sveto pismo. Zapisano je da je sam Hrist rekao svojim učenicima: "*...da se mora sve ispuniti što je o meni napisano u Zakonu Mojsejevu i u Prorocima i u Psalmima*". (Luka 24: 44) Kroz Jevanđelja je razjašnjeno da je Hrist delovao promišljeno i da je birao svoje učenike, i Judu i ostale, za uloge koje su morali da igraju u velikoj drami koja je bila predviđena i detaljno aranžirana. Prvi lik u pripremljenoj drami bio je Jovan Krstitelj,

koji je već odigravao svoju ulogu. Hrist je rekao svojim učenicima da on (Hrist) treba da bude razapet. U Jevanđelju po Jovanu kaže se da kada mu Andrej i Filip saopštavaju kako su neki Grci došli da ga vide, on prima to kao znak da je kucnuo čas i kaže: "*Došao je čas da se proslavi Sin Čovječiji*". (Jov. 12: 23) On poziva učenike u stranu i upozorava ih da mora pretrpeti smrt. Ne traži da izbegne svoju sudbinu, već kaže: "*.... ali zato dođoh za ovaj čas*". (Jov. 12: 27) Naglašeno je da se Sveto pismo mora ispuniti do najmanjeg detalja. Kada su vojnici došli da uhapsu Isusa, on je ukorio Petra zbog pokušaja da ih spreči u tome, rekavši: "*//i misliš da ne mogu umoliti sad Oca svoga da mi pošalje više od dvanaest legiona anđela? Kako bi se, dakle, ispunila Pisma da ovako treba da bude?... a ovo je sve bilo da se ispune Pisma proročka*". (Mat. 26: 53-56)

U ovoj svesno odigranoj drami, koja je imala svoje predodređeno ispunjenje, Juda Iskariotski je morao da odigra najtežu ulogu. Razmotrimo kako je on ispunio instrukcije iz Svetog pisma. O tome šta se desilo nakon događaja u hramu, kada je odbacio trideset srebrnika i otišao da se obesi, u Jevanđelju po Mateju je zapisano:

"A prvosveštenici, uzevši srebrnike, rekoše: Ne valja ih metnuti u hramovnu riznicu, jer su cijena za krv. Nego se dogovoriše te kupiše za njih lončarevu njivu za groblje strancima. Zato se ta njiva i prozva Krvna njiva do danas. Tada se ispuni što je kazano preko proroka Jeremije koji govori: I uzeše trideset srebrnika, cijenu cijenjenoga, koga su cijenili sinovi Izrailjevi; I dadoše ih za njivu lončarevu, kao što mi kaza Gospod". (Mat. 27:6-10)

Jasno je dakle da je Juda uradio ono što je uradio poštujući Sveto pismo. Odnosno, postupio je kako je kazano da postupi. Ali, da li je postupao svesno ili ne?

Pogledajmo taj deo Svetog pisma koji je morao da ispuni. To nije u Knjizi proroka Jeremije nego u Knjizi proroka Zaharije. Prorok opisuje kako mu je Gospod rekao da napasa neko stado, to jest da uči neke Jevreje. Zato on (prorok) uzima dva

štap, to jest uči ih kroz dva izvora moći (jer štap predstavlja moć); jedan naziva Lepotom ili Blagošću, a drugi Svezom ili Vezivanjem (ili Jedinstvom). Oni su *Dobro* učenja i njegova *Istina*. On kaže:

".../ uzevši dva štapa nazvah jedan blagost, a drugi nazvah sveza, i pasoh stado. I pogubih tri pastira za mesec dana, jer se duša moja ljućaše na njih, i duša njihova mržaše na me. I rekoh: neću vas više pasti; koja pogine neka pogine, i koja propadne neka propadne, i koje ostanu neka jedu meso jedna drugoj". (Zah. 11:7-9)

Sve ovo govori da njegovo učenje nije bilo primljeno. Umreti, ovde označava unutrašnju smrt koja se dešava kada se "Dobro" izgubi iz vida. Prorok nastavlja:

"/ uzeh svoj štap, blagost, i slomih ga da ukinem zavet svoj koji učinih sa svim narodima. I ukide se onoga dana, i nevoljni od stada, koji gledahu na me, poznaše doista da beše reč Gospodnja. I rekoh im: ako vam je drago, dajte mi moju platu; ako li nije, nemojte; i izmeriše mi platu, trideset srebrnika. (Ovo znači da su veoma malo cenili njegovo učenje) I reče mi Gospod: baci lončaru tu časnu cenu kojom me proceniše. I uzevši trideset srebrnika bacih ih u dom Gospodnji lončaru. Potom slomih drugi štap svoj, svezu, da ukinem bratstvo između Jude i Izrailja". (Zah. 11:10-14)

Očigledna veza između ovog citata i Judine tragedije leži u vrednovanju proroka i u vrednovanju Hrista sa trideset srebrnjaka. Jasno je u gornjim stihovima da se radi o učenju. Izraz *"/ reče mi Gospod: baci (trideset srebrnjaka) lončaru tu časnu cenu kojom me proceniše"*, izrečena je sarkastično, u smislu da je to "izvanredna cena kojom je vrednovan". Juda je morao da odigra sve ovo - da predstavi neuspeh samog učenja sa stanovišta unutrašnjeg značenja. Juda je morao da predstavlja vrednovanje Hrista i njegovog učenja bukvalnim novcem, kao što su to činili oni koji su primili slično učenje od proroka Zaharije.

Ako je Juda Iskariotski bio rđav čovek, zašto ostali učenici nisu govorili ništa protiv njega? Hrist ga je izabrao i on je proveo sa Hristom oko tri godine, to jest bio je sa njim tokom *celog* razdoblja Hristovog učenja. Ovo nema neko istorijsko značenje; broj *tri* je uvek imao značenje celine. Nijedan od prva tri pisca Jevanđelja nije rekao ništa protiv Jude. Kada Hrist, na poslednjoj večeri, kaže svojim učenicima da će ga jedan od njih izdati, nije zapisano da je bilo kakva sumnja pala na Judu. U Jevanđelju po Marku rečeno je da su svi učenici pojedinačno pitali Hrista: "*Da nisam ja?*". U Jevanđelju po Jovanu je rečeno: "*Onda se učenici zgleдахu među sobom, i bijahu u nedoumici o kome govori*". (Jov. 13: 22) Čak i kad je Juda izašao u noć pošto je primio zalogaj i čuo Hristovu naredbu, posebno je naglašeno: "*A ovo ne razumjede niko od onih što bijahu za trpezom zašto mu reče*". (Jov. 13: 28) Pisac Jevanđelja u vezi sa ovim nije dao nikakav komentar.

PRILOG

Čovek dospeva u Carstvo nebesko bez venčane odore. Da, on se penje *nagore*, a ne bi trebalo. Kako to? Pametno se pretvarajua. Postoji parabola u Jevanđelju po Mateju;

"Carstvo nebesko je kao čovjek car koji načini svadbu sinu svome. I posla sluge svoje da zovu zvanice na svadbu; i ne htjedoše doći. Opet posla druge sluge govoreći: Kažite zvanicama: Evo sam objed svoj ugotovio, junci moji i hranjenici poklani su, i sve je gotovo: dođite na svadbu. A oni ne marivši otidoše, ovaj u polje svoje, a onaj u trgovinu svoju; A ostali uhvatiše sluge njegove, izružiše ih, i pobiše. I kada to ču car onaj, razgnjevi se i poslavši vojsku svoju, pogubi krvnike one, i grad njihov zapali. Tada reče slugama svojim: Svadba je gotova, a zvanice ne bjehu dostojne. Idite, dakle, na raskršća i koga god nadete, pozovite na svadbu. I izišavši sluge one na puteve, sabraše sve koje nadoše, i zle i dobre; napuni se svadbena dvorana gostiju. A ušavši car da vidi goste, ugleda ondje čovjeka neobučena u svadbenu ruho. I reče mu: Prijatelju, kako si ušao amo bez svadbenog ruha? A on očuta. Tada reče car slugama: Svežite mu ruke i noge, pa ga uzmite i bacite u tamu najkrajnju; ondje će biti plač i škrgut zuba. Jer su mnogi zvani, ali je malo izabranih". (Mat. 22: 2-14)

Ko su bili gosti? Uočimo da su ti gosti nađeni na raskršću glavnih puteva. Jedan od njih je bez svadbene odore. Čovek dostiže određeni nivo razumevanja. On razume do određene tačke. Da li namerava da sledi ono što razume? Dolazi do raskršća. Intelktualno prima ono što je učio, jer da bi stigao do „raskršća“, morao je da primi neko učenje. On je možda propovedao, pokolebao hiljade svojom retorikom.

Da li je verovao iznutra u ono čemu je učen spolja? Ovaj čovek bez svadbene odore nema nameru da veruje u ono što je rekao. Nema sumnje da on izgleda dobar, ljubazan, napaćen, milosrdan. Koristi prave reči. Obmanjuje ljude. Može da

oponaša svaku vrlinu. Ali iznutra, on ne veruje. Sve je to spoljašnja predstava. Dolazeći pod jako svetlo onih koji su daleko svesniji od njega, on prestaje da obmanjuje. Vidi se njegov nedostatak vere. Iznutra, on je razgolićen. Svadbeno ruho simbolizuje želju za ujedinjenjem. Biti venčan znači ujediniti se sa onim što je iznad tebe - ne sa tobom. To može da dođe samo iz unutrašnjeg čoveka u tebi. Ovaj čovek sav je u ličnosti, on je predstava i reputacija. Sve što radi je lično. On ne voli nikoga do sebe i zbog toga nema tu unutrašnju stranu. Najviše u njemu je on sam. Ali glumi dobro. On je glumac - ὑποκριτής - licemer. Spolja, on izgleda kao da veruje u ono što govori. Iznutra, ne veruje ni u šta. Zbog toga, iznutra, on nema svadbeno ruho. Nema želju da se ujedini sa onim što propoveda. Zašto? Zato što nema ništa od Dobra u sebi. Čak i da je Istina ono što propoveda, on se sa tim neće oženiti (ujediniti).

O AUTORU

Dr Moris Nikol rođen je 1884. godine u Škotskoj kao sin ser Vilijama Robertsona Nikola, poznatog literate. U mladosti je sretao mnogo poznatih ljudi na briljantnim skupovima u kući svoga oca u Hampštedu; između ostalih i Lojda Džordža, Eskvita, ser Džejmisa Berija, mladog Vinstona Čerčila i Lorda Rajdela, koji je često pominjao te susrete u svojim *Dnevnicima*.

Dr Nikol je prvi kontakt sa prirodnim naukama ostvario na Kajus koledžu, Kembriđ, opredelivši se kasnije za studije medicine u bolnici *Barts Hospital (Bart's Hospital)*. Posle studija u Parizu, Berlinu i Beču, nastavio je svoju karijeru kao specijalista u *Harli Stritu (Harley Street)*.

U Prvom svetskom ratu, po činu kapetan, bio je u R.A.M.C. kao upravnik bolnice u Galipolju. Pod pseudonimom Martin Svejn, opisao je svoja ratna iskustva u knjizi *U Mesopotamiji*, publikovanoj u Londonu 1917. godine.

Dr Nikol je napisao još jednu knjigu, 1917. godine. Bila je to knjiga *Psihologija snova*, i njome odao priznanje i izrazio duboko poštovanje prema dr Jungu, sa kojim je studirao u Cirihu.

Na povratku u *Harley Street* posle rata 1914-18, dr Nikol se pridružio dr Džordžu Ridoku u bolnici *Empajr Hospital (Empire Hospital)*, u kojoj su radili mnogi poznati ljudi. Postao je pionir medicinske psihologije i publikovao mnogo stručnih tekstova, iz kojih je ser Vilijam Mekdugal često navodio fragmente u svojim opsežnim delima iz oblasti neuropsihologije.

Godine 1922., dr Nikol je otišao u *Institut za harmonični razvoj čoveka (Institute for harmonious development of man)*, koji je osnovao G. I. Gurđijev u Šato d Priore, Fontenblo, u Francuskoj.

Godine 1921., dr Nikol sreće ruskog filozofa P. D. Uspenskog, koji je u delu *U Potrazi za Čudesnim* predstavio ličnost i učenje Gurđijeva. Uspenski je do 1940. godine predavao u Londonu. Godine 1943. ovlastio je dr Nikola da vodi grupu za proučavanje ideja Gurđijeva, što je ovaj i radio do smrti. Dr Nikol je napisao pet knjiga pod zajedničkim nazivom Psihološki komentari na učenje Gurđijeva i Uspenskog.

U razne aktivnosti dr Nikola uključeno je građevinarstvo, muzika, književnost i drama. Slikao je u ulju i vodenim bojama, a vodenim bojama je oslikao i svoju prvu knjigu *U Mesopotamiji*.

O svom učenju dr Nikol kaže: *"Kao što se danas proučavaju i istražuju razne vrste hemikalija, kao što su sulfanilamidi, penicilin i streptomycin, tako treba izučavati i razne otrove koji deluju na intelekt i emocije, a temelj razvoja u vezi sa iim zacrtanje u Jevandeljima"*.

O svojim namerama u vezi sa pisanjem knjige *Novi čovek*, rekao je: *„Moja namera je da pokažem da se sva učenja, baš kao što je i učenje koje sadrže Jevandelja, a i mnoga druga učenja, stara i nova, u kratkom istorijskom razdoblju koji nam je poznat, odnose na prevazilaženje nasilja koje karakteriše nivo bića današnjeg čoveka. Ovde se afirmiše mogućnost razvoja i dostizanje onog nivoa bića na kome se prevazilazi nasilnost"*.